Prosper Mérimée

Bartolomæusnatten

Prosper Mérimée

Bartolomæusnatten

eBibliotek 1800

2022

Ophavsret og brugsbetingelser

Denne ebogsudgave af Prosper Mérimée: *Bartolomæusnatten* er baseret på originaler, som er public domain i hele verden.

Nærværende ortografisk opdaterede og redigerede udgave af teksten kan frit downloades og videreformidles under Creative Commons-licensen BY-NC-SA – Kreditering-IkkeKommerciel-DelPåSammeVilkår 4.0 International.

Generelt forbehold: *Vær opmærksom på, at denne ebog er baseret på en tekst, som stammer fra en længst svunden tid. Normer og udtryksmåder mm. var anderledes dengang, og der kan derfor forekomme indhold, som på nogle virker stødende. Bogen skal, ligesom alle andre kunstneriske værker fra andre tider, ses i sin kulturelle og tidsmæssige kontekst, og udgiveren kan og vil ikke påtage sig noget ansvar for forfatterens verdensbillede og udtryksmåder.*

Copyright and conditions of use

This ebook edition of Prosper Mérimée: *Bartolomæusnatten* is based upon sources in the public domain worldwide.

This orthographically updated and revised edition is free to download and reuse under Creative Commons BY-NC-SA Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International.

Disclaimer: *Please note that this book is based on an original text dating from another era. Norms and language were different then, and some readers might find offensive content. We believe that any work of art from previous times should be viewed in its cultural and temporal*

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

Oversætterens forord

Prosper Mérimée er en glimrende fortæller og en ypperlig stilist. Ingen fransk forfatter har i højere grad sproget i sin magt, og heller ingen tænker skarpere eller har større fantasi. Derimod nærer han ophøjet foragt for alt, hvad der hedder følelse, og skildrer selv de mest tragiske optrin med overlegen kulde. Begreber som religion og moral interesserer ham ikke det mindste, og så vidt man kan skønne, tror han hverken på venskab eller kærlighed, men desto mere på had, skinsyge og hævntørst.

Når han nedskriver sine indtryk, er det ikke for at tugte eller forbedre læserne, men udelukkende for at rive dem med og holde dem i ånde. I denne hensigt vælger han med forkærlighed stærkt virkende emner, som spanske røveres og korsikanske banditters hårrejsende bedrifter, dæmoniske febersyner eller historiske rædselsperioder, hvor blodet flyder, og mennesker myrdes i massevis. Men jo vildere lidenskaben raser, desto mere nøgtern bliver tonen, og fantasiens flugt virker så meget kraftigere, som den stadig tøjles af sprogets beherskede elegance.

Blandt Mérimées historiske romaner indtager "Bartolomæusnatten" den ypperste plads. Borgerkrigens og blodbadets rædsler gengives i billeder, der er så lyslevende, at læseren føler sig som øjenvidne til hint gruopvækkende afsnit af Frankrigs historie. Hoffets lette sæder, adelsmændenes udskejelser og letsindige spil med liv og lemmer, gejstlighedens leflen for dem, der havde magten i hænde, alt dette har han

tegnet med mesterhånd. Gennem skildringerne, der følger slag i slag, som billeder i en kinematograf, slynger sig fortællingen om to brødre, hvis forskellige religiøse tro lader dem mødes som fjender, skønt broderfølelsen stadig knytter dem til hinanden. Dog ikke alene hovedfigurerne, men samtlige personer i bogen lægger beslag på læserens opmærksomhed, og man glemmer hverken sigøjnerpigen Milas flagrende silhuet eller det uhyggelige sagn om Rottefængeren i Hameln, lige så lidt som munken Lubins frække væddemål, kyllingedåben eller Dianas tragikomiske forsøg på at gøre Bernard til katolik. Højdepunktet i bogen er det afsnit, der omhandler selve blodbadet i Paris, den 24. august 1572.

Med sikker hånd viser forfatteren os sit emne under helt forskellige synsvinkler. Først skildres tilstanden uden for hovedstaden i det øjeblik, da "de lette ryttere" får melding om at holde sig rede. Dernæst varsles, bag ruderne i grevinde Turgis' boudoir, begivenhedernes gradvise fremadskriden. Endelig trænger læseren, i følge med kaptajn George, ind i selve de gader, hvor kampen raser vildest, og til allersidst, i krostuen ved Loire, mærkes stanken af brændte kroppe, og man ser ligene flyde ned ad floden.

Prosper Mérimée deler med få andre den sjældne gave at være klassisk uden samtidig at være kedelig; men intet sted har hans forfatterskab fejret skønnere triumfer end i disse "Krøniker", der på én gang virker troværdig som et videnskabeligt skrift og fængslende som den mest spændende roman.

S. Prahl.

1. Vin og kvinder

På vejen til Paris, ikke langt fra Étampes, ligger der den dag i dag en stor, firkantet bygning med spidsbuede vinduer og klodsede ornamenter. I en niche over hovedindgangsdøren tronede fordum Madonnas billede, hugget i sten; men på revolutionens tid måtte det friste samme skæbne som utallige andre helgenbilleder. Formanden for byens revolutionsklub sønderslog det i højstegen person og med iagttagelse af alle behørige former. Senere hen er der kommet en anden madonna i stedet, rigtignok kun en gipsfigur; men ved hjælp af glasperler og nogle stumper silketøj er den dog kommet til at præsentere sig ganske net og bidrager sit til at give den gamle kro et agtværdigt udseende.

For godt og vel tre århundreder siden, i året 1572, var denne bygning, ligesom nu, indrettet på at huse folk med tørre ganer og mødige lemmer; men i de tider var den alligevel helt anderledes at se til end i vore dage. Murene var bemalede med hundreder af tegninger og inskriptioner, som tilsammen fortalte borgerkrigenes historie og aflagde en sandfærdig beretning om lykkens lunefulde omskiftelser. "Leve Hans Højhed fyrsten af Condé!" stod der. Og lige ved siden af: "Leve hertugen af Guise! Ned med huguenotterne!" Lidt derfra havde en katolik med et stykke kul tegnet en galge, hvori der hang en mand og dinglede, og for tydeligheds skyld havde han skrevet admiral Colignys navn nedenunder. På et senere tidspunkt måtte protestanterne imidlertid have ført det store ord i Étampes, for admiralens navn var igen delvis kradset ud, og

hertugen af Guises sat i stedet. Andre halvt udviskede indskrifter, ikke lette at læse og meget vanskelige at gengive i nogenlunde anstændige udtryk, vidnede om, at kongen og hans moder, enkedronningen, heller ikke var gået ram forbi. Men især havde dog den arme Madonna måttet holde for. De oprørte bølger på samfundshavet havde såvist ikke skånet den hellige jomfru. Ethvert træk i hendes billede, enhver form og linje var udslettet af de spor, som talløse musketkugler havde efterladt. De huguenottiske soldaters nidkærhed i at ødelægge alt, hvad der gik ind under begrebet afgudsbilleder, havde sat sig et talende mindesmærke i denne madonnastatue. Medens den troende katolik andægtigt blottede sit hoved for den hellige mø, holdt den fromme protestant det for sin pligt at hilse hende med et skud krudt, og lykkedes det ham at ramme, tog han hatten af for sig selv og indbildte sig i sin enfoldighed at have fældet dyret i Johannes' Åbenbaring og bragt afgudsdyrkelsen ud af verden.

Allerede for flere måneder siden var freden officielt blevet sluttet imellem de to stridende religionspartier; men meget tydede på, at de blodige fejder ikke var til ende med dette, og mange spåede, at stilstanden ikke ville blive af lang varighed. Dertil var hadet på begge sider alt for uforsonligt. Den ed, der skulle besegle forliget, var kun aflagt med læberne, ikke med hjertet.

"Den gyldne Løve" var fuld af krigsfolk. Deres fremmede tungemål og sære klædedragt røbede straks, at det måtte være nogle af de mange tyske krigskarle, som gerne lod sig hverve til at tjene under protestantismens fane helst når man bød dem rigeligt for ulejligheden. Var disse fremmede lejesvende

frygtede for deres færdighed i at tumle en hest og håndtere et skydevåben, så nærede man dog en endnu større, og måske endnu mere berettiget frygt for deres umættelige rovbegærlighed og hensynsløse råhed imod de overvundne.

Den deling, der just nu havde slået sig ned i kroen, talte et halvt hundrede mand. Den foregående dag var de draget ud fra Paris og var nu på vej til Orléans, hvor de skulle gå i kvarter.

Hestene stod bundet langs muren, og af folkene var nogle i færd med at strigle deres dyr, mens andre holdt bålene ved lige, drejede spiddene og sørgede for den øvrige forplejning. Hele huset havde de sat på den anden ende. Den stakkels krovært gik omkring med huen i hånden og betragtede med tårevædet blik det leben, der udfoldede sig både ude og inde, oppe og nede. Hans hønsegård var totalt plyndret, og kælderen var som blæst. Ikke en dråbe af al hans gode vin havde de levnet, disse tyskere, som ikke engang gad gøre sig den ulejlighed at trække flaskerne op, men blot slog halsen af og hældte i sig. Det allerskammeligste var dog, at værten ikke kunne vente en hvid i erstatning, for skønt kongen havde udstedt meget strenge påbud om ordenens opretholdelse, var forholdet dog bestandig det, at retten sad i spydstagen. Denne sandhed havde befolkningen til gavns fået øjnene op for i hine tider, da enhver bevæbnet skare fandt det selvfølgeligt, at borgerne vederlagsfrit ydede alt, hvad soldaternes underhold krævede.

Inde i skænkestuen sad, ved et fedtet, røgsværtet egetræsbord, lejesvendenes kaptajn. Det var en høj, svær mand på vel et halvt hundrede år. En prægtig krigertype var han at se til med den udprægede ørnenæse, den mørkebrune hud og det store ar, som gik fra hans venstre øre tværs over kinden og

endte med at gemme sig i hans fyldige skæg. Håret derimod var kun tyndt og faldt ikke så lidt over i det grå.

Han havde taget sit kyras og hjelmen af og var nu kun iført en ungarsk lædervams, der vel ikke var ny, men ganske hel. Hver gang våbnenes gnidning imod læderet havde slidt huller, var skaden blevet udbedret ved en lap og dem var der mange af. På en bænk ved siden af lå kaptajnens sabel og pistoler, ikke længere borte, end at han blot behøvede at række hånden ud for at nå dem. Det eneste våben, han i øvrigt bar på sig, var en lang, bred dolk men den lagde en forsigtig mand i de dage heller ikke gerne fra sig, før han gik i seng.

Til venstre for den gamle kriger sad en ung mand, en høj, rødmosset, velbygget fyr. Han var kun fændrik hos kaptajnen, men dog pynteligere i sin dragt end den gråhærdede krigsmand, der ikke tillod sig en sådan flothed som at gå med stukken vams. To unge pigebørn mellem tyve og fem og tyve år sad ved samme bord og hørte øjensynlig med til selskabet. Deres klæder, der ikke var syede til dem, men snarere syntes at være kommet dem i hænde som en slags krigsbytte, vidnede snart om armod, snart om glimrende kår. Den ene af dem bar et damaskesliv, hvis falmede guldbroderi åbenbart havde kendt bedre dage, og dertil en tarvelig lærredsnederdel. Den anden havde pyntet sig med en violet fløjlskjole og en grå mandshat med en hanefjer i. De var begge to smukke, men deres frække øjekast og frivole tale røbede tydeligt, at de var vant til at omgås soldater på en fri og fortrolig fod. De var fulgt med fra Tyskland uden andet tilhold i de fremmede omgivelser end det, de fandt hos de rå lejesvende. Pigen med fløjlskjolen kom fra Bøhmen; hun kunne læse i kortene og spille mandolin. Den anden

forstod sig lidt på kirurgi og syntes særdeles højt anskrevet hos den unge fændrik.

Disse fire personer sad, hver med flaske og glas foran sig, og ventede på deres middagsmad, og for at få has på tiden, bestræbte de sig af bedste evne for at være livlige og underholdende; men sulten lagde dem alle mulige hindringer i vejen, og samtalen var netop ved at gå helt i stå, da en nyankommet rytter holdt sin smukke, røde hest an foran kroen.

Lejesvendenes trompeter, som sad og solede sig på en bænk uden for huset, gik hen til den fremmede, der efter dragt og udseende at dømme måtte være en ung adelsmand, og tog hans hest ved tøjlen. Rytteren ville netop til at takke soldaten for hans elskværdighed, men holdt forbavset inde, da han så trompeteren gå i gang med at undersøge og bedømme dyret, som om han havde i sinde at købe det. Han tog fat om mulen og kiggede den på tænderne, han klappede den her og klappede den der, og så stillede han sig til sidst et par skridt væk og mønstrede med synlig tilfredshed og med en rigtig kendermine ben og kryds på det ædle dyr. Da undersøgelsen var endt, sagde han nok så tørt på sit gebrokne halvfransk:

"Det er en køn hest, herren der rider på."

Efter at have afsagt denne kendelse, satte han sig igen hen hos sine kammerater, til hvem han på tysk henvendte en bemærkning, som blev modtaget med en rungende lattersalve. Den fremmede følte sig aldeles ikke tiltalt af fyrens uforskammede næsvished, men som forholdene var, fandt han det rådeligst kun at belønne hans opførsel med et foragteligt blik og så for resten at hjælpe sig selv af sadlen.

I det samme kom værten til. Ærbødigt bukkende tog han tøjlen ud af hænderne på sin gæst og samtidig hviskede han til ham, så sagte, at tyskerne ikke kunne høre det:

"Gud hjælpe Dem, velbårne unge herre, men De kommer rigtignok i en ond time, for denne bande fritænkere er ikke rar at have med at bestille for gode kristne som De og jeg. Gid Sankt Kristoffer ville vride halsen om på dem alle til hobe!"

Den unge mand smilede bittert.

"Nå, det er måske protestantiske hestfolk?" spurgte han.

"Ja, og det tilmed tyskere," svarede værten. "Åh, bare Vor Frue ville knuse dem! Nu har de været her en time og ødelagt næsten alt, hvad jeg ejede og havde. De er skrækkelige til at plyndre, akkurat ligesom deres søde admiral, den forbandede Coligny."

"Af sådan en gammel ræv at være er I ikke videre forsigtig," faldt den unge mand ham i talen. "Hvis det nu tilfældigvis var en protestant, l havde for jer, kunne det jo ske, at han svarede med en ordentlig en over nakken."

Med disse ord daskede han på sin hvide læderstøvle med den tynde svippert, han brugte til sin hest.

"Hvad behager! De, huguenot? ... Kætter? ... Protestant! ... mener jeg!" udbrød værten bestyrtet.

Og ligesom trompeteren bar sig ad, da han skulle se på dyret, således rykkede han nu lidt baglæns for bedre at kunne tage den fremmede i øjesyn, som for rigtig at kunne gå ham efter i sømmene og se, om der ikke var et eller andet ved ham eller hans dragt, der lod formode, hvad for en religion han bekendte sig til. Denne undersøgelse og den unge mands glade, frimodige ansigtsudtryk beroligede værten, som nu fortsatte i en hviskende tone:

"Nej, holdt nu! En protestant med en grøn fløjlsdragt! En huguenot med pibekrave på spansk facon! Nej, unge herre, det får De mig ikke til at tro. Ih, nej, så megen stads ser man skam ikke hos en kætter. Du hellige Maria! En vams af ægte fløjl, det er sandelig alt for fint til de skabede hunde."

Svipperten susede gennem luften, og det mærke, den satte på den stakkels kroværts kind, var at tyde som den fremmedes trosbekendelse.

"Din uforskammede sladrebøtte! Ja, jeg skal lære dig at holde tand for tunge! Se til, du får min hest på stald, og lad den ikke mangle noget."

Værten bøjede modfaldent sit hoved og trak under tusind forbandelser over alle kættere, både tyske og franske, den fremmedes hest ind i et skur.

Hvis den fremmede ikke var fulgt med for at forvisse sig om, at der blev sørget for dyret, er det troligt nok, at kætterhesten havde måttet slikke sig om mulen efter aftenfoder.

Den unge mand gik derpå ind i krostuen og hilste på de tilstedeværende personer ved høfligt at lette på sin store hat, hvori der vajede en gul og en sort fjer. Kaptajnen gengældte hans hilsen. Et øjeblik betragtede de to mænd hinanden uden at veksle et ord, men så sagde den fremmede:

"Jeg er en protestantisk adelsmand, hr. kaptajn, og det glæder mig her at træffe nogle af mine trosfæller. Hvis De synes om det, vil jeg foreslå, at vi spiser til aften sammen."

Kaptajnen, der allerede var helt indtaget i den smukke, unge adelsmand med de fine klæder og det nette væsen, svarede straks, at det skulle være ham en ære. Og jomfru Mila, sigøjnerpigen, som vi nys har talt om, gjorde straks plads på

bænken ved siden af sig, og tjenstvillig som hun var af naturen, afstod hun ham endog sit glas, som kaptajnen øjeblikkelig fyldte.

"Mit navn er kaptajn Dietrich Hornstein," sagde han og klinkede med den unge mand. "De har sikkert hørt mig omtale. Det var mig, der førte vovehalsene i slaget ved Dreux og siden ved Arnay-le-Duc."

Den fremmede opfattede straks, at kaptajnens hensigt; med denne ytring blot var at få sin bordfælle til at navngive sig, og han svarede uden tøven:

"Det gør mig ondt, at jeg ikke kan nævne et lige så berømt navn som Deres, hr. kaptajn. Selv har jeg endnu ikke haft lejlighed til at vinde ry, men min fader er godt kendt fra vore borgerkrige. Jeg hedder Bernard de Mergy."

"Nej, er det sandt!" udbrød kaptajnen og fyldte sit glas til randen. "Hedder De virkelig Mergy! Så har jeg kendt Deres fader godt, så godt som jeg kender min bedste ven. Det var allerede på de første kriges tid, at jeg … Nej, det var da morsomt! Deres faders skål, hr. Bernard!"

Kaptajnen løftede sit glas, sagde på tysk et par ord til sine folk, og i samme nu han førte glasset til læberne, smed alle rytterne deres hatte op i vejret og istemte et hyldestråb. Værten troede, at det var signal til et almindeligt blodbad; han kastede sig på knæ og foldede hænderne. Selv Bernard blev noget bestyrtet over denne overordentlige æresbevisning; men da han havde fattet sig, tøvede han ikke med at besvare tyskerens høflighed ved til gengæld at drikke på hans velgående.

Flaskerne, som allerede før Mergy kom til, havde været genstand for en hårdnakket belejring, kunne ikke stå for dette

sidste stormløb.

"Rejs dig op, dit skinhellige asen," sagde kaptajnen til værten, der endnu lå på knæ, "rejs dig op og sørg for noget mere vin til os. Kan du ikke se, flaskerne er tomme?"

Til bekræftelse herpå kylede fændrikken ham en af dem i hovedet, og den stakkels fyr var ikke længe om at finde ned i kælderen, hvor han måtte ty til hemmelige rum for at kunne stille sine fordringsfulde gæster tilfreds.

"Den gamle rad har godt af en omgang," sagde Mergy, "men De kunne alligevel nemt have gjort ham mere fortræd med det kast, end De egentlig ville."

"Åh, pyt!" udbrød den unge kriger, leende af fuld hals.

"Hovedet på en papist," sagde Mila, "er mere holdbart end sådan en flaske, om end det er endnu mere tomt."

Fændrikken lo, så det klukkede i ham; de andre gav ham ikke noget efter, og selv Mergy måtte smile ved at se sigøjnerpigens smukke mund, selv om han ikke bifaldt hendes hjerteløse spøg.

Imidlertid kom der vin og mad på bordet, og efter at de havde spist et øjeblik i tavshed, udbrød kaptajnen med munden fuld af mad:

"Om jeg har kendt hr. Mergy! Jo, jo! Han var oberst ved fodfolket, dengang fyrsten af Condé lige havde begyndt at føre kommandoen. Ved belejringen af Orléans lå vi i kvarter sammen i hele to måneder. Og hvordan har han det nu?"

"Jo, tak, rigtig godt i forhold til sin høje alder, Gud være lovet! Han har så ofte fortalt mig om de tapre tyskere og om deres brillante indhug i slaget ved Dreux."

"Jeg har også kendt hans ældste søn … Deres broder, kaptajn George … Ja, det vil sige, før han …" Mergy blev synligt forlegen.

"Han var en rigtig allerhelvedes karl," vedblev kaptajnen, "men fy for den lede, hvor han var kort for hovedet. Det gør mig nu ondt for Deres fader, for han har vist taget sig det meget nær, at Deres broder sveg sin tro."

Mergy rødmede lige til hårrødderne. Stammende fremførte han et par ord til broderens undskyldning, men inderst inde, kunne man forstå, dømte han alligevel den frafaldne nok så strengt, som kaptajn Hornstein havde gjort det.

"Nå," sagde tyskeren godmodigt, "lad os nu ikke tale mere om det. Jeg begriber så godt, at blot tanken derom gør Dem ondt. Men nu tier jeg også stille. Det var et tab for religionen, den historie, og en stor gevinst for kongen, som, efter hvad man siger, viser ham megen udmærkelse."

"De kommer måske fra Paris?" ytrede Mergy for at lede samtalen i en anden retning. "Så ved De vel, om admiralen er i hovedstaden? De har måske set ham for nylig og kan fortælle mig, hvordan han har det?"

"Han kom netop hjem fra Blois sammen med hoffet, ligesom vi drog af sted. Han har det storartet godt, er rask og frisk og ved godt humør. Han går endnu og brygger på en halv snes borgerkrige, den kære mand. Og kongen behandler ham med en højagtelse, så alle papisterne er ved at gå ud af deres gode skind af ærgrelse."

"Ja, det tror jeg! Men kongen kan sandelig heller ikke være ham taknemmelig nok for alt, hvad han har udrettet."

"Det er ikke længere siden end i går, at jeg så kongen trykke admiralens hånd på Louvres trappe. Hertugen af Guise stod bagved og så lige så muggen ud som en dreng, der får stryg, og ved De, hvad jeg tænkte ved mig selv? Det var, ligesom jeg så en

mand, der viser en løve frem på marked; han lader den 'gi' pote' som en hund, men kalorius glemmer dog ikke, at hvor rigtigt og tillidsfuldt han end tér sig, har den pote, han tager i hånden, skrækindjagende kløer. Ja, det er sandt, hvad jeg siger, det var præcis, som om kongen kunne mærke admiralens kløer."

"Admiralen rækker langt," sagde fændrikken med en vending, som brugtes almindeligt imellem de protestantiske soldater.

"Han ser skam godt ud af sin alder," bemærkede jomfru Mila.

"Ja, jeg ville da hellere have ham til elsker end en ung papist!" udtalte jomfru Trudchen, fændrikkens hjerterdame.

"Han er religionens hovedhjørnesten," sagde Mergy, som fandt sig forpligtet til også at anføre noget til den gamle høvdings pris.

"Det siger jeg ikke noget imod," faldt kaptajnen ham hovedrystende i talen, "men han holder forbandet streng tugt i rækkerne."

Fændrikken underskrev denne bemærkning med et eget talende blik og ved at fortrække sit alt andet end fint formede ansigt til en grimasse, der nok skulle udlægges som et smil.

"Jeg ventede ikke," sagde Mergy, "at høre en gammel soldat som De, hr. kaptajn, rette en bebrejdelse imod admiralen for den strenge mandstugt, han håndhæver i sin hær."

"Jo, selvfølgelig skal der være disciplin, men man må ikke glemme alt det, en soldat undertiden må gå igennem. Det bør dog regnes ham til gode, og det bør tillades ham at tage sig livet lidt lettere, når gunstig lejlighed i ny og næ gør det muligt. Nå, ethvert menneske kan jo have sine fejl, og skønt admiralen en gang har ladet mig hænge, synes jeg alligevel, vi skal drikke hans skål."

"Har admiralen ladet Dem hænge?" spurgte Mergy med uforstilt forbavselse. "Da ser De ellers helt levende ud af en hængt at være."

"Ja, pinedød, har han ladet mig klynge op en gang, men jeg er ikke den, der bærer nag. Lad os drikke hans skål!"

Førend Mergy kunne få tid til at stille et nyt spørgsmål, havde kaptajnen fyldt alle glassene og befalet sine folk at give admiralen tre hurraer. Men da bægrene var tømte, og støjen havde lagt sig, tog Mergy fat igen.

"Hvorfor blev De hængt, hr. kaptajn?" spurgte han.

"Åh, egentlig for næsten ingen ting. Det elendige kloster i Saintonge var blevet plyndret, og så brændte det ved et rent ulykkestilfælde."

"Ja, men alle munkene var nok ikke kommet ud," indskød fændrikken, himmelhenrykt over sin vittighed.

"Pyt! Gør det måske noget, at det rak brændte lidt før eller siden? Man skulle ikke synes det; men vil De tænke Dem, hr. Mergy, admiralen blev alligevel frygtelig gnaven i kalotten. Han lod mig sætte fast, og hans overbøddel begyndte, mir nichts, dir nichts, at tage sig kærligt af mig. Men så gik alle herrerne i hans følge i forbøn for mig, ja, selv hr. de Lanoue, der ellers ikke er for øm af sig overfor soldater (det er jo ham, man siger om, at han kun forstår at stramme tovet, ikke at give los), han bad også for mig, og alle kaptajnerne med, men admiralen stod ved sit. Hilledød, hvor han var rasende! Han gnavede på sin tandstikker af bare arrigskab, og De kender nok ordsproget: 'Gud fri os fra admiralens tandstikker!' 'Jeg må, Herren forlade mig,' sagde han, 'se at få det plyndrevæsen stoppet i farten; ellers ender det med, at det løber med os alle sammen.' Ovenpå den historie

kom feltpræsten anstigende med Bibelen under armen, og vi blev begge to ført hen under et ganske almindeligt egetræ … Uha, det gyser i mig, når jeg tænker på det: Jeg ser det lige så tydeligt for mig: En ækel, lang gren, der så ud, som om den var skudt så langt frem bare for det samme. Rebet blev lagt om halsen på mig … Hver gang jeg taler om det reb, bliver min strube lige så tør som et stykke fyrsvamp."

"Der er noget at væde den med," sagde Mila og fyldte krigsmandens glas til randen.

Kaptajnen stak det ud i ét drag og fortsatte sin eventyrlige beretning.

"Jeg tænkte allerede, at jeg var ligesom et andet agern, der sidder og har det rart i et egetræ; men så slog det ned i mig, at der måske endnu kunne gøres noget, og jeg spurgte den stormægtige admiral, om det var på den måde, man lønnede en mand, som havde anført 'Vovehalsene' ved Dreux. Jeg så ham spytte tandstikkeren ud og tage en frisk, og jeg tænkte ved mig selv, at nu klarede den op. Han vinkede ad kaptajn Cormier, talte et øjeblik sagte med ham og sagde så til profossen: 'Nå, få nu den mand klynget op!' Dermed snurrede han rundt på hælen og gik. Jeg blev hejset i vejret, men den brave Cormier greb gesvindt til sin kårde og huggede tovet over, så jeg plumpede ned fra min gren, rød i hovedet som en kogt krebs."

"Det glæder mig," sagde Mergy, "at De slap så billigt."

Men samtidig kiggede han meget nøje på kaptajnen, som om han trykkede sig lidt ved at sidde til bords med en mand, der ærligt og redeligt havde gjort sig fortjent til galgen; på den anden side var i hine fortvivlede tider forbrydelserne så hyppige, at man blev vant til at dømme dem mindre strengt end

nu om dage. Det ene partis grusomhed retfærdiggjorde til en vis grad det andets, og den religiøse ufordragelighed dræbte enhver følelse af national samhørighed. Når vi skal være ganske ærlige, tør vi endelig heller ikke se bort fra den lønlige forståelse, som var etableret imellem den æggende sigøjnerpige og vor ven, der ikke var blind for sin udkårnes sjældne skønhed, og som i øvrigt også var påvirket af vinens dunster. Hans unge hjerne var jo knapt så modstandsdygtig som de hærdede lejesvendes. Alt i alt stod sagerne således, at Mergy måtte føle sig stemt til en usædvanlig overbærenhed med sine bordfæller.

"Jeg skjulte kaptajnen i et lukket køretøj i over otte dage," fortalte Mila; "og jeg lod ham kun slippe ud om natten."

"Og jeg bragte ham både mad og drikke," tilføjede Trudchen; "De kan høre det fra ham selv."

"Admiralen lod, som han var lynende opbragt på Cormier," fortsatte kaptajnen sin historie; "men det var altså bare komedie imellem de to. Jeg blev imidlertid ved at holde mig til hæren, Men passede på ikke at blive set af admiralen. Så var det, ved belejringen af Longnac, at han fik øje på mig i en løbegrav og sagde: 'Hør, min ven Dietrich, siden du ikke blev hængt, er det bedst, du ser at blive skudt.' Med disse ord gjorde han en håndbevægelse i retning af brechen; jeg forstod vinket og løb storm uden at blinke, og dagen efter præsenterede jeg mig for ham på hovedgaden med min gennemskudte hat i hånden. 'Så, nådige herre,' sagde jeg til ham, 'nu er jeg både blevet hængt og skudt.' Han nikkede smilende til mig, gav mig sin pung og sagde: 'Der har du til en ny hat.' Og fra den dag af har vi altid været fine venner. Åh, det var ellers en dejlig by at

rydde op i, Longnac! Mine tænder løber i vand, når jeg tænker på alt, hvad der var at plyndre."

"En dejlig masse silketøj!" udbrød Mila.

"Og masser af det fineste linned!" forsikrede Trudchen.

"De skulle have set os hos nonnerne i det store kloster," sagde fændrikken. "To hundrede ridende bøsseskytter i hus med hundrede nonner! ..."

"Der var mindst tyve af dem," berettede Mila, "som afsvor papismen; så godt syntes de om huguenotterne."

"Ja, det var der," udbrød kaptajnen, "det var jo der, hvor man havde det fornøjelige syn at se vore "lettere" trække deres heste til vands med præsternes messehagler på ryggen og fodre dem med havre oppe ved altret, mens vi selv drak præsternes gode vin af sølvkalkene."

Han vendte sig om for at forlange mere vin og så værten stå med foldede hænder og himmelvendte blikke, der udtrykte en ubeskrivelig rædsel.

"Fæ!" sagde den brave Dietrich Hornstein og trak på skuldrene. "Kan man tænke sig, hvor dumt et menneske må være for at tro på alle de hundekunster, som de papist-præster laver! Nu skal De høre, hr. Mergy! I slaget ved Montcontour skød jeg en adelsmand fra hertugen af Anjous parti, og da jeg skulle til at trække hans vams af, ved De, hvad jeg så fandt på hans mave? Et stort stykke silketøj med en mængde helgennavne på! Han bildte sig vel ind, at det skulle beskytte ham imod kuglerne; men jeg fik jo rigtignok lært ham, at der ikke gives den amulet, som en protestantisk kugle ikke kan gå igennem."

"Ja, sådanne tøjamuletter duer naturligvis ikke," bemærkede fændrikken overlegent, "men hjemme på vor egn kan man købe nogle af pergament, som sikrer mod både bly og jern."

"Jeg ville nu foretrække et kyras af bedste stål," indskød Mergy; "sådan et af den slags, som Jacob Leschot i Nederlandene forfærdiger."

"Ja, et spøg, et andet alvor," tog nu kaptajnen til orde; "det er ikke helt grebet ud af luften, at man kan hærde sig. Som nu ved Dreux: der så jeg med mine egne øjne en adelsmand, der havde fået et musketskud lige midt i brystet; men han kendte opskriften på en salve til at hærde sig med, og den havde han smurt sig med under sin bøffellæderstrøje. De tror mig måske ikke, men det var umuligt at se så meget som et mærke af stødet."

"Mon ikke det skulle komme af, at læderkøllerten alene var solid nok til at modstå kuglen?"

"Åh, I franskmænd, I vil nu heller aldrig tro noget. Men hvad ville De da sige, hvis De sådan som jeg havde set en schlesisk dragon lægge sin hånd på et bord, og ikke et menneske kunne stikke hul i den med selv de kraftigste knivstik? Ja, De ler og vil ikke tro, at sligt kan være muligt, men spørg Mila. Hun er netop fra et land, hvor troldmændene er lige så almindelige som munkene her. De kan tro, hun kan fortælle historier, der kan få hårene til at rejse sig på hovedet af Dem. Somme tider, når vi i de lange efterårsaftener sidder ude om lejrbålene, og hun fortæller om alt sådan noget, så kan det løbe mig koldt ned ad ryggen."

"Jeg kunne forfærdelig godt lide at høre en af de historier," sagde Mergy. "Åh, smukke Mila, vær så sød at fortælle os en."

"Ja, Mila, gør det, mens vi tømmer disse flasker," bad kaptajnen.

"Lyt da til," sagde Mila; "og i, min unge hr. riddersmand, som ikke tror på noget, I vil nok behage at lade tvivlen fare eller at holde den hos jer selv."

"Hvad mener De med, at jeg ikke tror på noget?" hviskede Mergy til hende. "Jo, ved alle himle, jeg tror, De har forhekset mig; jeg er jo allerede rasende forelsket i Dem."

Mila skød blidt den unge mand fra sig, for hans mund berørte næsten hendes kind, og efter derpå at have kastet stjålne blikke til begge sider for at overbevise sig om, at alle var opmærksomme, begyndte hun således:

"Kaptajn, De har sikkert været i Hameln?"

"Nej, aldrig."

"De da, fændrik?"

"Nej, jeg har heller aldrig været der."

"Hvad behager! Skulle her ikke findes et menneske, som har været i Hameln?"

"Jo, jeg har ligget der et år," sagde en af rytterne og kom hen til bordet.

"Godt, Fritz; så har du vel set kirken i Hameln?"

"Ja, mere end hundrede gange."

"Og også de malede ruder?"

"Ja, bevares."

"Hvad ser man på de ruder?"

"På ruderne? … På det længst til venstre, tror jeg nok, er der malet en stor, sort mand, der spiller på fløjte, og nogle børn, som løber efter ham."

"Ja, det er rigtigt. Nu skal jeg fortælle jer historien om denne sorte mand og børnene. For mange år siden var folk i Hameln plagede af en utallig masse rotter, der kom fra nord i så tætte skarer, at jorden var ganske sort af dem, og ingen kusk turde vove at køre over en vej, som rotterne kom spadserende ad. Alt blev ædt op, rub og stub, og traf de på en lade, kunne bæsterne lettere gøre kål på en tønde korn end jeg på et glas vin."

Hun tog en slurk, tørrede sig om munden og gik videre.

"Musefælder, rottefælder, snarer og gift hjalp ikke det bitterste. Man sendte bud til Bremen efter et skib med elleve hundrede katte, men det forslog heller ikke. For hver tusinde rotter, man slog ihjel, kom der ti tusinde i stedet, og mere og mere grådige blev de. Kort sagt, hvis ikke der var kommet hjælp imod denne svøbe, var der ikke blevet et korn tilbage i Hameln, og alle folk i byen ville være kreperet af sult. Det skete imidlertid en skøn dag, en fredag, at en høj, brunladen mand med store øjne og en endnu større mund forlangte at få borgmesteren i tale. Han var klædt i en rød trøje, spidspuldet hat og vide bukser med bånd ned ad siderne, grå strømper og sko med ildrøde rosetter. Ved siden havde han en lille skindpose. Jeg kan se ham for mig, livagtigt som han stod og gik."

Mila stirrede stift hen på væggen, og alles øjne fulgte mekanisk retningen af hendes blik.

"Har De da set ham?" spurgte Mergy.

"Nej, ikke jeg selv, men min bedstemoder, og hun huskede så tydelig, hvordan han så ud, at hun godt kunne have tegnet ham."

"Hvad ville han hos borgmesteren?"

"Han tilbød for en betaling af hundrede dukater at befri byen for den plage, der hærgede den. De kan tænke Dem, at borgmester og borgere slog til i en fart. Straks trak den fremmede en messingfløjte op af sin pose og stillede sig på torvet foran kirken, vel at mærke med ryggen imod den, og dér begyndte han nu at spille en underlig melodi, som vel aldrig nogen tysk fløjtespiller har spillet magen til. Ved lyden af fløjten kom rotterne løbende til fra alle sider, fra alle lader og pakhuse, fra huller i murene, fra gemmesteder under spær og tagsten, de kom løbende, siger jeg, i hundred-, nej, i tusindvis. Den fremmede gik, stadig spillende på sin fløjte, ned imod Weser-floden, og dér trak han sine sko af, vadede ud i vandet, fulgt af alle Hamelns rotter, som naturligvis druknede. Kun én eneste var blevet tilbage i byen, men troldmanden, for det var en troldmand, vidste godt, at den manglede, og spurgte en efternøler, som endnu ikke var gået ud i vandet, hvorfor Klaus, den hvide rotte, ikke var kommet med. 'Herre,' svarede rotten, 'den er så gammel, at den ikke mere kan gå.' – 'Så løb du og hent den,' sagde troldmanden. Rotten pilede af sted ind til byen og kom ikke længe efter tilbage med en gammel, fed, hvid rotte, sådan en gammel, gammel fed en, der næsten ikke kunne slæbe sig af sted. Den yngste trak nu den ældste i halen, og således kom de begge ud i floden, hvor de druknede ligesom deres kammerater. Dermed var byen renset, men da den fremmede så meldte sig på rådhuset og krævede den lovede belønning, mødte der ham en kedelig overraskelse. Da borgmester og borgerskab nemlig mente, at de ikke havde mere at frygte af rotterne, og at de sagtens kunne spise den ubekendte af med en klatskilling, da han ikke havde nogen til at tale sin sag,

skammede de sig ikke ved at byde ham ti dukater i stedet for de hundrede, han havde fået løfte på. Den fremmede gjorde indvendinger, men de bad ham rejse derhen, hvor peberet gror. Han truede med at gøre sig ganske anderledes dyrt betalt, hvis de ikke overholdt aftalen til punkt og prikke, men borgerne grinede ham lige op i ansigtet og satte ham på porten. Ikke nok med, at de snød ham, skældte de ham også ud for 'Hr. Overrottefænger', og dette skældsord råbte drengene efter ham igennem byens gader, mens de fulgte ham helt ud til Nyport. Den næste fredag ved middagstid viste den fremmede sig igen på torvet, men denne gang med en purpurrød hat, som var opkrammet på den mærkeligste facon. Op af sin pose halede han en fløjte af en helt anden slags end den forrige, og så snart han begyndte at spille kom alle drenge i en alder fra seks til femten år stimlende til og fulgte med ham ud af byen."

"Og lod folkene i Hameln ham trække dem med sig?" spurgte Mergy og kaptajnen i munden på hinanden.

"Ja, de gik bare med til Koppenbjerget, hvor der var en hule, som nu er tilstoppet. Fløjtespilleren gik ind i hulen, og alle drengene med ham. I nogen tid hørte man lyden af hans fløjte, men tonerne blev svagere og svagere, og til sidst holdt de helt op. Drengene var væk, og man har aldrig siden hørt noget til dem."

Her tav sigøjnerpigen for at se, hvilket indtryk hendes fortælling havde gjort på tilhørerne.

"Denne historie," sagde den lejesoldat, som havde været i Hameln, "er så sand, at når man i Hameln taler om en eller anden bestemt hændelse, så siger man altid: Det skete ti eller

tyve år efter, at vore børn drog bort … Herren af Falkenstein plyndrede vor by tresindstyve år efter, at vore børn drog bort."

"Men det mest forunderlige," sagde Mila, "er, at omtrent på samme tid dukkede der i Siebenbürgen en hel mængde drenge op, som talte udmærket tysk, men som ikke kunne sige, hvorfra de kom. De giftede sig senere der i landet, lærte deres børn det mål, de selv talte, og deraf kommer det, at man den dag i dag taler tysk i Siebenbürgen."

"Skal det være drengene fra Hameln, som Fanden har flyttet derhen?" spurgte Mergy med et vantro smil.

"Det er, ved Gud i Himlen, sandt," udbrød kaptajnen, "for jeg har været i Siebenbürgen, og jeg ved, at de taler tysk dér, mens man i egnene der omkring pludrer et djævleblændt kaudervælsk."

Kaptajnens bevis var ikke værre end så mange andre, som man tyer til, når det kniber.

"Vil De have, jeg skal læse Deres skæbne?" spurgte Mila Mergy.

"Ja, tak," svarede den unge adelsmand og lagde sin venstre arm om livet på sigøjnerpigen, mens han rakte hende den højre hånd at læse i.

Mila betragtede den tavs i et par minutter og rystede af og til på hovedet med en meget dybsindig mine.

"Nå, min søde pige," sagde Mergy utålmodigt, "får jeg så den dame, jeg holder af, til elskerinde?"

Mila knipsede ham i hånden og udtalte følgende spådom:

"Der venter dig både lykke og ulykke; blå øjne volder både godt og ondt. Det værste er, at du kommer til at udgyde dit eget blod."

Kaptajnen og fændrikken åbnede ikke munden, men syntes begge at blive lige uhyggelige til mode ved at høre den ulykkesvarslende slutning på sigøjnerpigens spådom.

Værten stod i en krog og korsede sig.

"Hvis du kan sige mig, hvad jeg gør om et øjeblik," sagde Mergy, "så vil jeg tro, at du er en virkelig heks."

"Du kysser mig," hviskede Mila ham i øret.

"Hun er en heks," råbte Mergy overbevist og kyssede hende.

Og fra nu af underholdt de to sig i en dæmpet tone med hinanden, og Mergys gode forståelse med den smukke spåkvinde syntes bestandig i tiltagende.

Trudchen tog en slags mandolin, som kun manglede nogle få strenge, og spillede op med en tysk march. Da hun så soldaterne samle sig i kreds om hende, sang hun på sit modersmål en krigssang, hvortil de gæve krigsmænd vrælede omkvædet i vilden sky. Kaptajnen lod sig smitte af eksemplet og begyndte at synge med en røst, der fik glassene til at klirre. Hans vise var en gammel huguenot-sang, hvis melodi var lige så jævn og djærv som ordene:

Falden er prinsen af Condé,
han segned med dragent sværd;
men admiralen end sporer sin hest
som høvedsmand for en hær.
Med Rochefoucauld hver falsk papist
han sige vil et blodigt "Tak for sidst".
Papist, ist, pist, papist!

Alle de tyske lejesvende, som efterhånden var blevet noget hede i hovederne, sang snart hver sin melodi. Gulvet var dækket

med skår af flasker og glas. Stuen genlød af eder, skrål og overgivne drikkeviser. Men snart gjorde søvnen i forbindelse med den stærke most sin ret gældende overfor de fleste af deltagerne i dette vilde svirelag. En efter en segnede de under bordene eller lagde sig til at sove på bænkene. Fændrikken stillede et par mand på post og dinglede ind i sin seng. Kaptajnen, som endnu nogenlunde kunne holde kursen i en ret linje, sejlede uden at krydse op ad trappen til værtens sovekammer, som han havde valgt til sig selv, da det var det bedste i huset.

Og Mergy og sigøjnerpigen? Ja, de havde begge trukket sig tilbage på et noget tidligere tidspunkt.

2. Dagen derpå

Det havde længe været højlys dag, da Mergy vågnede. Hans hoved var endnu tungt af tågede erindringer fra den foregående aften, og alle hans klæder lå strøet omkring i den syndigste uorden. Midt på gulvet stod vadsækken, åben. Mergy rejste sig over ende i sengen, betragtede en stund denne uordentlige scene og gned sig i hovedet for at bringe klarhed i tankerne. Udtrykket i hans ansigt var på én gang træt, forbavset og bekymret.

Tunge trin hørtes på stentrappen uden for hans værelse. Døren blev åbnet, uden at den kommende gjorde sig den ulejlighed at banke på, og ind trådte værten med et endnu mere eddikesurt ansigt end dagen i forvejen. Men hans miner udtrykte tillige meget tydeligt, at uforskammethed havde afløst den tidligere frygt.

Han så sig om i værelset, og ved synet af al denne forvirring korsede han sig rædselsslagen.

"Se, se, min unge hr. adelsmand!" udbrød han. "I fjerene endnu! Det må jeg sige! Det var nok bedst, vi lettede os lidt, for at vi kunne få den regning afgjort."

Mergy gabede, som om han ville sluge det meste af jordkloden, og stak det ene ben ud af sengen.

"Hvad betyder al denne uorden?" spurgte han værten i en meget misfornøjet tone. "Hvorfor står min vadsæk åben?"

"Hvorfor? Hvorfor? Hvad ved jeg om det? Skal jeg måske passe på Deres vadsæk? De har vendt op og ned på hele mit hus, men De skal, min salighed, også komme til at betale."

Mens han talte, sad Mergy og trak sine skarlagensbenklæder på, og under denne manøvre faldt pungen ud af lommen. Klangen må have lydt anderledes, end han ventede, for han bukkede sig straks ned efter den og åbnede den med bange anelser.

"Jeg er blevet bestjålet!" råbte han. Af de tyve gulddalere, der havde ligget i hans pung, var der kun to tilbage.

Værten trak på skuldrene og grinede hånligt.

"Jeg er blevet bestjålet," råbte Mergy igen og spændte i en fart sit bælte om sig. "Jeg havde tyve gulddalere i denne pung, og jeg forlanger at få dem tilbage. Du skal skaffe mig dem; det er i dit hus, de er blevet stjålet fra mig."

"Ja, jeg er da ligeglad," udbrød værten frækt. "Det skal nok vænne Dem af med at have med spåkvinder og tyvetøse at bestille. Men for resten" (tilføjede han lidt mere spagfærdigt) "krage søger mage. Alle disse galgenfugle, kættere, hekse og røvere hænger jo sammen som ærtehalm."

"Hvad siger du, dit gamle æsel?" sagde Mergy, så meget mere harmfuld, som han inderst inde godt følte det berettigede i værtens dadlende tiltale.

Og som de fleste mennesker gør, når de har uret, greb han begærligt en anledning til strid.

"Jeg siger," svarede værten med hævet stemme og den knyttede næve i siden, "jeg siger, at De har smadret alting i mit hus, og jeg fordrer betaling for hver en stump."

"Jeg betaler min part og ikke en hvid mere. Hvor er kaptajn Hornstein?"

"De har drukket," vedblev værten med stadig stærkere stemme, "De har drukket over hundrede flasker af min fine,

gamle vin, men De skal stå mig til regnskab, skal De."

Mergy var nu helt færdig med at klæde sig på.

"Hvor er kaptajnen?" spurgte han med tordenrøst.

"Han er draget af sted for over to timer siden, og gid han ville drage lige lukt i Helvede, både han og de andre huguenotter, indtil vi kan få brændt dem allesammen."

En velrettet ørefigen var det eneste svar, som Mergy i øjeblikket kunne komme i tanke om.

Denne uventede og ret kraftige måde at udtrykke sig på fik værten til at tumle et par skridt baglæns. Skaftet på en stor kniv stak ud af hans bukselomme, og han greb fat om den; men lykkeligvis gav han ikke efter for sin første, hidsige tilskyndelse. Havde han gjort det, ville der sikkert være sket en ulykke. Nu fik, som sagt, besindighed overtaget over vreden, og i samme retning virkede også den omstændighed, at Mergy hurtigt som et lyn greb hen til sengens hovedgærde, hvor der hang en lang kårde. Den ulige kamp var undgået. Værten for ned ad trappen og hylede:

"Hjælp! Mord! Brand! Hjælp!"

Mergy var herre på valen, men følgerne af sejren gjorde ham ængstelig til sinds. Han stak sine pistoler i bæltet, lukkede sin vadsæk, og med den i hånden var det hans agt at drage til den nærmeste øvrighed for at forklage sig. Han åbnede døren og ville til at gå ned ad trappen, da en fjendtlig styrke ganske uformodet beredte sig til at byde ham spidsen.

Først kom værten med en gammel hellebard i hånden, efter ham tre køkkendrenge bevæbnede med spid og kæppe. En mand fra nabolaget med en rusten skyder dannede bagtroppen.

På ingen af siderne havde man ventet at støde så hurtigt sammen. Kun fem, seks skridt adskilte de fjendtlige hære.

Mergy kastede vadsækken fra sig og greb en af sine pistoler. Denne truende bevægelse åbenbarede værten og hans drabanter, hvor elendig deres slagorden var. På samme måde som perserne ved Salamis havde de undladt at opstille sig på en måde, som tillod dem at udfolde deres overlegne styrke med fordel. Den eneste i deres hær, som var forsynet med et skydevåben, kunne ikke gøre brug af det uden at såre sine foranstående kampfæller; men huguenottens pistoler derimod beherskede trappen i hele dens længde og kunne ved et eneste skud få samtlige fjender til at gå på halen. Det lille knæk, som hanen gav, da Mergy spændte pistolen, genlød ildevarslende i deres øren og gjorde dem næsten lige så forskrækkede, som de ville være blevet, hvis han virkelig havde fyret den af. Med et mekanisk ryk vendte hele kolonnen front den modsatte vej og søgte ud i køkkenet til en større og mere fordelagtig slagmark. Under den ved en sådan hastig flugt næsten uundgåelige forvirring bar værten sig så kejtet ad med sin hellebard, at han fik den imellem benene og faldt. Som ædelmodig fjende ville Mergy ikke gøre brug af sine egentlige våben, men tog blot sin vadsæk og smed den i hovedet på flygtningene. Dette apparat, der kom dumpende ned over dem som et fjeld, der skrider, stedse hurtigere og hurtigere for hvert trappetrin den faldt, gjorde den fjendtlige hærs første nederlag komplet. Trappen var i et nu renset for fjender, og den knækkede hellebard var blevet tilbage som sejrstegn.

Mergy skyndte sig i to spring ned i køkkenet, hvor fjenden allerede havde formeret linje for at modtage et nyt slag. Skytten

stod med hævet bøsse og pustede til den tændte lunte. Værten, som i faldet havde fået en næsestyver, og som drev af blod over hele ansigtet, holdt sig bag sine krigskammerater ligesom den sårede Menelaos bag grækernes rækker. I mangel af en Machaon eller Podaleirios måtte hans kone, uredt og skødesløst påklædt at se til, stå og tørre ansigtet på ham med en snavset klud.

Mergy tog sin beslutning uden at vakle. Han gik lige løs på manden med skyderen, satte ham pistolen for brystet og sagde:

"Kast lunten fra dig, eller du er dødsens!"

Lunten faldt på gulvet, og Mergy satte hælen på den brændende tovstump og slukkede den. Samtidig nedlagde de øvrige forbundstropper på én gang våbnene.

"Hvad dig angår," sagde Mergy til værten, "så kan den lille lektion, du har fået, måske lære dig at behandle dine gæster med større høflighed; gjorde jeg dig din ret, skulle jeg i grunden lade herredsfogeden tage bevillingen fra dig, men jeg er for god af mig. Nå, hvad skylder jeg så for min part?"

Værten, som så Mergy sætte hanen i ro og stikke pistolen i bæltet igen, tog mod til sig og svarede i en fortrædelig knurretone:

"Slå tallerkener itu, klø folk, knuse næsen på gode kristne … Lave et Helvedes postyr … Ja, jeg ved virkelig ikke, hvad for en betaling en ærlig mand må forlange for at holde sig nogenlunde skadesløs for alt det."

"Vi kan jo se lidt på det," sagde Mergy muntert. "Den knuste næse skal jeg betale med den pris, jeg finder passende. Med hensyn til postelinet må du skrive det på tyskernes regning; det

har jeg ikke noget med at gøre. Tilbage er så kun, hvad jeg skylder for min fortæring i går aftes."

Værten så skiftevis på sin kone, sine køkkendrenge og sin nabo, som om han både ventede råd og dåd af dem.

"Tyskerne, tyskerne," drævede han; "det er lettere sagt end gjort at få fat i deres penge. Kaptajnen gav mig tre daler, og af fændrikken fik jeg et spark."

Mergy tog den ene af de gulddalere, han havde tilbage.

"Tag den," sagde han, "og lad os skilles som venner."

I stedet for at tage mod guldstykket lod værten det med en hånlig mine falde på gulvet.

"Én daler," råbte han, "én daler for hundrede flasker, som I har knust! Én daler for at plyndre et hus! Én daler for at mishandle fredelige folk!"

"Én daler, ikke mere end én daler," hylede konen med. "Somme tider kommer her nogle katolske adelsmænd, som også gør lidt spektakel, men de betaler rigtignok også for det."

Hvis Mergy havde været mere ved muffen, ville han sikkert have hævdet sit partis ry for rundhåndethed.

"Det er en ganske anden sag med dem," indvendte han tørt, "for de bliver ikke bestjålet. Hvad vil du så?" føjede han til. "Vil du have denne daler eller slet ingen ting?"

Og dermed bukkede han sig for at tage den op. Men værtinden var hurtigere i sine bevægelser og snappede guldstykket.

"Kom så med min hest," befalede Mergy en af karlene, og til den anden sagde han:

"Og du, kast det spid og tag min vadsæk."

"Deres hest, ædle herre," sagde staldkarlen nølende og skar ansigter.

Værten glemte sin sorg for et øjeblik. Han løftede hovedet, og i hans øjne glimtede et udtryk af skadefro glæde.

"Åh, kære herre," sagde han i en påfaldende venlig tone, "jeg skal såmænd selv gå ud og hente Deres hest, jeg skal selv trække Deres smukke hest frem, ja, jeg skal såmænd."

Dermed gik han ud til stalden, stadig med køkkenkluden for næsen. Mergy gik med.

Hvad skildrer hans forbavselse, da han i stedet for sin kønne fuks ser en lille, gammel, broget hest med forstødte knæ og et hoved, som ganske vansiredes af et bredt ar! Og i stedet for sin sadel af fint, flandersk fløjl en jernbeslået lædersadel af den slags, som menige soldater bruger!

"Hvad betyder dette? Hvor er min hest?"

"Den nådige herre kommer vist til at have det besvær at forhøre sig om den hos de herrer protestantiske lejesvende," svarede værten med forstilt underdanighed. "Disse hæderværdige fremmede soldater har taget den med; de har vel forvekslet den med denne på grund af den iøjnefaldende lighed."

"En dejlig hest, denne her!" udbrød en af køkkendrengene. "Jeg vil holde på, at den ikke er over tyve år."

"Man kan da ikke fragå, at det er en stridshest," sagde en anden. "Se det sabelhug, den har over panden."

"Sikken en pragtfuld pels," tilføjede en tredje: "sort og hvid ligesom en protestantisk præstekjole."

Mergy gik ind i stalden. Den var tom.

"Hvorfor har du set roligt på, at de trak af med min hest?" skreg han rasende.

"Jamen, nådige herre," svarede staldknægten, "det var trompeteren, som tog den med, og han sagde til mig, at det var en byttehandel, der var afgjort imellem Dem og ham."

Mergy var ved at kvæles af harme, og i sin fortvivlelse vidste han hverken ud eller ind.

"Jeg skal finde kaptajnen," snerrede han med sammenbidte tænder, og han skal skaffe mig min ret over den slyngel, der har stjålet mit dyr.

"Ja," sagde værten, "det gør De vist klogt i, nådige herre, for denne kaptajn … Hvad var det nu, han hed? … Han så dog ellers ud til at være en retskaffen mand."

Mergy var i sine egne tanker kommet til et andet resultat. Han hældede til den anskuelse, at kaptajnen havde, om ikke ligefrem givet befaling til, så dog bifaldet tyveriet.

"Ved samme lejlighed," fortsatte værten sine gode råd, "kan De jo få Deres penge igen hos den unge pige. Hun må have taget fejl, da hun pakkede sit tøj sammen ved daggry."

"Skal jeg binde nådigherrens vadsæk på nådigherrens hest?" spurgte stalddrengen i den mest fortvivlet høflige tone.

Mergy indså nok, at jo længere han blev, jo flere spydigheder og drilagtigheder måtte han finde sig af dette rak. Han lod vadsækken binde fast og svang sig i den elendige sadel; men hesten, som mærkede, at den havde fået en ny herre, fik den ondskabsfulde tanke at ville prøve hans færdighed i ridekunsten. Det varede dog ikke længe, inden den blev overbevist om, at den havde at gøre med en fortrinlig rytter, som tilmed var alt andet end oplagt til at finde sig i dens

utilbørlige spilopstreger. Efter et par spark bagud, som den fik rigeligt betalt med hug af spidse sporer, tog den derfor den fornuftige beslutning at være føjelig og from og at slå ind i et kvikt trav. Men i kampen mod sin rytter havde den sat en hel del af sine kræfter til, og det gik den da, som det i slige tilfælde ofte går gamle, udslidte ralliker: Den snublede og faldt. Vor helt var straks på benene igen. Stødt sig havde han næsten ikke, men han var fnysende arrig over at høre den piben og hujen, hvormed kroens befolkning hilste hans sidste uheld. Et øjeblik kæmpede han med lysten til at vende om og tugte de frække bønder med den flade klinge, men efter nærmere overvejelse valgte han dog det fornuftigere parti at lade, som om han ikke hørte noget af den hån, der udslyngedes imod ham på så lang afstand, og i et mere sindigt tempo fortsatte han nu sit ridt ad Orléansvejen, til en begyndelse fulgt af en flok drenge, hvoraf de største sang visen om Hans Klodsmajor, mens de små vrælede, som om de var betalt for det:

"Den huguenot skal i kachot!"

Efter et bedrøveligt ridt på en halv times tid var vor unge helt nået til den alt andet end opmuntrende overbevisning, at hestetyvene ikke var til at indhente den dag, at hans dyr naturligvis allerede var gjort i penge, og at det var et stort spørgsmål, om de tyske drabanter overhovedet indlod sig på at give tilbage, hvad de engang havde taget. Efterhånden forsonede han sig med den tanke, at hans hest var uigenkaldeligt tabt, og såsom han under disse omstændigheder ikke havde noget at bestille på vejen til Orléans, slog han atter ind på den til Paris, eller rettere en tværvej, da han ikke så gerne ville passere det ulykkebringende værtshus, som havde været

vidne til al hans modgang. Med sin lykkelige tilbøjelighed til at søge den gode side af enhver begivenhed gled han umærkeligt over i den anskuelse, at han måtte være glad ved at være sluppet så heldigt; det kunne da lige så nemt være hændt, at de havde stjålet rub og stub fra ham, ja, de kunne jo have myrdet ham. Nu havde han da i det mindste en daler på lommen, næsten alt sit tøj og en hest, der ikke var værre, end at den kunne bære ham. Og så (vi må jo intet skjule) så havde han jo også mindet om den skønne Mila, frydefulde erindringer, der mere end én gang aflokkede ham et smil. Kort sagt, efter nogle timers traven og efter en bedre frokost var han således stemt, at han næsten følte sig grebet af den ærlige sigøjnerskes finfølelse og fandt, at det var overordentlig smukt af den rare pige, at hun kun havde taget atten daler i pungen og ladet to blive tilbage. Mere møje kostede det ham at forvinde tabet af den prægtige fuks, men han kunne dog ikke fragå, at en mere forhærdet tyveknægt eller trompeter ville have taget hans hest uden at lade sin egen tilbage som erstatning.

Om aftenen, lige før portene skulle lukkes, nåede han Paris og tog ind i et gæstgiveri i Rue Saint-Jacques.

3. Det unge Frankrig

Mergy håbede at være så vægtigt anbefalet hos admiral Coligny, at han straks ved sin ankomst til Paris kunne komme til at gøre tjeneste i den hær, der, efter hvad man sagde, skulle kæmpe i Flandern under denne store høvedsmands kommando. Han vuggede sig i det smilende håb, at hans faders venner, til hvem han medbragte breve, ville yde ham stor støtte og hjælpe ham til at blive indført ved kong Charles' hof og hos admiralen, der også holdt et slags hof. Mergy vidste, at hans broder havde en vis indflydelse; men han havde endnu ikke rigtig afgjort med sig selv, om han skulle opsøge ham eller ej.

Da George Mergy skiftede tro, havde han så at sige mistet hele sin familie og var næsten blevet en fremmed for sin slægt. Sådanne splittelser, fremkaldt ved religiøse uoverensstemmelser, var ingenlunde sjældne. Georges fader havde for mange tider siden forbudt sine omgivelser at nævne den frafaldnes navn, og han støttede sin strenghed på det ord i Bibelen: "Om dit højre øje forarger dig, da riv det ud". Skønt den unge Bernard var langt blidere, forekom broderens trosforandring ham dog at være en skamplet på familiens ære, og hans følelser for George var ikke så varme som tidligere.

Inden han endnu var blevet enig med sig selv om, hvorledes han skulle forholde sig overfor broderen, inden han gik i lag med at afgive sine anbefalingsbreve, tænkte han, at han måtte se sig om efter midler til at få fyldt sin slunkne pung, og i den hensigt forlod han gæstgivergården for at gå hen til en

guldsmed, der skyldte hans familie nogle penge, som han havde fået pålæg om at indkræve.

Bedst som han gik, mødte han på Saint-Michel broen nogle unge, rigt klædte adelsmænd, der holdt hinanden under armen i en lang række og således næsten spærrede den smalle passage over broen, der på begge sider var at se til som en gade, idet boder og butikker fuldstændig lukkede for udsigten over floden. Bag disse ædelbårne herrer korn deres lakajer, der hver bar en skede med en af disse lange, tveæggede kårder, som gik under navnet "dueller", og en dolk med så stor parérplade, at den i nødstilfælde kunne bruges som skjold. Disse våben må vel have forekommet de unge herrer for tunge, eller kan være, at de morede sig med at vise folk, hvor flotte lakajer de havde råd til at holde.

De lod til at være i godt humør; i det mindste lo de uafbrudt. Når en velklædt dame gik forbi dem, hilste de på hende med en blanding af høflighed og nærgåenhed; men når de mødte en sat, ærværdig borgermand i sort kappe, kunne det godt falde nogle af disse letsindige hanekyllinger ind at puffe hårdt til ham, og borgermanden veg til side, mens han i sit stille sind nedkaldte tusind forbandelser over de uforskammede hoffolk. En eneste af dem gik med bøjet hoved og syntes ikke at tage del i de andres fornøjelser.

"Hør, George," udbrød en af flokken og slog ham på skulderen, "hvorfor i alverden er du dog blevet så gnaven og sær. Nu har du ikke sagt et muk i det sidste kvarter. Vil du måske gå i kloster?"

Ved navnet George gav det et sæt i Mergy, men han hørte ikke svaret fra den person, som var blevet tiltalt.

"Jeg holder hundrede daler på," vedblev spasmageren, "at han nu igen er forelsket i en eller anden dydig ungmø. Stakkels ven! Hvor jeg har ondt af dig! Det kan man kalde uheld at møde en ubønhørlig kvinde i Paris."

"Gå hen til troldmanden Rudbeck," sagde en anden; "han kan give dig en elskovsdrik, som nok skal hjælpe."

"Åh," udbrød en tredje, "vor ven kaptajnen har måske forset sig på en nonne. Disse pokkers huguenotter, både de omvendte og de ikke omvendte, har altid lyst til vor herres fæstemøer."

En stemme, som Mergy øjeblikkelig genkendte, svarede i en modfalden tone:

"Nej, hvis det blot drejede sig om kærlighedsaffærer, skulle jeg såmænd ikke hænge med næbbet; men min ven, de Pons, som jeg havde bedt om at tage et brev med til min gamle, er kommet tilbage med den besked, at fader stadig ikke ville høre tale om mig."

"Dit ophav er af gammelt sålelæder," sagde en af de unge mænd. "Han er hverken til at bide eller stikke i."

I det samme drejede kaptajn George tilfældigt hovedet og fik øje på Mergy.

Med et udbrud af glad overraskelse stormede han hen til ham med åbne arme, og Bernard gjorde uvilkårlig den samme bevægelse, så at de to brødre mødtes i en tæt og hjertelig omfavnelse. Netop det uforudsete ved situationen bevirkede, at Bernard slet ikke fik tid til at væbne sig med kølig ro, men lod naturen komme til sin ret.

De genså hinanden som venner, der mødes igen efter en lang adskillelse.

Efter at de havde hilst på hinanden og udvekslet de første, almindelige spørgsmål, vendte kaptajn George sig til sine ledsagere, som forbavset havde været vidner til denne scene.

"Ja, kære venner," sagde han, "De ser dette uventede møde og undskylder forhåbentlig, at jeg forlader Dem for at følges hjem med en broder, som jeg ikke har set i over syv år."

"Det manglede bare, at du skulle forlade os i dag. Det finder vi os ikke i. Middagen er bestilt, og du må være med."

Den af adelsmændene, som talte således, trak samtidig med stor energi i kaptajnens kappe.

"Jeg holder med Béville," forsikrede en af de andre; "vi lader dig ikke slippe."

"Kæreste ven," sagde Béville, "din broder gør os naturligvis selskab; så har vi to gode kammerater i stedet for én."

"De må have mig undskyldt," ytrede Bernard, "for jeg har flere forretninger at besørge i dag, nogle breve at aflevere …"

"Dem kan De aflevere i morgen!"

"Nej, det er desværre nødvendigt at besørge dem i dag … Og i øvrigt," tilføjede Bernard med et forlegent smil, "må jeg bekende, at jeg heller ikke har penge hos mig, men netop skulle ud at skaffe nogle."

"Ja, det var rigtignok en dejlig undskyldning," råbte de allesammen som med én mund. "Vi finder os ikke i, at De siger nej til at spise til middag med ordentlige kristne for at gå omkring og låne penge hos jøder."

"Nej, stop nu, min ven," sagde Béville og rystede overmodigt en lang silkepung, der var stukket ind under hans bælte. "Gør mig den fornøjelse at betragte mig som Deres skatmester. Fru Fortuna har smilet til mig de sidste fjorten dage."

"Lad os så komme af sted og ikke stå her og drive," udbrød de andre. "Vi går hen og spiser i *Morianen*."

Kaptajnen så på sin broder, der endnu ikke rigtig vidste, hvad han ville.

"Åh hvad, du får såmænd tid nok til at aflevere de breve, og penge har jeg. Gå bare med; så får du lejlighed til at lære pariserlivet at kende."

Bernard lod sig overtale. Kaptajnen forestillede ham for sine venner: Baron de Vaudreuil, vicomte de Béville, hr. de Rheincy, osv. De overvældede deres nye gæst med stormende velkomsthilsener, og han måtte give hver især broderkysset. Béville, som kyssede sidst, udbrød:

"Gud fordømme mig, kammerat, men jeg vejrer kætterlugt. Jeg sætter min guldkæde mod ti daler på, at De er protestant."

"Det er også sandt, ædle herre; kun er jeg ikke så god en protestant, som jeg burde være."

"Kan I se," sagde Béville triumferende, "jeg sporer en huguenot iblandt tusinder! Men det er dog pokker til gravalvorligt ansigt, de fritænkere sætter op, hver gang de taler om deres religion."

"Jeg finder, at man aldrig bør behandle et sådant emne i spøg."

"Hr. Mergy har fuldstændig ret," faldt baronen dem i talen, "og De, Béville, kommer nok engang galt af sted, fordi De altid driver så letsindig spot med hellige ting."

"Se nu til ham, hvilken helgenmine han kan lave!" sagde Béville til Bernard, "og så er han den allerværste udhaler af os allesammen; men dog stikker det ham engang imellem at holde præken for os."

"Lad mig være den, jeg er," sagde Vaudreuil; "hvis jeg er en udhaler, kommer det af, at jeg ikke kan betvinge mit kød, men jeg har dog ærbødighed for det, som fortjener at æres."

"Jeg med! Jeg ærer f. eks. i høj grad min moder. Det er den eneste ærbare kvinde, jeg har kendt. For resten er både katolikker, huguenotter, papister, jøder og tyrker mig så utroligt ligegyldige. Jeg bryder mig ikke mere om deres kævlerier end om en brækket spore."

"Ugudelige krop!" mumlede Vaudreuil og gjorde korsets tegn for sin mund, men holdt lommetørklædet for, for så vidt muligt at gøre det ubemærket.

"Det må jeg sige dig, Bernard," sagde kaptajnen til sin broder, "du finder næppe iblandt os så dygtige sofister som vor lærde lærer Theobald Wolfsteinius. Vi sætter ikke videre pris på at drøfte teologi, men har, Gud ske lov, noget bedre at bruge vor tid til."

"Det havde måske tjent dig bedre," svarede Bernard i en spids tone, "om du havde lyttet mere opmærksomt til de lærde teorier, som den hæderværdige mand fremsatte, hvis navn du lige nævnede."

"Lad os ikke berøre denne sag nu, lille broder; senere tales vi måske ved om den. Jeg ved nok, at du har den tanke om mig, at jeg … Nå, det taler vi altså ikke om nu … Det er jo ikke det, vi er kommet her for … Jeg mener om mig selv, at jeg er en ærlig mand, og det vil du også nok få øjnene op for en dag … Lad det være nok foreløbig. Nu vil vi kun tænke på at more os."

Og kaptajnen strøg sig over panden som for at bortjage en pinlig tanke.

"Kære broder," sagde Bernard sagte og trykkede hans hånd. George trykkede igen, og derpå skyndte de sig efter de andre, som var kommet lidt i forvejen.

Da de gik forbi Louvre, mødte de mange fornemt klædte personer, som kaptajnen og hans venner måtte kende særdeles godt, eftersom de hilste på eller omfavnede de fleste af dem. Samtidig blev den unge Mergy præsenteret for alle disse herrer og stiftede således på et øjeblik bekendtskab med en mængde af den tids kendte mænd. Tillige fik han deres øgenavne at vide (dengang havde ethvert menneske, der betød noget, sit øgenavn), og alle de skandalehistorier, man kunne berette om dem.

"- der er ærkebispen af "Bouteille"," hed det; "han sidder nogenlunde lige på sit mulæsel så tidligt på dagen, men efter middag, når han har spist ..."

"- og se, det er 'Kålfjenden', den tapre grev de la Rochefoucauld, der for resten hører til Deres parti, og som har fået sit navn deraf, at han engang lod sine folk skyde et kålbed sønder og sammen, fordi han i sin nærsynethed tog det for lanseknægte."

På mindre end et kvarter havde Bernard lært navnene at kende på samtlige hofdamers samtlige elskere, ligesom antallet af de dueller, hvortil deres skønhed havde været årsag. Han forstod, at en dames ry stod i ligefremt forhold til den mængde dødsfald, hun havde forårsaget. Således var grevinde X, hvis elsker på stående fod havde slået to af sine rivaler ihjel, ganske anderledes estimeret end den sølle baronesse Y, der kun havde en bitte, bitte duel og en ubetydelig skramme på sin samvittighed.

Bernards blik fangedes nu af en dame, en statelig, yppig skikkelse, der kom ridende på et hvidt muldyr, som førtes af en rideknægt og eskorteredes af to lakajer. Damen var klædt efter sidste mode og struttede ligefrem af broderier. Så vidt man kunne skønne, var hun overordentlig smuk. Det må erindres, at i hine tider tog damer aldrig ud uden med maske for ansigtet. Hun bar en sådan af sort fløjl, og igennem dens øjeåbninger skimtede, eller rettere anede man, at hendes teint var blændende hvid og hendes øjne mørkeblå.

Hun sagtnede sit muldyrs gang, idet hun red forbi de unge herrer, og det så næsten ud, som om hun fæstede sit blik på Bernard, hvis ansigt var hende fremmed. Da hun passerede selskabet, fejede adelsmændenes hattefjer hen ad gaden, og med en yndefuld hovedbøjning besvarede hun deres hilsen. Det var, som red hun gennem et spalier af tilbedere. Da hun var kommet et lille stykke bort, løftede et vindpust hendes lange atlaskeskjole en kende, så at man så som i et lynglimt en lille hvid fløjlssko og et par tommer af en rosenrød silkestrømpe.

"Hvem er den dame, som alle mennesker hilser på?" spurgte Bernard nysgerrigt.

"Åh, allerede skudt!" udbrød Béville. "Det er hun for resten vant til. Huguenotter, papister, alle er forelskede i grevinde Diana Turgis."

"Det er en af hoffets mest fejrede skønheder," tilføjede George; "hun gør hovedet kruset på vore unge riddersmænd. Men den fæstning er pinedød ikke let at indtage."

"Hvor mange dueller har hun på sin samvittighed?" spurgte Bernard leende.

"Åh, hun regner kun med snese," svarede baronen, "men det morsomste er, at hun også selv har villet slås; hun har sendt en regelret udfordring til en af hofdamerne, som havde gået hende i vejen."

"Nej, ved De nu hvad!"

"Hun er ikke den første dame, der har udkæmpet en duel i vor tid," forsikrede George. "Hun har virkelig sendt en, både i stil og i andre henseender ganske uangribelig udfordring til en fru Sainte-Foix, med hvem hun ville slås på liv og død, med kårde og dolk og i den bare særk, akkurat som en professionel duellant ville have udtrykt sig."

"Jeg ville nok have været sekundant for en af damerne for at se dem begge i den bare særk," sagde hr. de Rheincy.

"Fandt duellen sted?" spurgte Bernard.

"Nej," svarede George; "man fik dem forligt."

"Det var ham, der iværksatte forsoningen," oplyste baron Vaudreuil. "Han var dengang fru Sainte-Foix' elsker."

"Åh, snak, ikke mere end du," sagde George i en afvisende tone.

"Diana Turgis har det ligesom Vaudreuil," ytrede Béville; "hun laver et miskmask ud af religionen og sin tids lette sæder: hun vil slås (og det er, så vidt jeg ved, en dødssynd) men hun hører to messer om dagen."

"Lad mig dog have min messe i fred," bad Vaudreuil.

"Ja, hun går til messe to gange om dagen," bekræftede Rheincy; "men det er bare for at lade sig se uden maske."

"Nå, det er derfor, så mange kvinder går til messe," indskød Bernard, som glædede sig over at finde en anledning til at drive spot med en religion, der ikke var hans.

"Ja, og til protestantisk præken med," sagde Béville. "Når talen er forbi, bliver lysene slukkede, og så foregår der nydelige ting. Jeg kunne, sandt for dyden, have lyst til at gå over til protestantismen blot for det samme."

"Tror De virkelig på de urimelige løgnehistorier?" spurgte Bernard med foragt i stemmen.

"Om jeg tror dem! Den lille Ferrand, som vi alle kender, tog til huguenotternes gudstjeneste i Orléans for at se på en notars kone, en dejlig kone må de vide. Åh, mine tænder kunne ligefrem løbe i vand, når han fortalte om hende. Han kunne ikke møde hende andre steder end der, men så var der heldigvis en ven af ham, en huguenot, der gav ham løsenet, og så slap han ind i kirken. Man behøver ikke at være fiffig for at regne ud, at han brugte tiden godt, mens det var mørkt."

"Det er umuligt," sagde Bernard kort.

"Umuligt! Hvorfor?"

"Fordi en protestant aldrig kunne være lumpen nok til at lade en papist få adgang til en gudstjeneste."

Dette svar blev hilst af almindelig latter.

"Oho!" sagde baronen spydigt, "De tror måske, at en mand, fordi han er huguenot, hverken kan være røver, bedrager eller mellemmand i elskovssager."

"Han er så uskyldig som en kylling, der kommer ud af ægget," bemærkede Rheincy.

"Hvis jeg skulle have et brev besørget til en huguenot-pige, ville jeg øjeblikkelig gå hen med det til hendes præst," forsikrede Béville.

"Det tror jeg gerne," svarede Bernard, "for katolikkerne plejer naturligvis at give deres præster den slags kommissioner."

"Præster!" gentog Vaudreuil med harmdirrende stemme.

"Lad os nu holde op med at drøfte disse kedsommelige emner," afbrød George den allerede ret heftige ordveksel. "Lad os tale om almindelige mennesker, ikke om de religionsbesatte. Jeg foreslår, at den første, der nævner ordet huguenot eller papist, protestant eller katolik, skal give en bøde."

"Det er hørt!" råbte Béville. "Skal vi være enige om, at han skal give vin til maden?"

Forslaget blev vedtaget, og derefter gik samtalen et øjeblik i stå.

"Siden stakkels Lannoy fandt døden foran Orléans, har Diana Turgis ikke haft nogen rigtig elsker," henkastede George, som kun ville forhindre, at teologien blev ved at beskæftige selskabets tanker.

"Hvem har mod til at påstå, at en parisisk dame ikke har nogen elsker?" udbrød Béville. "Så meget er da vist, at Comminges lægger sig svært efter hende."

"Ja," sagde Vaudreuil, "det er nok derfor, den lille Navarette har taget sine jern af ilden. Han er bange for en så frygtelig rival."

"Jamen, er Comminges da skinsyg?" spurgte kaptajnen.

"Ja, som en bengalsk kongetiger," svarede Béville, "og han forsikrer højt og helligt, at han vil dræbe enhver, der kaster sine øjne på den smukke grevinde. Hvis hun ikke vil leve uden elsker, har hun altså ikke andet valg end Comminges."

"Hvad er det dog for en frygtet mand?" spurgte Bernard, som uden selv at kunne forklare sig det, følte en levende interesse for alt, hvad der angik grevinde Turgis.

"Sagen er," forklarede Béville, "at han er en af vore mest bekendte duellanter. Da De kommer fra landet, ved De måske ikke, hvad det vil sige, men, forstår De, han er en af disse fuldendte adelsmænd, der drager kården af skeden, når blot man kommer til at strejfe deres ærme. Han slås, når man spytter et par alen fra ham, eller når han har en hvilken som helst anden lige så rimelig grund."

"Comminges," fortalte Vaudreuil, "mødtes en gang med en anden adelsmand i Klerkevænget (sådan hedder, ved De nok, det sted, hvor alle dueller udkæmpes) og da de begge havde afført sig deres vams og trukket blank, sagde han til sin modstander: 'Er du ikke Berny fra Auvergne?' – 'Nej,' svarede den anden, 'jeg hedder Villequier og er fra Normandiet.' – 'Det var kedeligt,' sagde så Comminges, 'så har jeg forvekslet dig med en anden, men siden jeg har udfordret dig, må vi jo slås.' Og så slog han ham uden videre ihjel."

Alle de andre vidste også hver især at berette et og andet om Comminges' våbenfærdighed og stridbarhed. Der var nok at fortælle, og mens samtalen således gik livligt, nåede selskabet det lige uden for byen liggende værtshus "Morianen", der var bygget midt i en have ganske nær ved det sted, hvor man var i færd med at opføre slottet Tuilerierne, som var påbegyndt allerede i 1564. En hel del adelsmænd af kaptajn Mergys og hans venners bekendtskab sluttede sig her til selskabet, og straks efter gik man til bords.

Bernard, som kom til at sidde ved siden af baronen, lagde mærke til, at hans bordfælle forinden måltidets begyndelse gjorde korsets tegn og med lukkede øjne fremmumlede en underlig, latinsk bøn.

"Kan De latin, hr. baron?" spurgte Bernard.

"Hørte De min bøn?"

"Ja, men jeg må tilstå, jeg forstod den ikke."

"Sandt at sige forstår jeg den heller ikke, jeg kan nemlig ikke forstå latin, men jeg har den fra en af mine tanter, som altid har befundet sig vel ved den, og i den tid, jeg har brugt den, har jeg også kun haft grund til at glæde mig over dens virkninger."

"Jeg tænker, det må være katolsk latin, og det kan vi huguenotter naturligvis ikke tyde."

"Bøde! Bøde!" råbte Béville og kaptajn George på én gang.

Bernard bar sin skæbne uden at knurre, og bordet fyldtes med flasker, hvis indhold snart satte stemningen op. Den almindelige samtale blev mere og mere støjende, men Bernard lod de andre snakke og gav sig til at passiare med sin broder. De fik dog ikke ret længe ro til at tale med hinanden, for ved slutningen af anden ret opstod der en hidsig strid mellem to af gæsterne.

"Det er løgn," råbte Rheincy.

"Løgn? Hvad siger De!" skreg Vaudreuil, mens hans af naturen blege ansigt blev helt gustent at se til.

"Hun er den mest ærbare og kyske kvinde!" vedblev Rheincy.

Vaudreuil smilede bittert og trak på skuldrene.

Alles øjne var rettede på de to, som opførte denne scene, og alle afventede i diplomatisk tavshed stridens udfald.

"Hvad tales der om, må jeg spørge, og hvorfor er de så højrøstede?" spurgte kaptajnen, der altid havde for skik at optræde som forligsmægler, for at freden kunne blive bevaret.

"Det er vor fælles ven Rheincy," svarede Béville roligt, "som hævder, at hans elskerinde er ærbar, mens vor ven Vaudreuil

påstår, at hun ikke er det, og at han ved noget grimt om hende."

En stormende latter ledsagede denne forklaring og ophidsede endnu mere Rheincy, der sendte rasende blikke både til Vaudreuil og Béville.

"Jeg kan fremlægge nogle af hendes breve," sagde Vaudreuil.

"Det vil jeg se, før jeg tror det," svarede den anden part i sagen.

"Som du vil," bemærkede Vaudreuil med et skadefro smil. "Jeg skal så læse et af brevene for de herrer. De kender formodentlig hendes skrift lige så godt som jeg, for jeg gør mig aldeles ikke til af, at jeg skulle være den eneste, hun har beæret med sine billetter og sin gunst. Den billet, De ser her, har jeg fået fra hende endnu i dag."

Idet han sagde disse ord, tog han ned i sin lomme som for at trække et brev frem.

"Det er løgn i din hals," hylede Rheincy. Bordet var for bredt til, at baronen kunne nå sin modstander, der sad lige overfor ham.

"Du skal komme til at sluge den beskyldning, om den så skal kvæle dig!" råbte han forbitret og slyngede en flaske i hovedet på ham.

Rheincy undveg kastet, og med et spark til stolen sprang han op efter sin kårde, der hang på en krog henne på væggen.

Alle rejste sig fra bordet, nogle for at lægge sig imellem, de fleste blot for at komme af vejen.

"Så stands dog, I er jo gale," råbte George og søgte at holde baronen tilbage. "Ligner det noget, at to venner giver sig til at slås for et elendigt stykke pigebarn?"

"En flaske i hovedet er akkurat lige så godt som en ørefigen," ytrede Béville koldblodigt. "Nå, Rheincy, sværdet af balg!"

"Gør plads! Frit spil! Ærlig kamp! Af vejen!" råbte de andre gæster.

"Hov, Jeannot, luk døren," befalede gæstgiveren med forretningsmæssig besindighed, vant, som han var, til at overvære sådanne optrin. "Det ville skade mit hus, hvis politiet kom til at forhindre de herrer adelsmænd i at afgøre deres mellemværende."

"Vil I slås i en spisestue som drukne landsknægte?" vedblev George, for hvem det gjaldt om at vinde tid. "Vent dog til i morgen!"

"Til i morgen! Lad gå," sagde Rheincy og ville stikke sin kårde i skeden.

"Aha, han er bange, den små!" udbrød Vaudreuil triumferende.

I samme nu skød Rheincy de andre til side og styrtede ind på sin fjende.

Begge gik de løs med skummende raseri, men Vaudreuil havde fået tid til at vikle en serviet om sin venstre arm, og med den forstod han nok så behændigt at afparere de værste hug.

Rheincy derimod, som ikke havde iagttaget den samme forsigtighedsregel, fik til at begynde med et sår i den venstre hånd. Det svækkede dog ikke hans mod; han kaldte på sin lakaj og ville have ham til at bringe en dolk.

Med den bemærkning, at Vaudreuil ikke havde nogen dolk, hvorfor hans modstander heller ikke skulle have nogen, holdt Béville lakajen tilbage, men flere af Rheincys venner protesterede, og det udartede til et artigt skænderi imellem alle

adelsmændene, hvoraf følgen sikkert ville være blevet et større slagsmål, om ikke Vaudreuil havde gjort ende på det hele ved at strække sin modstander til jorden med et farligt sår i brystet. Hurtigt satte han foden på Rheincys kårde for at hindre ham i at tage den op igen, og derpå hævede han sit eget værge i den hensigt at give ham nådestødet.

I følge duellovene var en sådan råhed aldeles tilladelig.

"Dræbe en afvæbnet fjende!" udbrød George og rev kården fra ham.

Rheincys sår var ikke dødeligt, men blodtabet var stort. Så godt, det lod sig gøre, forbandt man ham med servietter, mens han med en tvungen latter udstødte forsikringen om, at sagen ikke dermed var ude af verden.

Noget efter kom der en munk og en læge, som ikke kunne blive enige om, hvem af dem der skulle tage sig af den sårede.

Omsider gik dog lægen af med sejren, fik hurtigt patienten bragt ned i en båd og lod ham således transportere til hans bolig.

Mens nogle af tjenerne nu bragte de blodige servietter ud og skyndte sig at vaske de røde pletter af gulvet, satte andre en ny forsyning flasker ind på bordet. Vaudreuil tørrede omhyggeligt sin kårde af, stak den i skeden igen, gjorde korsets tegn og halede så med urokkelig koldsindighed et brev op af sin lomme.

Efter at have udbedt sig den fornødne stilhed lagde han sig tilbage i stolen, rømmede sig og læste den første linje, der vakte stormende jubel:

"Min elskede ven! Denne kedsommelige Rheincy, som ikke under mig fred et ..."

"Lad os gå," sagde Bernard med væmmelse til sin broder.

Kaptajnen gik øjeblikkeligt med. Brevet lagde beslag på den almindelige opmærksomhed, og ingen tog notits af deres bortgang.

4. Den frafaldne

George og Bernard skyndte sig tilbage til byen, til kaptajnens hjem. Undervejs vekslede de så at sige ikke et ord; det grimme optrin, de lige havde overværet, havde efterladt et så pinligt indtryk, at de helst tav stille.

Selve den forefaldne strid var i øvrigt aldeles ikke usædvanlig i dette tidsrum af Frankrigs historie. Hele landet over var det et højst almindeligt fænomen, at adelsmændenes hårfine æresbegreber havde de mest tragiske scener til følge, og efter en ingenlunde usandsynlig beregning er man kommet til det resultat, at de blodige dueller under Henrik den Tredje og Fjerde kostede flere adelsmænd livet end ti års borgerkrig.

Kaptajnens bolig var udstyret med megen luksus. Bernard, som var vant til at færdes i tarveligere omgivelser, lagde straks mærke til silkegardinerne og de brogede tæpper. Det første værelse, de kom ind i, kaldte kaptajnen sit "bedekammer", et ord, der dengang betød omtrent det samme som nu kabinet eller boudoir. En stærkt udskåren bedepult, et madonnabillede malet af en italiensk mester og en vievands-skål med en stor buksbomgren i, forklarede nærmere den egentlige bestemmelse med dette værelse, medens en løjbænk, et venetiansk spejl, billedet af en dame, våben og musikinstrumenter antydede, at beboeren også plejede mere jordiske sysler.

Bernard kastede et foragteligt blik på vievandsskålen og buksbomgrenen, som var ham en trist mindelse om broderens frafald. Og straks efter vandrede hans øje hen til bedepulten og

madonnabilledet og endelig hen på kaptajnen, som lå mageligt henstrakt på løjbænken og nippede til de søde sager, som en lille lakaj havde bragt. Syltetøj, brændte mandler og vin måtte dengang erstatte kaffe og te, som endnu var ukendte nydelser. Bernard skænkede sig et glas vin, skævede atter til madonnabilledet og sagde med et dybt suk til sin broder:

"Du er altså en rigtig ægte papist … Hvad ville moder vel sige, hvis hun var her?"

Disse ord anslog en øm streng hos kaptajnen. Han rynkede sine tætte øjenbryn og gjorde en bevægelse med hånden som for at bede Bernard om ikke at komme ind på den slags emner, men broderen kendte ikke til skånsel.

"Er det muligt, at du har afsvoret din families tro med hjertet, ligesom du alt har gjort det med læberne?" vedblev han.

"Vor families tro! Den har aldrig været min. Vil du have, jeg skal tro på jeres snøvlende præsters hyklerske væverier?"

"Det burde du! Er det måske bedre at tro på jeres skærsild, skriftemål og ufejlbarlige paver? Er det måske bedre at smide sig i støvet for en stoddermunks snavsede sandaler? Den tid vil komme, da du ikke tør sætte dig til bords uden at fremsige baron de Vaudreuils dumme bøn."

"Et ord, Bernard! Jeg kan ikke udstå at skændes med nogen, navnlig ikke om religion; men før eller senere bliver jeg nødt til at give dig en forklaring, og da vi nu er ved sagen, vil jeg hellere tale rent ud med dig straks, for at vi kan blive færdige med det samme."

"Du mener vel, at du ikke tror på alle papisternes tossede påfund?"

Kaptajnen trak på skuldrene og dunkede den ene hæl i gulvet, så det sang i sporen.

"Papister! Huguenotter!" udbrød han. "Det ene er lige så idiotisk som det andet. Jeg kan overhovedet ikke tro noget, der ikke lader sig forene med, hvad forstanden siger mig. Vore bønner, jeres salmer, det er hip som hap, vrøvl begge dele. Kun må jeg sige," tilføjede han leende, "at i vore kirker hører man dog undertiden god musik, men hos jer er det en hel kval for et menneske med fint gehør at komme i kirke."

"Jeg indrømmer, at din tro i kraft af denne omstændighed ejer et fortrin, der vel må være stort nok til at hverve nye tilhængere."

"Kald det ikke min tro, for jeg tror ikke mere på den end på din. Fra jeg forstod at skønne, fra jeg lærte at bruge min forstand, var det en ..."

"Hør mig, George!"

"Nej, gem dine prækener hos dig selv. Jeg kan hele lektien udenad. Nej, du, jeg har også kendt til håb og frygt. Tro mig, jeg har anstrengt mig som få for at bevare min barndoms lykkelige overtro. Jeg har læst alle vore skriftlærde for hos dem at søge støtte imod den tvivl, som gjorde mig ræd, men min tvivl øgedes kun endnu mere. Jeg har ikke kunnet, og jeg kan ikke tro. Troens dyrebare gave er blevet mig forment, men derfor være det dog langt fra mig at tage den fra andre."

"Det gør mig ondt for dig."

"Det skal du have tak for! Jeg er virkelig til at beklage. Som protestant troede jeg ikke på prækenen, som katolik tror jeg ikke på messen. Og må jeg så spørge dig: Er denne gyselige

borgerkrig ikke tilstrækkelig til at rive selv den stærkeste tro op med rode?"

"Nej, George, disse gyseligheder er kun menneskeværk, udelukkende et værk af folk, som har forvansket Guds ord."

"Det svar har du ikke fra dig selv, og om så var, må du tilgive mig, at jeg endnu ikke er overbevist. Jeg forstår ikke jeres Gud, jeg kan ikke forstå ham. Hvis jeg skulle tro, måtte det i hvert fald blive med forbehold."

"Jamen, når du er ligeglad ved begge de to religioner, hvorfor har du så bedrøvet slægt og venner ved dit frafald?"

"Jeg har skrevet til fader måske tyve gange for at forklare ham mine bevæggrunde og retfærdiggøre mig; men han har kastet mine breve uåbnede i ilden og behandlet mig værre, end om jeg havde gjort mig skyldig i den skrækkeligste forbrydelse."

"Moder og jeg var ikke enige med fader i denne overdrevne strenghed; men når han ligefrem befalede …"

"Jeg ved ikke, hvilke tanker I har gjort jer om mig, bryder mig heller ikke om at vide det. Men nu skal jeg fortælle dig, hvad der drev mig til det fortvivlede skridt, som jeg, hvis det kunne lades ugjort, næppe ville gøre om igen."

"Ja, jeg har jo altid tænkt, at du ville fortryde …"

"Fortryde! Nej, nej, min ven, det kunne virkelig aldrig falde mig ind. Jeg har intet at fortryde, eftersom jeg aldeles ikke har begået nogen brøde. Mens du endnu gik i skole og lærte latin og græsk, tog jeg panseret på, bandt mig det hvide skærf om livet, som er jert mærke, og kæmpede med i de første borgerkrige. Den lille fyrste af Condé, der har ført jeres parti til så mange fejlgreb, tog sig kun af jeres sager, når hans mange elskovsaffærer levnede ham tid dertil. En dame skænkede mig

sin kærlighed, han forlangte, jeg skulle afstå hende, men jeg sagde nej. Så blev han min arge fjende og satte sig det til mål at krænke og fortrædige mig på alle mulige måder. Han, 'den lille prinsemand', der ikke bestilte andet end at kysse pigerne, han gik nu omkring og fortalte om mig, at jeg var et rent uhyre af frækhed og vantro. Jeg havde dog kun én elskerinde, og hende holdt jeg mig til. Og min vantro! Jeg blandede mig ikke i de andres religion, hvorfor kunne han så ikke lade mig beholde min?"

"Jeg havde aldrig troet prinsen i stand til en så nedrig streg."

"Han døde, så gjorde I ham til helgen; sådan går det i denne verden! Nå, manden havde vel også sine gode sider; han var kæk og døde som en helt, derfor har jeg tilgivet ham. Men på den tid, jeg her taler om, var han en mægtig herre, jeg kun en fattig adelsmand, og han fandt, det var en forbrydelse, at jeg vovede at trodse ham."

Kaptajnen gik en stund op og ned ad gulvet og fortsatte så med en stemme, der røbede stigende sindsoprør:

"Alle hærens præster og hyklere blev pudset på mig. Jeg brød mig ikke mere om deres bjæffen end om deres prækener. En af prinsens adelsmænd ville gøre sig lækker for ham ved at kalde mig en udhaler. Jeg betalte ham med en ørefigen og slog ham siden ihjel. Der fandt godt og vel et dusin dueller sted om dagen i hæren, og generalerne lod ikke til at tage sig den ting nær; men med mig blev der gjort en undtagelse. Prinsen besluttede at statuere et eksempel på mig til skræk og advarsel for hele hæren. Jeg har alle de høje herrer og, det kan jeg ikke fragå, admiralen at takke for min benådning; men prinsens had var ikke tilfredsstillet. I træfningen ved Jazeneuil anførte jeg et

kompagni pistolskytter; jeg havde været iblandt de første i kampen, mit kyras bar mærker af to kugler, min venstre arm var gennemboret af et lansestød, så at enhver kunne se, jeg ikke var nogen kryster. Jeg havde sandelig ikke skånet mig. Kun tyve mand var tilbage om mig, da en bataljon kongelige schweizere gik imod os. Prinsen af Condé befalede mig at gøre et indhug, jeg bad om to kompagnier landsknægte, og han kaldte mig … en kujon."

Bernard rejste sig og greb sin broders hånd. Kaptajnen gik atter et par gange op og ned og vedblev så med vredesfunklende øjne:

"Han kaldte mig en kujon i overværelse af alle de guldstrålende adelsmænd, som et par måneder efter, ved Jarnac, lod ham skammeligt i stikken, så at han fandt sin død. Jeg tænkte, der var ikke andet for mig at gøre end at søge døden, jeg kastede mig over schweizerne med den ed, at hvis jeg slap levende fra det, ville jeg aldrig mere drage min kårde for en så uretfærdig fyrste. Hårdt såret, kastet af hesten lå jeg og ventede døden, da en adelsmand af hertugen af Anjous parti (ham den gale Béville, vi spiste til middag sammen med) kom til, frelste mit liv og forestillede mig for hertugen. Jeg tørstede efter hævn, man lokkede mig, trængte ind på mig for at få mig til at tage tjeneste hos min velgører, hertugen af Anjou, man prækede for mig, at den tapre mands fædreland er alle vegne, jeg så med forbitrelse, at protestanterne kaldte udlændinge til hjælp imod Frankrig, men først og sidst: Jeg ville have hævn, og jeg blev katolik i håb om at mødes på en slagmark med prinsen af Condé og tage hans liv. Desværre, en usling kom mig i forkøbet med at få gælden betalt. Den måde, på hvilken han

blev dræbt, fik mig næsten til at glemme mit had. Jeg så hans afsjælede legeme blive hånet af soldaterne; jeg rev dem liget af hænde og dækkede det med min kappe. Imidlertid var jeg altså kommet i pagt med katolikkerne, jeg kommanderede en eskadron af deres rytteri, følgelig kunne jeg ikke gå fra dem igen uden grund. Dog har jeg haft det held at kunne bevise mine gamle fæller et par tjenester; jeg har af bedste evne stræbt at mildne religionskrigens rædsler, og det er blevet mig forundt at frelse flere af mine tidligere venner."

"Olivier de Basseville forkynder vidt og bredt, at han skylder dig sit liv."

"Se således blev jeg katolik," sagde George i en mere behersket tone, "og katolik er jeg nu. Min religion er fuldt så god som nogen anden, for man har så nemt ved at komme ud af det med de virkelig nidkære i troen. Betragt denne smukke madonna; billedet forestiller slet og ret en italiensk glædespige; men de trosivrige beundrer min fromhed, når de korser sig foran denne foregivne Jomfru Maria. Åh, du, jeg klarer mig meget bedre med dem end med vore præster. Jeg kan leve, som jeg lyster, når jeg blot i ny og næ bringer hobens mening et ubetydeligt offer. Man skal gå til messe. Godt, så går jeg derhen engang imellem og kigger på de smukke piger. Man skal have en skriftefader. Også det! Jeg har en skikkelig franciskanermunk, en gammel bereden skytte, som for en daler giver mig et skriftebevis, og som oven i købet påtager sig at aflevere mine små kærlighedsepistler til sine søde, bodfærdige skriftebørn. Ved alle helgener, messen er en dejlig ting!"

Mergy kunne ikke lade være med at smile.

"Se her," vedblev kaptajnen, "her er min messebog."

Og idet han tilkastede ham en lille, elegant indbunden bog i fløjls-etui og med sølvspænder, tilføjede han:

"De kønne ord, der står i denne bog, kan såmænd sagtens måle sig med indholdet af jeres bønnebøger."

Bernard læste bogens titel: "Hoffets Bønnebog".

"Indbindingen er køn," sagde han med foragt i stemmen og gav sin broder bogen tilbage.

Kaptajnen lukkede bogen op og rakte ham den igen med et smil. Bernard læste nu på første side: "Pantagruels faders, den store Gargantuas gruopvækkende levnet, forfattet af mester Alcofribas, kvintessens-uddrager".

"Den bog kan vi snakke sammen om," sagde kaptajnen og lo; "den sætter jeg mere pris på end alle de teologiske værker i biblioteket i Genova."

"Ja, man siger jo, at forfatteren var en meget lærd mand, men han gjorde kun dårlig brug af sin omfattende viden."

George trak på skuldrene.

"Læs denne, Bernard, og lad os så tales ved igen."

Bernard tog bogen og sagde efter et øjebliks tavshed:

"Det gør mig ondt, at din vrede, der ganske vist var fuldt berettiget, har forledt dig til en handling, som du sikkert engang vil komme til at fortryde."

Kaptajnen bøjede sit hoved og fæstede blikket på tæppet under sin fod, som om han nøje ville indprente sig tegningerne deri.

"Gjort gerning skal man prise," svarede han til sidst og kvalte et suk. "Måske kommer jeg engang igen til at høre en protestantisk præken," tilføjede han i en lidt livligere tone. "Men

lad os nu ikke tale mere om disse kedsommelige ting. Lov mig, at du ikke oftere vil berøre dem."

"Jeg håber, at dine egne alvorlige betragtninger vil gøre mine råd og formaninger overflødige."

"Punktum! Skal vi så tale lidt om dig? Hvad er din hensigt med at komme til hoffet?"

"Jeg smigrer mig med det håb, at jeg er så godt anbefalet til admiralen, at han nok vil give mig plads iblandt sine adelsmænd på det forestående tog imod Nederlandene."

"Det var en tarvelig plan! En adelsmand med mod i brystet og en god kårde ved siden bør ikke således uden tvingende grund påtage sig en tjeners skikkelse. Træd ind i kongens garde som frivillig eller, om du så vil, i mit kompagni lette hestfolk; så kommer du, ligesom alle vi andre til at gøre felttoget med under admiralens overbefaling, men ikke som hans personlige tjener."

"Jeg har ikke lyst til at træde ind i gardetropperne, nej, jeg *vil* ligefrem ikke derind. Jeg kunne nok lide at tjene ved dit kompagni, men fader vil have, af jeg skal drage i krig for første gang under admiralens umiddelbare kommando."

"I bliver dog altid jer selv lig, l ædle huguenotter. I præker fred og forlig og er dog som nogen fyldt lige til randen af gammelt nag."

"Hvad mener du?"

"Jo, kongen bliver i jeres øjne aldrig andet end en tyran, en Akab, som jeres præster kalder ham. Ja, konge, må jeg jo ikke engang benævne ham; han er en tronrøver, og siden prinsen af Condés død er admiral Coligny efter jeres begreber med rette konge af Frankrig."

"Det var en dårlig vittighed!"

"For resten står du dig lige så godt ved at tjene under Coligny som under hertugen af Guise. Den gamle admiral er en fremragende feltherre, som sagtens kan lære dig at øve krigens håndværk."

"Ja, selv hans fjender tager hatten af for ham."

"Der er dog et og andet i hans liv, som ikke tåler det fulde dagslys. Mordet på hertug Frans af Guise kom ham ikke ganske uventet, siger man. Det pistolskud, som dræbte hertugen, frelste Orléans fra at falde i katolikkernes hænder."

"Admiralen beviste sin uskyldighed; hele hans liv modsiger den påstand, at han skulle have lod eller del i den lumpne snigmorders ugerning. Og hvad Orléans angår, kunne den ene mand da ikke have gjort udslaget."

"Jo, husk, hvem han var."

"Lad være, at denne forbrydelse må skrives på vor regning," indrømmede Bernard; "katolikkerne har heller ikke lutter rent mel i posen. Det blev en lang remse, hvis jeg skulle opregne alle de voldsomheder, som Guisernes tilhængere har begået. Hvis jeg var konge af Frankrig og ville have freden genoprettet i mit land, ville jeg tage alle admiralens og Guisernes ivrigste tilhængere, putte dem i en solid læderpose, slå en forsvarlig knude på og kaste dem i vandet med hundrede pund jern, så at ikke en eneste af dem kom op igen. Og desuden var der et par andre, jeg også gerne ville proppe i sækken."

"Det er da et held, du ikke er konge af Frankrig!" sagde kaptajnen og lo.

Samtalen gled nu ind i et lystigere spor. Politikken og teologien fik lov at hvile, og de to brødre underholdt hinanden

med alle de små eventyr, de havde oplevet, siden de skiltes. Bernard rykkede frivilligt ud med fortællingen om, hvad der var hændt ham i værtshuset ved Étampes. Kaptajnen morede sig kosteligt over historien og gjorde sig lystig over Bernard, som havde mistet atten daler og sin gode fuks.

Klokkerne i en kirke tæt ved begyndte at kime.

"Jeg har en idé!" udbrød kaptajnen. "Lad os gå i kirke i aften. Jeg tør dø på, du vil more dig."

"Tak for dit forslag, men jeg har endnu ikke fået lyst til at omvende mig."

"Gå med, kære; det er broder Lubin, der skal præke i aften. Han er franciskanermunk og forstår at gøre religionen så morsom, at der altid er propfuldt af folk for at høre ham. Desuden kommer hele hoffet i kirke i dag, så der bliver såmænd nok at se på."

"Kommer grevinde Turgis der også?"

"Ja, temmelig sikkert."

"Tager hun masken af?"

"Det tænker jeg. Hvis du vil tælles med iblandt dem, der bejler til hendes gunst, skal du blot, når prækenen er ved at slutte, stille dig hen ved udgangsdøren og byde hende vievand. Der har du atter en af den katolske religions bedårende ceremonier. Gud, hvor mange skønne hænder har jeg ikke trykket, og hvor mange ømme elskovsbreve har jeg ikke afleveret, når jeg skulle byde vievand!"

"Uh, dette vievand indgyder mig en sådan væmmelse, at jeg ikke for meget godt ville stikke mine fingre deri, tror jeg."

Kaptajnen brast i en skraldende latter, som ikke tillod Mergy at tale ud. De to brødre tog nu deres kapper på og fulgtes ad til

kirken, hvor der allerede havde indfundet sig en talrig og udsøgt forsamling.

5. Broder Lubins præken

Da kaptajn George og Bernard gik sammen gennem kirken for at finde sig en god plads i nærheden af prædikanten, hørte de pludselig høj latter henne fra sakristiet. De gik derind og så en tyk mand med et muntert, blussende ansigt, klædt i Sankt Franciscus' kjortel og i livlig samtale med en halv snes unge mennesker i kostbare dragter.

"Nå, nu må I skynde jer, børn," sagde han; "damerne bliver ellers utålmodige. Opgiv mig min tekst."

"De kan jo fortælle os lidt om disse damers gavtyvestreger mod deres mænd!" lød Bévilles stemme.

"Jeg indrømmer, det er et emne, der kunne siges adskilligt om, min unge ven; men jeg ville dog altid være en sinke i sammenligning med abbeden i Pontoise, der en dag udbrød: 'Ja, kære søstre, nu kaster jeg min hue i hovedet på den af jer, der har sat sin mand flest horn i panden!' Og følgen var, at der af alle kvinderne i kirken ikke var en eneste, som ikke øjeblikkelig førte armen eller kåben op til ansigtet for at dække sig."

"Åh, fader Lubin," sagde en anden, "jeg er ene og alene kommet herhen for at høre på Dem; kan De ikke fortælle os noget, der er rigtig morsomt, for eksempel lidt om elskovssynd, der jo nu er så stærkt på mode."

"På mode! Ja, på mode blandt jer grønskollinger i tyverne; men jeg er over de halvtreds, i min alder kan man ikke mere tale om elskovsfølelser. Jeg har såmænd helt glemt, hvad det er for en synd."

"Åh, stil Dem ikke så hellig an, fader Lubin! Om den ting kan De vist tale bedre nu end nogen sinde. Vi kender Dem."

"Ja, giv os en præken om skørlevned, så vil alle damerne finde, at De er opfyldt af Deres emne."

Franciskanermunken missede skælmsk med øjnene; man kunne se, han følte sig smigret over, at man tiltroede ham en last, der hørte ungdommen til.

"Nej," sagde han, "det går ikke an. Hvis jeg udtaler mig for strengt på det punkt, vil hoffets skønne damer ikke længere gå til skrifte hos mig. Desuden, skulle jeg endelig sige noget om det tema, kunne det dog ikke godt blive andet end, at man udsætter sig for evig pine … Hvorfor? … For et usselt øjebliks fryd."

"Måske! … Men, der har vi jo kaptajnen! Hør, George, kan du ikke give os en god tekst til en præken? Fader Lubin har lovet at præke over et emne, vi opgiver ham."

"Ja, det har jeg," sagde munken; "men nu må I min salighed skynde jer! Jeg skulle allerede for længe siden have været oppe på prækestolen."

"Gudsdød, fader Lubin!" råbte kaptajnen. "I bander jo værre end kongen selv."

"I sin præken turde han ikke gøre det; det tør jeg vædde på!" sagde Béville.

"Åh, hvorfor ikke?" sagde fader Lubin dristigt. "Hvis jeg fik lyst til det, så …"

"Skal vi vædde ti dukater?"

"Ti dukater? Det er holdt!"

"Må jeg være halvt med dig, Béville?" sagde kaptajnen.

"Nej, det tager jeg ikke imod," svarede Béville; "jeg vil have paterens penge alene; og hvis han bander, vil jeg skam ikke fortryde, hvad det koster mig. En ed fra prækestolen er rigelig ti dukater værd."

"Og jeg vil lade jer vide, at jeg allerede har vundet væddemålet," sagde fader Lubin. "Jeg agter at begynde min præken med tre kraftige eder. I hanekyllinger bilder jer ind at have eneret på at bande, fordi I har slire ved siden og fjer i hatten; men nu skal I rigtignok få noget andet at vide."

"Med disse ord gik han ud af sakristiet og kom et øjeblik efter til syne oppe på prækestolen. Der blev dødsstille i kirken."

Munken lod blikket glide spejdende hen over forsamlingen, som for at søge sin kontrapart, og da han omsider havde fået øje på Béville, der stod lænet op mod en pille lige over for prækestolen, rynkede han brynene, plantede sin knyttede næve i siden og udstødte med rullende øjne og i en tone som en mand, der er rasende opbragt:

"Guds død! ... Guds blod! ... Guds kors!"

Hver gang, han svor, gav det et sæt i forsamlingen. En forbavset, forarget mumlen afbrød ham, eller rettere udfyldte den pause, prædikanten med vilje lod følge.

Pateren sukkede dybt.

"Ja," vedblev han omsider med andægtig snøvlen, "Guds død, Guds kors, Guds blod har frelst og udfriet os af Helvedes usalige pine."

Han blev igen afbrudt, men denne gang af en skraldende latter. Béville halede sin silkepung frem af bæltet og holdt den demonstrerende op i luften som tegn på, at han indrømmede at have tabt sit væddemål.

"Ja, ikke sandt, kære venner," vedblev pater Lubin med urokkelig alvorsmine, "nu er I glade og tilfredse? *'Vi er frelste og udfriede af Helvedes pine!'* Men så er jo alting godt, tænker I, vi behøver kun at lægge hænderne i skødet, nyde livet og drikke af dunken. Vi har ikke nødig at frygte for Helvedes ild. Skærsilden er ikke værre end, når man brænder sig på en smule væge på et lys; med en halv snes messer er den svie snart lægt! Op med humøret, og lad os tage for os af de retter, livet byder: *Mad, vin og fruentimmerkommers!"* Sådan tænker I, forhærdede syndere, og I bilder jer ind, at der er fred og ingen fare; men tag jer i agt: Det kunne hænde sig, I gjorde regning uden vært. I kættersjæle er ikke klogere, end at I tror, at vor Frelser lod sig nagle på korset for at udfri jer fra Helvede. Dumrianer til hobe! Bah! For sligt pak skulle han have udgydt sit dyrebare blod? Det ville, med tugt at melde, have været at kaste perler for svin, medens vor herre og mester kastede svin for perler, for perler findes i havet, og vor herre og mester kastede to tusind svin i havet. Der hørte de hjemme, de urene bæster, og gid alle kættersvinene måtte få lignende medfart og gå samme vej.

Taleren rømmede sig, og efter et øjeblik at have nydt virkningen af sin svada, tog han atter til orde:

"Altså, I gode huguenotter, tag skeen i den anden hånd. Omvend jer, og lad det ske i en fart; hvis ikke, så er det ude med jer, og I kommer alle sammen i den sorte gryde. Lyt ikke længere til de falske profeters røst, men istem et kraftigt: 'Leve messen!' … Og I, kære brødre og trosfæller, glæd jer ikke for tidligt, og bild jer bare ikke ind, at I har jeres på det tørre! Fra hoffets usunde dunster til Paradisets rene luft er vejen adskillig længere (selv om I skyder genvej) end fra Saint-Lazare til Saint-

Denis. Guds kors, Guds blod, Guds død har frelst og udfriet eder af Helvedes pine … Ja, for så vidt det gælder arvesynden, vil jeg gerne give jer ret; men vogter eder for de onde magter! Mørkets Fyrste er spillevende og går omkring imellem os som en brølende løve … Ak, dyrebare brødre! Djævelen er en fægtemester, der kan hamle op med hvem, det skal være, både store og små, ja, selv engelskmanden skal tage sig i agt for ham, Satan er ikke til at spøge med, må I vide, og når han først har fået fat i blot så meget som den lille finger, tager han snart hele hånden. For, så såre vi kaster barneblusen og får voksne bukser på, jeg mener, når utyskets lede trold kommer op i os, så møder Satan frem og sætter os stævne på livets Klerkevænge. De våben, vi medbringer, er de hellige sakramenter; men han møder op med et helt rustkammer, nemlig alle vore synder, der både tjener ham til angreb og til forsvar. Jeg ser ham for mig, når han, stolt af sine mange sejre, træder frem på den indhegnede kampplads: På maven sidder *frådseriet* som et panser; *dovenskaben* tjener ham til sporer, stødkården i hans bælte er *skørlevned*; hans daggert hedder *misundelse*, og hans hjelm *hovmod*; i sin lomme gemmer han *havesyge* til brug i fornødent fald, og hans mund gnistrer af *vrede*, ukvemsord og had; kort sagt: Han er, som I ser, væbnet lige til tænderne. Og når Gud har givet signalet, må I ikke tro, at Satan er en høflig duellant, der advarer sin modstander. Nej, som en glubsk ulv styrter han løs på det kristne lam uden så meget som at give varsko; og hans offer, der mærker, at han vil få et stød i maven af *frådseri*, søger at værne sig med *faste*."

For at gøre sin forestilling mere anskuelig greb prædikanten et krucifiks og gav sig til at hugge og parere med det ligesom en

fægtemester, der viser vanskelige stød og samtidig forklarer sine elever, hvad der sker:

"Satan retirerer og dækker sig med et vældigt primhug af *vrede*, derpå gør han en finte med *hykleri* og straks efter et kvartstød med *hovmod*. Den kristne dækker sig først med *tålmodighed* og giver dernæst *hovmod* en *ydmygheds*-ripost. Satan bliver hed i kammen og falder ud med stødkården *skørlevned*, men da en parade af *spægelser* gør stødet virkningsløst, kaster han sig i blindt raseri over sin modstander, spænder ben for ham med *dovenskab*, hugger ham med daggerten *misundelse* og forsøger samtidig at bore *havesyge* ind i hjertet på ham. Da gælder det at være på sin post, at stå sikkert på foden og bruge sine øjne. Ved *arbejde* unddrager han sig *dovenskabens* lumske angreb; mod *misundelsens* daggert værner han sig ved *kærlighed til næsten* (en meget vanskelig parade, kære venner!); og hvad *havesygen* angår, kan han kun håbe at bortvende den ved *kristelig barmhjertighed* … Men, hvem af eder, kære brødre, ved sig i stand til, når han anfaldes fra højre og venstre, forfra og bagfra med hug og stød, i terts og kvart, hvem af eder, siger jeg, tør gøre sig håb om altid at kunne klare sig mod en så mægtig fjende. Mere end én modig ridder har jeg set blive slængt i gruset, og da er hans sidste time slået, og det er uigenkaldelig ude med ham, hvis han ikke, henstrakt i støvet, i hast griber til sit sidste værge, *sønderknuselse*, og ved hjælp deraf søger at holde fjenden fra livet. Men, som sagt, der må handles i en fart; bagefter hjælper ingen kære mo'er. I gode hofmænd svæver i den sørgelige vildfarelse, at der altid bliver tid nok til at angre; men tag jer i agt! Mangen stakkels døende har næppe sagt 'jeg ang…', før

stemmen brister, og vips! Så snappes sjælen bort af Fanden, og hvis nogen har lyst til at hente den, så vær så artig!"

Pateren gav endnu nogen tid sin veltalenheds sluser frit løb, og da han, en knap halv time efter, stoppede op og steg ned ad prækestolen, bemærkede en begejstret tilhører, at broder Lubin havde spækket sin tale med ikke mindre end seks og tredive malende kraftudtryk foruden utallige åndrigheder af samme slags som de ovenfor anførte. Både katolikker og protestanter kappedes om at applaudere prædikanten, der blev stående længe ved foden af prækestolen, stadig omsværmet af en tæt skare, der ilede til fra alle steder i kirken for at lykønske ham.

Under prækenen havde Bernard flere gange spurgt om grevinde Turgis; men hans broder, der forgæves havde spejdet efter hende alle vegne, blev ham stadig svar skyldig. Enten var hun slet ikke i kirken, eller også måtte den skønne grevinde have skjult sig godt.

"Jeg ville bare ønske," sagde Bernard til sin broder, da de gik ud af kirken, "jeg ville kun ønske, at alle de, der overværede dette monstrum af en præken, straks efter havde fået at høre en af vore præsters jævne, hjertelige tale."

"Der er grevinde Turgis," hviskede kaptajnen og klemte hans arm.

Bernard vendte sig om og så under den mørke portal en rigt klædt dame, der førtes ved hånden af en lyshåret, spinkel, kvindagtig udseende mand, hvis skødesløse påklædning måske havde kostet ham ikke så lidt omhu.

Det var den frygtede Comminges.

Parret havde åbenbart travlt med at komme af sted, og mængden veg overalt ængsteligt til side.

Bernard fik næsten slet ikke set på grevinden. Han kunne næppe skelne hendes træk, og dog gjorde hun et stærkt indtryk på ham.

Comminges derimod mishagede ham i højeste grad, uden at han kunne forklare sig grunden.

Det harmede ham, at en lille, spinkel mand, der så ud, som om man kunne blæse ham bort, var blevet berømt over hele Frankrig for sin store tapperhed.

"Hvis en eller anden i denne skare," tænkte han, "fandt nåde for grevindens øjne, ville Comminges øjeblikkelig slå ham ihjel. Han har svoret at dræbe alle dem, hun fatter kærlighed til."

Han lagde uvilkårligt hånden på sit kårdefæste, men skammede sig straks over sin hidsighed.

"I grunden kan det jo være mig det samme," mumlede han. "Jeg misunder ham ikke hans erobring, og det ville også være urimeligt, da jeg næppe engang har set hende."

Alligevel kunne han ikke få bugt med sin misstemning og gik hjem med sin broder uden at mæle et ord undervejs.

Maden stod på bordet, men Bernard nød næsten intet og ville gå igen straks efter, at de havde spist.

Hans broder holdt heller ikke på ham, men tog løfte af ham om at komme igen dagen efter og blive boende hos ham.

Det følger af sig selv, at Bernard ved sin broders bistand fik penge, hest osv., og desuden stiftede bekendtskab med hofskrædderen og den eneste kræmmer, hvor en adelsmand, der ville gøre sig håb om at behage det smukke køn, kunne købe "pludderkraver" og "knirke"- eller "vindebro "-sko.

Det var blevet bælgmørkt, da han gik hjem til sit herberg.

Han ledsagedes af to af sin broders lakajer.

Efter klokken otte om aftenen var Paris' gader dengang mere usikre end landevejen fra Sevilla til Granada nu om stunder.

6. Admiralen

Da Bernard var kommet tilbage til sit beskedne herberg, kastede han et bedrøvet blik på det gamle, slidte bohave. Når han sammenlignede sit kammers oprindelig hvidkalkede, men nu sorte, tilrøgede vægge med de smukke silketapeter dér, hvor han kom fra; når han mindedes det smukke madonna-maleri og nu så foran sig et gammelt, grimt helgenbillede, sneg en fej tanke sig ind i hans sjæl. Alle disse herligheder, denne luksus, denne pragt, damernes yndest, kongens gunst, kort sagt, alle disse attråværdige goder, havde det kun kostet George et eneste ord at opnå, et eneste ord, som var let at udtale; for det var nok, det blev sagt med læberne og behøvede ikke at stamme fra hjertet. Han kom straks i tanker om adskillige protestanter, som havde opnået glimrende stillinger ved at afsværge deres tro, og eftersom Djævelen benytter alt som våben, randt lignelsen om den tabte søn ham i hu, men tydedes på den måde, at en omvendt huguenot ville blive ganske anderledes fejret og gjort stads af end en standhaftig katolik.

Disse tanker dukkede stadig op i ham under forskellige skikkelser, men uagtet de indgød ham væmmelse, formåede han ikke at jage dem bort. Han tog en Genfer-bibel, der havde tilhørt hans moder, og gav sig til at læse en stund i den. Da han lagde bogen fra sig, var han blevet mere rolig, og han lukkede sine øjne med det faste forsæt at leve og dø i sine fædres tro.

Dog, ikke så snart var han slumret ind, før dagens begivenheder begyndte at spøge i hans hjerne. Han drømte om purpurfarvede silkegardiner og gyldne pokaler; men pludselig

væltede bordene, funklende klinger svirrede i luften og blodet flød i strømme og blandedes med vinen. Derpå blev den malede madonna lyslevende og begyndte at danse for ham. Han søgte at fæstne hendes træk i sin hukommelse og lagde først nu mærke til, at hun havde en sort maske på. Men han så hendes mørkeblå øjne og to striber hvid hud bag maskens åbninger … Maskebåndene løsnedes, og et himmelsk åsyn til syne, men uden tydelige omrids; det var som billedet af en najade i rørt vande. Uvilkårlig klemte han øjnene i, men slog dem snart op igen og så nu kun den frygtelige Comminges med en blodig kårde i hånden.

Han stod tidligt op og lod sin smule tøj bringe hen til broderen. Denne foreslog ham, at de skulle gå ud sammen og tage byens seværdigheder i øjesyn, men han sagde nej og begav sig alene hen til Châtillon-palæet for at overrække admiral Coligny det brev, han havde med fra sin fader.

Palæets gård var så opfyldt af tjenere og heste, at det kneb for ham at bane sig vej til den store forhal, hvor der vrimlede af væbnere og pager, som, uagtet de kun bar kårde ved siden, alligevel dannede en respektindgydende livvagt om admiralens person. En sortklædt drabant, der bemærkede Bernards kniplingskrave og en guldkæde, hans broder havde lånt ham, var straks villig til at føre ham ind til admiralen.

Gaspard Coligny var omgivet af over fyrretyve fornemme herrer, adelsmænd og protestantiske præster, der alle stod op, med blottet hoved og ærbødig holdning. Admiralen var iført en tarvelig sort dragt. Hans høje skikkelse var en smule krumbøjet, og krigens strabadser havde ridset flere furer i hans pande end årene. Et langt, hvidt skæg bølgede ned over hans bryst.

Kinderne, der i forvejen var indfaldne, syntes at være det endnu mere på grund af et dybt ar, der næppe skjultes af det lange overskæg; ved Moncontour havde en pistolkugle gennemboret hans kind og slået flere tænder ud. Udtrykket i hans ansigt var snarere sørgmodigt end strengt, og det hed sig, at ingen havde set ham smile siden den dag, han mistede sin broder, den tapre Dandelot. Han stod med hånden støttet til et bord, der var overstået med kort og tegninger, midt imellem hvilke der knejsede et kolossalt eksemplar af bibelen. Tandstikkere, der lå spredt mellem kortene og papirerne, mindede om den vane, der ofte gav stof til vittigheder. For enden af bordet sad en sekretær, der var travlt sysselsat med at skrive breve, som han derpå rakte til admiralen, for at denne skulle skrive dem under.

Ved synet af denne store mand, der som helt og helgen var mere end en konge for sine trosfæller, følte Bernard sig grebet af så stor ærbødighed, da han fremstillede sig for ham, at han uvilkårligt bøjede sit ene knæ mod jorden. Coligny blev forbavset og ærgerlig over denne usædvanlige hyldest, gav ham straks tegn til, at han skulle rejse sig, og tog en smule gnavent imod brevet, som skælvende overraktes ham af den unge sværmer.

"Hvad ser jeg!" udbrød Coligny. "Det er fra min gamle krigskammerat, baron de Mergy. De ligner ham så meget, unge mand, at De sikkert må være hans søn."

"Nådige herre, min fader beklager dybt, at hans høje alder ikke har tilladt ham personlig at overbringe sin hyldest."

Coligny læste brevet og sagde derpå til sine omgivelser:

"Må jeg forestille eder baron de Mergys søn, der er rejst flere hundrede mil for at slutte sig til os. Det lader til, vi vil få fuldt

op af frivillige på vort tog til Flandern. Jeg beder eder vise den unge mand så megen venlighed som muligt; I har jo alle stor højagtelse for hans fader."

Bernard modtog øjeblikkelig en mængde omfavnelser og tilbud om tjenester.

"Sig mig, min gode Bernard," spurgte admiralen, "har De allerede været i krig? Har De nogen sinde hørt flintebøsserne knalde?"

Bernard tilstod rødmende, at han endnu ikke havde haft den lykke at kæmpe for sin tro.

"Det skal De ikke være bedrøvet over," svarede Coligny alvorlig. "Tværtimod bør De betragte det som en lykke, at De endnu ikke har været nødt til at udgyde landsmænds blod. Men gudskelov," tilføjede han med et suk, "borgerkrigen har raset ud, og kampen for den sande tro vil ikke kræve udgydelse af vore brødres og vort eget blod. Vær De glad, unge mand, at De kom hid i en heldig time, så at De kun har nødig at drage sværdet mod kongens og fædrelandets fjender."

Admiralen lagde sin hånd på Bernards skulder og fortsatte:

"Jeg er overbevist om, De ikke vil gøre Deres ædle slægt til skamme. I overensstemmelse med Deres faders ønske skal De først gøre tjeneste blandt mine egne adelsmænd. Når vi træffer spanierne, og De tager en af deres faner, lover jeg at gøre Dem til kornet."

"Det sværger jeg!" udbrød Bernard med flammende øjne. "Ved det første sammenstød med spanierne skal Deres løfte blive opfyldt, hvis jeg da ikke udslettes af de levendes tal."

"Ret så, min unge ven! Du taler ganske i din faders ånd."

Han vinkede ad en mand i baggrunden af salen og vedblev:

"Her ser du min skatmester. Hvis du har brug for penge til din udrustning, behøver du blot at henvende dig til ham."

Bernard takkede for tilbuddet, men forsikrede, at han ikke havde det nødig.

"Fader og min broder George," sagde han, "sørger rigeligt for mit underhold."

"Deres broder, siger De? … Det er jo kaptajn George Mergy, der straks i krigens begyndelse afsvor sin religion?"

Bernard sænkede bedrøvet sit hoved. Hans læber bevægede sig, men hvad han svarede, var det umuligt at høre.

"Han er en modig mand," vedblev admiralen; "men hvad nytter tapperhed uden gudsfrygt? Ja, min unge ven, De har i deres familie ét eksempel til efterfølgelse og ét til advarsel."

"Jeg skal gøre mit bedste for at ligne min broder i kækhed … Men ikke i ustadighed."

"Ja, lad mig se det, Bernard! Det vil glæde mig, om De ofte vil besøge mig og i det hele taget vil betragte mig som Deres ven. Omgivelserne her er ikke heldige for ubefæstede sjæle, og de slette eksempler, De har for øje, ville vist i længden svække Deres dyd; men jeg håber snart at kunne føre Dem hen, hvor der er ære at vinde."

Bernard bukkede ærbødig og trådte tilbage i kredsen.

"Ja, som sagt," udbrød Coligny, idet han genoptog den ved Bernards ankomst afbrudte samtale, "som sagt, jeg får udmærket gode efterretninger fra alle kanter. Skurkene i Rouen er blevet straffet …"

"Men snigmorderne i Toulouse er sluppet fri," sagde en gammel præst med et skummelt, fanatisk ansigt.

"Nej, de er ikke!" svarede admiralen. "Som jeg lige har erfaret, er den blandede ret allerede trådt sammen i Toulouse [Note 1)]. Hans Majestæt giver os hver dag beviser på, at der er lige ret for alle."

Den gamle præst rystede vantro på hovedet.

En gråskægget gubbe i en sort fløjlsdragt var åbenbart heller ikke af admiralens mening.

"Ja, desværre!" udbrød han. "Der er lige ret for alle! Majestæten og hans kære moder ønskede sikkert intet hellere end, om de med et sikkert hug kunne kappe hovederne af alt, hvad der hedder Châtillon, Guise og Montmorency."

"Må jeg indtrængende opfordre Dem til at tale med større ærbødighed om kongen, hr. de Bonissan!" sagde admiralen og rynkede brynene. "Det gamle nag må nu være glemt og gemt. Det bør ikke kunne siges om os protestanter, at katolikkerne bedre end vi overholder skriftens bud om tilgivelse."

"Om så var, ville det sandt for dyden ikke være så underligt," brummede den gamle. "Katolikkerne har lettere ved at tilgive end vi andre stakler. De tre og tyve af min slægt, der har lidt martyrdøden, kan jeg ikke med min bedste vilje få ud af hovedet."

Mens han endnu stod og brummede, gik døren op, og en ny person kom ind. Det var en affældig gammel knark, der havde et gnavent ansigt og var indsvøbt i en luvslidt grå kappe. Han banede sig vej gennem trængslen og overrakte admiralen et forseglet brev.

"Med hvem taler jeg?" spurgte Coligny uden at bryde seglet.

"Med en ven," svarede gubben med hæs røst og skyndte sig at forsvinde.

"Den mand så jeg komme ud fra Guisernes palæ i morges," sagde en.

"Det er en troldmand," sagde en anden.

"Eller en giftblander," sagde en tredje.

"Han er sendt af hertugen af Guise for at forgive admiralen."

"Forgive mig?" sagde Coligny og trak på skuldrene. "Med et brev!?"

"Glem ikke dronningen af Navarras handsker [Note 2)]!" udbrød Bonissan.

"Jeg tror lige så lidt på brevgift som på handskegift, og under alle omstændigheder er jeg sikker på, at hertugen af Guise aldrig kunne begå en sådan skurkestreg."

Han ville åbne brevet, da Bonissan i det samme for hen imod ham, greb fat om hans hænder og udbrød:

"For Guds skyld! Luk det ikke op! Jeg er vis på, at det indeholder en dræbende gift."

Alle de tilstedeværende stimlede sammen om admiralen.

"Jeg kan se, der står en sort dampsky ud fra brevet," råbte en stemme.

"Kast det bort! Kast det bort!" lød det i kor.

"Må jeg nu være her! I er jo gale alle sammen," sagde Coligny, og mens han søgte at slide sig løs, faldt papiret ud af hånden på ham.

"Samuel, min brave ven! " råbte Bonissan til skatmesteren. "Vis dig nu som en tro tjener. Luk brevet op og ræk det til din herre, efter at du har undersøgt, om det indeholder noget mistænkeligt."

Forslaget faldt øjensynlig ikke i mester Samuels smag, men Bernard bukkede sig hurtigt, tog brevet op og brød seglet.

I samme nu blev der en stor tom plads uden om ham, da alle de tilstedeværende havde skyndt sig at fare tilbage, som om en mine skulle springe.

Der skete imidlertid intet. Ingen skadelige dunster udgik fra brevet, og der var ikke engang nogen, der kom til at nyse.

Alt, hvad den frygtede konvolut indeholdt, var et snavset stykke papir, beskrevet med et par linjer.

De samme, der havde været hurtigst til at fly, var nu også de første til at komme nærmere, så snart det viste sig, at der var fred og ingen fare.

"Hvad er det for en uforskammethed?" råbte Coligny opbragt og skubbede Bonissan bort. "Hvad skal det ligne, at man åbner et brev, der er stilet til mig?"

"Hr. Admiral," svarede Bernard med frejdigt blik, "hvis brevet hændelsesvis havde indeholdt dræbende dunster, så havde det dog været bedre, om et ungt menneske som jeg var blevet offer derfor end den mand, hvis liv er os mere dyrebart end nogen andens."

En beundrende mumlen opstod rundt i kredsen. Coligny trykkede rørt hans hånd, tav en lille stund og sagde derpå til ham:

"Ja, min ven, siden du har gjort dig den ulejlighed at lukke brevet op, så læs for os, hvad der står i det."

Bernard læste straks følgende:

> "Den vestlige himmel farves af blodrødt skær.
> Firmamentets stjerner er slukkede, og flammesværd
> lyner gennem luften.
> Kun en blind kan tvivle om, hvad disse varsler betyder.

Gaspard! Stik dit sværd i bæltet og spænd dine sporer på!
Hvis ikke, kan du være sikker på, at gæssene om få dage vil mæske sig med dit blod."

"Med gæssene menes Guiserne," sagde Bonissan. "Det er da tydeligt nok."

Admiralen trak foragteligt på skuldrene, og alle tav; men det kunne godt mærkes, at profetien havde gjort et vist indtryk på forsamlingen.

"Der er utrolig mange dumme mennesker i verden," sagde Coligny i en affærdigende tone. "Det hedder sig jo, der er ti tusind kæltringer i Paris, som ikke har andet at leve af end at spå."

"Ikke desto mindre har advarslen dog sin store betydning," sagde en høvedsmand. "Hertugen af Guise har jo mere end én gang temmelig åbenlyst erklæret, at han ikke kunne sove roligt, førend han havde rendt jer sin kårde tværs igennem kroppen."

"Tænk, hvor let det er for en snigmorder at komme Dem til livs," tilføjede Bonissan. "Var jeg i admiralens sted ville jeg altid have kyras på, når jeg gik til Louvre."

"Tro du mig, kammerat, det har ingen nød," svarede admiralen smilende. "Snigmorderne har deres liv for kært til at vove sig i lag med gamle, øvede soldater af min slags. De er såmænd mere bange for os, end vi for dem."

Coligny talte endnu en tid lang med sine omgivelser om felttoget i Flandern og om forskellige tros-anliggender. Der indfandt sig adskillige personer, som bad ham overrække bønskrifter til kongen.

Han modtog alle overordentlig nådigt og havde et venligt ord til hver især.

Da klokken slog ti, forlangte han sin hat og sine handsker for at begive sig til Louvre.

Nogle af de tilstedeværende tog afsked med ham, men de fleste ledsagede ham for at tjene ham til følge og beskyttelse.

7. Efter audiensen

Så snart kaptajn George på lang afstand fik øje på Bernard, råbte han til ham:

"Nå, fik du så set Gaspard den Første? Hvordan var modtagelsen?"

"Så venlig, at jeg aldrig vil kunne glemme det."

"Det glæder mig at høre."

"Hvilken mand, George! ..."

"Spar din begejstring! Når det kommer til stykket, er han vel ikke bedre end en anden én. Jeg tænker, han er lidt mere ærgerrig og lidt mere udholdende end min lakaj ... For ikke at tale om standsforskellen. Den gode admiral kan sandt for dyden takke sin fødsel for meget."

"Vil du virkelig påstå, at det er hans fødsel, der har lært ham krigskunsten, og at det er ved hjælp af den, at han er blevet vor tids første feltherre?"

"Nej, det vil jeg ganske vist ikke påstå; men derimod lader det sig dog ikke bestride, at han indtil dato stadig har fået prygl trods al sin lovpriste dygtighed. Nå, lad os nu ikke tale mere om det! Det var jo meget godt, du fik hilst på admiralen. Ære den, som æres bør! ... Men, sig mig, tager du så med på jagt i morgen tidlig! I så fald glæder jeg mig til at forestille dig for en, som også nok er værd at se: Frankrigs konge."

"Det mener du ikke!"

"Jo, vist så! Og ved samme lejlighed vil du kunne glæde dig ved synet af hoffets smukkeste damer og skønneste heste. Samlingsstedet er Madridslottet. Jeg vil gerne låne dig min

skimmel; den er så rap til bens, at du uden at spore den altid vil være lige bag ved hundene."

Kaptajnens lakaj kom ind med et brev, som var blevet bragt af en kongelig page. Det var til Bernard, der skyndte sig at bryde det og blev lige så overrasket som sin broder ved at erfare, at han var blevet udnævnt til kornet. Kongens segl hang ved dokumentet, der også i andre henseender var i den skønneste orden.

"Død og pine!" råbte George. "Du har rigtignok ordentlig skudt papegøjen! Men jeg begriber blot ikke, hvordan kongen, der slet ikke aner, du er til, kan falde på den idé at sende dig en kornetbestalling."

"Det må sikkert være admiralen, jeg kan takke for det," svarede Bernard.

Og han fortalte sin broder om det mystiske brev, som han så modigt havde åbnet. Kaptajnen morede sig kosteligt over historiens komiske slutning, og Bernard måtte finde sig i at tjene til skive for en hel syndflod af satiriske bemærkninger.

8. Samtale mellem læseren og forfatteren

"Nå, hr. forfatter, nu har De en glimrende lejlighed til at male portrætter! Og hvilke portrætter! De vil føre os til Madridslottet, midt ind i hoffet. Og hvilket hof! De vil oprulle for os dette vidunderlige fransk-italienske hof og i rækkefølge vise os dets mest fremtrædende skikkelser. Hvor det bliver morsomt! Og hvor det bliver lærerigt for os at tilbringe en dag i så interessant selskab!"

"Ak, kære læser, hvad De forlanger af mig, er desværre lettere sagt end gjort. Hvis jeg virkelig ejede den gave at kunne skildre mit fædrelands historie, kan De være overbevist om, at jeg øjeblikkelig ville lægge mine opdigtede fortællinger på hylden … Men i øvrigt gad jeg nok vide, hvorfor De så gerne vil stifte bekendtskab med folk, der aldeles ikke spiller nogen rolle i min fortælling."

"Hvorledes? Spiller de ingen rolle i Deres fortælling? Men det går jo slet ikke an! De hensætter mig til det Herrens år 1572 og mener uden videre at kunne unddrage Dem en fremstilling af alle datidens mærkelige mennesker? Nej, det kan ikke være Deres alvor. Tag hurtigt skeen i en anden hånd og begynd. Jeg skal gerne hjælpe Dem med den første sætning: *Salondørene gik op, og ind trådte …*"

"Nej, stop, hr. læser, der var ingen 'salon' i Madridslottet; det, man forstår ved en salon …"

"Godt, så kan De jo begynde således: *Den store sal var opfyldt af en skare … osv. osv … blandt hvilke bemærkedes …*"

"Hvem bemærkedes?"

"Og det kan De spørge om? Selvfølgelig allerførst Hans Majestæt Kongen."

"Og dernæst?"

"Nej, så raskt går det ikke. Vi må først høre lidt om hans dragt, dernæst om hans skikkelse og ansigtstræk og endelig om hans karakter og tænkemåde."

"Hans dragt? Han var klædt i jagtdragt med et jagthorn om halsen."

"De er noget kortfattet."

"Angående hans ydre … Vent lidt … Hør, De skulle, min tro, gå hen og se hans buste i Angoulême-museet. Den findes på anden sal, og dens nummer er 98."

"Men, hr. forfatter, det kan da ikke være Deres mening, at jeg skal ulejlige mig til Paris bare for at se en buste af Karl den Niende?"

"Godt! Så tænk Dem da en ret velskabt ung mand med hovedet lidt nede imellem skuldrene. Han strækker hals og stikker kejtet panden frem. Hans næse er temmelig stor, munden smal og overlæben lidt fremspringende. Han har en gusten, usund hudfarve, og hans grønne øjne ser aldrig på den, han taler med; men deres udtryk leder i øvrigt aldeles ikke tanken hen på 'Bartolomæusnatten' eller noget i den retning. Der er intet hårdt eller grumt i hans blik, men snarere noget enfoldigt og ængsteligt. Man kan danne sig en ret træffende forestilling om ham, når man tænker sig en ung englænder, der indfinder sig blandt et selskab siddende personer i en salon i

Paris. Han træder frem mellem en dobbelt række meget elegante damer, der forstummer, mens han går forbi. Han hænger fast ved den enes kjole og kommer til at støde til den andens stol. Med stort besvær når han endelig hen til husets frue og opdager først nu, at hans frakkeærme er helt fuldt af snavs fra vognhjulet. De har sikkert, kære læser, været vidne til en lignende situation og den deraf følgende forskrækkelse … Ja, De har måske endogså selv befundet Dem i den, inden De ved øvelse og erfaring havde erhvervet den mønsterværdige takt, der for øjeblikket gør Deres optræden til et lysende eksempel."

"Men så Catherine af Medici?"

"Catherine af Medici? Fy for pokker! Hende havde jeg helt glemt. Jeg skulle næsten tro, at det er sidste gang, jeg kommer til at skrive hendes navn. Hun er en dame, der er godt i stand, med en frisk hudfarve, og som i det hele taget ikke er så ilde, når man tager hensyn til hendes alder. Hun har en stor næse og kniber læberne sammen som en, der begynder at mærke de første anfald af søsyge. Hendes øjne er halvt lukkede, hun gaber hvert andet minut, og hendes tonefald er altid ens. Hun siger med akkurat samme stemme: *'Jeg ville give meget til, at bearneserinden var ude af verden*" og *"Manon, giv min skødehund en skål sukkermælk'*."

"Godt! Men kan De ikke lade hende sige noget, der klinger lidt mere interessant. Hun har jo lige forgivet Jeanne d'Albret, i det mindste hedder det sig, hun har gjort det, og det må man da kunne mærke."

"Aldeles ikke; hvis man kunne mærke det, ville hun jo ikke være den glimrende hyklerske, som hun havde ord for. Desuden

(det ved jeg fra pålidelig kilde) talte hun den dag ikke om andet end om vejret."

"Men Henrik den Fjerde? Og Margrete af Navarra? Vis os Henriks tapperhed og galanteri og navnlig hans gode hjerte. Lad os se Margrete stikke en elskovsbillet til en page, medens Henrik i smug giver en af Catherines hofdamer et håndtryk."

"Hvad Henrik den Fjerde angår, da skulle ingen ane, at den lille, kåde knægt ville blive en berømmelig helt og Frankrigs vordende konge. Han har allerede glemt sin moder, der er død for fjorten dage siden. Han er dybt inde i en samtale med en jagtbetjent, men jeg skal ikke komme nærmere ind på, hvad de taler om – hvilket De sikkert vil finde meget prisværdigt, navnlig hvis De, som jeg håber, ikke er jæger."

"Og Margrete?"

"Hun var lidt upasselig og holdt sig inde."

"Det var en dejlig nem måde at slippe fra det hele. Men så hertugen af Anjou? Og prinsen af Condé? Og hertugen af Guise? Og Tavannes, Retz, la Rochefoucauld, Téligny? Og Thore? Og Méry? Og så mange andre?"

"De kender sikkert dem allesammen meget bedre end jeg, kære læser. Nej, nu vil jeg fortælle Dem lidt om min ven Bernard."

"Nå, det vil De? Ja, så mærker jeg nok, at Deres roman ikke indeholder, hvad jeg søger."

"Næppe!"

9. Handsken

Hoffet var på Madridslottet. Enkedronningen sad i sit værelse, omgivet af sine damer, og ventede på, at kongen skulle komme og spise frokost med hende, inden han steg til hest.

Karl den Niende skred langsomt gennem hallen, hvor jagtselskabet var samlet. Han hørte næsten ikke, hvad der blev sagt til ham, og gav ofte et barskt svar. Da han kom forbi de to brødre, bøjede kaptajnen sig i knæ og forestillede ham den ny kornet. Bernard bukkede dybt og takkede for den ære, der var vist ham, uden at han endnu havde gjort sig værdig dertil.

"Åh, det er Dem, admiralen har talt til mig om. De er en broder til kaptajn George?"

"Ja, Deres Majestæt."

"Er De katolik eller huguenot?"

"Jeg er protestant, sire?"

"Jeg spurgte blot af nysgerrighed. Når det er folk, som tjener mig godt, er jeg lige glad, om de har den ene eller den anden religion."

Efter at have udtalt disse mindeværdige ord, gik majestæten ind til dronningen.

Et øjeblik efter kom en skare damer ind i hallen, ret som om de havde fået ordre til at forkorte tiden for de ventende kavalerer. Jeg skal kun nævne en eneste af hoffets mange smukke damer, nemlig grevinde Turgis, der spiller en fremtrædende rolle i min fortælling. Hun var iført en let, fiks ridderdragt og havde endnu ikke taget sin maske på. Hendes fine teints blændende hvidhed fremhævede det sorte,

glansfulde hår. Hendes stærkt buede øjenbryn, der næsten gik i ét, gav hendes ansigt et hårdt eller snarere et stolt udtryk, der dog ingenlunde misklædte det. Lige straks syntes hendes blå øjne kun at udtrykke hånlig stolthed, men i livfuld samtale udvidedes pupillerne ligesom en kats, hendes blikke fik glød, og selv den mest indbildske kavaler kunne ikke ret længe unddrage sig deres tryllemagt.

"Hvor hun er smuk i dag," hviskede hoffolkene.

Alle ville se hende og søgte at komme hende så nær som muligt. Hun gik tæt forbi Bernard, der blev så slået af hendes skønhed, at han stod som forstenet og først tænkte på at vige til side, da grevindens silkeærmer strejfede hans vams.

Hun mærkede hans sindsbevægelse og blev måske glad derover. Et sekund dvælede hendes smukke øjne på Bernards, der straks sænkedes, medens hans kinder farvedes af stærk rødme. Grevinden smilede og tabte med vilje en af sine handsker foran vor helt, der stadig var så bedåret, at han ikke engang tænkte på at tage den op. En blond ung mand (det var Comminges) puffede i det samme Bernard i ryggen for at komme frem, greb handsken, kyssede den ærbødigt og overrakte den til grevinden. Hun takkede ham ikke, men vendte sig om imod Bernard og så en stund på ham med et udtryk af knusende foragt, og da hun opdagede kaptajn George ved siden af ham, sagde hun ganske højt:

"Hør, kaptajn, hvad er det for en klodrian, og hvor kommer han fra? Efter hans høflighed at dømme er det sikkert en huguenot."

En almindelig skoggerlatter bragte Bernard fuldstændig fra koncepterne.

"Det er min broder, Deres Nåde," svarede George dæmpet. "Han har kun været tre dage i Paris, og han er såmænd ikke mere kejtet, end Lannoy var, førend Deres Nåde var så god at sætte skik på ham."

"Det var en styg spøg, kaptajn. Man skal aldrig tale ilde om de døde. Nå, ræk mig Deres hånd, jeg har et par ord at sige Dem fra en dame, der ikke er rigtig fornøjet med Dem."

Kaptajn George tog ærbødigt den fremrakte hånd og gik med grevinde Turgis hen til en vinduesfordybning i den modsatte ende af salen. Men inden de nåede derhen, vendte grevinden sig endnu en gang om og så på den "kejtede huguenot".

Bernard, der brændte af længsel efter at beskue den smukke grevinde, men ikke vovede at se på hende, stod endnu helt bedåret og fortumlet, da han mærkede en hånd på sin skulder. Det var baron Vaudreuil, der tog ham under armen og førte ham afsides for, som han sagde, at snakke uforstyrret med ham.

"Kære ven," sagde baronen, "De er en ny mand her på egnen og har måske lidt vanskeligt ved at finde Dem tilrette."

Bernard så forbavset på ham.

"Deres broder har andet at tænke på og har ikke tid til at tage sig af Dem; hvis De tillader det, vil jeg gerne træde i hans sted."

"Undskyld, men jeg fatter ikke rigtig ..."

"De er blevet groft fornærmet, og da jeg kunne se på Dem, at der var noget, De stod og grundede over, tvivler jeg ikke om, at De tænkte på midler til at hævne Dem."

"Hævne mig? På hvem?" spurgte Bernard og blev blussende rød i hovedet.

"Mærkede De da ikke, at den lille Comminges for et øjeblik siden puffede hårdt til Dem. Hele hoffet var vidne til det og venter, at De vil gøre noget alvorligt i den anledning."

"I en sal, hvor der er så mange mennesker, kan det jo let ske, at man kommer til at puffe til en eller anden."

"Hr. de Mergy, jeg har ikke den ære at kende noget videre til Dem, men Deres broder er en af mine bedste venner, og af ham vil De kunne erfare, at jeg så vidt muligt efterkommer skriftens bud om at tilgive vore fjender. Jeg ville nødigt skaffe Dem en ubehagelig strid på halsen, men samtidig anser jeg det for min pligt at gøre Dem opmærksom på, at da Comminges puffede til Dem, var det ikke af vanvare, men med velberåd hu. Han puffede til Dem for at fornærme Dem, og selv om han ikke havde puffet til Dem, så har han alligevel fornærmet Dem; for ved at tage grevindens handske op tilranede han sig Deres ret. Handsken lå for Deres fødder, altså tilkom det Dem alene at tage den op og overrække den til grevinden … Desuden behøver De bare at vende Dem om, så skal De se, hvordan Comminges står derhenne og gør sig lystig over Dem."

Bernard fulgte hans blik og så Comminges stå med et leende ansigt i den modsatte ende af salen, i færd med at fortælle en fem, seks unge adelsmænd et eller andet, der åbenbart fængslede hans tilhøreres opmærksomhed. Der var intet, der beviste, at talen var om ham, men Vaudreuils velvillige bearbejdelse havde nået sit mål, og Bernard kunne mærke en voldsom harme snige sig ind i hans hjerte.

"Når jagten er forbi," sagde han, "vil jeg tale med ham, og det vil så vise sig …"

"En god beslutning skal man aldrig opsætte; desuden er det en ringere synd at udfordre sin fjende straks efter fornærmelsen, end når man har haft tid til at besinde sig og gør det med overlæg. I et anfald af opblussende hidsighed, hvilket er en tilgivelig synd, berammer De mødet, og bagefter slås De med ham, fordi De ikke vil begå en langt større synd: At svigte Deres ord. Men jeg glemmer rent, jeg taler med en protestant. Nå ja, sørg nu bare for, det sker i en fart. Nu skal jeg gå hen og foretage de indledende skridt."

"Jeg håber, han gør mig de undskyldninger, han skylder mig."

"Tro ikke det, min ven! Comminges har aldrig villet indrømme, han havde uret; men for resten er det en hædersmand, og det kunne aldrig falde ham ind at nægte at give Dem oprejsning."

Bernard søgte at beherske sin sindsbevægelse og se ligegyldig ud.

"Er jeg blevet fornærmet, må jeg have oprejsning," sagde han; "det skal jeg nok vise ham!"

"Bravo, min tapre ven! Det glæder mig at se, De ikke er forknyt, for De ved jo nok, at Comminges ikke er til at spøge med. Han har taget undervisning hos den berømte fægtemester Brambilla i Rom, og der er ikke mange af vore unge adelsmænd, der tør måle klinge med ham."

Mens han talte, så han opmærksomt på Bernard, der var lidt bleg om næbbet, men i øvrigt syntes mere oprørt over fornærmelsen end bange for dens følger.

"Jeg ville med fornøjelse være Deres sekundant; men for det første skal jeg til alters i morgen, og dernæst har jeg et

mellemværende med hr. de Rheincy og tør altså ikke indgå nye forpligtelser [Note 3)]."

"Jeg takker Dem særdeles, hr. baron. I fornødent fald vil jeg bede min broder være min sekundant."

"Et bedre valg kunne De ikke træffe. Deres broder er en mester i dens slags sager. Nu skal jeg gå hen og hente Comminges, for at det kan komme til en forklaring."

Bernard bukkede og vendte ansigtet mod væggen for at overtænke, hvad han ville sige til Comminges, og for at lægge sit ansigt i de rette folder.

Til at gøre en udfordring på rette måde kræves en vis belevenhed, der, som så meget andet, erhverves ved øvelse. Vor helt var i så henseende uheldig stillet, da han, hvad dueller angik, var ganske blottet for erfaring; men, hvad der for øjeblikket optog hans tanker, var dog langt mindre frygten for et kårdestød end ængstelsen for at komme til at sige noget, der var en adelsmand uværdigt. Næppe var det lykkedes ham at forme en sætning, der syntes ham passende, førend Vaudreuil greb hans arm og øjeblikkelig fik ham til at glemme, hvad han ville sige.

Comminges stod foran ham med hatten i hånden, bukkede uforskammet dybt og sagde med sukkersød stemme:

"De har ønsket at tale med mig?"

Blodet for Bernard til hovedet, og han svarede i en tone, hvis sikkerhed overtraf hans forventning:

"De har båret Dem hensynsløst ad overfor mig, og jeg forlanger oprejsning."

Vaudreuil nikkede bifaldende.

Comminges stak næsen i sky, satte sin knyttede hånd i siden og svarede overlegent:

"Det er Dem, der udfordrer, og jeg har altså som den udfordrede ret til at vælge våbnene."

"Jeg overlader Dem valget."

Comminges tænkte sig lidt om og sagde derpå:

"Stødkården er et godt våben, men bibringer ofte vansirende skrammer … Og i vor alder," tilføjede han smilende, "er det ikke behageligt at måtte vise sig for sit hjertes udkårne med en flænge midt i ansigtet. Sliren frembringer kun et lille hul, men mere behøves ikke heller," sagde han og smilede på ny. "Jeg vælger altså slire og dolk."

"Godt!" svarede Bernard og gjorde mine til at gå.

"Vent lidt!" udbrød Vaudreuil. "De glemmer jo at aftale et mødested."

"Klerkevænget, naturligvis!" sagde Comminges. "Det er jo vort sædvanlige mødested her ved hoffet, og med mindre min ærede modstander muligvis skulle fremkomme med et andet forslag …"

"Nej; altså Klerkevænget."

"Hvad klokkeslættet angår, vil jeg nødigt stå op før otte, af visse grunde … De forstår nok … jeg ligger ikke hjemme i nat og kan derfor ikke godt møde i Klerkevænget før ni."

"Så siger vi altså klokken ni."

Da Bernard kastede øjnene til siden, så han tæt ved sig grevinde Turgis, der havde efterladt kaptajn George i samtale med en anden dame.

Selvfølgelig bragte stridens skønne årsag vor helt til at give sine ansigtstræk et endnu stærkere udtryk af værdighed og

påtagen sorgløshed.

"I den sidste tid," sagde Vaudreuil, "er det blevet mode at slås i røde hoser. Jeg har nogle par, som jeg gerne stiller til Deres rådighed, hvis De har lyst til at låne dem. På den slags hoser kan blodet ikke ses, hvilket jo er ganske pænt."

"Åh, det er jo barnestreger," svarede Comminges.

Bernard gjorde et mislykket forsøg på at smile.

"Nuvel, kære venner," sagde Vaudreuil, der lod til at befinde sig ret i sit es; "der står altså kun tilbage at skaffe sekundanter og tertianter."

"Da den herre er ny her ved hoffet," sagde Comminges, "vil det måske ikke være så let for ham at finde en tertiant, og jeg skal derfor undtagelsesvis nøjes med en sekundant."

Bernard søgte atter at fremtvinge et smil.

"Det er umuligt at vise større elskværdighed," sagde Vaudreuil. "Hvilken fornøjelse at have at gøre med en så imødekommende adelsmand som hr. de Comminges!"

"Da De må have en slire af samme længde som min," sagde Comminges, "vil jeg anbefale Dem at henvende Dem til mester Laurent i Smedegade. Det er det bedste sted i hele byen. Når De hilser fra mig, kan De være vis på at blive godt betjent i alle måder."

Med disse ord snurrede han rundt på hælen og gik knejsende som en hane tilbage til den klynge, han nys havde forladt.

"Må jeg gratulere Dem, hr. de Mergy," sagde Vaudreuil. "Det klarede De udmærket. Comminges er ikke vant til at blive tiltalt på den måde. Man er lige så bange for ham som en kat for sennep, især siden han gjorde det af med den tapre Candillac; for affæren med Saint-Michel, som han stak ihjel for to

måneder siden, var der ikke megen ære ved. Saint-Michel var ikke særlig dygtig, medens Candillac havde spiddet fem eller seks uden selv at få en eneste rift. Han havde studeret hos Borelli i Neapel, og det fortaltes, at Lausac på sit dødsleje testamenterede ham det hemmelige stød, der havde bragt så mange til at bide i græsset. Ganske vist," tilføjede han mumlende, som om han talte med sig selv, "ganske vist havde Candillac plyndret kirken i Auxerre og slængt indviede hostier i gruset, så er det jo ikke så underligt, at han kom til at bøde derfor."

Bernard, som disse oplysninger ikke interesserede, troede sig desuagtet forpligtet til at fortsætte samtalen, for at Vaudreuil ikke skulle mistænke ham for fejhed, hvis han gav sin utålmodighed tilkende.

"Heldigvis," sagde han, "har jeg aldrig plyndret nogen kirke og heller aldrig rørt ved en indviet hostie, så at jeg på det punkt ikke behøver at være bange."

"Det er sandt, lad mig give Dem et godt råd. Når De krydser klinge med Comminges, skal De tage Dem vel i agt for en af hans slemme finter, der i sin tid kostede kaptajn Tomaso livet. Midt under kampen råbte Comminges, at han havde brækket spidsen af sin kårde. Tomaso skyndte sig straks at dække sit hoved, da han belavede sig på et primhug, men Comminges havde løjet, og hans kårde var ganske hel, for den trængte ind til en halv snes tommer fra fæstet i Tomasos bryst, som denne blottede, da han ikke ventede et stød, men et hug … Ved denne lejlighed bruges jo forresten slirer, så at faren for den slags finter betydelig forringes."

"Jeg skal nok gøre mit bedste."

"Hør lidt endnu! De må endelig sørge for at vælge en dolk med en solid parérplade; De ved ikke, hvor vigtigt det er! Kan De se det ar, jeg har på venstre hånd? Det fik jeg, fordi jeg ingen dolk havde, under en strid med Tallard. Jeg havde nær mistet min hånd ved den lejlighed."

"Blev Tallard såret?" spurgte Bernard adspredt.

"Ja, og det til gavns; vejret gik fra ham med det samme! Jeg havde nemlig været så fornuftig, før vi begyndte kampen, at aflægge et løfte til min skytspatron, Sankt Mauritius … De bør også forsyne Dem med linned og lærredstrevler; man bliver jo ikke altid stukket ihjel på stedet. Endvidere vil De gøre vel i at lægge Deres kårde på alteret under messen … Nej, det er sandt, De er jo protestant. Blot et ord endnu. De må endelig ikke sætte en ære i ikke at vige; lad ham bare gøre det ene udfald efter det andet; han er stakåndet, og når De har gjort ham godt forpustet, skal De se Deres snit og give ham et stød lige i brystet, så ligger han der!"

Han ville sikkert være blevet længe ved endnu med sine velmente, fortræffelige råd, hvis ikke pludselig en øredøvende fanfare af talrige jagthorn havde afbrudt hans tale. Døren til dronningens gemakker gik op, og majestæterne, der var iført jagtdragter, begav sig gennem hallen i retning af udgangen.

Kaptajn George kom i det samme hen imod sin broder, slog ham på skulderen og sagde muntert til ham:

"Du er, sandt for dyden, en lykkens pamfilius! Har man kendt mage til hjerteknuser? Næppe viser han sit glatte ansigt og sin smule katte-overskæg, før alle damer er helt tossede efter ham! … Vil du bare tænke dig, den smukke grevinde er i den grad optaget af din bedårende person, at jeg i et helt kvarter har

måttet stå og fortælle hende alt, hvad jeg vidste om dig. Hold dig hele tiden ved siden af hende under jagten, og sørg for at være så galant, som du på nogen måde kan … Men, hvad pokker går der af dig? Du er da ikke syg? Du er jo lige så lang i ansigtet som en huguenotpræst, der skal brændes. Du må stramme dig op og være glad og fornøjet."

"Ærlig talt har jeg ikke megen lyst til at tage med på jagten, og jeg tror næsten …"

"Hvis De ikke tager med," hviskede Vaudreuil til ham, "så vil Comminges tro, at De er bange for at møde ham."

"Nuvel da!" svarede Bernard med et suk og strøg hånden over sin feberhede pande.

Han syntes, det var bedst ikke at fortælle sin broder noget om, hvad der var sket, før jagten var forbi.

"Det ville være en frygtelig skam for mig," tænkte han, "hvis grevinde Turgis troede, jeg var bange … Hvis hun mente, at frygten for den forestående duel hindrede mig i at finde fornøjelse ved jagten."

10. Jagten

En mængde pragtfuldt klædte damer og herrer på prægtige heste red omkring i slotsgården i alle retninger. Klangen af jagthornene, hundenes glam og kavalerernes højrøstede spøg frembragte et for en jægers øre lifligt, men for ethvert andet menneskeøre afskyeligt spektakel.

Bernard fulgte sin broder gennem gården. Hans tanker var hundrede mile borte, og han vågnede først til bevidsthed ved pludselig at opdage, at han befandt sig i nærheden af den skønne grevinde. Hun var allerede maskeret og red en vælig andalusier, der bed i sit bidsel og stampede utålmodigt i jorden; men den urolige ganger, der ville have lagt beslag på en almindelig rytters udelte opmærksomhed, var hende åbenbart et lige så bekvemt sæde som en lænestol hjemme i hendes gemak.

Kaptajnen nærmede sig under påskud af at stramme hestens skumkæde.

"Det er min broder," sagde han med dæmpet stemme, men højt nok til at blive hørt af Bernard. "Vær lidt mild imod den stakkels fyr; siden han så Dem i Louvre, har det været rent galt fat med ham."

"De sagde mig, hvad han hed, men jeg har glemt det," svarede hun lidt skarpt. "Hvad er hans fornavn?"

"Bernard. Læg vel mærke til, nådige frue, at hans skærf har samme farve som Deres sløjfer."

"Kan han ride?"

"Deres Nåde vil selv få lejlighed til at bedømme det."

Han hilste og ilede hen til en af dronningens damer, der i nogen tid havde været genstand for hans hyldest. Halvt bøjet over sadelbuen og holdende sin dames hest ved tøjlen glemte han snart sin forelskede broder og hans skønne ledsagerske.

"De kender altså Comminges, hr. de Mergy?" spurgte grevinde Turgis.

"Jeg, fru grevinde? ... Nej ... I hvert fald kun meget lidt," stammede Bernard.

"Men De talte jo med ham for nylig."

"Det var første gang."

"Jeg kan omtrent gætte, hvad De sagde til ham," vedblev grevinden, og bag masken syntes hendes øjne at udforske, hvad der rørte sig på bunden af hendes ledsagers sjæl.

En dame henvendte i det samme ordet til grevinden og afbrød derved det begyndte krydsforhør til stor husvalelse for Bernard, der allerede var blevet hed om ørene. Alligevel blev han ved at holde sig i nærheden af grevinden, uden at det stod ham selv rigtig klart, hvorfor han gjorde det; måske håbede han derved at kunne ærgre Comminges, der holdt øje med i nogen afstand.

Jagtselskabet red ud af slottet. En hjort blev jaget op og forsvandt i skovtykningen. Alle fulgte efter, og Bernard bemærkede ikke uden forbavselse grevindens færdighed i at tumle sin hest og den uforfærdethed, hvormed hun lod den sætte over alle hindringer, der frembød sig undervejs. Bernard kunne takke sin ypperlige berberhingst for, at han ikke tabte hende af syne; men til hans store ærgrelse var Comminges, der også havde en fortræffelig hest, hele tiden på siden af hende, og uagtet han red i susende galop og stadig gav nøje agt på selve

jagten, henvendte han ofte ordet til grevinden, hvorimod Bernard ikke mælede et ord og med stigende misfornøjelse var vidne til sin medbejlers behændighed og gode humør, og navnlig hans evne til at sige morsomme bemærkninger, som at dømme efter den fortrydelse, Bernard følte, måtte falde i god jord hos den smukke amazone, løvrigt traf de to rivaler, der besjæledes af ædel kappelyst, ingen gærdestave, der var høje nok, og ingen grøfter, der var brede nok til at standse dem, og over tyve gange var de lige ved at knække halsen.

Pludselig drejede grevinden sin hest bort fra jagtselskabet, ind på en sidevej.

"Stop! Stop!" råbte Comminges. "De rider fejl, grevinde! Kan De ikke høre hundeglam og hornsignaler der ovre?"

"For mig gerne! Gør som De vil! Rid bare derhen, det er der jo ingen, der hindrer Dem i!"

Comminges svarede intet, men blev ved at følge hende. Bernard gjorde ligeså, og et minut efter standsede grevinden sin hest. Begge herrerne gjorde øjeblikkelig det samme.

"Det er en god stridshest, De har dér, hr. de Mergy," sagde Comminges; "man kan ikke se en sveddråbe på den."

"Åh ja, den er ikke så ilde. Min broder har engang købt den af en spanier. Det ar, den har på halsen, kommer af et hug, den fik ved Moncontour."

"Har De selv været i krig, hr. de Mergy?" spurgte grevinden.

"Nej, Deres Nåde."

"De har altså aldrig prøvet at få et bøsseskud?"

"Nej, Deres Nåde."

"Eller et kårdestød?"

"Ikke heller."

Bernard troede at se et smil på hendes ansigt. Comminges snoede sin knebelsbart med en spotsk mine.

"For en ung adelsmand," sagde han, "er intet mere klædeligt end et smukt sår. Vel, fru grevinde?"

"Jo, hvis det er erhvervet på rette måde."

"På rette måde?"

"Ja, et sår er al ære værd, når man får det på en valplads, men får man det i en duel, er det noget andet. Der er intet, jeg foragter mere end de afskyelige dueller!"

"Nå, således! Hr. de Mergy har nok fortalt Dem et og andet, kan jeg mærke?"

"Nej, aldeles ikke!" svarede grevinden koldt.

Bernard red tæt hen til Comminges og hviskede til ham:

"Så snart vi har nået det øvrige selskab, kan vi gå sammen ind i et krat, hvor jeg håber, det nok skal lykkes mig at bevise, at jeg ikke er bange for Dem."

Comminges trak på skuldrene og smilede.

"Ja, siden De siger det, får jeg vel tro Dem," svarede han; "men hvad Deres forslag angår, kan jeg ikke modtage det. Det ville være ganske upassende for folk i vor stilling at bære sig sådan ad, og desuden ville vore venner tage os det ilde op, hvis vi snød dem for at være med."

"Godt, så venter vi og lader det blive ved aftalen," sagde Bernard.

De skyndte sig begge to at indhente grevinden, der red med sænket hoved og syntes helt fordybet i sine betragtninger.

Alle tre fulgtes ad i tavshed, indtil de nåede en korsvej.

"Er det ikke et jagthorn, vi kan høre?" spurgte Comminges.

"Jeg synes, det kommer henne fra kratskoven til venstre," sagde Bernard.

"Jo, nu kan jeg tydelig høre det. Det er et bologneserhorn, tør jeg vædde på, og jeg skulle såmænd tage meget fejl, om det ikke er min ven Pompignans ... De kan ikke forestille Dem, hr. de Mergy, hvilken himmelvid forskel der er på et horn fra Bologna og dem, der laves af vore usle håndværkere i Paris."

"Det høres i lang afstand."

"Ja, og hvilken vidunderlig, kraftig klang! Selv om hundene næsten har løbet livet af sig, glemmer de ganske deres træthed! I det hele taget er der ikke noget, der duer, hvis ikke det kommer fra Italien eller fra Flandern. Hvad synes De om denne vallonske krave? Den passer udmærket til en jagtdragt; men så tarvelig den er, må De da endelig ikke tro, den kunne laves i Paris. Den er fra Breda. Hvis De ønsker det, skal jeg gerne skaffe Dem mage til den gennem en af mine venner i Flandern ... men ..." (Han brast i latter). "Hvor jeg snakker i tåger; jeg glemte jo rent, at vi ... Ha ha ha!"

Grevinden standsede sin hest.

"Hør, Comminges," sagde hun, "De skulle virkelig skynde Dem at ride hen til jagten. Man kan høre på hornet, at hjorten er fældet."

"Ja, det lyder sådan, nådige frue."

"Vil De da ikke være med?"

"Jo, selvfølgelig. Vort jægerry ville ellers tage ubodelig skade."

"Men så skynd Dem da!"

"Ja, vi er parate. Nu har hestene jo pustet. Vi venter blot på, at De skal give signalet."

"Nej, jeg er lidt træt. Jeg bliver her, og hr. de Mergy er nok så god at holde mig med selskab. Rid De kun!"

"Men ..."

"Skal jeg være nødt til at sige det to gange? Skynd Dem lidt, hører De!"

Comminges blev holdende. Blodet steg ham til hovedet, og med forbitrede øjne betragtede han skiftevis grevinden og Bernard.

"Deres Nåde føler åbenbart trang til en samtale i enrum," sagde han med et besk smil.

Grevinden udstrakte hånden imod kratskoven, hvor man kunne høre hornet gjalde, og gjorde samtidig en betegnende gestus. Men Comminges syntes endnu ikke at kunne bekvemme sig til at overlade sin medbejler valpladsen.

"De er mere end almindelig tungnem, hr. de Comminges, og jeg nødes derfor til rent ud at lade Dem vide, at Deres nærværelse er mig til besvær. Forstår De mig nu?"

"Ja, frue!" svarede han, dirrende af raseri. Og han tilføjede med dæmpet røst:

"Men hvad Deres smukke kurmager angår, skal jeg nok sørge for, at De ikke længe får fornøjelsen af hans selskab ... Farvel, hr. de Mergy, *på gensyn!*"

Med disse ord, der udtaltes med en ejendommelig betoning, huggede han kraftigt til med begge sporer og for af sted i galop.

Grevinden standsede sin hest, der ville gøre ligeså, satte den i skridtgang og red en tid lang ganske tavs ved siden af Bernard. Nu og da hævede hun hovedet og så op på ham, som om hun ville tale til ham, men tog hurtig øjnene til sig igen, som skammede hun sig over ikke at vide, hvad hun skulle sige.

Bernard troede sig forpligtet til at begynde;

"Jeg er meget stolt, nådige frue, over at De har foretrukket mig, og ..."

"Sig mig, hr. Bernard ... Kan De fægte?"

"Ja, frue," svarede han forbavset.

"Men, forstå mig ret ... Fægter De godt?"

"Så godt, som man kan forlange af en adelsmand, derimod kun tarveligt i sammenligning med en rutineret fægtemester."

"Men her i Paris hedder det sig jo, at adelsmændene er langt dygtigere i våbenbrug end de virkelige fægtemestre,"

"Ja, det er blevet mig fortalt, at mange af dem spilder tiden med våbenøvelser."

"Spilder?"

"Ja, det er da meget mere lønnende at tale med damer end at puste og svede i en fægtesal."

"Sig mig, har De ofte duelleret?"

"Nej, aldrig, gudskelov! Men hvorfor spørger De mig om det?"

"Ved De ikke nok, at man aldrig skal spørge en dame, hvorfor hun gør det eller det? I hvert fald er det ikke skik blandt virkelig velopdragne adelsmænd."

"Jeg skal skrive mig det bag øret," svarede Bernard med et lille smil og bøjede sig over hestehalsen.

"Nuvel ... Hvordan vil De så bære Dem ad i morgen?"

"I morgen?"

"Ja, spil blot ikke så forbavset."

"Men, nådige frue ..."

"Behag at svare mig; jeg ved alt!" udbrød hun og strakte bydende hånden hen imod ham.

Hendes fingerspidser strejfede hans ærme. Han for sammen ved berøringen og var ikke straks i stand til at svare.

"Jeg agter at gøre mit bedste," sagde han endelig.

"Deres svar behager mig. Sådan kunne hverken en kryster eller en pralhans tale … Men har De gjort Dem rigtig klart, at De ved deres første tvekamp vil få at gøre med en frygtelig modstander?"

"Det får være! Jeg vil desværre vistnok bære mig helt kejtet ad ligesom nu," tilføjede han smilende. "Jeg har hidtil kun set bønderkvinder, og allerede ved min første optræden ved hove kommer jeg under fire øjne med den skønneste dame ved Frankrigs hof!"

"Spøg til side! Her i Paris, hvor der er så mange modige og behændige klinger, er der ikke én, der kan måle sig med Comminges. Han er langt den dygtigste og overstråler dem alle."

"Ja, det siger man jo."

"Men føler De Dem slet ikke ængstelig til mode?"

"Jeg kan kun gentage, hvad jeg sagde før: Jeg agter at gøre mit bedste. Den, der har en god kårde, bør aldrig fortvivle, navnlig ikke, når han stoler på Gud …"

"På Gud!" afbrød hun ham med hån i stemmen. "Jeg troede, De var huguenot, hr. de Mergy?"

"Ja, det er jeg også, frue," svarede han med den alvor, han altid viste, når hans religion kom på tale.

"Men så er De jo værre stillet end nogen anden."

"Hvordan det?"

"At vove livet er ingen sag; men De vover ikke blot livet, også Deres sjæl."

"De dømmer fra *Deres* standpunkt, frue; men min religion ser mildere på sagen."

"Det er et farligt spil, De spiller. En evighed af lidelser kan blive følgen af et terningkast; og sekserne er imod Dem!"

"Det ville de være i alle tilfælde. Selv om jeg var *katolik*, ville jeg alligevel have en *dødssynd* på min samvittighed, hvis det blev min skæbne at dø i morgen."

"Derom kunne der siges meget, og der er en stor forskel," udbrød hun, irriteret over, at Bernard benyttede et argument af hendes egen trosbekendelse. "Af vore kirkelærere vil De kunne få forklaring på ..."

"Ja, det kan jeg vel; de forklarer jo alt; de tager sig den frihed at tyde evangeliet ganske, som de synes. For eksempel ..."

"Lad nu det være godt. Man kan da ikke tale to ord med en huguenot, uden at han straks anfører steder af den hellige skrift."

"Det er, fordi vi læser i den, medens Deres præster ikke engang kender den. Men lad os hellere tale om noget andet. Tror De, hjorten er taget?"

"De føler Dem altså stærkt knyttet til Deres religion?"

"Nu er det jo Dem, der begynder, frue."

"Og De tror, den er god?"

"Ja, mere end det; jeg tror, det er den bedste, den eneste sande; hvis ikke, ville jeg øjeblikkelig vælge en anden."

"Deres broder har jo skiftet tro."

"Han havde sine grunde til at blive katolik; jeg har mine til at blive ved at være protestant."

"Alle huguenotter er ens; man skulle tro, de var både døve og blinde!" udbrød hun med harmfuld røst.

"Det bliver vist regn i morgen," sagde Bernard og så op imod himlen.

"Hr. de Mergy! Det venskab, jeg nærer for Deres broder, og den fare, De udsætter Dem for, har indgydt mig stor interesse for Dem ..."

Bernard bøjede sig ærbødigt.

"Kætterne," vedblev hun, "tror naturligvis slet ikke på relikvier?"

Han smilede.

"Jeg kan tænke, de føler sig vanhelligede ved at berøre en relikvie," fortsatte hun; "og De ville vel under ingen omstændigheder bære den, sådan som det er skik og brug blandt os katolikker?"

"I vore øjne er det i hvert fald ganske unyttigt."

"Det tror jeg ikke, De har ret i. En fætter af mig bandt engang en relikvie om halsen på en jagthund, og så fyrede han en ladning dyrehagl af på den i tolv skridts afstand."

"Og hunden døde?"

"Nej, der var ikke et eneste hagl, der ramte den."

"Det var mærkeligt! Sådan en relikvie ville jeg gerne have."

"Nej, er det sandt? ... Og De ville bære den?"

"Ja, selvfølgelig. En relikvie, der kan beskytte en hund, måtte da sagtens ... Men tror De nu også, frue, at en kætter er lige så meget værd som en hund ... En katoliks hund naturligvis?"

Uden at høre på ham løsnede grevinden de øverste knapper i sit stramtsluttende livstykke og trak frem fra brystet en lille, flad gulddåse, som hun bar i et sort bånd.

"Dér!" sagde hun og rakte den hen imod ham. "De har lovet mig at bære den. Jeg kan altid ved lejlighed få den tilbage."

"Ja, det kan De, hvis jeg selv må råde."

"Men den må ikke komme noget til, hører De? De må endelig passe godt på den."

"Den kommer jo fra Dem, frue!"

Hun rakte ham relikvien, som han modtog og hængte om sin hals.

"En katolik ville have takket den hånd, der skænker en så hellig skat."

Bernard greb hendes hånd og ville føre den til sine læber.

"Nej, nej, nu er det for sent."

"Tænker De nu også på, at denne lykke måske aldrig falder i min lod?"

"Tag min handske af!" sagde hun og rakte ham hånden.

Da han trak handsken af, syntes han at mærke et let tryk. Han fæstede et flammende kys på den smukke, hvide hånd.

"Hr. Bernard," sagde grevinden med bevæget stemme, "er der da slet intet udkomme med Dem, er det ganske umuligt at gøre indtryk på Dem? Vil De virkelig ikke omvende Dem … for min skyld?"

"Ja, hvad skal jeg sige?" svarede han leende. "De kunne jo prøve at bede mig derom meget længe og meget indtrængende. Vist er det, at ingen anden end De vil kunne omvende mig."

"Sig mig oprigtigt … hvis en kvinde … som forstod Dem … og som …"

Hun tav.

"Og som? …"

"Og som … ved sin kærlighed, for eksempel? … Men De må endelig være ærlig og tale alvorligt med mig."

"Alvorligt?"

Bernard gjorde forsøg på atter gribe hendes hånd.

"Ja, hvis De elskede en kvinde, der havde en anden religion end Deres ... Ville De så ikke kunne tænke Dem at slippe Deres egen tro og vælge hendes? Gud anvender i sin visdom allehånde midler."

"Ønsker De, at jeg skal svare Dem oprigtigt og alvorligt?"

"Ja, jeg fordrer det."

Bernard sænkede hovedet og nølede med at svare. Han havde ikke megen lyst til at støde fru Turgis fra sig, men på den anden side havde han været så kort tid ved hove, at hans provinssamvittighed var i højeste grad ømfindtlig.

"Hornet kalder!" udbrød pludselig grevinden, og uden at afvente svaret, der syntes at volde hendes ledsager så megen vanskelighed, gav hun sin hest et kraftigt svip med ridepisken og for af sted i galop. Bernard fulgte efter, men opnåede ikke et eneste blik eller ord.

Få minutter efter nåede de jagttoget.

Hjorten havde straks styrtet sig ud i en dam, hvorfra det havde været vanskeligt at få den drevet bort. Adskillige ryttere var steget af hesten og havde ved hjælp af lange stænger tvunget det stakkels dyr til at løbe videre. Men vandets kulde havde udtømt dets kræfter; det arbejdede sig stønnende op af dammen og fjernede sig med uregelmæssige hop og tungen ud af halsen. Hundene blev derimod stadig ivrigere. Hjorten, der snart mærkede, at den ikke kunne undslippe ved flugt, standsede i kort afstand fra dammen, trak sig baglæns hen imod et tykt egetræ, samlede sin sidste styrke og gjorde tappert front mod hundene. De første, der angreb den, slyngedes op i luften med opreven bug. En hest og dens rytter væltedes

voldsomt over ende. Gjort kloge af skade dannede mennesker, heste og hunde en stor kreds uden om hjorten og vovede sig ikke inden for dens truende takkers rækkevidde.

Kongen svang sig let af hesten, sneg sig behændigt, med en jagtkniv i hånden, bag om egetræet og snittede rask dyrets haser over. Hjorten udstødte et ynkeligt, langtrukkent hyl og styrtede straks. I samme øjeblik for en snes hunde løs på den og bed sig fast i dens strube, dens tunge og dens snude, så at den ikke kunne røre sig af pletten. Store tårer randt fra dens øjne.

"Kald på damerne!" udbrød kongen. Damerne kom nærmere; de var næsten alle steget af hesten.

"Dér, din dødbider!" sagde kongen, idet han jog sin kniv dybt ind i hjortens side og drejede klingen rundt i såret for at gøre det større. Blodet sprøjtede frem i en tyk stråle og tilsølede kongens ansigt, hænder og klæder.

"Dødbider" var et skældsord, hvormed katolikkerne ofte betegnede calvinisterne. Udtrykket og den måde, det anvendtes på, mishagede adskillige, hvorimod det af andre modtoges med bifald.

"Kongen ligner en slagter!" udbrød admiralens svigersøn, Téligny, med et udtryk af modbydelighed.

Velvillige sjæle, der sjældent mangler ved hove, undlod ikke at bringe bemærkningen til rette vedkommendes kundskab, og monarken skrev den ikke i glemmebogen.

Efter at have nydt det behagelige skue af hundene, der åd hjortens indvolde, vendte hoffet tilbage til Paris.

Undervejs fortalte Bernard sin broder om den fornærmelse, der var blevet ham tilføjet, og om den deraf følgende

udfordring. Råd og forestillinger viste sig frugtesløse, og kaptajnen lovede at ledsage ham den følgende morgen.

11. Duellen

Uagtet Bernard var træt efter jagten, lå han alligevel vågen det meste af natten. Hans blod brændte som i feber, og vilde fantasier tumlede omkring i hans hoved. Tusinde tanker, der havde meget lidt – eller slet intet – at gøre med den forestående begivenhed, stormede ind på ham og forvirrede hans hjerne; mere end én gang havde han en fornemmelse af, at feberen, han følte, var forløber for en svær sygdom, ville bryde frem om få timer og fængsle ham til lejet. Hvad skulle der så blive af hans ære? Hvad ville folk sige? Og fremfor alt, hvad ville Comminges og fru Turgis tænke? Han ville have givet meget til at kunne fremskynde det øjeblik, der var fastsat til kampen.

Heldigvis følte han sig ved solopgang lidt mere rolig og tænkte med mindre ængstelse på det forestående møde. Han klædte sig roligt på og anvendte endog en del omhu på sit toilette. Han så i ånden den smukke grevinde komme ilende til kamppladsen, hvor han lå let såret: Hun forbandt ham med egen hånd og lagde ikke mere dølgsmål på sin kærlighed. Louvre-uret, der slog otte, rev ham ud af hans betragtninger, og næsten i samme øjeblik trådte hans broder ind i stuen.

En dyb sørgmodighed stod præget på Georges ansigt, og det var tydeligt at se, at han også havde sovet dårligt. Han gjorde sig dog umage for at se glad ud og trykkede smilende Bernards hånd.

"Her er en slire," sagde han, "og en dolk med parérplade; de er begge fra Luno i Toledo. Prøv engang ad, om kårdens tyngde er dig tilpas."

Han kastede begge våbnene hen på broderens seng.

Bernard trak kården ud af skeden, bøjede den, betragtede spidsen og syntes tilfreds. Dernæst tiltrak dolken sig hans opmærksomhed. Parérpladen var gennemboret med mange små huller, bestemt til at fange modstanderens kårdespids, så at den ikke kunne komme løs.

"Når jeg har så gode våben, tænker jeg nok, jeg kan forsvare mig," sagde han.

Derpå viste han sin broder den relikvie, som han havde fået af fru Turgis, og som han havde gemt ved sit bryst, og vedblev smilende:

"Her er desuden en talisman, der beskytter bedre mod kårdestød end den bedste pansersærk."

"Hvor har du fået det legetøj fra?"

"Ja, gæt engang!"

I sin forfængelige glæde over at vise sig yndet af det smukke køn glemte han rent både Comminges og kården, der lå draget foran ham.

"Jeg tør vædde på, den kommer fra grevinden, det tossede fruentimmer! Gid pokker havde hende og hendes talisman!"

"Ved du af, at hun har givet mig den, for at jeg skal benytte den i dag?"

"Hun skulle hellere have beholdt sin handske på i stedet for at gribe lejligheden til at blotte sin smukke, hvide hånd."

"Vorherre bevare mig for at tro på papistiske hundekunster," sagde Bernard og blev helt rød i hovedet; "men hvis jeg bukker under i kampen i dag, vil jeg dog nok have, hun skal vide, at jeg bar hendes relikvie på mit bryst."

"Hvor du er indbildsk!" sagde kaptajnen og trak på skulderen.

"Her er et brev til moder," sagde Bernard med en lidt skælvende stemme.

George tog brevet uden at sige noget, åbnede en lille bibel, der lå på et bord, og gav sig til at blade i den for at skjule sin sindsbevægelse, medens broderen, der fuldførte sin påklædning, havde travlt med at knytte den mængde små bånd, der hørte til datidens klædedragt.

På første side i Bibelen stod skrevet med moderens håndskrift: "Den 1ste maj 1547 fødtes min søn Bernard. Herren være ham nådig og beskytte ham imod alt ondt."

George bed sig i læben og kastede bogen hen ad bordet.

Bernard, der opfattede hans hidsighed som et udtryk for hån og spot, tog forarget Bibelen op, anbragte den i et broderet foderal og gemte den i et skab med alle tegn på dyb ærbødighed.

"Det er moders Bibel," sagde han.

Kaptajnen gik frem og tilbage i stuen uden at svare.

"Er det ikke snart på tide, vi kommer af sted?" sagde Bernard, idet han hægtede sit kårdegehæng.

"Endnu ikke; vi kan godt spise frokost først."

Brødrene tog plads foran et bord med forskellige kager og et stort sølvkrus med vin. Under måltidet drøftede de vidt og bredt, med tilsyneladende interesse, hvilke ypperlige egenskaber denne vin havde i sammenligning med andre, der fandtes i kaptajnens kælder, og de beflittede sig begge på at skjule deres virkelige følelser for hinanden ved hjælp af denne indholdsløse samtale.

Kaptajnen rejste sig først.

"Nå, lad os så komme af sted!" sagde han med hæs stemme.

Han trykkede hatten ned over øjnene og skyndte sig ud af døren.

De steg ned i en båd og satte over Seinen. Ved at se deres alvorlige ansigter gættede bådføreren, hvorfor de skulle til Klerkevænget, og fik straks meget travlt med at fortælle en lang historie om, hvordan to adelsmænd, af hvilke den ene hed hr. de Comminges, forrige måned havde gjort ham den ære at leje hans båd for at kunne duellere i al ro og mag, uden frygt for at blive afbrudt. Hr. de Comminges' modstander, hvis navn han beklagede ikke at kunne nævne, da han ikke kendte det, havde fået et stød tværs igennem kroppen og var gået på hovedet ud i floden, hvorfra han (bådføreren) forgæves havde søgt at få ham op igen.

I samme øjeblik, de stødte til land, bemærkede de, en snes favne længere henne, en båd, der satte over floden med to passagerer.

"Der har vi vore folk," sagde kaptajnen; "bliv her så længe!"

Og han skyndte sig hen imod båden, der havde Comminges og hr. de Béville om bord.

"Nå, allerede på pletten!" udbrød den sidste. "Sig mig, er det dig eller din broder, Comminges skal befordre over i den anden verden?"

Og med disse ord omfavnede han ham leende.

Kaptajnen og Comminges hilste alvorligt på hinanden.

"Undskyld," sagde George til Comminges, så snart det var lykkedes ham at befri sig fra Bévilles favntag; "men jeg anser det for min pligt at gøre endnu et skridt for at hindre de sørgelige følger af en strid, der i sin egentlige rod aldeles ikke har noget med æren at gøre. Jeg er sikker på, at min opfattelse deles af

min ven, hr. de Béville, og at han vil gøre alt for at støtte mine bestræbelser."

Béville gjorde en nægtende grimasse.

"Min broder er meget ung," vedblev George. "Han har ingen erfaring i våbenbrug og heller ingen bedrifter at pege tilbage på; følgelig er han nødt til at vise sig mere prikken og ømfindtlig end en anden. Deres ry, hr. de Comminges, er derimod for længst rodfæstet, og Deres ære vil så langt fra tage skade – tværtimod kun kunne vinde – hvis De vil være så god i hr. de Bévilles og min nærværelse at indrømme, at det var ved en fejltagelse, at ..."

Comminges slog en skraldende latter op.

"Det er da ikke Deres alvor, kære kaptajn? Tror De virkelig, jeg ville være så dum at gå fra min elskerinde ganske tidligt om morgenen og lade mig sætte over Seinen, alt sammen for at gøre en tosset grønskolling undskyldninger?"

"De glemmer vist, at den person, De taler om, er min broder, og at De fornærmer ..."

"Jeg er ligeglad, om det så var Deres fader; jeg blæser hele familien et stykke!"

"Ja, vær så artig! Men så må jeg også lade Dem vide, at De vil få med hele familien at bestille. Og som den ældste søn vil jeg foreslå Dem, at De begynder med mig."

"Nej, hr. kaptajn, det lader sig ikke gøre. I følge alle duellove er jeg nødt til at begynde med den, der først udfordrede mig. Deres broder har første prioritet, som det hedder i retssproget; men så snart jeg er færdig med ham, stiller jeg mig med glæde til Deres tjeneste."

"Ja, det er fuldkommen rigtigt!" udbrød Béville, "og for mit vedkommende protesterer jeg bestemt imod, at det bliver anderledes."

Bernard, der undrede sig over forhandlingernes vidtløftighed, havde imidlertid nærmet sig med langsomme skridt. Han kom netop i rette tid til at høre sin broder skælde Comminges ud for en kryster, hvortil denne med urokkelig koldblodighed svarede:

"Når jeg har gjort det af med Deres hr. broder, kommer turen til Dem."

Bernard greb sin broder i armen.

"Er det på den måde, du hjælper mig, George?" sagde han. "Hvad ville du tænke, om jeg havde båret mig ligesådan ad, når det gjaldt dig?"

Derpå henvendte han sig til Comminges og sagde:

"Hr. de Comminges! Jeg er parat, og vi kan begynde når som helst."

"Jeg venter blot på Dem," svarede denne.

"Bravo, kære ven!" sagde Béville og trykkede Bernards hånd. "Hvis jeg ikke får den sorg at begrave dig her, så vil du drive det vidt, det lover jeg for!"

Comminges tog sin trøje af og løsnede sine skobånd for derved at give tilkende, at han havde i sinde ikke at vige et hårsbred. Det var således skik iblandt drevne duellanter. Bernard og Béville gjorde det samme. Kun kaptajnen forholdt sig ganske passiv og tog ikke engang sin kappe af.

"Men, bedste George, hvad går der af dig?" sagde Béville. "Ved du da ikke, at vi to skal binde an med hinanden? Vi er da ikke af

den slags sekundanter, der lægger armene over kors, medens deres venner slås."

Kaptajnen trak på skulderen.

"Du tror måske, det er spøg?" vedblev Béville. "Men jeg sværger dig til, at du skal slås med mig, forstår du?"

"Du er en nar og et fæ," sagde kaptajnen koldt.

"Gudsdød! De to ord skal du stå mig til regnskab for. Eller også bliver jeg nødt til en eller anden ..."

Han løftede sin kårde, der endnu sad i skeden, som om han ville slå George med den.

"Ja, hvis du endelig ønsker det, så for mig gerne!" sagde George.

Straks efter stod han i skjorteærmer.

Comminges svang med en ejendommelig flothed sin kårde op i luften, så at skeden fløj langt bort.

Béville ville gøre det samme; men skeden blev hængende midt på klingen, hvilket ansås for et tegn på ubehændighed og for et dårligt varsel.

De to brødre trak blank på en mindre overlegen måde, men bortkastede dog ligeledes skederne, der let kunne blive dem til ulejlighed.

Duellanterne tog plads over for hinanden med kården i højre og dolken i venstre hånd.

De fire klinger krydsedes samtidig.

Næsten med det samme slog George, med lynsnar behændighed, sin modstanders værge ned til siden og satte ham kårdespidsen for brystet; men i stedet for at gennembore ham sænkede han roligt sit våben.

"Du er ikke dygtig nok til at slås med mig," sagde han til Béville, der endnu var helt bleg af forskrækkelse over at have følt kårdespidsen på sit bryst. "Lad os holde op, mens legen er god, og vogt dig for at gøre mig vred."

Béville rakte ham skamfuldt hånden. Begge stak deres kårder i jorden og havde nu kun øje og tanke for de to, der spillede hovedrollen i dette optrin.

Bernard manglede ikke mod og var i besiddelse af stor koldblodighed. Han fægtede ganske godt og var i henseende til legemlig kraft Comminges langt overlegen. Desuden var Comminges åbenbart træt og uoplagt efter en gennemvåget nat.

I nogen tid indskrænkede Bernard sig til forsigtig parade. Han skiftede kun stilling, når Comminges trængte ham for tæt ind på livet, og holdt stadig spidsen af sin slire rettet imod hans ansigt, medens han sørgede for at dække sit bryst med sin dolk.

Den uventede modstand tirrede Comminges. Man kunne se, han blev bleg; men hos en så modig mand var bleghed kun tegn på voldsom vrede. Hans angreb røbede stigende raseri. Pludselig lykkedes det ham med stor behændighed at slå Bernards klinge i vejret, og da han faldt ud i det samme, ville han sandsynligvis have jaget sin slire tværs igennem modstanderen, hvis ikke en omstændighed, der næsten syntes et vidunder, havde givet stødet en anden retning: slirens spids traf den glatte gulddåse, grevinden havde givet Bernard, og gled ud til siden. I stedet for at trænge ind i kødet gennemborede den blot huden og kom – i parallel retning med det femte ribben – ud igen to tommer fra det punkt, den først havde truffet.

Førend Comminges kunne trække sit våben til sig, rettede Bernard sin dolk så voldsomt imod hans hoved, at han selv tabte ligevægten og faldt omkuld. Comminges faldt i det samme oven på ham, så at sekundanterne måtte tro, de begge to var døde.

Bernard kom dog hurtigt på benene igen og skyndte sig at gribe sin slire, der var gledet ham af hænde, da han faldt. Comminges rørte sig ikke.

Béville rejste ham op og aftørrede med sit lommetørklæde hans ansigt, der var helt fuldt af blod. Han så nu, at dolken var gået ind igennem øjet, og at hans ven måtte være død i samme øjeblik, da spidsen af våbnet uden tvivl var trængt ind i hjernen.

Bernard så på liget med et forvildet blik.

Hans broder ilede hen imod ham og udbrød;

"Du er jo såret!"

"Er jeg det?" sagde Bernard og opdagede først nu, at hans skjorte var ganske blodig.

"Det er ingen ting," sagde George. "Stødet er prellet af."

Han stillede blodet med sit lommetørklæde og bad Béville om at låne ham sit for at fuldende forbindingen. Béville lod sin vens lig synke om i græsset og gav øjeblikkelig kaptajnen ikke blot sit eget, men også Comminges' lommetørklæde, som han gik hen og tog ud af hans trøje.

"Ih, du forbarmende, hvilket dolkestød! De lægger rigtignok ikke fingrene imellem! Gudsdød, hvad vil de herrer pariserduellanter sige, hvis der kommer flere af Deres slags fra provinserne? Men sig mig dog engang, hvor mange dueller har De haft før?"

"Ak," svarede Bernard, "det er min første. Men, i Guds navn, gå dog hen og hjælp Deres ven."

"Hjælpe ham? Kan De da ikke se, hvordan De har lavet ham til? Han er jo død som en sild. Dolken er gået ind i hjernen på ham … Se engang på øjenbrynet og kinden. Parérpladen står aftrykt ligesom et segl i voks."

Bernard rystede over hele kroppen, og store tårer randt, en for en, ned ad hans kinder.

Béville tog dolken og betragtede opmærksomt blodet, der fyldte dens furer.

"Det stykke værktøj har såmænd gjort Comminges' yngre broder en god tjeneste. Han kan takke den smukke dolk for, at han nu bliver ejer af en glimrende formue."

"Lad os komme af sted … før mig bort herfra," sagde Bernard med brudt stemme og tog sin broders arm.

"Du skal ikke være bedrøvet," sagde George og hjalp ham trøjen på. "Når alt kommer til alt, har han fået, hvad han fortjente, og er ikke bedre værd."

"Stakkels Comminges!" udbrød Béville. "At tænke sig, at du skulle blive overvundet af en mand, der aldrig før har været i duel, du, som har hundrede sådanne kampe at se tilbage på. Stakkels Comminges!"

Dermed endte hans ligtale.

Idet han tilkastede vennen et sidste blik, faldt hans øje på den afdødes ur, der efter datidens skik hang om hans hals.

"Oho!" udbrød han. "Ja, nu behøver du virkelig ikke mere at vide, hvad klokken er."

Han løste uret af og stak det i lommen med den bemærkning, at Comminges' broder ville blive rig nok endda, og at han satte

pris på at have en erindring om sin ven.

Da de to brødre gjorde mine til at fjerne sig, råbte han efter dem:

"Vent lidt og tag mig med!"

Og han skyndte sig at tage sin trøje på.

"Hejda, hr. Bernard! De glemmer jo Deres dolk. Den må De da endelig have med."

Han aftørrede klingen i den dødes skjorte og skyndte sig at indhente brødrene.

"Slå Dem til tåls, kære ven," sagde han, idet han steg ned i sin båd. "Sæt dog ikke sådan et ynkeligt ansigt op. Tro De mig, i stedet for at hænge med næbbet skulle De sporenstregs gå hen til Deres hjertenskær og gøre Deres sager så godt, at De om ni måneder kunne forære staten en borger i stedet for ham, som De har taget fra den. På den måde går verden ikke tabt af noget … Nå, bådsmand, hal ud på årerne, som om du skulle have en dukat for det. Der henne kommer folk med hellebarder. Det er de herrer bysvende fra Nesletårnet, og dem ønsker vi ikke at komme i kast med."

12. Heksekunster

Hellebardisterne var folk fra byvagten, hvoraf en afdeling altid holdt sig i nærheden af Klerkevænget for at være parat til at gribe ind i de stridigheder, der hyppigt udfægtedes på dette sted. Som sædvanlig var deres fremrykning foregået med stor langsommelighed, så de først kom, da det hele var forbi. Deres forsøg på at mægle fred blev nemlig ofte taget meget ilde op, og mere end én gang havde hidsige modstandere standset en strid på liv og død for i skøn enighed at hugge løs på soldaterne, der prøvede på at skille dem ad. Bysvendenes opgave indskrænkede sig derfor i reglen til at stå de sårede bi eller bære de døde bort. Denne gang havde de kun det sidste at gøre, og de skilte sig derved, som de plejede, det vil sige, at de først omhyggeligt tømte den ulykkelige Comminges' lommer og delte hans klæder imellem sig.

"Kære ven," sagde Béville til Bernard, "vil De lyde mit råd, bør De så ubemærket som muligt lade Dem bringe hen til mester Ambroise Paré, der er en fortræffelig mand til at sy et sår sammen og lave et brækket ben i stand. Skønt han er kætter om en hals, står han i sådant ry for sin dygtighed, at selv de mest nidkære katolikker tyr til ham, når det kniber. Jeg har ikke kendt andre end fru de Boissiéres, der hellere ville lide døden end lade sig kurere af en kætter. Derfor tør jeg også holde ti dukater på, at hun nu er i paradis."

"Såret har intet at sige," sagde George; "om tre dage er det lukket. Derimod er jeg bange for, at Comminges' slægtninge her i Paris vil gøre ophævelser over hans død."

"Åh ja, hans moder vil måske nok, for skams skyld, tro sig forpligtet til at gøre kvalm. Men hvad har det at sige? Når admiralen blot lægger et godt ord ind for Deres broder, så er den sag i orden. Kongen er som et stykke blødt voks imellem admiralens solide fingre."

"Hvis det på nogen måde er muligt," sagde Bernard med svag stemme, "så jeg rigtignok helst, at admiralen slet ikke fik at vide, hvad der er sket."

"Hvorfor dog ikke det? Tror De, admiralen vil blive ked af at høre, på hvor flot en måde en protestant har skaffet en katolik ud af verden?"

Bernard svarede kun med et dybt suk.

"Comminges' død kan ikke skjules," sagde George; "dertil var han en alt for kendt mand ved hoffet. Men du har gjort din pligt som adelsmand, og der er i hele denne affære ikke noget, du behøver at skamme dig ved. Det er længe siden, jeg har hilst på den gamle gråskæg, og jeg griber med glæde lejligheden til at forny bekendtskabet med ham."

"Da det aldrig er rart at skulle tilbringe nogle timer under lås og lukke," vedblev Béville, "så vil jeg foreslå, at vi fører din broder hen til et sted, hvor ingen vil falde på at søge ham. Når han er kommet derhen, skal han blot forholde sig ganske rolig, indtil sagen er bragt i orden. Da han jo er kætter, tænker jeg nemlig ikke, der kan være tale om at få ham anbragt i et kloster."

"Jeg takker for tilbuddet," sagde Bernard; "men hvis jeg modtog det, kunne det let bringe Dem ubehageligheder, og derfor …"

"På ingen måde, kære hr. Bernard. Desuden manglede det bare, man ikke skulle have lov til at gøre lidt for sine venner engang imellem! Det hus, hvor jeg vil foreslå Dem at bo, tilhører en af mine slægtninge, der for øjeblikket ikke er i Paris. Der er oven i købet i forvejen en anden, jeg har givet lov til at bo der; det er en gammel kone, som er unge mennesker behjælpelig med mangt og meget, og hvis trofaste hengivenhed jeg fuldt ud kan stole på. Hun er dygtig i lægekunst, trolddom, stjernetyderi, og Gud ved alt det! Men navnlig er hun en ganske fortrinlig koblerske. Jeg tør dø på, at hun øjeblikkelig ville bringe dronningen et kærlighedsbrev, hvis jeg bad hende om det."

"Godt," sagde kaptajnen, "så bringer vi ham dér hen, når mester Ambroise har lagt den første forbinding på."

Endnu mens han talte, nåede båden den modsatte bred. Efter med stort besvær at have løftet Bernard op på en hest, førte de ham hen til den berømte sårlæge og derfra til forstaden Saint-Antoine. De forlod ham først om aftenen efter at have anbragt ham i en god seng og pålagt den gamle kone at sørge godt for ham.

Når man har slået et menneske ihjel, og det er første gang sligt er sket, føler man sig i nogen tid derefter, navnlig når mørket falder på, ubehagelig berørt ved erindringen om og billedet af den dræbtes sidste krampetrækninger. Man har hovedet så opfyldt af mørke tanker, at det næsten ikke er muligt at tage del i den jævneste samtale; den trætter og keder; og på den anden side er man bange for at være ene, fordi ensomheden giver de pinlige tanker næring.

Uagtet Bernard hyppig fik besøg af sin broder og Béville, var han i de første dage efter duellen på grænsen af fortvivlelse. En stærk feber, der skyldtes såret, hindrede ham i at sove, og navnlig nætterne var frygtelige. Hans eneste trøst, der dog ikke formåede at berolige ham, var håbet om, at fru Turgis tænkte på ham og havde beundret hans mod.

En nat – det var i juli måned – var han ved at forgå af hede og ville forlade sit kammer for at spadsere lidt ude i haven og trække frisk luft. Han kastede en kappe om sig og tog i klinken, men opdagede nu, at døren var lukket i lås udvendig fra. Han antog, at den gamle, der vartede ham op, måtte være kommet til det af en fejltagelse; men da hun boede i den anden ende af huset og velsagtens sov som en sten, opgav han at kalde på hende. Desuden sad hans vindue ikke ret højt oppe, og jorden var blød, da der for nylig var gravet i den. Et øjeblik efter stod han dernede. Himlen var overtrukken, ikke en stjerne var at se, og kun nu og da afkøledes den kvælende varme af svage luftninger. Klokken var omtrent to om morgenen, og der herskede dyb stilhed overalt.

Bernard havde en stund gået drømmende frem og tilbage, da han pludselig hørte det banke på gadeporten. Det lød ganske svagt, ligesom hemmelighedsfuldt, som om den, der bankede, gjorde regning på, at der stod en indenfor, parat til at lukke op. Et besøg på denne tid af døgnet i et så afsides liggende hus syntes unægtelig lidt besynderligt. Bernard blev stående på et mørkt sted i haven, hvorfra han kunne iagttage alt uden selv at blive set. En kvindeskikkelse, der ikke kunne være nogen anden end den gamle, kom straks til syne med en blændlygte i hånden.

Hun lukkede op, og ind trådte en person, iført en stor, sort kappe med hætte.

Bernards nysgerrighed blev stærkt pirret. Højden og, så vidt han kunne skønne, også klæderne tydede på, at den indtrædende var en kvinde. Den gamle nejede med den dybeste ærbødighed, men fik næppe engang et nik til gengæld. Derimod blev der stukket hende noget i hånden, som hun modtog med synlig glæde. Lyden af klingende metal og den skyndsomhed, hvormed den gamle bukkede sig for at lede på jorden, fik Bernard til at slutte, at hun havde fået penge. De to kvinder gik op igennem haven, den gamle forrest og med lygten skjult. I den bageste del af haven lå en slags løvhytte dannet af lindetræer plantet i en cirkel og forbundet indbyrdes ved en avnbøgehæk, der var tyk som en mur. Fra to forskellige sider var der adgang til lysthuset, i hvis midte der stod et stenbord. Den gamle og hendes mystiske ledsagerinde gik derind. Bernard holdt sit åndedræt tilbage, listede sig efter dem på tåspidserne og stillede sig bag ved hækken, så at han både kunne høre og se, så vidt det lod sig gøre i det svage skær, der oplyste denne scene.

Den gamle rakte hånden hen imod et fyrfad, som stod midt på bordet, og stak ild i noget, der straks begyndte at brænde med et blegt, blåligt lys, omtrent som flammen af vinånd blandet med salt. Så slukkede eller gemte hun sin lygte, så at Bernard ved det flakkende skær fra fyrfadet vanskelig havde kunnet skelne den fremmedes træk, selv om de ikke havde været skjult af et slør og hætten. Den gamles figur og holdning havde han derimod let ved at kende; men han bemærkede, at hendes ansigt var oversmurt med mørk farve, så at hun under

det hvide hovedlin kom til at ligne en bronzestatue. Bordet var dækket med sælsomme ting, som han næppe kunne skimte; de syntes lagt til rette i en særlig orden, og han troede at skelne frugter, dødningeben og blodige lærredsstrimler. En lille menneskefigur, der var en halv snes tommer høj og syntes lavet af voks, var anbragt ovenpå det væmmelige linned.

"Nå, Camilla," sagde den tilslørede dame med dæmpet stemme, "du mener altså, at han har det bedre, og at han begynder at komme sig?"

"Ja, det håber jeg, Deres Nåde; vor kunst slår sjældent fejl men jeg har dog desværre ikke kunnet udrette stort med kludene her og den smule blod, der er på disse omslag."

"Og hvad siger mester Ambroise?"

"Han, den kvaksalver! Det kan såmænd være det samme, hvad han siger. Men jeg kan forsikre Deres Nåde, at såret er forfærdelig farligt, og det vil kun kunne læges ved stadig anvendelse af tryllemidler. Der må uophørlig ofres til jordens og luftens ånder, og for at det kan ske ..."

Damen forstod hende straks.

"Hvis han kommer sig," sagde hun, "skal du få dobbelt så meget, som jeg gav dig før."

"Deres Nåde må tjene mig i at være ved godt mod; jeg skal nok gøre mit bedste."

"Ak, Camilla! Sæt, han gik hen og døde!"

"Deres Nåde må ikke ængste sig. Ånderne er milde, stjernerne beskytter os, og det sidste offer af den sorte vædder har forsonet os med mørkets fyrste."

"Her bringer jeg dig det omtalte, som det har været meget vanskeligt for mig at skaffe. Det er købt af en af de vagtsoldater,

der plyndrede liget."

Hun trak noget frem under sin kappe, og Bernard så en våbenklinge blinke i hendes hånd.

Den gamle tog våbnet og holdt det op imod flammen for at undersøge det

"Himlen være lovet! Klingen er blodig og rusten. Det blod går aldrig af."

Hun betragtede klingen og undersøgte den nøjere. Den tilslørede dame var åbenbart bytte for en stærk sindsbevægelse.

"Se, Camilla, hvor blodet går helt op til skæftet. Tror du virkelig ikke, han dør af det?"

"Det blod er ikke fra hjertet; han kommer sig nok."

"Kommer han sig?"

"Ja, men han vil straks efter blive ramt af en ulægelig sygdom."

"Hvilken sygdom?"

"Af kærlighed."

"Hvad siger du, Camilla? Er det muligt?"

"Har jeg nogen sinde ført Deres Nåde bag lyset? Har jeg forudsagt Dem noget, der er slået fejl? Havde jeg ikke nedgravet netop på det selvsamme sted, hvor han skulle kæmpe, en sort høne og en indviet kårde?"

"Jo, det er sandt."

"Har Deres Nåde ikke egenhændig stukket en nål gennem hjertet på hans modstanders billede, så at han blev ramt, hvor han skulle?"

"Ja, Camilla, jeg jog en nål gennem hjertet på Comminges' billede, men det hedder sig jo, at han døde af et hug i hovedet."

"Ja, dolken traf ham i hovedet, det er sandt nok, men når han døde, var det jo, fordi hans hjerteblod størknede."

Den tilslørede dames indvendinger syntes fuldstændig slået til jorden af dette vægtige argument. Hun tav. Den gamle hældte olie over kårdeklingen, bestrøg den med salve og omviklede den derpå omhyggelig med lærredsstrimler.

"Ser De, nådige frue, denne skorpionolie, som jeg drypper på kården, bliver ved en hemmelighedsfuld kraft bragt ind i det unge menneskes sår. Han vil føle virkningen af salven, som om den blev strøget over hans sår, og hvis jeg fik i sinde at stikke kårdespidsen ind i ilden, ville den syge føle en lige så sviende smerte, som om han blev levende brændt."

"Åh, tag dig endelig i agt for at gøre det!"

"En aftenstund i skumringen sad jeg i min kakkelovnskrog og havde travlt med at indgnide en kårde med salve for at helbrede en adelsmand, som den havde stukket to afskyelige sår i hovedet. Jeg faldt i søvn over mit arbejde. Pludselig kom den syges tjener og bankede på min dør. Han fortalte mig, at hans herre led Helvedes kvaler, og at han, dengang han forlod ham, havde følt sig, som om han lå på en gloende rist. Ved De, hvad der var sket? Kården var af uagtsomhed faldet ned fra mit skød og var gledet ind mellem kullene. Jeg skyndte mig at trække den ud af ilden og sagde til lakajen, at når han kom tilbage, ville hans herre være fuldkommen rask. Jeg stak hurtigt kården ned i iskoldt vand, hvori jeg havde kommet nogle urter og gik hen og så til patienten. 'Åh, gamle Camilla,' sagde han, da jeg kom ind til ham, 'nu har jeg det rigtig godt; jeg har det, ligesom om jeg lå i koldt bad, men for et øjeblik siden befandt jeg mig som Sankt Laurentius på risten.'"

Hun bandt de sidste strimler om kården og vedblev med en fornøjet mine:

"Så, nu er det godt. Nu er jeg vis på, han kommer sig. Om et øjeblik skal vi sætte kronen på værket."

Hun tog gentagne gange noget lugtende pulver med fingrene og kastede det på ilden, medens hun mumlede nogle underlige ord og stadig gjorde korsets tegn.

Derpå tog damen, med rystende hånd, den lille voksfigur, holdt den hen over fyrfadet og udtalte med bevæget stemme:

"Ligesom dette voks smelter og brænder i denne flamme, således ønsker jeg, at også Bernard de Mergys hjerte må smelte og brænde af kærlighed til mig!"

"Godt. Se, her er nu et grønt vokslys, der er støbt ved midnatstid efter alle kunstens regler. Tænd det i morgen foran Vor Frues alter."

"Det skal jeg. Men trods alle dine løfter er jeg frygtelig bange. Jeg drømte i går, han var død."

"Lå De på højre eller venstre side?"

"På … ja, på hvilken side er det, drømme går i opfyldelse?"

"Sig mig først, på hvad side De lå. Jeg kan nok se, De vil narre Dem selv; men det får ikke hjælpe."

"Jeg sover altid på højre side."

"Så kan De være ganske rolig, så betyder Deres drøm ikke andet end godt."

"Gud give det var så vel! … Men han viste sig for mig helt bleg, blodig og indsvøbt i et ligklæde …"

Idet hun talte således, vendte hun hovedet og så Bernard stå ved indgangen til løvhytten. I sin overraskelse udstødte hun et så gennemtrængende skrig, at Bernard blev helt bestyrtet.

Hvad enten det var forsætligt eller af vanvare, væltede den gamle fyrfadet, og en mægtig ildsøjle hævede sig op til lindetræernes top, så at Bernard et øjeblik stod helt blændet. Begge kvinderne var øjeblikkeligt forsvundet gennem løvhyttens anden udgang. Bernard gav sig straks til at forfølge dem, men snublede over et og eller andet, der lå på jorden. Han tog det op og så, at det var kården, som den gamle havde tabt i skyndingen. Han kastede den fra sig og fortsatte forfølgelsen, men netop, da han var nået ud til en bred, åben gang og mente, at intet mere kunne hindre ham i at indhente flygtningene, hørte han gadedøren blive smækket i; de var borte.

Lidt ærgerlig over at have ladet det skønne bytte slippe sig af hænde, nåede han famlende sit værelse, lukkede sig ind og kastede sig på sengen. Alle mørke tanker var som blæst væk; hans samvittighedsskrupler var forsvundne som ved et trylleslag, og af bekymringer var der ikke et gran tilbage. Han tænkte kun på den lykke at elske og at vide sig genelsket af den skønneste dame i Paris; for han kunne ikke tvivle om, at den tilslørede dame var fru Turgis. Han faldt ikke i søvn før hen ad morgenstunden og vågnede først højt op på formiddagen. På sin hovedpude fandt han en forseglet billet, som var blevet lagt der, mens hans sov. Han lukkede den op og læste følgende ord: "En dames ære beror på deres tavshed."

Et øjeblik efter kom den gamle ind med noget suppe. Mod sædvane havde hun en rosenkrans med store perler hængende ved sit bælte. Hendes hud, der var omhyggeligt vasket, havde ikke mere lighed med bronze, men snarere med gammelt pergament. Hun nærmede sig med langsomme fjed og

nedslagne øjne som et menneske, der er bange for ved synet af jordiske ting at blive forstyrret i sine himmelske betragtninger.

Bernard mente, at han, for til gavns at udøve den dyd, som indskærpedes ham af den hemmelighedsfulde billet, fremfor alt måtte være på det rene med, hvad det var, han ikke måtte sige til nogen. Idet han holdt suppen i hånden, sagde han, inden den gamle havde fået tid til at nå døren:

"I havde ikke fortalt mig, at I hed Camilla?"

"Camilla? Jeg hedder ikke Camilla, jeg hedder Martha … Martha Micheli, nådige herre," sagde den gamle og lod, som om hun var meget forbavset over spørgsmålet.

"Nå ja, I kalder jer Martha blandt menneskene, men i åndernes rige er I nok kendt under navnet Camilla, ikke sandt?"

"Ånderne! … Herre Jesus! Hvad mener De dog?" udbrød den gamle forfærdet og korsede sig.

"Lad nu være med al det hemmelighedskræmmeri! Jeg skal ikke sige et ord til nogen, og alt bliver mellem os. Hvem er den dame, der interesserer sig så meget for, at jeg skal komme mig?"

"Den dame, der …?"

"Lad nu være at gentage alt, hvad jeg siger, og tal rent ud af posen. På min ære som adelsmand, jeg skal ikke forråde, hvad I betror mig."

"Jeg kan forsikre herren om, at jeg slet ikke begriber, hvad det er, De mener."

Bernard kunne ikke bare sig for at le ved at se hende sætte en forbavset mine op og lægge hånden på hjertet. Han tog et guldstykke frem og rakte hende det.

"Vær så god, Camilla!" sagde han. "Det er ikke mere end rimeligt, at I får en dusør for jeres ulejlighed."

"Ak, velbårne herre, jeg forstår virkelig ikke et eneste ord af alt, hvad De siger til mig."

"For pokker, Camilla eller Martha, hvad I nu hedder, tag jer nu lidt i agt og svar mig på, hvad jeg spørger om, ellers bliver jeg vred. Hvem var den dame, der overværede alle jeres heksekunster i nat?"

"Ih, du alstyrende, nu bliver han vred … Det må være i vildelse …"

Bernard tabte tålmodigheden, greb sin hovedpude og kylede den i hovedet på hende. Den gamle samlede sagtmodigt puden op og lagde den igen hen på sengen. Derpå tog hun guldskillingen, der var faldet på gulvet, og da kaptajnen kom ind i det samme, slap hun for et fortsat forhør, der næppe ville have været hende videre behageligt.

13. Bagvaskelsen

George havde været hos admiralen samme morgen for at tale om sin broder, og han havde med få ord meddelt, hvad der var foregået.

Medens admiralen hørte, hvad han havde at sige, knuste han sin tandstikker mellem tænderne, hvilket hos ham altid var tegn på utålmodighed.

"Alt, hvad De dér fortæller, kender jeg udmærket godt," sagde han, "og det undrer mig virkelig, at De taler til mig om noget, der allerede er tilstrækkelig i folkemunde."

"Når jeg drister mig til at ulejlige admiralen, er det blot, fordi jeg kender den godhedsfulde interesse, De nærer for min familie, og i håb om, at De måske af hensyn hertil vil kunne bevæges til at gå i forbøn for min broder. Deres indflydelse hos kongen ..."

"Min indflydelse, hvis jeg overhovedet har nogen indflydelse," afbrød admiralen ham heftigt, "beror netop på, at jeg aldrig henvender mig til Hans Majestæt, uden når det gælder retmæssige begæringer."

"Den anledning, der bevirker, at min broder må ty til Deres godhed, forekommer desværre temmelig hyppigt nu om stunder. Forrige år underskrev kongen ikke mindre end femten hundrede benådningsbreve, og Bernards modstander har selv gentagne gange nydt godt af Majestætens nåde."

"Det var Deres broder, der udfordrede. Måske har han, hvad jeg vil håbe, ikke handlet på egen hånd, men fulgt forkastelige råd."

Og admiralen så med disse ord kaptajnen stift ind i øjnene.

"Jeg gjorde mig al tænkelig umage for at hindre de sørgelige følger af striden, men, som De nok ved, hr. admiral, var hr. de Comminges ikke til sinds at modtage nogen som helst anden oprejsning end den, der gives med kårdespidsen. En adelsmands ære og frygten for at nedværdiges i det smukke køns øjne ..."

"Tænkte jeg det ikke nok! Det er naturligvis ved at tale til ham på den måde, at De har opnået, hvad De ville. Hvor ville ikke Deres fader sørge, hvis han vidste, hvor slet hans søn har fulgt de formaninger og vise råd, han har givet ham! Du gode Gud, det er næppe to år siden, borgerkrigene holdt op, og alt det blod, de har kostet, er nu allerede glemt. Det er ikke nok endnu, og der går ikke en dag, uden at den ene franskmand myrder den anden!"

"Hvis jeg havde vidst, at min begæring ville mishage admiralen ..."

"Forstå mig vel, hr. de Mergy. Måske kunne jeg gøre vold på mine følelser som kristen og bære over med Deres broder, hvis ikke, efter hvad jeg har hørt, hans adfærd i den påfølgende duel ..."

"Hvorledes, hr. admiral? Hvad mener De?"

"Jeg mener, at kampen ikke fandt sted på almindelig vis, således som det er skik og brug blandt franske adelsmænd."

"Og hvem har understået sig at fremkomme med en så skændig bagvaskelse?" råbte George med øjne, der tindrede af vrede.

"Vær blot rolig. De har ikke nødig at gøre brug af Deres kampiver; det er dog endnu ikke kommet så vidt, at man slås

med kvinder. Comminges' moder har meddelt kongen visse oplysninger, der ikke stiller Deres broder i noget egentlig gunstigt lys. Det fremgår af disse meddelelser, hvorledes det kan være gået til, at en mand som Comminges kan være bukket under for et rent barn, der lige er sluppet ud af skolen."

"En moders smerte er så stor, at den gør hende blind. Hvorledes skulle hun kunne se sandheden gennem sine øjne, der er badet i tårer? Jeg kan ikke tro andet end, at admiralen vil være så fornuftig ikke at lægge fru de Comminges' fremstilling til grund for en bedømmelse af min broders adfærd."

Coligny syntes usikker, og hans stemme lød ikke mere så skærende, da han svarede:

"De kan dog ikke nægte, at Béville, Comminges' sekundant, var en af Deres gode venner."

"Nej, det nægter jeg ikke. Vi har kendt hinanden længe, og jeg har grund til at sætte pris på hans venskab. Men Comminges var ligeledes en særdeles god bekendt af Béville, og det var desuden Comminges, der valgte ham til sin sekundant. Endelig er Béville en så tapper og, jeg tør nok sige, en så ærekær mand, at det ville være ganske urimeligt at mistænke ham for blot et gran af uhæderlighed."

Admiralen kneb læberne sammen, trak på skulderen og gentog i en iskold og hånlig tone:

"Béville ærekær! Nej, ved De hvad, hr. de Mergy, det passer ikke. Han er jo en afskyelig gudsfornægter og et menneske, hvis optræden i moralsk henseende er aldeles forkastelig."

"Jo, Béville er en mand af ære, det hævder jeg bestemt," udbrød kaptajnen med stærkt eftertryk. "Men hvorfor bruge alle disse mange ord? Var jeg da ikke til stede ved duellen? Sømmer

det sig for Dem, hr. admiral, at drage vor ære i tvivl og anklage os for snigmord?"

Hans tone havde en truende klang. Coligny forstod ikke, eller også foragtede han hentydningen til mordet på Frans af Guise, som hadefulde katolikker skrev på hans kappe. Hans træk blev øjeblikkelig fuldstændig rolige.

"Hr. de Mergy," sagde han i en kold og afvisende tone, "en mand, der har afsvoret sin tro, har ingen ret til at pukke på sin ære. Ingen vil tro ham."

Kaptajnen blev purpurrød i ansigtet og straks efter bleg som en kalket væg. Han fo'r et skridt tilbage som for at undgå fristelsen til at lægge hånd på en gammel mand.

"Hr. admiral," udbrød han med dirrende stemme, "deres høje alder og ansete stilling giver Dem lov til at såre en ringe adelsmand på hans ømmeste punkt. Men bevis mig den gunst at befale en eller flere adelsmænd at gentage Deres ord, og jeg sværger ved Gud i Himlen, at de skal komme til at sluge dem, indtil de kvæles deraf."

"Blandt parisiske spradebasser hører det måske med til god tone at bære sig ad på den måde. Men jeg ynder ikke sådan adfærd, og jeg jager øjeblikkelig mine folk på porten, hvis jeg griber dem i sligt."

Med disse ord vendte han ham ryggen.

Kaptajnen gik ud af palæet, harm i hu. Han sprang op på sin hest og fandt afløb for sin flammende vrede ved at sætte det stakkels dyr i rasende galop, mens han pløjede dets sider med sine sporer. Han for af sted i en så susende fart, at han var nær ved at ride adskillige fredelige fodgængere over ende. Det var et held, han ingen "parisiske spradebasser" mødte undervejs. I

den sindsstemning, der beherskede ham, ville han på den mindste anledning øjeblikkelig have trukket blank.

Da han nåede Vincennes begyndte stormen i hans indre at lægge sig en smule. Han standsede et øjeblik og styrede i langsommere tempo sin sveddryppende, blodige hest tilbage til Paris.

"Stakkels ven!" mumlede han med et bittert smil og klappede dyret på halsen. "Det er dig, der er det uskyldige offer for den fornærmelse, man har tilføjet mig."

Da han kom hjem til sin broder, fortalte han ham blot, at hans anmodning havde mødt modstand hos admiralen, men undlod at berøre samtalens enkeltheder.

Men et øjeblik efter kom Béville, der glædestrålende faldt Bernard om halsen og sagde:

"Hjertelig til lykke, kæreste ven! Her har jeg Deres benådning. Det er Hendes Majestæt Dronningen, der har udvirket, at De har fået den."

Bernard blev ikke så overrasket som George. En hemmelig stemme i hans sjæl tilhviskede ham, at det var den tilslørede dame, det vil sige grevinde Turgis, der stod bag ved det hele.

14. Stævnemødet

Bernard tog atter hjem til sin broder; han aflagde et takkebesøg hos dronningen og viste sig igen ved hoffet. Da han betrådte Louvres tærskel, bemærkede han, at den glans, der havde omstrålet Comminges, nu syntes at være gået i arv til ham. Folk, han kun kendte ganske flygtigt, hilste venligt og ærbødigt. Når mænd talte med ham, var det godt at mærke, at misundelsen lurede under den indsmigrende høflighed, de viste ham; damerne sendte ham opfordrende øjekast og søgte at tiltrække sig hans blikke. En mand, der forstod at føre en kårde, var i hine tider sikker på yndest hos det smukke køn. Tre, fire sejre i en tvekamp erstattede skønhed, rigdom og begavelse. Kort at melde, når vor helt viste sig i Louvre-slottets sale, hørte han rundt omkring sig hviskende stemmer:

"Der er Bernard de Mergy, der stak Comminges ihjel."

"Hvor han dog er ung! Hvor han fører sig!"

"Han har et kækt ansigt og ser godt ud."

"Se, hvor hans knebelsbart er snoet!"

"Hvem mon der er hans elskerinde?"

Men Bernard spejdede forgæves efter grevinde Turgis' blå øjne og sorte bryn. Han gjorde endog forsøg på at træffe hende i hendes hjem, men fik her at vide, at hun kort efter Comminges' død var rejst ud til et af sine godser, tredive mil fra Paris.

Onde tunger påstod, at sorgen over at have mistet den mand, der havde været hendes elsker, havde bragt hende til at søge et tilflugtssted, hvor hun kunne være ene med sine sorgfulde tanker.

En morgenstund, medens kaptajnen lå udstrakt på en løjbænk og var i færd med at læse *Pantagruels hårrejsende liv og levned*, samtidig med at hans broder fik en time i guitarspil af signor Uberto Vinibella, kom en tjener ind og meldte Bernard, at en gammel, tarvelig, men pænt klædt kone ønskede at tale med ham om en vigtig hemmelighed og ventede på ham nede i stueetagen.

Bernard gik straks ned og modtog af en gammel kones rynkede, brune hænder (det var hverken Martha eller Camilla) en sødt duftende billet, der var forseglet med en guldtråd og et grønt laksegl, på hvilket der i stedet for våbenmærke kun sås en Amor, der lagde fingeren på munden, med følgende spanske devise: *Callad* [Note 4)]. Han lukkede brevet op og fandt kun én eneste linje på spansk, som det med nogen vanskelighed lykkedes ham at tyde: *Esta noche, una dama espera à V. M.* [Note 5)].

"Hvem har givet jer det brev?" spurgte han den gamle.

"En dame."

"Hvad hedder hun?"

"Det ved jeg ikke. Hun siger, hun er spanierinde."

"Hvor kender hun mig fra?"

Den gamle trak på skulderen.

"Det må være Deres elskværdighed og berømmelse, De kan takke for det," sagde hun i en spotsk tone. "Men vær så venlig at svare mig: Kommer De?"

"Hvorhen?"

"I Slotskirken, i aften klokken halv ni, på venstre side af skibet."

"Er det dér, jeg skal træffe den dame?"

"Nej, men De vil træffe en i kirken, som vil føre Dem til hende. Men De må love ikke at tale derom til noget menneske, og De må komme alene."

"Ja, det skal jeg."

"Er det et løfte?"

"Jeg giver jer mit ord derpå."

"Så farvel. Men De må ikke følge efter mig."

Hun gjorde et dybt kniks og var straks ude af syne.

"Nå, hvad ville hun så, den ædle koblerske?" spurgte kaptajnen, da hans broder var kommet op, og spillelæreren var gået.

"Åh, ingenting," svarede Bernard og gav sig til at se opmærksomt på madonnabilledet på væggen.

"Nå, lad nu være at spille den hemmelighedsfulde. Skal jeg følge dig til et stævnemøde, stå på vagt nede på gaden og modtage medbejlerne med nogle gode rap af den flade klinge?"

"Ingen af delene."

"Nå ja, ganske som du behager. Behold du blot din hemmelighed for dig selv; men jeg tør dog vædde på, at du er mindst lige så forhippet på at fortælle mig den, som jeg på at få den at høre."

Bernard klimprede adspredt på guitaren.

"Det er sandt, George, jeg kan ikke komme i aften hos hr. de Vaudreuil."

"Aha, det er altså i aften? Ser hun godt ud? Er det en dame fra hoffet, fra borgerskabet eller fra kræmmerlauget?"

"Det ved jeg virkelig ikke. Jeg skal forestilles for en dame, som ikke er her fra landet. Men hvem det er, det ved jeg ikke."

"Du ved da i hvert fald, hvor du skal møde hende?" Bernard viste ham billetten og gentog, hvad den gamle havde sagt.

"Skriften er fordrejet," sagde kaptajnen, "og det forekommer mig lidt mistænkeligt med alle disse forsigtighedsregler."

"Det må utvivlsomt være en eller anden fornem dame, tror du ikke, George?"

"Hvor det er latterligt med jer grønskollinger! Ved den ubetydeligste foranledning tror I straks, at de flotteste damer vil falde jer om halsen."

"Læg engang mærke til billettens fine duft."

"Hvad har det at sige!"

Kaptajnens ansigt blev pludseligt mørkt. En uhyggelig anelse dukkede op i hans sjæl.

"Familien Comminges har ofte røbet et hadefuldt sindelag," sagde han. "Hvad ville du sige, hvis dette brev kun var et forsøg på at få dig lokket hen på et afsides sted, hvor hans slægtninge vil lade dig bøde i dyre domme for den arv, du har skaffet dem."

"Det var da et sært indfald."

"Det ville ikke være første gang, Amor tjente i hævngudindens sold. Du har jo læst Bibelen. Kan du huske historien om Samson, der blev forrådt af Dalila?"

"Jeg måtte være ualmindelig fej, om en så usandsynlig gisning holdt mig tilbage fra et stævnemøde, som næppe mange oplever mage til. En spanierinde! ..."

"Sørg i hvert fald for at møde godt bevæbnet. Hvis du ønsker det, kan du jo få et par af mine lakajer med."

"Fy for pokker! Vil du have, jeg skal udbasunere min elskovslykke over hele byen?"

"Man kan ikke være forsigtig nok, og navnlig ikke i vore dage. Min gode ven d'Ardelay gik aldrig hen til sin elskerinde uden med panserskjorte på kroppen og to pistoler i bæltet … Og efter ham fulgte fire soldater af hans kompagni, med ladte karabiner. Du kender ikke Paris, kan jeg mærke, og ved ikke, i hvor høj grad det gælder at være på sin post. Bliver panserskjorten en til ulejlighed, kan man jo altid senere tage den af."

"Jeg er aldeles ikke ængstelig. Hvis Comminges' slægtninge ville mig til livs, har der jo ofte været lejlighed dertil, når jeg ved nattetid er gået alene gennem gaderne."

"Du får nu ikke lov til at slippe herfra, uden du tager et par gode pistoler med dig."

"Godt, det går jeg ind på. Men jeg opnår kun at blive til latter."

"Og så én ting til: Du må endelig spise godt til middag og sætte mindst et par agerhøns og adskillige hanekamme-postejer til livs, for at familien Mergy kan have ære af dig i aften."

Bernard trak sig tilbage til sit værelse, hvor han tilbragte mindst fire timer med at kæmme, krølle og parfumere sig samt med at udtænke alt, hvad der kunne være at sige til den skønne ubekendte.

At han kom tidsnok til stævnemødet, behøver vel næppe at siges.

I en god halv time havde han spadseret op og ned i kirken, og havde allerede tre gange talt dens vokslys, søjler og votivtavler, da en gammel kone, tæt tilhyllet i en brun kåbe, tog ham ved hånden og, uden at sige et ord, trak ham med sig ud af kirken.

Stadig iagttagende den samme tavshed førte hun ham gennem gader og stræder ind i en meget snæver, og som det syntes, helt ubeboet gyde, i hvis fjerneste ende hun omsider standsede foran en lav, spidsbuet dør, som hun åbnede med en nøgle, hun trak op af sin lomme. Hun smuttede derind, og Bernard, der ikke kunne se en hånd for sig, greb hende i kåben for at følge efter. Næppe var han kommet indenfor, førend han bag ved sig hørte lyden af tunge skodder, der blev skudt for. Hans ledsagerske underrettede ham hviskende om, at de befandt sig ved foden af en trappe, og at der var syv og tyve trin. Det var en meget snæver trappe, og han var mere end én gang ved at snuble på dens glatte, ulige trin. Endelig efter det syv og tyvende trin nåede de en lille afsats. Den gamle lukkede en dør op, og et stærkt lysskær blændede Bernards øjne. Han trådte ind i et værelse, der var langt prægtigere udstyret, end husets beskedne ydre havde ladet formode.

Væggene var betrukket med blomstrede tapeter, der var lidt falmede, men dog endnu i god stand. Midt i værelset stod et bord med to rosenrøde vokskerter mellem frugter og kager, pokaler og krystalflasker, fyldt med forskellige slags vine. To store lænestole, der var anbragt ved hver bordende, syntes at vente på gæster. I en alkove med silkegardiner, der var halvt trukket til side, sås en kostbar seng med overtræk af karmoisinrødt atlask. Rundt omkring stod røgelseskar, der udbredte en berusende duft i værelset.

Den gamle tog sin hættekåbe af, og Bernard lagde sin kappe fra sig. Han genkendte øjeblikkelig overbringersken af brevet.

"Hellige Jomfru!" udbrød den gamle, da hun fik øje på Bernards kårde og pistoler. "De er jo væbnet til tænderne, som

om De skulle slås med kæmper og drager. Nej, smukke herre, her får De virkelig ikke brug for Deres våben."

"Det glæder mig at høre, og jeg vil også gerne tro det; men det var jo dog muligt, at damens brødre eller måske en skinsyg ægtemand kom og forstyrrede vor samtale, og så er det aldrig nogen skade til at kunne sætte dem i respekt."

"Sådan noget behøver De ikke at være bange for her. Men, sig mig, hvad synes De om dette værelse?"

"Det er unægtelig meget smukt, men jeg ville dog ganske sikkert komme til at kede mig, hvis jeg skulle blive her alene."

"Der vil ret snart komme en, som vil holde Dem med selskab. Men der er en ting, De må love mig."

"Hvad er det?"

"Hvis De er katolik, må De udstrække hånden over dette kors" (hun tog et krucifiks frem af et skab) "og hvis De er huguenot, må De sværge ved Calvin ... Luther, kort sagt, alle Deres guder ..."

Bernard brast i latter.

"Hvad skal jeg sværge?" spurgte han.

"De skal sværge, at De aldrig vil gøre forsøg på at lære den dame at kende, som har sat Dem stævne her."

"Det var hårde vilkår."

"Ja, hvis De ikke sværger, fører jeg Dem straks ud på gaden igen."

"Godt, så giver jeg mit ord derpå. Det er vist nok så meget værd, som alle de latterlige eder, som I foreslår mig."

"Så er alt i orden. Vent nu tålmodigt. Spis og drik, hvis De har lyst til det. Om et øjeblik vil den spanske dame komme."

Hun svøbte igen sin kåbe om sig og gik. Da hun lukkede døren efter sig, kunne Bernard høre, at nøglen blev drejet to gange om i låsen.

Bernard kastede sig i en lænestol. Hans hjerte bankede voldsomt. Den sindsbevægelse, han følte, var lige så stor og næsten af samme art, som da han mødtes med sin fjende i Klerkevænget.

Dyb stilhed herskede omkring ham. Ikke en lyd var at høre i hele huset. Minutterne sneglede sig af sted med dræbende langsomhed, og der forløb omtrent et kvarter, i hvilket hans fantasi skiftevis fremmanede for ham en venusskikkelse, der kom ud fra tapetet og styrtede sig i hans arme; grevinde Turgis i jagtdragt; en fyrstinde af kongeligt blod; en bande mordere, og endelig, det værste af alt: Et gammelt, forlibt fruentimmer.

Pludselig, uden at han havde hørt de svageste trin eller den allermindste puslen, blev nøglen drejet om i låsen. Døren gik op og lukkedes atter af sig selv, efter at en maskeret kvinde var kommet ind i stuen.

Hun var høj og velskabt. Et stramtsluttende livstykke fremhævede figurens ulastelige skønhed; men hverken den smækre lille fod, der omsluttedes af en højhælet, hvid fløjlssko eller hånden, der dækkedes af en broderet handske, røbede det mindste om, hvor gammel damen var. Et eller andet ubestemt, en magnetisk strøm, eller, om man vil, en anelse tilhviskede ham, at hun ikke var over fem og tyve år. Hendes dragt var smagfuld, på én gang kostbar og enkel.

Bernard rejste sig op fra stolen og bøjede sig i knæ for hende.

Hun gik hen imod ham og sagde med blød stemme:

"*Dios os guarde, caballero. Sea V. M. el bien venido* [Note 6)]."

Bernard gjorde en overrasket gestus.

"Habla V. M. español? [Note 7)] *."*

Bernard kunne slet ikke tale spansk og var næppe heller i stand til at forstå det.

Damen syntes ærgerlig.

Hun lod sig føre hen til en af lænestolene, hvor hun tog plads, og betydede Bernard, at han skulle sætte sig i den anden.

Derpå gik hun over til at tale fransk, men med en fremmed accent, der undertiden var meget tydelig, ligesom overdreven og nu og da faldt helt bort.

"Deres store tapperhed," sagde hun, "har bragt mig til at glemme mit køns sædvanlige blufærdighed; lysten til at gøre bekendtskab med en fuldendt kavaler overvandt mine betænkeligheder, og det glæder mig nu at se, at rygtet har talt sandt."

Bernard blev rød i kinderne og bukkede.

"Vil De virkelig være så grusom, skønne dame, at bevare denne maske der, lig en misundelig sky, skjuler solens stråler for mine øjne?"

(Han havde læst denne frase i en oversættelse af en spansk bog.)

"Herr ridder! Hvis Deres tavshed tilfredsstiller mig, vil De senere mere end én gang få mig at se med utilsløret ansigt, men foreløbig må det være Dem nok at have den fornøjelse at tale med mig."

"Ak, skønne dame, den store glæde, det er mig at tale med Dem, gør kun min attrå efter at se Dem endnu større."

Han knælede for hende og hans hånd nærmede sig masken.

"*Poco a poco!* [Note 8)], herr franskmand; De er alt for ilter. Sæt Dem hen igen, eller jeg går straks min vej. Hvis De vidste, hvem jeg er, og hvad jeg udsætter mig for ved dette møde, ville De være rigelig tilfreds med den ære, jeg viser Dem ved at komme her til stede."

"Ærlig talt, Deres stemme lyder mig bekendt."

"Da er det dog første gang, De hører den … Sig mig, hvis en kvinde elskede Dem, ville De da være i stand til trofast at gengælde hendes kærlighed?"

"I Deres nærhed føler jeg, at mit hjerte …"

"De har jo slet ikke set mig, og kan derfor ikke elske mig. Ved De, om jeg er smuk eller styg?"

"Jeg er vis på, De er henrivende."

Damen trak hånden til sig, som han havde grebet, og førte den op til masken, som om hun ville tage den af.

"Hvad ville De gøre, hvis De så for Dem en kvinde på halvtreds, med et hæsligt ansigt?"

"Det er ikke muligt."

"Alderen har intet at sige. En gammel kvinde kan godt endnu føle kærlighed."

Hun sukkede dybt, og en ubehagelig skælven rislede gennem den unge mand.

"Deres herlige figur, Deres hånd, som De forgæves søger at skjule for mig, alt beviser mig, at De er ung og smuk."

Ordene var kønne nok, men klangen røbede, at de mere kom fra læberne end fra hjertet.

Damen sukkede på ny, og Bernard begyndte atter at blive hed om ørene.

"Ak! I mænd har ikke nok i kærlighed. I fordrer tillige skønhed."

"For Guds skyld, lad mig tage den maske af ..."

"Nej, nej!" udbrød hun og stødte ham heftigt tilbage. "Husk Deres løfte!"

Hun smilede og tilføjede i en mildere tone:

"Jeg ville risikere for meget, hvis jeg tog masken af. Det fornøjer mig at se Dem for mine fødder, og hvis det viste sig, at jeg, efter Deres mening i alt fald, hverken var ung eller smuk, så ville De måske gå Deres vej og lade mig sidde her ganske alene."

"Må jeg da ikke engang få Deres hånd at se?"

Hun aftog en fint duftende handske og viste ham en hånd, der var hvid som sne.

"Jeg kender denne hånd!" udbrød han. "Der er kun én så dejlig hånd i hele verden."

"Nej virkelig! Og hvem tilhører den hånd?"

"Den tilhører ... en grevinde."

"Hvilken grevinde?"

"Grevinde Turgis."

"Åh, nu forstår jeg, hvor De vil hen! Ja, det er ganske sandt, Turgis har kønne hænder, fordi hun bruger så meget mandelklid. Men jeg tror dog nok, jeg tør sige, at mine hænder er smukkere end hendes."

Alt dette blev sagt i en så naturlig tone, at Bernard, der havde ment at genkende den smukke grevindes stemme, blev tvivlrådig og begyndte at tro, han havde taget fejl.

"To i stedet for én," tænkte han; "det er næsten for meget af det gode."

Han søgte at opdage aftrykket af en ring, som han havde lagt mærke til på grevinde Turgis hånd; men de runde, fine fingre bar ikke mindste spor af, at noget havde trykket dem.

"Turgis!" udbrød den ubekendte i en overgiven tone. "Det er virkelig meget smigrende, at De antager mig for Turgis! Heldigvis behøver jeg da ikke at stå tilbage for hende."

"Grevinden er, på ære, den skønneste kvinde, jeg har set for mine øjne."

"De er altså forelsket i hende?" spurgte hun med indtrængende stemme.

"Måske; men tag endelig straks den maske af og vis mig en kvinde, der er skønnere end grevinde Turgis."

"Når jeg er sikker på, at De elsker mig, skal De nok få mit ansigt at se, men ikke før!"

"At jeg elsker Dem! … Men hvordan i alverden skal jeg bære mig ad med at elske Dem, når jeg ikke får Dem at se?"

"Denne hånd er smuk. Forestil Dem, at mit ansigt svarer til hånden."

"Nu er jeg vis på, at De er fortryllende. De glemte at fordreje Deres stemme. Deres røst har forrådt Dem!"

"Og røbet, at jeg er grevinde Turgis, ikke sandt?" udbrød hun leende med stærkt understreget spansk accent!

"Ja, netop!"

"De er på vildspor, ganske på vildspor, señor Bernardo. Jeg hedder doña Maria … doña Maria de … Ja, jeg skal nok engang siden sige Dem resten af mit navn. Jeg er fra Barcelona. Min fader, der holder strengt øje med mig, har i nogen tid været på rejse, og jeg benytter mig af hans fraværelse til at more mig en smule og se hoffet i Paris. Hvad Turgis angår, vil jeg bede Dem

tjene mig i endelig ikke oftere at nævne hendes navn. Jeg kan ikke udstå hende; det er den afskyeligste kvinde, der kan tænkes. De har nok hørt, hvordan hun blev enke?"

"Ja, lidt har jeg jo nok hørt derom."

"Og hvad har De hørt? Fortæl mig det."

"Jeg har hørt, at hun overraskede sin mand i færd med at kurtisere en kammerpige, og at hun blev så vred derover, at hun greb en dolk og traf ham lidt hårdt. Stakkels fyr! Han døde nok en måned efter."

"Finder De ikke, det var … rædsomt!"

"Åh, det ved jeg da ikke. Jeg synes nok, hun kan undskyldes. Det hedder sig jo, hun holdt meget af sin mand, og skinsyge er en følelse, man må respektere."

"De udtrykker Dem kun så skånsomt, fordi De tror, De taler med grevinde Turgis; men i Deres inderste hjerte er jeg vis på, De foragter hende."

Tonefaldet var nedslået og vemodigt, men havde ingen lighed med grevinde Turgis' stemme.

Bernard vidste ikke, hvad han skulle tro.

"Hvorledes?" udbrød han. "De er spanierinde og har ingen respekt for skinsyge!"

"Lad os hellere tale om noget andet. Hvad er det for en sort snor, De har dér om halsen?"

"Det er en relikvie."

"Jeg troede, De var protestant."

"Ja, det er jeg også; men jeg har fået denne relikvie af en dame, og det er til minde om hende, at jeg bærer den."

"Hør, hvis De vil tækkes mig, må De ikke mere tænke på andre damer. De skal kun bryde Dem om mig, slet ikke om

andre end mig! Hvem har De fået den relikvie af? Er det måske også af Turgis?"

"Nej, det er ikke."

"De lyver!"

"De er altså fru Turgis?"

"Åh, dér fangede jeg Dem, señor Bernardo!"

"Hvordan det?"

"Når jeg ser Turgis, skal jeg dog spørge hende, hvordan det er gået til, at hun har foræret en relikvie til en kætter."

Bernard følte sig mere og mere usikker.

"Men jeg vil have den relikvie," vedblev den ubekendte. "Hører De, giv mig den! Giv mig den straks!"

"Det kan jeg ikke."

"Jeg vil have den, forstår De. Vov at nægte mig den!"

"Umuligt! Jeg har lovet at give den tilbage."

"Åh pyt! Sådanne løfter har ingenting at sige. Det manglede bare, man skulle holde et løfte, man har givet til en falsk kvinde! For resten skal De tage Dem i agt. Det kunne jo være, det var et eller andet forhekset tøjeri, hun har givet Dem. Man fortæller om Turgis, at hun står i ledtog med onde ånder."

"Jeg tror ikke på trolddom."

"Heller ikke på troldmænd?"

"Nej ... men derimod måske nok lidt på troldkvinder," sagde han med eftertryk på ordets sidste del.

"Hør, giv mig nu den relikvie, så skal jeg måske tage masken af."

"Denne gang var det fru Turgis stemme!"

"For sidste gang: Får jeg den, eller får jeg den ikke?"

"De skal få den *tilbage*, hvis De vil tage masken af."

"Åh, jeg er snart ked af at høre om Deres Turgis. Elsk De hende kun! Mig er det det samme."

Hun drejede siden til, som om hun var blevet fornærmet. Hendes barm bølgede lidenskabeligt op og ned. Hun tav et par minutter stille, vendte sig derpå pludselig om imod ham og sagde med en spotsk stemme:

"*Vala me Dios. V. M. no es caballero, es un monge!* Note 9)"

Med sin knyttede hånd væltede hun armstagen, der faldt ned på gulvet sammen med flasker og fade. Lysene slukkedes øjeblikkelig, og samtidig rev hun sin maske af.

Midt i mørket mærkede Bernard en brændende mund, der søgte hans, og to arme, der knugede ham til sig.

15. I mørke er alle katte grå

Et kirkeur i nærheden slog fire slag.

"Herre Jesus! Er den så mange? Jeg kan næppe nå hjem, før det bliver lyst."

"Hvor De er hårdhjertet! Kan De nænne at forlade mig så tidligt?"

"Jeg må gå. Det er ganske nødvendigt. Men vi ses snart igen."

"Ses igen! Husk dog på, kære grevinde, at jeg slet ikke har set Dem."

"De med Deres grevinde! De er dog et stort barn! Jeg er doña Maria, og når vi får lys, skal De nok få øjnene op."

"Hvor er døren henne? Det er vist bedst, jeg kalder."

"Nej, lad hellere mig, Bernardo. Jeg kender stuen og ved, hvor jeg skal finde fyrtøjet."

"Tag Dem i agt! Træd ikke på skårene. Der gik flere glas i stykker i går aftes."

"Lad bare mig."

"Kan De finde ...?"

"Ja, jeg kan. Her er mit livstykke. Hellige jomfru! Hvad skal jeg gribe til? Jeg skar snørebåndene over med Deres dolk."

"De må få nogle andre af den gamle."

"Bliv, hvor De er. Lad mig bare ... *Adiós, querido Bernardo!* [Note 10)]"

Døren gik op og lukkedes straks igen. En vedvarende, høj latter hørtes udenfor. Bernard forstod, at hans erobring var sluppet ham af hænde.

Han ville følge efter flygtningen, men tørnede i mørket mod møblerne, snublede i kjoler og gardiner og famlede forgæves efter udgangen.

Pludselig gik døren op, og der kom nogen ind med en blændlygte i hånden.

Bernard styrtede sig over den indtrædende skikkelse og greb den i sine arme.

"Så, nu har jeg Dem, nu skal De ikke mere slippe fra mig," udbrød han med et kærligt favntag.

"Lad mig dog være, hr. de Mergy," sagde en grov stemme. "Ligner det noget at klemme folk så hårdt?"

Han genkendte den gamle.

"Gid pokker havde jer!" udbrød han og stødte hende fra sig.

Han klædte sig på uden at mæle et ord, tog sine våben og sin kappe og gik ud på gaden i en stemning som en mand, der, efter at have drukket et fortrinligt glas malaga, ved en tjeners tankeløshed nedsluger et glas skørbugsmikstur af en flaske, der i årevis har stået gemt i kælderen.

Da han kom hjem, sagde han ikke noget videre til sin broder om, hvad der var sket. Han talte blot ganske løseligt om en spansk dame, der, så vidt han havde kunnet skønne uden lys, var overordentlig smuk; men han ymtede ikke et ord om den mistanke, han havde fattet om, hvem hun egentlig var.

16. Tilståelsen

To dage gik hen, uden at den foregivne spanierinde lod høre fra sig. Den tredje dag fik brødrene at vide, at fru Turgis aftenen forud var kommet til Paris, og at hun ganske sikkert agtede at gøre enkedronningen sin opvartning i løbet af dagen. De begav sig straks til Louvre og traf hende i forsalen i livlig samtale med en kreds af damer. Synet af Bernard lod ikke til at gøre det mindste indtryk på hende. Hendes kinder, der var blege som sædvanlig, farvedes end ikke af den ubetydeligste rødme. Da hun fik øje på ham, nikkede hun til ham som til en gammel bekendt, og efter at de havde udvekslet de første hilsener, bøjede hun sig hen imod ham og hviskede ham i øret:

"Nu fik De da troen i hænde. Der måtte mirakler til for at omvende Dem."

"Hvorledes mener De?"

"Kan De spørge om det? Har De ikke personlig erfaret, hvilke vidundere relikvier kan udrette?"

Bernard smilede med en vantro mine.

"Det var tanken om den smukke hånd, der havde givet mig relikvien, og den kærlighed, den har indgydt mig, der forøgede min styrke og min behændighed."

Hun lo og truede ad ham med fingeren.

"Nu er De jo ikke artig. De glemmer nok, hvem De taler til."

Hun tog sin handske af for at ordne sit hår.

Bernard så stift på hendes hånd, og derefter betragtede han forskende den smukke grevindes øjne, der funklede med et skadefro udtryk.

Den unge mands himmelfaldne mine bragte hende til at briste i latter.

"Hvorfor ler De?"

"Og De, hvorfor ser De så forbavset på mig?"

"Undskyld mig, men jeg har i disse dage oplevet den ene forbavsende ting efter den anden."

"Nej, virkelig? Det må være morsomt. Lad mig høre lidt om alle de ting, der er forekommet Dem så forunderlige."

"De kan ikke få dem at høre nu; det må vente til senere. Desuden er der en spansk devise, jeg har lært for et par dage siden, og som jeg har skrevet mig bag øret."

"Hvad er det for en devise?"

"Et eneste ord: *Callad*."

"Hvad betyder det?"

"Hvorledes? Kan De ikke spansk?" sagde han og iagttog hende med spændt opmærksomhed.

Men den prøve, han satte hende på, bestod hun med glans. Det var ikke til at mærke, at hun opfattede nogen skjult mening i hans ord, og hun mødte hans blik med en sådan styrke, at den unge mand måtte bøje sig for overmagten og tog sine øjne til sig.

"Nej, jeg kan ikke," svarede hun i en ligegyldig tone. "I min barndom lærte jeg en smule spansk, men det må jeg vist for længe siden have glemt. Tal derfor hellere fransk til mig, hvis De vil have, at jeg skal forstå Dem. Nå, hvad betyder så Deres devise?"

"Den tilråder tavshed, frue."

"Det var, min tro, et valgsprog, der egnede sig for vore unge hofmænd, især hvis de ville gennemføre det i gerningen. Men

De er jo en lærd mand, hr. de Mergy! Hvem har dog lært Dem spansk? Jeg tør vædde på, det er en dame."

Bernard smilede og så kærlighedsfuldt på hende.

"Jeg kan kun ganske få spanske ord," sagde han dæmpet, "og det er elskovsguden, der har indprentet dem i min erindring."

"Elskovsguden!" gentog grevinden i en spottende tone og så højt, at flere damer i nærheden vendte hovedet om som for at høre, hvad der var tale om.

Bernard blev stødt over hendes spot og syntes ikke om den måde, hun tog sagen på. Han stak hånden ned i lommen, fremtog brevet, som den gamle kone havde bragt ham, og rakte det til grevinden.

"Jeg tvivler ikke om, at De er lige så sprogkyndig som jeg, og at det vil være Dem en let sag at tyde disse spanske linjer."

Grevinden greb billetten, læste eller lod, som om hun læste den og rakte den med hjertelig latter til den dame, der stod nærmest ved hende.

"Åh, fru baronesse, vær så god at læse denne kærligheds-epistel, som hr. de Mergy har fået fra sin elskerinde. Det bedste ved det hele er, at jeg synes bestemt, jeg kender håndskriften."

"Det undrer mig ikke," brummede Bernard ærgerligt.

Baronessen læste billetten, lo højt og rakte den til en herre, der lod den gå videre til en anden, og et øjeblik efter var alle de tilstedeværende indviede i den gunst, Bernard de Mergy nød hos en spansk dame.

Da munterheden havde lagt sig en smule, spurgte grevinden med spydig betoning, om han fandt den spanske dame smuk.

"Ja, på ære, frue! Jeg finder hende lige så smuk som De selv."

"Hvad siger De? Det er ikke muligt! De kan kun have set hende om natten, kender jeg hende ret … Og jeg kan forsikre dem, at jeg af hjertens grund ønsker Dem til lykke med Deres erobring."

Og hun begyndte at le endnu stærkere.

"Kære veninde," sagde baronessen, "vær så god at sige os navnet på den spanske dame, der er så lykkelig at besidde hr. de Mergys hjerte."

"Ja, det skal jeg gerne; men forinden må jeg bede hr. de Mergy meddele i disse damers påhør, om De har set Deres elskerinde ved dag."

Bernard følte sig meget ilde til mode; og den uro og ærgrelse, man tydelig kunne læse i hans ansigt, gav ham et temmelig komisk udseende. Han svarede intet.

"Rent ud sagt," vedblev grevinden, "er denne billet fra ingen anden end doña Maria Rodriguez. Jeg kender hendes skrift lige så godt som min egen faders."

"Maria Rodriguez!" udbrød alle damerne og lo.

Maria Rodriguez var en dame på over halvtreds. Hun havde i sin tid været hofdame i Madrid og var af en eller anden grund kommet til Frankrig, hvor Marguerite af Valois havde taget hende under sine beskyttende vinger – måske for, ved sammenligningen med dette fugleskræmsel at fremhæve sine egne yndigheder, ligesom malere, der på det samme stykke lærred afbilder en blændende skønhed og en hæsligt udseende dværg. Når doña Rodriguez viste sig i Louvre, morede hele hoffet sig over hendes forskruede væsen og gammeldags klædedragt.

Bernard gyste. Han havde set den gamle spanierinde og mindedes med rædsel, at den maskerede dame havde kaldt sig doña Maria; hans erindringer omtågedes. Han gik helt fra sans og samling, og latteren omkring ham blev endnu stærkere.

"Det er en særdeles tilbageholdende dame," sagde grevinden; "De kunne umuligt have gjort et bedre valg. Hun ser virkelig helt godt ud, når hun har fået sine falske tænder på og sin sorte paryk. Forresten er hun sikkert ikke over tresindstyve år."

"Hun må jo have forhekset ham!" udbrød baronessen.

"De ynder altså oldsager?" spurgte en anden dame.

"Hvor det er skade," hviskede sukkende en af dronningens damer, "hvor det er skade, at mændene har så latterlige indfald!"

Bernard værgede sig af bedste evne. Spydige lykønskninger regnede ned over ham, og han gjorde en temmelig ynkelig figur, da kongens tilsynekomst i den anden ende af salen pludselig bragte latteren og spøgen til at forstumme. Alle skyndte sig at træde til side, og dyb stilhed afløste den larmende munterhed.

Kongen ledsagedes af admiralen, med hvem han havde haft en lang samtale i sit kabinet. Hans hånd hvilede fortroligt på Colignys skulder. Admiralens grå skæg og sorte klædning dannede en stærk modsætning til majestætens ungdom og kostbare, spraglede dragt; når man så dem, skulle man have troet, at den unge konge, med en for kronede hoveder sjælden skønsomhed, havde kåret til sin yndling den klogeste og bedste af alle sine undersåtter.

Medens kongen og admiralen gik igennem salen, og alles blikke fæstedes på dem, hørte Bernard grevindens stemme

hviske ham i øret:

"Bær ikke nag til mig! Læs dette, når De er kommet udenfor."

Samtidig mærkede han, at der faldt noget ned i hans hat, som han holdt i hånden. Det var et forseglet papir, der indeholdt noget hårdt. Han stak det i lommen, og et kvarters tid efter, da han var kommet uden for Louvre, lukkede han papiret op og fandt en lille nøgle tillige med følgende ord:

> "Hermed nøglen til min havedør. Kom i aften klokken ti. Jeg elsker Dem. Jeg vil ikke mere maskere mig for Dem, og De vil omsider få at se doña Maria og
>
> *Diana.*"

Kongen ledsagede admiralen hen til slotstrappen.

"Farvel, kære, gamle ven," sagde han og trykkede hans hænder. "De ved, jeg er Dem hengiven, og jeg ved, at De er min med liv og sjæl, tarme og kallun."

Han ledsagede sine sidste ord med en skoggerlatter. Derpå gik han tilbage til sit kabinet og standsede undervejs foran kaptajn George.

"I morgen efter messen," sagde han til ham, "ønsker jeg at tale med Dem i mit kabinet."

Han vendte hovedet om i det samme og kastede et sky blik i retning af den dør, Coligny netop var gået ud af. Derpå begav han sig til sit kabinet, hvor han lukkede sig inde med marskal Retz.

17. Privataudiensen

Kaptajn George gik hen til Louvre på den fastsatte tid. Så snart han havde sagt sit navn, skød dørvogteren et tæppe til side og førte ham ind i kongens kabinet.

Majestæten sad ved et lille bord og var i færd med at skrive. Som om han frygtede for at blive forstyrret i sin tankegang, strakte han afværgende hånden ud imod kaptajnen og betydede ham, at han skulle vente.

Kaptajn George adlød og blev ærbødigt stående seks skridt fra kongen, medens han brugte sine øjne og tog alt i øjesyn.

Værelsets udstyr var meget tarvelig og bestod væsentligt af jagtredskaber, der var ophængt rundt omkring på væggene. Mellem et langt skydevåben og et jagthorn hang et ret godt udført madonnabillede med en stor buksbomgren ovenover. Bordet, som monarken skrev ved, var oversået med papirer og bøger. På gulvet lå en rosenkrans og en lille bønnebog hulter til bulter mellem fuglenet og falkebjælder. På en pude, henne i en krog, lå en stor myndehund og sov.

Pludselig udstødte kongen en kraftig ed og kastede pennen hen ad gulvet. Han fo'r op og styrtede med sænket hoved et par gange op og ned i værelset; derpå standsede han pludselig foran kaptajnen og sendte ham et forvildet blik, som om det var første gang, han så ham.

"Åh, er det Dem!" sagde han og gik et skridt tilbage. Kaptajnen bukkede dybt.

"Det var godt, De kom … Der er noget, jeg absolut må tale med Dem om … men …"

Han standsede.

Med åben mund, fremstrakt hals og den venstre fod et kvarter foran den højre, afventede George slutningen af den afbrudte sætning; men kongen havde atter ladet hagen synke ned på brystet og syntes optaget af tanker, der intet havde at gøre med, hvad han for et øjeblik siden var på nippet til at udtale.

Der blev en pause på nogle minutter.

Majestæten satte sig hen igen og lagde hånden på panden som et menneske, der er træt.

"Det pokkers rim!" udbrød han og stampede i gulvet, så at hans lange sporer klirrede.

Myndehunden vågnede med et sæt og troede, at der blev kaldt ad den. Den rejste sig op, nærmede sig kongens stol, lagde sine forpoter på hans knæ, løftede sit spidse, smalle hoved, åbnede kæberne og gabte ham lige op i ansigtet. Så vanskeligt er det at bibringe en hund den takt, der sømmer sig ved hove.

Kongen puffede til dyret, der sukkende luskede hen på sin plads; og da hans blik ligesom tilfældigt på ny traf kaptajnen, udbrød han:

"Undskyld mig, George; men det er et bandsat rim, der får mig til at svede blod."

"Jeg kommer måske Deres Majestæt til ulejlighed," sagde George og bukkede dybt.

"Nej, aldeles ikke," sagde kongen.

Han rejste sig op og lagde fortroligt sin hånd på kaptajnens skulder. Samtidig smilede han; men det var kun med læberne. Det adspredte udtryk i øjnene havde ingen del i smilet.

"Er du træt endnu efter jagten forleden?" spurgte kongen, der øjensynlig ikke vidste, hvordan han skulle begynde samtalen. "Det varede noget længe, inden vi fik bugt med hjorten!"

"Hvis jeg ikke med lethed kunne tåle en tur som den i forgårs, fortjente jeg sandelig ikke at føre et kompagni af Deres Majestæts lette ryttere. I de sidste krige gav hertugen af Guise mig navnet 'Albaneseren', fordi han altid så mig i sadlen."

"Ja, jeg har nok hørt fortælle, at du er en god rytter. Men, sig mig, forstår du også at bruge en bøsse?"

"Åh ja, ret godt; men jeg kan dog langtfra måle mig med Deres Majestæt. Det er der nu vist i det hele taget ikke mange, der kan."

"Kan du se den lange bøsse derhenne. Kom tolv dyrehagl i den, og jeg er vis på, der går ikke ét af dem uden for brystet af den hedning, du skyder til måls efter på tresindstyve skridts afstand."

"Tresindstyve skridt! Det var ikke så lidt. Men jeg turde dog ikke stå for skud på den afstand, hvis det var Deres Majestæt, der var skytte."

"Og med en god kugle kan den træffe en mand på to hundrede skridts afstand."

Kongen tog bøssen ned fra væggen og rakte den til kaptajnen, der undersøgte den omhyggeligt og lod aftrækkeren spille.

"Det er smukt og solidt arbejde," sagde han; "den må sikkert skyde fortrinligt."

"Jeg kan mærke, du forstår dig på våben, George. Læg den engang til kinden og lad mig se, hvordan du bærer dig ad."

Kaptajnen adlød.

"En bøsse er en herlig ting," vedblev kongen med dvælende stemme. "På hundrede skridts afstand kan man, ved et lille tryk med fingeren, med sikkerhed jage en god kugle ind i kroppen på sin fjende, om han så har pansersærk eller kyras."

Kongen så næsten aldrig på den, han talte med – enten det nu var en vane, han havde, eller det var noget medfødt – men denne gang stirrede han stift på kaptajnen med et underligt blik. George slog uvilkårlig øjnene ned, og kongen gjorde næsten straks det samme. I et øjeblik tav de begge stille. George tog først ordet.

"Ja, ganske vist," sagde han; "men med al respekt for skydevåben, så er dog lanse og kårde langt sikrere ..."

"Ja; men med en god bøsse ..."

Han smilede med et skulende blik og vedblev straks efter:

"George! Det er kommet mig for øre, at du er blevet alvorligt fornærmet af admiralen."

"Har Deres Majestæt ..."

"Ja, jeg har det fra sikker kilde. Men det ville alligevel more mig ... Jeg forlanger bestemt, at du nu selv fortæller mig, hvordan det gik til."

"Det forholder sig ganske rigtigt, Deres Majestæt. Det var i anledning af en kedelig sag, der i højeste grad lå mig på sinde ..."

"Din broders duel, ikke sandt? Ja, det må minsandten være en dygtig fyr, sådan som han har klaret sig. Han har min agtelse. Comminges var en spradebasse, som det gik fuldstændig efter fortjeneste. Men hvordan pokker gik det til, at den gamle gråskæg kunne falde på at skælde dig ud?"

"Vor forskellige trosretning og min omvendelse, som jeg mente, var glemt …"

"Glemt?"

"Ja, Deres Majestæt har jo slået en streg over alle religiøse stridigheder og ved sin upartiske retfærdighed …"

"Du kender ikke admiralen, kan jeg mærke. *Han* glemmer intet."

"Nej, det har jeg mærket," svarede kaptajnen, og der gled en skygge over hans ansigt.

"Sig mig, George, hvad agter du at gøre?"

"Hvad jeg agter at gøre, Deres Majestæt?"

"Ja, tal frit ud, og lad mig høre."

"Jeg er jo kun en ringe adelsmand, Deres Majestæt, og admiralen er desuden en alt for gammel mand til, at der kunne være tale om en duel."

Han frygtede for at have forløbet sig over for kongen og vedblev for at bøde på den dristighed, hvori han mente at have gjort sig skyldig:

"Tilmed ville jeg nødig udsætte mig for at miste Deres Majestæts nåde, hvis jeg gjorde det."

"Åh, det har vist ingen nød!" udbrød kongen og lagde atter fortroligt sin hånd på Georges skulder.

"Heldigvis," vedblev kaptajnen, "kan jeg ganske roligt, uden skrupler, stikke admiralens fornærmelse i lommen. Hvis derimod en jævnbyrdig vovede at træde min ære for nær, ville jeg ufortøvet bede Deres Majestæt om tilladelse til …"

"Du vil altså ikke hævne dig på admiralen, kan jeg mærke? Det gamle æsel kunne dog snart trænge til en dravat!"

George stirrede målløs på majestæten.

"Det kan dog ikke nægtes, han har fornærmet dig," vedblev kongen. "Ja, han har endog forhånet dig, efter hvad jeg har hørt. En adelsmand kan da ikke lade sig behandle som en lakaj. Der er dog, min salighed, grænser for, hvad man bør lade sig byde, om fornærmeren så er aldrig så højt på strå!"

"Hvordan skulle jeg bære mig ad med at hævne mig på ham? Han ville finde det langt under sin værdighed at krydse klinge med mig."

"Måske. Men ..."

Kongen greb bøssen og lagde den til kinden.

Kaptajnen for to skridt tilbage. Monarkens gestus var tydelig nok, og det djævelske udtryk i hans ansigt var desuden ikke til at tage fejl af.

"Hvorledes? Deres Majestæt vil tilråde mig? ..."

Kongen dunkede bøssekolben hårdt imod gulvet og sendte kaptajnen et opbragt blik.

"Tilråde dig? Jeg tror, du raser! Jeg vil, min salighed ikke tilråde dig det aller mindste!"

George vidste ikke, hvad han skulle svare. Han gjorde, som mange andre ville have gjort i hans sted: bukkede og slog øjnene ned.

"Ganske vist, jeg nægter ikke, at hvis du sendte ham en kugle i livet for at hævne din ære ... så ville jeg i grunden finde det ganske i sin orden. Det er nu engang sådan, at en adelsmands ære er det kostbareste, han ejer, og når det er den, der har lidt skade, er der ikke den ting, han bør vige tilbage for. Desuden er Coligny og hele hans slæng mig en torn i øjet ved deres frække og uforskammede færd. For at komme til magten i mit sted tror jeg gerne, de slyngler drejede halsen om på mig, hvis de

kunne … Når jeg ser admiralen, får jeg stundom lyst til at rive alle børsterne ud af skægget på ham."

På denne ordstrøm fra en mand, der ellers var temmelig fåmælt, svarede kaptajnen ikke med en stavelse.

"Men i Djævelens skind og ben, hvad har du i sinde at gøre? Ved du hvad … i dit sted ville jeg stå og holde øje med ham, når han kom ud fra sin … kætterforsamling, og så ville jeg sende ham, fra et eller andet vindue, en kugle lige i ryggen. Du kan stole på, at min fætter Guise ville være dig taknemmelig derfor, og samtidig skaffede du fred og ro i landet. Ved du af, at den skinhellige gamle knægt er mere konge i riget end jeg selv? Det begynder snart at blive mig for muntert, kan du tro. Jeg siger dig ikke rent ud, hvad jeg tænker; men man bør dog lære den frække satan ikke at flænge i en adelsmands ære. En flænge i æren kan kun læges ved en flænge i huden."

"En adelsmands ære heles ikke ved et snigmord. Den sønderrives."

Dette svar virkede som et lynslag på monarken. Han blev stående ubevægelig, med hænderne udstrakt mod kaptajnen og endnu holdende bøssen, som han syntes at række ham som et redskab til hævn. Hans blege mund stod halvt åben, og hans øjne, der stirrede stift på George, syntes både at modtage og at udstråle en skrækkelig trolddomsmagt.

Bøssen gled endelig ud af kongens skælvende hænder og faldt larmende mod gulvet.

Kaptajnen bukkede sig hurtigt for at tage den op, og kongen satte sig atter hen i lænestolen og sænkede hovedet med en mørk mine. Hans dirrende læber og sitrende bryn røbede den kamp, der foregik i hans indre.

"Kaptajn," sagde han efter en lang pause, "hvor er dit kompagni?"

"I Meaux, Deres Majestæt."

"Om få dage skal du støde til det og selv føre det tilbage til Paris. En af dagene skal du få nøjere ordrer. Farvel."

Der var en hård og vred klang i hans stemme. Kaptajnen hilste dybt, og monarken pegede på døren som tegn på, at audiensen var til ende.

George fjernede sig baglæns, stadig bukkende, da kongen pludselig for hen imod ham og greb hans arm.

"Ikke et ord! Forstår du!"

George bukkede og lagde hånden på brystet. Da han kom udenfor, hørte han kongen kalde på myndehunden i en hidsig tone og knalde med sin jagtpisk, som om han havde i sinde at lade sit onde lune gå ud over det stakkels dyr.

Så snart George var kommet hjem, skrev han følgende linjer, som han sørgede for at skaffe admiralen i hænde:

"Hr. Admiral! Ikke af kærlighed til Dem, men af kærlighed til æren, opfordres De til at vogte Dem for hertugen af Guise og måske for en *endnu mægtigere*. Deres liv er i fare."

Dette brev havde ingen indflydelse på admiralens uforfærdede sjæl. Som bekendt blev han kort tid efter, den 22. august 1572, ramt af en usling, der hed Maurevel, og som ved denne lejlighed erhvervede sig tilnavnet *kongelig morder*.

18. Amors katekismus

Når to elskende passer omhyggelig på ikke at røbe sig, kan der undertiden hengå godt og vel otte dage, førend folk kommer under vejr med, at de holder af hinanden.

Efter dette tidspunkt slappes agtpågivenheden; turtelduerne føler sig tryggere og finder det overflødigt at være så påpasselige; men et øjekast gribes let i flugten og fortolkes endnu lettere – og så ved man det hele.

Det varede da heller ikke ret længe, førend grevinde Turgis' og Bernard de Mergys følelser for hinanden ophørte at være nogen hemmelighed ved hove.

En mængde soleklare beviser afskar enhver tvivl og måtte have åbnet øjnene på blinde.

Fru Turgis bar således sædvanligvis lillafarvede bånd, og Bernards parérplade, trøje og sko var ligeledes prydede med lilla rosetter.

Grevinden havde ofte udtalt, at hun ikke kunne udstå fipskæg, men at hun derimod syntes godt om en opad-snoet knebelsbart, og man lagde i den sidste tid mærke til, at Bernards hage var omhyggelig raget, og at hans knebelsbart, der var *vanvittig* friseret, indsmurt med pomade og kæmmet med blykam, dannede ligesom en halvmåne, hvis spidser hævede sig højt op over næsetippen. Ja, det fortaltes endogså, at en herre ved hoffet, da han en morgen ganske tidligt rent tilfældigt kom forbi Rue des Assis, havde set grevindens havedør blive lukket op og en mand komme ud, i hvem han,

uagtet den mystiske person havde svøbt kappen om sig lige op til næsen, uden vanskelighed genkendte Bernard de Mergy.

Mistanken fik dog endnu mere næring ved, at den unge huguenot, der hidtil havde drevet ubarmhjertigt gæk med alle katolske ceremonier, nu pludselig, til almindelig forbavselse, var blevet en flittig kirkegænger og tog ivrig del i processionerne, ja endogså dyppede sine fingre i vievand, noget, han kort tid forinden ville have betragtet som en forfærdelig brøde.

Der hviskedes i krogene om, at grevinde Turgis havde frelst en vildfaren sjæl fra fortabelse, og adskillige unge adelsmænd, der bekendte sig til den reformerte lære, erklærede, at de måske ville tænke alvorligt på at omvende sig til katolicismen, hvis de i stedet for kapucinere og franciskanermunke kunne få unge, smukke damer som fru Turgis til at prædike for sig.

I virkeligheden var Bernard dog langt fra blevet omvendt. Ganske vist fulgte han grevinden til kirke, men han tog altid plads ved hendes side og hviskede uophørlig til hende, så længe messen varede, til stor forargelse for de andægtige. Ved at snakke til grevinden gik han ikke alene selv glip af messen, men virkede også forstyrrende på omgivelserne og hindrede de troende i at skænke gudstjenesten tilbørlig opmærksomhed.

Som bekendt, var en procession i hine tider en lige så stor folkeforlystelse som en karnevalsfest nu om stunder, og med hensyn til vievandet gjorde Bernard sig ingen skrupler ved at dyppe sine fingre i det, da han derved fik ret til for alles øjne at trykke en smuk hånd, som altid skælvede, når den berørte hans.

I øvrigt var det ham ikke nogen let sag at bevare sin tro, og det kneb så meget mere at holde stand, som grevinden altid

iværksatte sine omvendelsesforsøg i de øjeblikke, da det var ham vanskeligst at nægte hende noget.

"Kære Bernard," sagde hun en aften til ham, idet hun lagde sit skønne hoved til hans skulder og slyngede sine lange sorte hårfletninger om hans hals; "kære Bernard, i dag har vi været i kirke sammen. Har den smukke præken virkelig ikke gjort indtryk på din sjæl? Er det muligt, at du kan vedblive at være lige ufølsom?"

"Men, elskede Diana, hvorledes kan du dog tro, at en snøvlende kapucinermunk kan udvirke det, som din blide røst, dit strålende blik og dine kærlighedsfulde argumenter forgæves har søgt at opnå?"

"Hvor du er afskyelig, Bernard! Jeg er så vred på dig, at jeg kunne kvæle dig," sagde hun og trak blidt i en af sine fletninger, så at han trykkedes tættere ind til hende.

"Ved du, kære Diana, hvad jeg bestilte, mens munken prækede? Jeg talte perlerne i dit hår. Se, hvordan du har spredt dem rundt omkring i stuen!"

"Tænkte jeg det ikke nok! Du har ikke hørt et ord af hele talen, men som sædvanlig haft hovedet fuldt af alt mulig andet. Jeg ser nok," vedblev hun i en modfalden tone, "at du ikke elsker mig nær så højt, som jeg elsker dig; for hvis så var, havde du sikkert omvendt dig for længe siden."

"Ak, kæreste Diana, hvorfor skal vi dog idelig spilde tiden med alle disse ørkesløse stridigheder? Overlad sligt til præsterne og de lærde ved Sorbonne; men lad os to dog være så fornuftige at anvende tiden på en bedre måde."

"Slip mig, hører du! … Åh, hvor jeg ville prise mig lykkelig, hvis jeg kunne opnå at frelse din sjæl. Jeg kan forsikre dig,

Bernardo, at hvis det gjaldt din frelse, ville jeg med største glæde tilbringe det dobbelte antal år i skærsilden."

Han trykkede hende smilende til sit bryst, men hun stødte ham fra sig med et udtryk af den dybeste smerte.

"Ak, Bernardo!" udbrød hun med tårer i sine smukke øjne; "der er ingen alvor i dine følelser. Du bekymrer dig ikke det mindste om min sjæls frelse og forstår ikke at værdsætte min usigelige kærlighed."

"Kære veninde, ved du da ikke, at sand elskov er en følelse, der dækker over mange synder?"

"Jo, det ved jeg. Men kunne jeg blot frelse din sjæl, ville jeg være sikker på den evige salighed! Alle de synder, vi har begået sammen, og som vi også fremtidig vil gøre os skyldige i … alt dette vil blive os tilgivet. Ja, hvad mere er, vore synder vil da have været det redskab, der har tjent til vor frelse."

Med disse ord knugede hun ham ind til sig af al magt, og den begejstring, der lyste på hendes ansigt, havde under disse omstændigheder noget så komisk ved sig, at Bernard måtte beherske sig for ikke at le højt over denne besynderlige måde at prædike på.

"Jeg synes, kære Diana, at vi skulle vente lidt endnu med at omvende os. Når vi begge to er blevet gamle … for gamle til at elske …"

"Du bringer mig virkelig til fortvivlelse med din spot. Hvorfor spiller der dette djævelske smil om din mund? Tror du, jeg har lyst til at kysse den nu?"

"Du ser jo, at nu smiler jeg ikke mere."

"Ja, det er godt, så vil jeg ikke længere gå i rette med dig … Sig mig elskede ven, har du læst den bog, jeg lånte dig forleden?"

"Ja, jeg fik den færdig i går."

"Nå, hvad synes du om den? Det kan man kalde bevisførelse, ikke sandt? Overfor sådanne grunde må vantroen bøje sig i støvet."

"Kære Diana! Din bog er et sammensurium af vås og usandhed fra ende til anden. Det er endnu det dummeste tøjeri, som indtil dato er udgået fra en papistisk presse. Lad os være enige om, at du slet ikke har læst den, skønt du taler så afgjort om den."

"Nej, det er sandt nok, jeg har endnu ikke fået læst den," svarede hun og rødmede let; "men jeg føler mig overbevist om, at den er opfyldt af gode og sunde tanker. Alene den hån, hvormed den omtales af huguenotterne, er mig tilstrækkeligt bevis for bogens værd."

"Det kunne more mig, blot for løjers skyld, med den hellige skrift i hånden at bevise dig lige så klart som to og to er fire ..."

"Nej, lad endelig være, Bernard. Vorherre bevare mig for sligt! Det ligger ikke for mig at granske i skrifterne, sådan som kætterne bærer sig ad. Jeg vil på ingen måde udsætte mig for, at du måske svækkede min tro. Det ville desuden være spildt ulejlighed. I huguenotter er altid udrustede med et utal af argumenter, der kan gøre en helt fortvivlet. I slynger dem i næsen på jeres modstandere, når de mindst aner det, og de stakkels katolikker, der hverken kender Bibelen eller Aristoteles, står helt fortabte og ved slet ikke, hvad de skal svare."

"Ja, netop! Sagen er den, at I katolikker kun bryder jer om at tro, men slet ikke undersøger beskaffenheden af jeres tro. Vi andre derimod gransker omhyggeligt vor religion, førend vi

indlader os på at forsvare den, og navnlig førend vi prøver på at udbrede den videre."

"Hvor jeg ville ønske, at jeg ejede blot halvparten af franciskanermunken, pater Girons glimrende veltalenhed!"

"Den indbildske nar! Men det nytter ham ikke alt det, han skryder og skråler. For seks år siden hakkede vor præst, Houdart, ham fuldstændig til plukfisk."

"Det er ikke sandt! Det er kun noget, huguenotterne påstår."

"Hvordan? Har du virkelig ikke hørt, at i ordstridens hede faldt store sveddråber fra paterens pande ned på en Chrysostomus, han holdt i hånden? Et vittigt hoved improviserede øjeblikkelig et vers, der lød sådan ..."

"Jeg vil ikke høre det. Forskån mit stakkels øre for dine letfærdige, sårende ord. For Himlens skyld, kære Bernard, vogt dig for de onde røster, der lokker dig på afveje. Jeg bønfalder dig, tænk på din sjæls frelse og vend tilbage til den sande kirke!"

Og da hun syntes at se, at hendes indtrængende formaninger mødtes med et vantro smil, udbrød hun, ganske ude af sig selv:

"Så sandt du elsker mig, Bernard, forlanger jeg af dig i vor kærligheds navn, at du øjeblikkelig afsværger din forargelige tro!"

"Det ville være mig langt lettere for din skyld at ofre livet, kære Diana, end de anskuelser, som min fornuft overbeviser mig om, er rigtige. Hvor højt jeg end elsker dig, kan jeg dog ikke derfor tvivle om en så indlysende sandhed som, at to og to er fire."

Bernard kendte et sikkert middel til at gøre ende på den slags samtaler, og det brugte han nu.

"Ak, elskede ven," sagde grevinden med mat stemme, da den gryende dag nødsagede Bernard til at gå bort; "for din skyld ofrer jeg min egen sjæl, uden at det lykkes mig at frelse din."

"Vær ikke forknyt, min due! Pater Giron giver os nok begge to en god absolution, før vi himler!"

19. Munken

Dagen efter Marguerites bryllup med kongen af Navarra fik kaptajn George ordre til at forlade Paris for at tiltræde kommandoen over sit kompagni lette ryttere, der lå i garnison i Meaux. Hans broder tog sig det ikke særlig nær, at de måtte skilles, og gjorde sikker regning på at se George inden festlighedernes afslutning. Fru Turgis optog ham så stærkt, at nogle øjeblikkes ensomhed syntes ham ganske velgørende. Om natten var han aldrig hjemme, og han sov om dagen.

Fredag den 22. august 1572 blev Coligny hårdt såret ved et bøsseskud, der kom fra en skurk ved navn Maurevel. Hertugen af Guise, der udpegedes af rygtet som ophavsmand til snigmordsforsøget, forlod dagen efter Paris for at unddrage sig de reformertes trusler og klager. Kongen syntes først meget oprørt over det skete, men modsatte sig dog ikke hertugens tilbagekomst, der indtraf på en mærkedato, nemlig den 24. august, samme dag som det skrækkelige blodbad.

Efter først at have aflagt besøg hos admiralen red en talrig skare unge protestantiske adelsmænd rundt i Paris' gader i den hensigt at opsøge hertugen af Guise eller hans venner og at yppe strid med dem, hvis de traf dem. I begyndelsen forløb alt overordentlig fredeligt. Hvad enten befolkningen forskrækkedes over de krigerske ryttere, eller man endnu ikke fandt øjeblikket passende til at give sine følelser tilkende, nok er det, at man forholdt sig tavs og slet ikke syntes at tage notits af de kamplystne huguenotters høje råb: *"Ned med Guiserne! Død over admiralens snigmordere!"*

Ved omdrejningen til en gade mødte de pludselig en halv snes unge katolske adelsmænd, blandt hvilke flere var knyttet til huset Guise. Et sammenstød syntes uundgåeligt, men, mærkeligt nok, blev det ikke til noget. Katolikkerne tog ikke til genmæle mod protestanternes hånsord (måske af forsigtighed, måske efter højere ordre) og den forreste, en køn ung mand, red hen imod Bernard og sagde til ham i en fortrolig, venskabelig tone:

"Goddag, hr. de Mergy! De har vel set admiralen? Hvordan har han det? Er morderen pågrebet?"

Der gjordes holdt på begge sider. Bernard genkendte Vaudreuil, besvarede hans hilsen og svarede på hans spørgsmål. Flere fulgte Vaudreuils eksempel og red hen til dem, de kendte i den modsatte skare; og da de samtaler, der førtes, kun var korte, opstod der ingen strid. Katolikkerne veg pladsen, og de to partier red fredelig videre, hver i sin retning.

Vaudreuil blev holdende ved siden af Bernard og blev ved at snakke med ham en stund efter, at de andre var redet bort. Da han omsider bød ham farvel, kastede han i det samme et prøvende blik på Bernards hest og sagde:

"Tag Dem i agt. Buggjorden er løs. Det skulle De sørge for at rette."

Bernard steg af hesten og strammede gjorden. Næppe havde han svunget sig i sadlen igen, førend han hørte stærkt trav bag ved sig.

Han vendte sig om og så en ung mand, hvis navn han ikke kendte, men som han havde bemærket blandt den skare, de nylig havde mødt.

"Gudsdød!" råbte katolikken, da han kom nærmere. "Det skulle glæde mig, om jeg kunne være så heldig, på tomandshånd, at træffe en af de fyre, der for lidt siden råbte: *Ned med Guiserne!*"

"Det ønske kan De nemt få opfyldt," svarede Bernard. "Hvormed kan jeg tjene Dem?"

"De er måske netop en af de slyngler?"

Bernard trak øjeblikkelig blank og slog ham med flad klinge tværs over ansigtet. Katolikken greb straks en sadelpistol, rettede den mod sin modstanders bryst og gav fyr. Heldigvis brændte kun forladningen af. Bernard riposterede med et vældigt hug i hovedet på sin fjende, så at han styrtede af hesten, badet i sit blod.

Tilskuerne, der hidtil havde forholdt sig passive, tog øjeblikkelig parti for den sårede og angreb sejrherren så voldsomt med stenkast og knipler, at han helt opgav at forsvare sig og skyndte sig at spore sin hest og sætte afsted i galop.

Ved en alt for brat drejning om et hjørne snublede hesten og slog ham af.

Han kom ikke noget til, men fik dog næppe rejst sig op, førend pøbelen var nået ham ind på livet og omringede ham fra begge sider. For at have ryggen fri støttede han skuldrene mod en mur og holdt en tid lang alle dem fra sig, som hans kårde kunne række. Men da til sidst et vældigt knippelhug brækkede klingen midt over, blev han kastet omkuld, overmandet og ville være blevet fuldstændig flået, hvis ikke i det samme en franciskanermunk var faret midt ind i flokken og havde dækket ham med sit legeme.

"Er I gale, børn!" råbte han. "Slip den mand, han har jo ingenting gjort!"

"Det er en huguenot!" hylede en mængde ophidsede stemmer.

"Nå, så lad ham få tid til at angre; det kan jo godt lade sig gøre endnu."

Hænderne, der holdt Bernard som i en skruestik, slap øjeblikkelig deres tag.

Han rejste sig op, greb sin brudte klinge og beredte sig til at sælge sit liv dyrt, hvis de rasende mennesker igen skulle falde over ham.

"Lad ham leve," vedblev munken. "Slå jer til tåls, børn; I skal ikke være så utålmodige! Når I blot vil vente, varer det såmænd ikke længe, kan jeg forsikre jer, førend alle huguenotterne bliver rettroende kristne og synger messen på latin."

"Vente, vente!" brummede misfornøjede stemmer. "Vi har snart måttet vente i en evighed, medens de fordømte kætterhunde stadig, hver søndag, forarger alle brave kristne med deres elendige hokuspokus."

"Stol blot på mig, børn, så skal I se, I bliver ikke narret," vedblev munken i en oprømt tone. "I kender nok et ordsprog, der siger, at *uglen tuder så længe, til vejret går fra den?* Lad de gode huguenotter kun more sig med at skråle en stund endnu, så vil de dog snart få en anden melodi at høre, det kan I tage gift på. Hvad fyren her angår, kan I bare overlade ham til mig, så skal jeg nok tage ham under behandling og gøre ham til en god kristen. Og nu hjem, hvor l hører til, og tag jer vel i agt for at svide omeletten, fordi I ikke synes, den bliver hurtig nok færdig."

Munkens formaninger var ikke rigtig efter mængdens hoved; men Bernard blev dog ikke mere forulempet, og man gav ham endogså hans hest tilbage.

"Det er såmænd første gang," sagde han leende til pateren, "at synet af en munkekutte har gjort mig glad. Vær overbevist om min taknemmelighed, og forsmå ikke disse penge."

"Hvis det er til de fattige, tager jeg gerne imod dem. Jeg skal nemlig sige Dem, at jeg mener Dem det godt. Jeg kender en smule til Deres broder og vil gerne hjælpe Dem. De må omvende Dem endnu i dag. Følg med mig, så skal den ting snart komme i orden."

"Nej, hvad det angår, må De have mig undskyldt. Jeg har ingen lyst til at omvende mig. Men hvad skylder jeg dog egentlig denne store interesse? … Det er jo pater Lubin, ikke sandt?"

"Jo, det er netop mig … og jeg har adskillige gange i den senere tid set Dem liste ud sent om aftenen og luske hjemad før daggry; men det bliver mellem os! … Sig mig, vil De ikke indrømme, hr. de Mergy, at en munk somme tider kan være til nytte?"

"Jo, hr. pater, og jeg skal sandelig aldrig glemme, hvad jeg skylder Dem."

"Men, hvad det angår at omvende Dem …?"

"Så må jeg atter svare nej. Hvis jeg nogen sinde kommer i en katolsk kirke, bliver det kun for at høre Dem præke."

"De er en mand med smag, lader det til."

"Og en varm beundrer af Deres veltalenhed."

"Hvor det er skade, at De hænger så trofast ved kætteriet! Men jeg har advaret Dem; mere kan jeg ikke gøre. Nu må der

ske, hvad der vil; jeg vasker mine hænder. Farvel, min søn."

"Farvel, hr. pater."

Bernard steg til hest og nåede atter hjem, lidt mør i alle lemmer, men i øvrigt godt tilfreds med at være sluppet så billigt fra en historie, der nær havde kunnet koste ham livet.

20. De lette ryttere

Den 24. august i skumringen red et kompagni lette ryttere ind i Paris gennem Saint-Antoine porten. Et tæt lag støv på soldaternes støvler og klæder vidnede om et langt ridt. På de vejrbidte ansigter, der beskinnedes af den dalende sols sidste stråler, læstes den ubestemte ængstelse, som føles, når man nærmer sig en begivenhed, man endnu ikke kender, men som man aner, er af uhyggelig natur.

Troppen red langsomt hen imod en stor, åben plads, der strakte sig i nærheden af det gamle Tournelles-palæ. Her befalede kaptajnen at gøre holdt og sendte derpå en halv snes mand, med en kornet i spidsen, ud på rekognoscering, medens han selv, foran hver af de tilstødende gader, anbragte vagtposter, der fik ordre til at tænde lunten an, som om fjenden allerede var i sigte; og efter at have truffet denne ualmindelige forsigtighedsregel red han tilbage foran fronten og råbte hårdt og bydende:

"Vagtmester!"

En gammel hugaf, med guldtresse på hatten og broderet skærf om livet, nærmede sig ærbødigt.

"Er alle folkene forsynet med lunter?"

"Javel, hr. kaptajn."

"Har de krudt nok? Og kugler?"

"Javel, hr. kaptajn."

"Godt."

Kaptajnen red langsomt videre foran fronten. Vagtmesteren fulgte efter i en hestelængdes afstand; han havde bemærket sin

chefs onde lune og turde ikke rigtig tiltale ham; endelig tog han mod til sig:

"Hr. kaptajn! Må jeg give folkene lov til at fodre? Dyrene har ikke fået det mindste at æde siden i morges."

"Nej."

"Blot en lille håndfuld havre? Det var hurtigt besørget."

"Ikke et sekund må tøjlerne tages af hestene."

"Jamen, hvis de skal 'på arbejde' i nat, så må de virkelig ..."

Officeren gjorde en utålmodig gestus og afbrød ham i en skarp tone:

"Nej; det bliver som jeg har sagt. Træd af!"

Vagtmesteren red slukøret tilbage mellem folkene.

"Nå, vagtmester, hvad sagde han?"

"Fik du noget at vide?"

"Hvad skal der ske?"

"Tror du, det bliver alvor?"

"Hvad er der på færde?"

En snes spørgsmål rettedes samtidig til ham af gamle soldater, som i kraft af mange års tjeneste og lang vane tillod sig denne fortrolighed over for deres foresatte.

"Ja, vent bare, kammerater, så skal I se løjer," brummede vagtmesteren i en tone som en mand, der ved mere, end han vil sige.

"Hvad mener du? Hvad er det, du sigter til?"

"Vi må ikke tage tøjlerne af dyrene, må I vide, så meget som et eneste sekund ... af den grund, at vi hvert øjeblik kan vente, at det skal gå løs."

"Nå, sådan at forstå!" sagde trompeteren. "Vi skal altså slås? Og med hvem, om jeg må spørge?"

"Med hvem?" gentog vagtmesteren for at få tid til at tænke sig om, inden han svarede. "Det var da et underligt spørgsmål. Jeg begriber ikke, hvor du kan være i tvivl om det. Selvfølgelig med *kongens fjender*! Hvem andre havde du tænkt dig?"

"Men med hvad for fjender? Ellers er jeg jo lige klog," vedblev den ufortrødne spørger.

"Du ved altså ikke, hvem der er kongens fjender? Det kan du ikke være bekendt!" svarede vagtmesteren og trak medlidende på skulderen.

"Kongens fjender, det er jo spanierne," bemærkede en anden; "men jeg kan da ikke tro, de skulle være kommet listende på hosesokker, uden at man havde mærket det allermindste."

"Åh," sagde en tredje, "jeg kender da adskillige fjender af kongen, der ikke hører hjemme i Spanien."

"Bravo! Bertrand har ret; han er ikke tabt bag ad en vogn!" sagde vagtmesteren og nikkede bifaldende.

"Hvad kan han mene?"

"Hvorfor taler han ikke rent ud af posen?"

"Hvem er det dog, han sigter til?"

"Hvem skal vi binde an med?"

"Med huguenotterne naturligvis!" sagde Bertrand. "Det behøver man ikke at være nogen heksemester for at have opdaget. Det er jo en bekendt sag, at huguenotterne har fået deres religion fra Tyskland … og at vi ikke står os godt med tyskerne, det har jeg såmænd mærket mere end én gang, navnlig ved Saint-Quentin, hvor de sloges som djævle."

"Det er meget sandt," sagde trompeteren; "men nu har vi sluttet fred. Der er blæst for mange fanfarer i den anledning til, at jeg skulle glemme det."

"At de ikke hører til vore fjender," sagde en ung fyr, der var klædt finere end de andre, "det fremgår tydelig nok deraf, at grev de la Rochefoucauld skal anføre de lette ryttere i det forestående felttog i Flandern; og at han ikke er katolik, det ved da Gud og hvermand. Ja, jeg tør da holde fingeren på øjet og bede Fanden slå til på, at der ikke engang er så meget som blot en blodsdråbe i ham, der er katolsk. Han går med huguenothat og condésporer!"

"Gid pokker havde ham, den spidsmus!" udbrød vagtmesteren. "Det ved du ikke noget om, Merlin, for den gang var du ikke ved kompagniet, men det er i såmænd ikke la Rochefoucaulds skyld, at vi ikke alle sammen ligger med næsen i vejret i Poitou. Det er den største lurendrejer, du kan tænke dig!"

"Ja, og så har han desuden vovet at påstå," tilføjede Bertrand, "at de lette ryttere ikke er en bønne værd i sammenligning med de tyske lejesvende. Det er lige så vist, at han har sagt det, som at den hest dér er rødskimlet. Jeg har det fra en af dronningens pager."

Alle ansigterne omkring ham fik et udtryk af harme, der dog hurtig afløstes af nysgerrighed efter at vide, hvad det var for modstandere, man kunne vente at komme i kast med.

"Er det sandt, hvad der siges, vagtmester, at de har villet myrde kongen i går?" spurgte trompeteren.

"Det er naturligvis disse fordømte kættere, der igen har været på færde, det kan du bande på!"

"Værten henne i kroen, hvor vi spiste frokost, fortalte, at de nok vil afskaffe messen."

"Så får vi kødmad hver dag," bemærkede Merlin filosofisk. "Et fad grønsaltet flæsk for en bakke bønner! Den ulykke var da ikke så stor."

"Ja, men jeg vil blot gøre dig opmærksom på, at lige så såre huguenotterne kommer til roret, så tager de, min salighed, og smadrer som et stykke glas alt, hvad der findes af lette ryttere, og sætter deres fordømte tyske lejesvende i stedet."

"Hvis det er tilfældet, så gid pokker havde dem! Hillemænd! Nu er jeg blevet god katolik igen. Hør, sig mig, Bertrand, du har jo tjent hos protestanterne; er det sandt, at admiralens ryttere kun får otte skilling om dagen?"

"Ja, han giver dem ikke en hvid mere, den gamle, gerrige rad; er det ikke skammeligt? Derfor gik jeg også fra ham efter det første felttog."

"Hvor kaptajnen er gnaven i dag," sagde trompeteren. "Han plejer ellers at være så rar og flink mod os alle sammen; men i dag har han næsten ikke lukket munden op lige fra morges. Hvad mon der går af ham?"

"Det er meldingerne, han ærgrer sig over."

"Hvad for meldinger?"

"Naturligvis om det, som huguenotterne har i sinde at gøre."

"Borgerkrigen står for døren," sagde Bertrand.

"Det var brillant!" udbrød Merlin, der altid så tingene fra den lyse side. "Så får vi igen lejlighed til at brænde landsbyer af og spidde huguenotter."

"Det er soleklart," sagde vagtmesteren; "de dumme kætterhunde kan ikke holde sig i skindet, og så har man sendt bud efter os for at sætte skik på dem. Hvad det angår, har det ingen nød; vi skal nok tumle dem."

Kornetten og hans deling kom i det samme tilbage fra rekognoscering. Han red hen til kaptajnen og hviskede til ham, medens de folk, der havde fulgt ham, igen blandede sig mellem de andre.

"Fanden fortære mig," sagde en af dem, "om jeg begriber, hvad der går af Paris i dag! På gaderne har vi ikke mødt så meget som en kat, men inde i Bastillen var der smækfuldt af tropper; der myldrede med schweizerlanser som aks på en kornmark, vil I tænke jer!"

"Skal vi sige en fem hundrede stykker? Mere var der da ikke," indskød en anden.

"Vist er det," sagde den første, "at huguenotterne ville slå kongen ihjel, og midt under tumulten blev admiralen nok såret af selve hertugen af Guise."

"Det har han godt af, den gamle røver!" sagde vagtmesteren.

"Så meget er da sikkert, at jeg hørte schweizerne sige, på deres forbandede kragemål, at man havde tålt dem alt for længe her i Frankrig, og at nu skulle de have på puklen."

"Ja, det er sandt nok, i den sidste tid har de stukket næsen lovlig højt til vejrs," bemærkede Merlin.

"Man skulle tro, det var os og ikke dem, der havde fået klø ved Jarnac og Moncontour, sådan som de skaber og kror sig."

"Man kan snart ikke nære sig for dem," sagde trompeteren; "de åd gerne alt kødet af lammefjerdingen og lod os beholde skanken."

"Katolikkerne er gale, at de finder sig i det; de skulle tage og give dem en ordentlig én over nakken."

"Ja, hvad mig angår," sagde vagtmesteren, "så behøvede kongen blot at sige så meget som: "Hug mig de slyngler ned!" så

skulle de, min salighed, nok få kærligheden at føle."

"Men sig mig engang, Bellerose, hvad tog kornetten sig til, mens I var ovre i Bastillen?"

"Han red hen og snakkede med en, der så ud til at være officer. Jeg kunne ikke høre, hvad schweizeren sagde; men det må have været noget sært noget, for han slog hænderne sammen og råbte hvert øjeblik: 'Ih, du min Gud og skaber! Ih, du alstyrende!'"

To ryttere viste sig i nogen afstand og kom hurtigt nærmere. Den ene, der sad på en stridshingst, var rigt klædt, bar hat med fjer og havde grønt silkeskærf om livet. Den anden var en lille, tyk, firskåren mand i en lang, sort kjortel og med et trækrucifiks i hånden.

"Så, nu går det løs!" udbrød vagtmesteren. "Dér har vi feltpræsten, som skal skrifte de sårede."

"Bare vi havde fået noget at spise først," brummede Merlin. "Det er ikke morsomt at skulle slås med en tom mave."

De to ryttere nærmede sig i sagtere og sagtere tempo, så at de til sidst med lethed standsede, da de nåede kaptajnen.

"Ærbødigst tjener, hr. de Mergy," sagde manden med det grønne skærf. "Mit navn er Thomas de Maurevel; jeg håber, at hr. de Mergy er så nådig at kende mig?"

Kaptajnen vidste endnu intet om Maurevels sidste skændselsdåd; men fandt sig desuagtet bedst tjent med at holde manden tre skridt fra livet og svarede tørt:

"Jeg mindes ikke at have set Dem. De kommer måske for at sige os grunden til, at vi er her?"

"Ja, netop. Det gælder, hr. kaptajn, om at frelse vor ædle konge og den sande tro fra de farer, som truer dem."

"Jeg forstår Dem ikke; behag at forklare dem," svarede George hånligt.

"Huguenotterne har sammensvoret sig mod Hans Majestæt, men deres brødefulde anslag er heldigvis blevet opdaget i tide, og i nat, mens de sover, skal alle gode katolikker slutte sig sammen og give dem den lektion, de fortjener!"

"Det skal gå dem ligesom medianitterne, da den stærke Gideon kom over dem," sagde manden i den sorte kjortel.

"Hvad hører jeg!" udbrød George og fo'r sammen af rædsel.

"Borgerne er forsynet med våben," vedblev Maurevel. "De franske vagtsoldater og tre tusind schweizere befinder sig i staden. Vi har henved tresindstyve tusind mand til vor rådighed. På slaget elleve lyder signalet, og udryddelsen begynder."

"Elendige usling! Hvad vover du at bilde mig ind? Majestæten byder ikke sligt … Når det gælder snigmord, bruger han folk, der gør det for betaling …"

Men inden han endnu havde talt ud, kom han pludselig til at tænke på den underlige samtale, han havde haft med kongen for et par dage siden.

"Ingen overilelser, hr. kaptajn! Hvis Hans Majestæts tjeneste ikke stillede så store fordringer til min virkeevne, skulle De straks have fået svar på tiltale. Men hør mig nu. Jeg kommer fra Hans Majestæt for at befale Dem at gøre mig følgeskab med Deres folk. Vi skal luge og rense i Saint-Antoine kvarteret. Jeg medbringer nøjagtig fortegnelse over de personer, der nødigt må leve natten over. Den ærværdige pater Malebouche, som De ser ved min side, er fulgt med for at lette os vor opgave ved at styrke stemningen og uddele hvide kors blandt folkene, af den

slags der bæres i nat af alle katolikker, for at vi ikke skal tage fejl i mørket af kætterne og de troende."

"Man vover at forlange, at jeg skal give mine folk ordre til at myrde sovende mennesker!"

"Er De måske ikke katolik, og er ikke Karl den Niende Deres konge? Her kan De selv se marskal de Retz underskrift, som jeg håber, De har respekt for."

Han trak et dokument op af sit bælte og rakte ham det.

George vinkede ad en af folkene, og i skæret fra en halmvisk, der tændtes ved en bøsselunte, læste han en lovformelig befaling, i følge hvilken rytterkaptajn George de Mergy opfordredes til i kongens navn at yde borgervagten væbnet bistand og til ganske at rette sig efter hr. de Maurevel i et tjenesteanliggende, som gennem samme nærmere skulle blive ham forklaret. I ordren henvistes til en vedlagt navneliste, der bar følgende overskrift:

"Fortegnelse over de kættere i Saint-Antoine kvarteret, som bør ophøre at leve."

I skæret fra den brændende halmvisk kunne soldaterne se på deres chefs ansigt, hvor voldsomt han påvirkedes af at læse dokumentet, hvis indhold de endnu ikke kendte.

"Mine folk befatter sig ikke med mordhåndværk!" sagde George og slyngede papiret i ansigtet på Maurevel.

"Her er ikke tale om mord," riposterede præsten koldt. "Når huguenotterne ikke vil høre, så må de føle."

"Soldater!" råbte Maurevel til rytterskaren. "Kætterne vil kongen og os til livs; vi må komme dem i forkøbet! I nat, mens de ligger og sover, skal vi dræbe dem alle til hobe … Kongen tilsteder jer at plyndre deres huse."

Et ellevildt glædesråb skar gennem luften:

"Leve kongen! Leve huguenotterne!"

"Stille i geledderne!" råbte kaptajnen med dirrende røst. "Her er det mig, der befaler. Kammerater! Tro ikke, hvad denne usling siger; han lyver! Men selv om det virkelig er kongens vilje, føler jeg mig alligevel overbevist om, at mine folk holder sig for gode til at myrde værgeløse mennesker."

Soldaterne stirrede på ham uden at svare.

"Leve kongen! Død over huguenotterne!" brølede præsten og Maurevel i kor.

"Leve kongen! Leve huguenotterne!" gentog straks efter alle rytterne.

"Nå, kaptajn, vil De så lystre?" spurgte Maurevel.

"Jeg er ikke kaptajn mere!" råbte George og flåede sit skærf og sin ringkrave af sig.

"Grib ham, den forræder!" hylede Maurevel og trak sin kårde. "Slå ham ned som en hund, den oprører, der vover at trodse kongens vilje!"

Men denne gang gik han for vidt. Ingen vovede at lægge hånd på kaptajnen.

George slog til Maurevels kårde, så at den røg hen ad jorden; men i stedet for at gennembore ham med sin egen, nøjedes han med at slå ham midt i synet med kårdeknappen, så at Maurevel glemte at ripostere og trimlede bevidstløs ned ad hesten.

"Farvel, I feje karle!" råbte George til folkene. "Jeg troede, det var soldater, men ser nu, det er en flok snigmordere, jeg har haft med at gøre … Alfred!" vedblev han til kornetten, "hvis du vil være kaptajn, så er der nu en god lejlighed. Sæt dig i spidsen for denne røverbande!"

Med disse ord satte han begge sporer i hestens sider og for i susende galop ind ad byen til. Kornetten satte afsted i samme retning, som for at følge efter, men slog snart over i sagtere tempo, holdt til sidst helt stille, gjorde omkring og vendte tilbage til sit kompagni, åbenbart i den erkendelse, at kaptajnens råd dog ikke var så ueffent, selv om det var givet i vrede.

Maurevel, der endnu var en smule fortumlet efter den sinkadus, han havde fået, krøb bandende op i sadlen, medens munken med hævet krucifiks opfordrede soldaterne til at hugge huguenotterne ned uden skånsel og drukne kætteriet i strømme af blod.

Folkene følte sig i øjeblikket pinlig til mode ved deres kaptajns bebrejdelser; men da de så, han var borte, og fristedes ved udsigten til en herlig plyndring, svang de alle som én deres sabler i luften og svor at ville udføre til punkt og prikke, hvad det måtte behage Maurevel at forlange.

21. Nu eller aldrig

Samme aften, ved sædvanlig tid, sneg Bernard sig, indhyllet i en mørkegrå kappe, med hatten trykket ned over øjnene, så ubemærket som muligt, i retning af sin elskedes bolig. Han havde næppe gået en snes skridt, da han mødte kirurgen Ambroise Paré, hvis kyndige hånd han oftere havde været i berøring med, og som han fik lyst til at standse, da han gættede, hvorfra han kom. Han gav sig til kende for ham og spurgte, hvordan det gik med admiralens sundhed.

"Jo, nu er det bedre," svarede Paré. "Det er lykkedes os at holde såret rent, og dermed er den værste fare overstået. Med Guds hjælp kommer han sig nok. For at skaffe ham en rolig nat har jeg givet ham nogle sovedråber, som jeg håber må virke."

En mand af almuen gik forbi i det samme og hørte, at de talte om admiralen. Han turde ikke sige noget straks, men da han var kommet et stykke hen ad gaden, tog han mod til sig:

"Jeres forbandede admiral skal snart få lov at dingle i galgen!" råbte han og skyndte sig at smøre haser.

"Elendige krapyl!" udbrød Bernard. "Det er skammeligt, at vor prægtige admiral skal være nødt til at blive i en by, hvor så mange mennesker er ham fjendske."

"Hans palæ er heldigvis under god bevogtning," sagde kirurgen. "Da jeg gik fra ham for lidt siden, vrimlede der af soldater overalt; de stod allerede og tændte deres lunter. Men klokken er mange, jeg må nok skynde mig hjem til Louvre."

Han rakte ham hånden, og de skiltes.

Bernard gik videre, og hans tanker tog snart en så behagelig retning, at han ganske glemte både admiralen og katolikkerne. Han kunne dog ikke undgå at bemærke et påfaldende røre i Paris' gader, hvor man ellers sjældent så nogen færdes efter mørkets frembrud. Snart mødte han lastdragere, der bar underlige byrder, som syntes ham at ligne daggerter og spydbundter, snart var det en afdeling soldater, der marcherede tyst hen ad gaden med geværet i begge hænder og tændte lunter. Nu og da hørte han et vindue lynsnart blive smækket op, og i skæret fra tændte lys viste der sig ansigter, som hurtig forsvandt igen.

"Hov!" råbte han til en lastdrager. "Hvor skal du hen så sildig med den pakke hellebarder?"

"Til Louvre, nådige herre, til løjerne i nat," lød svaret.

"Hør, min ven," sagde han til en befalingsmand, der førte en patrulje. "Hvad er der på færde? Hvor agter I jer hen?"

"Til Louvre, nådige herre, til løjerne i nat."

"Halløj, page! Hvad tænker du på? Hvor skal I hen, du og dine kammerater, med alle de stridsheste?"

"Til Louvre, nådige herre, til løjerne i nat."

"Løjerne i nat!" gentog Bernard ved sig selv. "Det lader til, at alle mennesker undtagen jeg ved, hvad her skal gå for sig. Nå, mig kan det være det samme, jeg er lige glad. Hans Majestæt må gerne more sig, uden at jeg er med; jeg bryder mig ikke om at se på hans løjer."

Lidt længere borte så han en lurvet klædt person, der løb hen ad gaden, og som nu og da standsede foran et hus og med et stykke kridt skrev et hvidt kors på døren.

"Hejda, du dér! Er du furér, siden du mærker kvartererne?"

Den ubekendte forsvandt uden at svare.

Da han kom til den gade, hvor grevinden boede, og skulle dreje ned ad den, var han nær løbet i armene på en mand, der ligesom han selv var indhyllet i en stor kappe, og som svingede om det samme hjørne, men i modsat retning.

Trods mørket og begge parters omhu for at slippe ubemærket forbi, kendte de dog straks hinanden.

"Ih, godaften, hr. de Béville," sagde Bernard og rakte ham hånden.

Béville famlede under kappen, som om han flyttede en tung genstand fra højre hånd over i venstre; endelig fik han højre hånd fri og rakte den til Bernard, hvorved kappens flige åbnedes en smule.

"Vel mødt, hr. hjerteknuser," svarede Béville. "Jeg kan næsten tænke mig, hvad der er målet for Deres vandring i denne sene aftentime. De skal hen og se til en smuk dame, ikke sandt?"

"Og De selv, højstærede? … Det lader til, at der er gnavne ægtemænd dér, hvor De skal hen; eller ser jeg måske fejl? Er det ikke en panserskjorte, der dækker Deres bryst, og er det måske ikke pistoler, som De søger at gemme under kappen?"

"Det gælder at være forsigtig, kære hr. de Mergy! Man kan aldrig være forsigtig nok."

Og mens han talte, trak han kappen tættere om sig for at skjule de våben, han bar.

"Det gør mig meget ondt," vedblev han; "men jeg kan desværre ikke tilbyde Dem at stå skildvagt nede på gaden, medens De hengiver Dem til glæden over Deres elskerindes selskab. For øjeblikket kan jeg kun bede Dem være forvisset om, at De ved enhver anden lejlighed end denne vil kunne gøre

regning på mig. I aften derimod skilles vore veje, og De må have mig undskyldt."

Han ledsagede de sidste ord med et sælsomt smil.

"Ja, så farvel da, hr. de Béville, og god lykke, hvor De skal hen!"

"Jeg ønsker også Dem *held og lykke!*"

Bévilles afskedshilsen havde en påfaldende højtidelig klang.

De forlod hinanden, og Bernard var allerede et godt stykke borte, da han hørte, der blev råbt efter ham. Han vendte sig om. Det var Béville, der kom tilbage.

"Er Deres broder her i Paris?"

"Nej, men jeg kan vente ham hver dag … Det er sandt, skal De med til løjerne i nat?"

"Til løjerne?"

"Ja, til gildet oppe på slottet. Der tales jo ikke om andet."

Béville mumlede et eller andet mellem tænderne.

"Nå, farvel da endnu en gang," sagde Bernard. "De undskylder mig nok, men jeg har lidt travlt."

"Nej, bliv nu lidt! Der er noget, jeg vil sige Dem. Jeg kan virkelig ikke lade Dem gå uden at give Dem et venneråd."

"Et venneråd?"

"Ja. Tjen mig i ikke at gå hen til *hende* i aften. De synes måske, det er underligt; men De vil takke mig i morgen."

"Nå, var det Deres råd! Jeg må tilstå, jeg er ikke rigtig med. Hvad er det for en *hende*, jeg ikke må gå til?"

"Lad os nu ikke spille komedie for hinanden. De ved jo godt, hvem jeg mener. Hvis De er en fornuftig mand, så lyd mit råd og lad Dem sætte over Seinen endnu i aften."

"Det er Deres behagelige spøg, kan jeg tænke?"

"Nej, desværre; jeg har aldrig i mit liv været mere alvorlig. Sæt over Seinen siger jeg Dem. Hvis De ikke kan styre det unge blod, vil jeg anbefale Dem at gå hen i retning af jakobinerklostret i Rue Saint-Jacques. Et par huse fra klostret vil De se en gammel rønne med et stort trækrucifiks over døren. Det er et løjerligt skilt; men det skal De ikke bryde Dem om. Bank kun trøstigt på, og De vil træffe en rar gammel kone, der vil gøre alt muligt for Dem, når De bare hilser hende fra mig. Så snart De er kommet over på den anden Seinebred, kan De trygt give Deres elskovsraseri frie tøjler. Madame Brûlard har kønne og villige søsterdøtre … Mere behøver jeg vel ikke at sige?"

"De er virkelig alt for elskværdig. Jeg føler mig helt overvældet af Deres godhed."

"Det er fortvivlet, at De ikke kan forstå, det er mit ramme alvor. Gør, som jeg siger. Jeg kan forsikre Dem på tro og love, at De ikke vil fortryde det."

"Tusind tak; men jeg må have det til gode til en anden gang. I aften har jeg truffet en anden aftale, som jeg ikke kan bryde. Godnat!"

Og Bernard begyndte at gå.

"Sæt over Seinen, kære ven; det er mit sidste ord. Hvis der rammer Dem en ulykke, fordi De ikke har villet høre mig, så er det Deres egen skyld. Jeg har min samvittighed fri."

Tonefaldet var så indtrængende alvorligt, at Bernard studsede. Béville havde allerede vendt ham ryggen, og nu var det Bernard, som holdt ham tilbage.

"Hvad pokker er det dog, De mener? Hold op med alle disse gåder, og sig mig det rent ud."

"Det er måske ikke rigtigt af mig at give Dem så tydelig besked; men jeg gentager: *Sæt over vandet, før det bliver midnat* … Farvel!"

"Men …"

Béville var allerede langt borte. Bernard ville først ile efter ham, men betænkte sig og vendte om. Han var længe nok blevet holdt for nar og syntes, han havde andet og bedre at bruge sin tid til. Med raske skridt gik han hen imod haven, hvor han skulle ind. Der kom adskillige mennesker forbi i det samme, og han måtte finde sig i at gå frem og tilbage i nogen tid, indtil han var blevet alene, så at han ubemærket kunne smutte ind i haven. Aftenen var sval og smuk; månen kom til syne og forsvandt mellem lette, hvide skyer. Det var en nat, skabt til elskov.

Endelig følte han sig rolig; der var ingen at øjne, så langt han kunne se. Hurtigt åbnede han havedøren og lukkede den atter lydløst. Hans hjerte bankede voldsomt; men han tænkte kun på den fryd, der ventede ham hos hans elskede Diana, og de uhyggelige anelser, Bévilles gådefulde hentydning havde vakt til live hos ham, var som blæst bort. En lampe brændte bag et rødt gardin i et vindue, der stod på klem; det var det aftalte tegn. I et nu var han oppe i sin elskedes bedekammer. Hun lå henstrakt på en lav løjbænk, betrukket med mørkeblåt damask. Det lange sorte hår bølgede ud over puden, hvorpå hun hvilede sit hoved. Hendes øjenlåg var sænkede, men dirrede, som om det voldte hende anstrengelse at holde dem lukkede. En sølvlampe, der hang i loftet, kastede et stærkt lys over grevindens blege ansigt og purpurglødende læber. Hun sov ikke, men så ud, som om hun plagedes af stygge drømme. Ved den første knirkende lyd

af Bernards støvler på gulvtæppet, hævede hun hovedet, slog øjnene op, åbnede munden, for sammen og tilbageholdt kun med møje et angstfuldt skrig.

"Gjorde jeg dig bange, min elskede?" spurgte Bernard og bøjede sig over puden, hvorpå grevinden atter havde ladet sit skønne hoved synke tilbage.

"Er du endelig dér? Gud være lovet!"

"Har jeg ladet dig vente? Der er længe endnu til tolv."

"Åh, hvis du vidste, Bernard ... Lad mig være i fred et øjeblik ... Sig mig, der var vel ingen, der så dig gå herind?"

"Nej, du kan være ganske rolig ... Men hvad fejler dig, min elskede? Du vender din mund fra mig; hvorfor må jeg ikke kysse dig?"

"Åh, Bernard, du skulle blot ane ... Nej, du må ikke plage mig, jeg beder dig derom ... Du ved ikke, hvor jeg lider ... jeg har de frygteligste smerter i mit hoved; det brænder ligesom ild."

"Min egen, kære veninde!"

"Kom her hen, Bernard, og sæt dig hos mig ... Men, for Guds skyld, rør mig ikke ... jeg er meget syg."

Hun begravede sit skønne ansigt i puden og stønnede, som om hendes hjerte skulle briste. Pludselig rejste hun sig op på albuen, rystede lokkerne fra sit ansigt, greb Bernards hånd og trykkede den fast ind mod tindingen. Han kunne mærke pulsåren banke.

"Din hånd er dejlig kold, Bernard. Det gør mig så godt."

"Min egen Diana! Hvor jeg ville ønske, jeg kunne tage din hovedpine fra dig; gid, det var mig, der havde den," sagde han og kyssede hendes brændende pande.

"Ak ja, Bernard … Du ved ikke, hvad jeg ville give, hvis jeg turde håbe … Læg dine fingerspidser på mine øjenlåg; det gør så godt … Kunne jeg bare komme til at græde, tror jeg ikke, det ville være så slemt; men jeg kan ikke græde."

De tav begge, og længe var grevindens tunge, uregelmæssige åndedræt det eneste, der afbrød stilheden i stuen. Bernard lå på knæ foran hende; han berørte blidt de sænkede øjenlåg og kyssede dem nu og da. Hun havde flettet sine fingre ind i hans venstre hånd, der hvilede på puden, og knugede den krampagtigt. Hendes ånde, der samtidig var blid og brændende hed, kildrede kærligt Bernards læber.

"Kære Diana," sagde han endelig, "du må ikke blive vred på mig, men det må jo være noget andet end hovedpine, der har bragt dig i en så sørgelig tilstand. Er du bedrøvet over et eller andet, så sig det dog endelig. Der er ingen, du bedre kan betro dig til end mig. Du ved da nok, at når man elsker hinanden, er det ikke alene for at dele livets glæder, men også dets sorger."

Grevinden rystede på hovedet med lukkede øjne. Hendes læber bevægede sig, men der kom intet svar, og, som om denne anstrengelse ganske havde udtømt hendes kræfter, lod hun sit hoved synke ned på Bernards skulder.

I dette øjeblik slog stueuret halv tolv.

Diana for sammen og rejste sig skælvende.

"Men, bedste veninde, hvad er der på færde? Du gør mig ganske ilde til mode."

"Intet … Foreløbig intet," sagde hun med klangløs stemme. "Lyden af dette ur er lige ved at gøre mig vanvittig. Hvert sekund er det, som om der gik et glødende jern gennem mit hoved."

Bernard fandt intet bedre svar eller middel til at lindre sin elskedes kvaler end at kysse hende på panden, der bøjedes ned imod ham.

Pludselig udstrakte hun hænderne og lagde dem på hans skuldre, medens hun, stadig halvt liggende, fæstede sine dunkle øjne på ham, med et flammende blik, som om hun ville læse på bunden af hans sjæl.

"Bernard! Hvornår vil du omvende dig?"

"Men, kæreste barn, lad os dog ikke tale om det nu; det ville kun gøre dig endnu mere syg."

"Når jeg er syg, er det udelukkende din halsstarrigheds skyld … Men det tænker du naturligvis ikke på. Desuden er hvert minut kostbart, og selv om jeg kun havde få øjeblikke tilbage at leve i, ville du høre min advarende røst lige til det sidste suk, der udåndede på mine læber."

Bernard ville stoppe munden på hende med et kys; et argument af denne art har ofte stået sin prøve og kan med held anvendes som svar på ethvert spørgsmål, der lyder fra en elsket kvindes læber. Men Diana, som ellers gerne kom ham i møde på halvvejen, stødte ham denne gang ublidt, næsten med harme, bort fra sig.

"De må og skal høre mig, hr. de Mergy! Hver dag græder jeg mine modige, bitre tårer over Deres vildfarelse. De ved, hvor højt jeg elsker Dem. Kan De ikke forstå, hvilken usigelig kval jeg må føle ved tanken om, at den, som er mig dyrebarere end livet, måske om få minutter vil gå sin fortabelse i møde både på legeme og sjæl."

"De ved jo nok, Diana, at De har lovet mig ikke mere at bringe den slags emner på bane."

"Det ved jeg. Men nu er det nødvendigt, ulykkelige menneske! Hvem indestår dig for, at du endnu blot har en time tilbage til at angre i."

Det sælsomme tonefald og de truende ord bragte uvilkårligt Bernard til at mindes det mærkelige råd, han nylig havde fået af Béville. Uagtet han følte sig stærkt betaget, lod han sig dog ikke mærke med noget og beroligede sig selv med overbevisningen om, at grevindens pludselige omvendelsesiver måtte tilskrives et fromt lune.

"Hvad mener De, skønne veninde? Tror De virkelig, at loftet er så vredt på huguenotterne, at det af sig selv vil falde ned i hovedet på mig for at slå mig ihjel, ligesom sengehimlen forleden … Heldigvis slap vi da med skrækken og en smule støv."

"Deres stivsind bringer mig til fortvivlelse! … Hør engang, jeg drømte i nat, at Deres fjender stormede ind på Dem … Og jeg så Dem, blodig og sønderrevet af furiernes hænder, opgive ånden, inden det lykkedes mig at kalde min skriftefader til Dem."

"Mine fjender? Jeg vidste ikke af, at jeg havde fjender."

"Afsindige menneske! Ved De da ikke, at De trues på livet af alle dem, som hader og afskyr Deres kætteri. Og er det ikke hele Frankrig? Ja, alle franskmænd bør undsige den, der vover at trodse Gud og den sande kirke."

"Vælg dog et andet emne, kære, elskede Diana. Hvad Deres drømme angår, må De hellere henvende Dem til den gamle Camilla; jeg kan med min bedste vilje ikke hjælpe med at tyde dem. Men lad os nu tale om noget andet. De har velsagtens været ved hoffet i dag, og det er derfra, kan jeg tænke, at De har bragt den hovedpine hjem, der gør Dem halvt forstyrret og er færdig ved at gøre mig gal."

"Ja, Bernard, jeg kommer fra hoffet. Jeg har talt med dronningen … og jeg gik fra hende med det faste forsæt at gøre et sidste forsøg på at bringe Dem til fornuft … Det er nødvendigt … uundgåelig nødvendigt! …"

"Ærlig talt, skønne veninde," afbrød Bernard hende i et spøgende tonefald; "siden Deres ildebefindende ikke har taget mere på Deres kræfter, end at De alligevel magter at præke for mig med så megen styrke, så synes jeg, egentlig talt (undskyld, jeg udtrykker mig så frit) at vi kunne anvende tiden bedre."

Hun modtog hans drilleri med et blik, der udtrykte vredeblandet foragt.

"Usalige synder!" sukkede hun hviskende, ligesom talende med mig selv. "Hvorfor er jeg så svag over for ham?" Hun hævede stemmen og vedblev:

"Jeg ser nu klart som dagen, at De ikke elsker mig. De vurderer mig ikke højere end Deres hest. Når jeg blot kan tjene Dem til adspredelse, er det Dem ligegyldigt, om jeg sønderrives af tusind smerter. Det er for Deres skyld, alene for Deres skyld, at jeg har betynget min samvittighed med kvaler, der langt overgår de pinsler, som menneskers hævntørst har formået at udfinde. Et eneste ord af Deres mund ville atter skaffe mig min tabte sjælefred tilbage; men dette ord vil De ikke udtale. De vil ikke, for min skyld, ofre en eneste af de falske fordomme, der styrter os begge i redningsløs undergang for tid og evighed."

"Kære Diana, du kan ikke selv indse det, men jeg kan forsikre dig, at du er i allerhøjeste grad ubillig og urimelig imod mig. Vær dog retfærdig og lad ikke din blinde trosiver føre dig så sørgeligt på afveje. Indrøm, at der ikke i hele verden findes nogen, som mere end jeg har gjort sig fortjent til at nyde din

tillid. Hvis du trænger til at høre det, så gentager jeg endnu en gang, at jeg er rede til at ofre livet for din skyld; men du får mig aldrig til at anerkende sandheden af noget, der strider imod min sunde fornuft."

Hun lyttede til hans ord med et skuldertræk og så på ham med næsten hadefulde øjne.

"Vil du da ikke give mig ret," vedblev han, "og indrømme, at der er grænser for, hvad du kan forlange af mig, hvor gerne jeg end ville være dig til behag. Jeg kan lige så lidt forandre mit hoveds form som mine arme og ben. Nuvel, min religion er netop en så uadskillelig del af mig selv, at jeg, hvis jeg mistede den, samtidig måtte ophøre at leve. Om man så prækede ustandselig for mig fra morgen til aften lige til påske, ville man dog aldrig få mig til at tro, at et stykke usyret brød ..."

"Ti!" afbrød hun ham i en myndig tone. "Ingen gudsbespottelser! Jeg har forsøgt alt, men til ingen nytte. I kættere er alle til hobe nogle hårde halse, der hverken vil høre eller se; l tør simpelt hen ikke se sandheden i øjnene. Men nu er det for silde, selv om I gerne ville. Der var kun ét sikkert middel til at frelse kirken i kampen mod de kætterske skadedyr, og dette middel vil nu blive anvendt."

Hun fo'r som en furie frem og tilbage i stuen. Derpå standsede hun pludselig foran ham og vedblev:

"Om mindre end en time vil den sande kirkes stridsmænd afhugge kætterdragens syv hoveder. Sværdene er slebne, de troende står rede, og de ugudeliges frække skare skal samtidig fjernes fra jordens overflade."

Hun pegede på uret, der stod i et hjørne af stuen, og fortsatte med stigende lidenskab:

"Se! Du har endnu kun femten minutter tilbage til at angre dine synder. Når den store viser er nået øverst på skiven, vil din skæbne være beseglet."

Hun havde endnu ikke talt ud, da en forunderlig, summende lyd som af en mægtig folkehob, der stimler sammen om et flammehav, pludselig brusede gennem luften, i begyndelsen dæmpet og utydeligt, men hurtigt tiltagende i styrke, og efter få øjeblikkes forløb kunne man allerede skelne klangen af klemtende klokker og skydevåben, der knaldede om kap.

"Hvad er det? Hvad betyder det?" udbrød Bernard.

Grevinden styrtede forbi ham og lukkede vinduet op.

Larmen, som ikke mere dæmpedes af ruder og gardiner, trængte stærkere ind i stuen. Midt i tumulten syntes man at kunne opfange lyden af veråb og glædesskrig. Fra alle kanter af byen, så langt man kunne øjne, steg et ildfarvet røghav op i luften. Man skulle have troet, det var en umådelig ildebrand, hvis ikke værelset var blevet opfyldt af en gennemtrængende harpikslugt, der kun kunne komme fra tusinder af tændte fakler. Samtidig oplystes vinduerne i genbohuset af glimtet fra en bøsse, der affyredes nede på gaden.

"*Blodbadet er begyndt!*" råbte grevinden og førte rædselsslagen begge hænder op til tindingerne.

"Blodbadet? Hvilket blodbad? For Himlens skyld, hvad er det, der går for sig?"

"I nat ombringes alle huguenotter. Det er kongens befaling. Katolikkerne har grebet til våben, og ikke en eneste kætter må skånes. Kirken og Frankrig er frelst fra undergang, men du er dødsdømt og fortabt, hvis du ikke afsværger din falske tro."

Bernard mærkede den kolde sved briste ud af alle porer. Han stirrede målløs på grevinden, hvis træk udtrykte en ejendommelig blanding af angst og fanatisk sejrsfryd. Den uhyggelige larm, der genlød for hans ører og opfyldte hele byen, var ham tilstrækkeligt bevis på, at det rædselsbudskab, hun havde bragt ham, stemte med virkeligheden. I nogle sekunder stod grevinden for ham, stiv som en støtte, uden at tale, men med øjnene ufravendt fæstet på ham; kun syntes hendes hånd, der pegede i retning af vinduet, at ville udmale for hans fantasi de blodige optrin, som anedes gennem de skingrende råb og fakkelbålenes røghvirvler. Gradvis mildnedes udtrykket i hendes ansigt; den triumferende skadefryd forsvandt, og kun rædslen blev tilbage. Endelig sank hun i knæ og udbrød med bønfaldende røst:

"Bernard, jeg besværger dig, frels dit liv og omvend dig. Frels dig selv og frels mig, som ikke kan leve uden dig!"

Bernard tilkastede hende et vildt blik, medens hun på knæ, med fremstrakte hænder, krøb over gulvet hen imod ham. Uden at svare fo'r han hen i baggrunden af værelset og greb sin kårde, som han havde lagt fra sig, da han kom.

"Ulykkelige! Hvad har du i sinde?" udbrød grevinden og skyndte sig hen imod ham.

"Forsvare mig! Jeg er ikke et lam, der lader sig slagte."

"Du er afsindig! Tusinde klinger ville ikke kunne frelse dig fra døden. Hele byen er under våben. Den kongelige garde, schweizerne, borgerne og almuen, alle tager del i blodbadet, og der er i dette øjeblik ikke en huguenot, som ikke har ti dolke rettet mod sit bryst. Der er kun ét middel, der kan fri dig fra døden. Bliv katolik!"

Bernard var ingen kryster, men ved forestillingen om de farer, der omringede ham på alle sider, gjorde selvopholdelsesdriften sin ret gældende. Han følte en fej frygt snige ind i sit hjerte, og selv tanken om at undfly døden ved at afsværge sin tro for som et ondt instinkt med lynets hast gennem hans sjæl.

"Jeg indestår for din frelse, hvis du bliver katolik," sagde Diana og strakte sine foldede hænder op imod ham.

"Dersom jeg afsværger min tro," tænkte Bernard, "vil jeg foragte mig selv hele mit liv."

Denne tanke var nok til at mande ham op, og hans mod voksede ved den harme og skam, han følte over, at feje indskydelser et øjeblik havde kunnet overliste ham og tage magten fra kam. Han trykkede hatten fast på hovedet, spændte energisk sit værge om livet, og efter at have viklet kappen om venstre arm som et slags skjold, gik han rask hen imod døren med en mine, der udtrykte en urokkelig beslutning.

"Ulykkelige menneske! Hvor vil du hen?"

"Ud på gaden. Jeg kan ikke tro andet end, at det dog til syvende og sidst ville være Dem pinligt, fru grevinde, at se mig blive myrdet lige for Deres øjne og i Deres eget hjem."

Der var noget så hånende i hans tone, at Diana følte sig ramt i sit inderste.

Hun var faret hen foran døren og spærrede adgangen for ham. Han stødte hende hårdt tilbage; men hun greb en flig af kappen og slæbte sig efter ham på sine knæ.

"Slip mig!" råbte han. "Er det måske Deres hensigt, fru grevinde, selv at ville overgive mig til mordernes dolke? Ja, hvorfor ikke? En huguenots elskerinde kan jo ikke sone sin

brøde på nogen bedre måde end ved at ofre hans blod til den Gud, der kan skænke hende salighed."

"Stands, Bernard! Bliv, jeg bønfalder dig derom. Jeg vil jo ikke andet end dit eget vel. Skån dit dyrebare liv for min skyld, og grib den redning, jeg bringer dig i vor kærligheds navn! … O, sig ja, sig et eneste ord, og jeg sværger dig, at du skal blive frelst."

"Hvem? Jeg? Jeg skulle antage en stimands- og snigmorderreligion! … Stolte martyrer for det hellige evangelium, se, jeg kommer til eder!"

Han sled sig så voldsomt løs, at grevinden segnede hårdt om på flisegulvet. Han greb i døren for at ile ud, da Diana med en tigerkats voldsomhed pludselig sprang hen imod ham, styrtede sig over ham og omslyngede ham med et favntag, der var stærkere end muskelstærk mands.

"Bernard!" råbte hun skælvende og med store tårer i sine smukke øjne, "som du nu er, elsker jeg dig højere, end om du var gået over til vor tro."

Og hun trak ham med sig ned på løjbænken, hvor hun sank om ved hans side og dækkede ham med tårer og kys.

"Bliv hos mig, du, min eneste kærlighed; bliv hos mig, ædle Bernard!" udbrød hun, ude af sig selv, medens hun knugede ham i sine arme og snoede sit legeme om ham som en slange, der slynger sig om sit bytte. "Ved min barm vil de ikke vente at finde dig. For at ramme dit bryst må de gennembore mit eget. Tilgiv mig, min elskede ven, at jeg ikke tidligere underrettede dig om den fare, der truede dig; for jeg var bundet ved en skrækkelig ed. Men nu vil jeg frelse dig eller dø sammen med dig."

I dette øjeblik hørtes stærke slag på gadedøren. Grevinden udstødte et gennemtrængende skrig, og Bernard, der havde viklet sig ud af hendes favn, uden at tage kappen af, der var svøbt om hans venstre arm, følte sig nu så stærk og sin beslutning så urokkelig, at han ikke ville have betænkt sig på at styrte hovedkulds ind imellem en flok af hundrede mordere, om de havde vist sig for ham.

I næsten alle huse i Paris på den tid fandtes i selve indgangsdøren en firkantet åbning, der spærredes af et tæt jerngitter, så at beboerne, førend de lukkede op, kunne forvisse sig om, hvem der ville ind. Massive egedøre med nagler og jernplader var i manges øjne et utilstrækkeligt værn, så at man ofte på begge sider af døren havde anbragt skydehuller, hvorfra man i ro og mag, uden selv at blive set, kunne pille belejrerne væk med en bøsse.

En gammel rideknægt, hvis hengivenhed og troskab grevinden trygt kunne stole på, undersøgte gennem gitteret, hvem det var, der begærede foretræde, og efter at have taget den pågældende tilstrækkelig i forhør, vendte han tilbage med den besked, at kaptajn George de Mergy ønskede at blive indladt. Frygten svandt og døren blev lukket op.

22. Den fire og tyvende august

Efter at have forladt sit kompagni red kaptajn George hjem. Han håbede at træffe sin broder, men fik at vide af tjenerne, at Bernard var gået ud med den besked, at han ikke ville komme igen før næste morgen. George gættede med lethed, hvor han skulle søge ham, og skyndte sig hen til grevinden. Men blodbadet var allerede begyndt; hujende morderskarer, der trængte på for at komme frem, og tove og kæder, der var spændt tværs over gaderne, standsede ham ved hvert skridt. Han måtte passere Louvre, hvor fanatismens furier hvæsede i løssluppent raseri. En mængde protestanter boede i denne bydel, som katolske borgere og gardesoldater derfor hærgede af hjertens lyst med ild og sværd. "Blodet flød", skriver den samtidige forfatter d'Aubigné, "i strømmevis langs ned ad gaderne og søgte floden", og man måtte hvert øjeblik vogte sig vel for ikke at blive ramt af de lig, der kastedes ud af vinduerne.

Med djævelsk beregnende ondskab havde man ført de fleste af de fartøjer, der ellers lå bundet langs med Louvre, over på den modsatte Seinebred, så at mange stakler, der styrtede ned til floden i håb om at frelse livet ved at flygte ud i en af bådene, kun fik valget mellem bølgerne og de forfølgende soldaters hellebarder. Midt under myrderierne, fortæller d'Aubigné, kunne man se Karl den Niende stå oppe i et af slottets vinduer, væbnet med en lang luntebøsse, og more sig med at plaffe til måls efter alle dem, han kunne få ram på.

Kaptajnen måtte skræve over døde kroppe, og blodet sprøjtede op på ham, mens han skyndte sig afsted, hvert øjeblik

udsat for, at en af morderne skulle tage fejl i mørket og støde ham ned. Han havde lagt mærke til, at det katolske partis tilhængere bar et hvidt bind om armen og et hvidt kors på hatten. Det havde været ham en let sag at skaffe sig selv et lignende kendetegn, men den rædsel, snigmorderne indgød ham, strakte sig lige til de mærker, der tjente dem til at kende hinanden.

Nede ved flodbredden, tæt ved Châtelet, hørte han sit navn blive nævnt. Han vendte sig om og fik øje på en mand, der var væbnet til tænderne, men som ikke brugte sine våben. Han havde et hvidt kors på hatten og krammede et stykke papir mellem fingrene. Det var Béville. Han så koldt på ligene og de levende mennesker, der slyngedes ud over Møllerbroens brystværn ned i Seinen.

"Hvad pokker, George, er det dig? Hvordan kommer du her? Kan jeg tro mine egne øjne? Har troen pludselig fået så kraftigt tag i dig, at du er blevet huguenotjæger?"

"Og du selv? Hvad bestiller du mellem alle disse skurke?"

"Jeg er tilskuer. Det er nok værd at se på, synes du ikke? … Nu skal jeg fortælle dig noget, der vil more dig. Du har nok hørt tale om den gamle huguenottiske ågerkarl, Michel Cornabon, der var lige ved at pine sjælen ud af livet på mig?"

"Har du slået ham ihjel? Hvor det er afskyeligt!"

"Slået ham ihjel! Nej, fy for en ulykke, den slags gemenheder holder jeg mig for god til. Jeg har såmænd tværtimod skjult ham nede i min kælder. Selvfølgelig gav han mig kvittering for alt, hvad jeg skylder ham, så at jeg altså på én gang gjorde en god gerning og en god forretning. Ganske vist måtte jeg hjælpe ham lidt på gled ved et par gange at sætte ham pistolen for

panden, men Fanden tage mig, om jeg under nogen omstændighed … Nej, se dér! Se det fruentimmer derhenne, der hænger fast ved skørterne i brobjælken. Nu falder hun ned … Nej, hun bliver hængende. Død og pine, det er grinagtigt; det må jeg hen og se på."

George gik fra ham og slog sig for panden.

"Det er oven i købet en af de bedste," tænkte han; "hvad kan man så vente sig af de andre!"

Han gik ned ad Rue Saint-Josse, hvor der var mørkt og stille. Her boede rimeligvis ikke en eneste huguenot; men fra de tilstødende gader hørtes tydelig våben-larm og tummel. Pludselig oplystes de hvide mure af faklernes røde skær.

Han hørte et hvinende skrig og så en halvnøgen kvinde, med flagrende hår og et barn i sine arme, styrte hen ad gaden, skarpt forfulgt af to mænd, der ophidsede hinanden med vilde skrig, ligesom jægere der jager et dyr. Kvinden opdagede en gadedør, der stod åben, og ville flygte derind, da en af forfølgerne fyrede på hende med sin bøsse. Skuddet ramte hende i ryggen, og hun styrtede til jorden. Straks efter rejste hun sig op igen, fo'r hen imod George og sank i knæ. Med sine sidste kræfter rakte hun barnet op imod kaptajnen som for at bede ham om at beskytte det, og uden at der kom en lyd over hendes læber, segnede hun om og opgav ånden.

"Så!" råbte manden, der havde dræbt hende. "Der fik jeg igen et kætterfruentimmer ud af verden. Jeg skal såmænd ikke hvile, førend dusinet er fuldt."

"Kæltring!" råbte kaptajnen og sendte ham en pistolkugle lige i brystet.

Skurkens hoved tørnede over mod muren. Hans øjne spærredes op med et grufuldt udtryk; hælene gled fra ham, og ligesom en planke, der går over stag, sank han stendød om på jorden.

"Gudsdød!" råbte hans kammerat, der holdt en fakkel i den ene hånd og en blodig daggert i den anden. "Slår De en katolik ihjel? Er De gal, mand! Men, ved den hellige messe, De hører jo til Hans Majestæts lette ryttere! I Djævlens skind og ben! Det er en fejltagelse, hr. officer."

Kaptajnen trak sin anden pistol op af bæltet og spændte hanen. Den lynsnare bevægelse og det lette smæld af fjederen opfattedes øjeblikkelig. Morderen smed faklen fra sig og tog flugten over hals og hoved. George gad ikke skyde på ham. Han bøjede sig ned over den sårede kvinde og så, at hun var død; kuglen var gået tværs igennem hende. Barnet klyngede sig til moderens lig, med armene om hendes hals, og skreg og græd; det var helt blodigt, men vidunderligt nok, fuldstændig uskadt. George måtte med magt skille det fra moderen. Derpå tog han det på armen og svøbte kappen om det. Klog af skade samlede han den dødes hat op, rev det hvide kors af, satte det på sin egen og nåede således uden hindring grevindens hus.

De to brødre faldt hinanden om halsen og stod en stund fast omslyngede uden at fremføre et ord. Endelig skildrede kaptajnen i gribende udtryk den grufulde tilstand, hvori byen befandt sig.

Bernard ønskede død og undergang over kongen, præsterne og Guiserne; han ville øjeblikkelig ud og slutte sig til sine trosfæller, hvis de et eller andet sted forsøgte at modstå deres fjender.

Grevinden græd og holdt ham tilbage; barnet skreg og råbte på sin moder.

Efter at have spildt en tid lang med gråd og klageskrig, måtte der endelig tages en beslutning. Barnet påtog grevindens rideknægt sig at skaffe en kone til, der ville tage sig af det.

Hvad Bernard angik, måtte han foreløbig finde sig i at blive, hvor han var. Hvor skulle han desuden flygte hen? Han kunne jo ikke vide, om ikke blodbadet strakte sig fra den ene ende af Frankrig til den anden. Talrige vagtsoldater spærrede de broer, ad hvilke de reformerte kunne komme over til forstaden Saint-Germain, hvorfra det ville være dem lettere at slippe ud af byen og nå ned til Frankrigs sydlige provinser, hvor de havde håb om at finde tilhold. På den anden side syntes det temmelig håbløst, ja endog uforsigtigt at anråbe om monarkens bistand i et øjeblik, da han, ophidset af blodbadet, kun tænkte på at fælde nye ofre. Grevindens ry for fromhed var desuden så rodfæstet, at faren for en husundersøgelse næsten syntes udelukket, og Diana mente, at hun trygt turde stole på sine folk. Bernard kunne altså i grunden ikke tænke sig noget sted, hvor han var mere sikker end netop her. Det besluttedes derfor, at han skulle forblive roligt i sit skjul og afvente begivenhedernes gang.

Den frembrydende dag standsede ikke myrderierne, der tværtimod greb endnu mere om sig og udførtes mere planmæssigt.

For ikke at mistænkes for kætteri fæstede næsten enhver katolik det hvide kors på sin hat og deltog i slagteriet eller angav de huguenotter, som endnu var i live. Imidlertid lukkede kongen sig inde i Louvre og var utilgængelig for alle undtagen mordernes anførere.

Pøbelen, der lokkedes ved udsigten til plyndring, sluttede sig til borgergarden og soldaterne, og fra kirkernes prækestole opfordrede de katolske præster alle troende til at myrde de vantro uden skånsel.

"Lad os på én gang knuse alle giftdragens hoveder," sagde de, "og således for bestandig udrydde enhver spire til borgerkrig."

Og for at overtyde folket, der tørstede efter blodsudgydelse og jærtegn om at Himlen gav sit minde til myrderiet og havde villet styrke de troendes begejstring ved et strålende mirakel, råbte de til menigheden:

"Gå ud på 'de uskyldiges kirkegård' og se på hvidtjørnen, der skyder friske blomster, som om den styrkedes og foryngedes ved at vandes med kætteres blod."

Talrige skarer af væbnede mordere vandrede i højtidelig procession ud til kirkegården for at tilbede den hellige tjørn og drog hjemad, flammende af fornyet nidkærhed efter at opspore og ombringe dem, som Himlen så åbenlyst viede til undergang.

En ytring af Katarina af Medici var i alles munde og blev ofte gentaget, når kvinder og småbørn huggedes ned for fode: *"Nu er det mildt at være grusom, og grusomt at være mild."*

Forunderligt nok, var der blandt disse protestanter kun få, som ikke havde været i felten, og mange af dem havde endog ved kækt mod ofte trængt en overlegen fjende tilbage; men ikke desto mindre var der blandt dem alle, så vidt man ved, kun to, der ydede morderne virkelig modstand, og af disse to var endda den ene uøvet i våbenbrug. Måske havde den vane at kæmpe i sluttede rækker, på ordnet vis, berøvet dem den personlige energi, der kunne have bragt hver enkelt protestant til at forsvare sit hus som en fæstning. Man så gamle, hærdede

stridsmænd strække hals som værgeløse slagtofre for niddinger, der dagen forud ikke havde turdet krumme et hår på deres hoved.

De antog selvopgivelse for sandt mod og foretrak martyrglorien for krigerære.

Da den værste blodtørst var stillet, tilbød de skånsomste blandt morderne deres slagtofre livet, hvis de ville afsværge deres tro. Det var dog kun meget få calvinister, som bukkede under for fristelsen til at redde sig fra døden og fra grusomme pinsler, og fremstammede en løgn, som under disse omstændigheder måske nok kunne tilgives. Man så kvinder og børn, der holdt fast ved deres tro midt imellem dragne klinger, og som døde, uden at et klagesuk kom over deres læber.

Efter to dages forløb søgte kongen at standse blodbadet; men når hobens lidenskaber først har fået frie tøjler, er det ikke længere muligt at holde den i tømme.

Ikke alene brugtes dolkene i uformindsket målestok, men monarken måtte høre ilde for sin nænsomhed, der stempledes som ugudelig leflen med de onde magter, og for at værne sig mod misforståelser blev han nødt til atter at åbne sluserne for en grusomhed, der havde så meget lettere ved at komme til orde, som den var et af hovedtrækkene i hans karakter.

I de første dage efter Bartolomæusnatten fik Bernard ofte besøg af sin broder, som stadig gav nye skildringer af de skrækkelige optrin, hvortil han havde været vidne.

"Hvornår kan jeg dog slippe bort fra dette modbydelige land?" var Georges stadige udbrud. "Jeg ville langt hellere leve mellem vilde dyr end blandt franskmænd."

"Så følg med mig til La Rochelle," sagde Bernard. "Dér håber jeg ikke, morderne endnu har gjort sig til herrer. Følg med og lad os dø sammen. Dit frafald vil blive glemt, når du hjælper os at forsvare vort sidste værn."

"Men jeg da? Hvad skal der blive af mig?" sukkede Diana fortvivlet.

"Nej, lad os så hellere tage til Tyskland eller England," svarede George. "Dér, i det mindste, vil vi ikke selv blive myrdet og vil heller ikke udsættes for at komme til at myrde andre."

Der blev imidlertid ikke noget af deres planer. George kom i fængsel, fordi han havde været ulydig mod kongens befaling; og grevinden, der skælvede for, at Bernards skjulested skulle blive røbet, havde ikke anden tanke end snarest muligt at få ham ud af Paris.

23. Franciskanerne

I en kro ved Loirefloden, ikke langt fra Orléans, sad en ung franciskanermunk med hånd under kind henne ved et bord. Han var iført en brun kappe med en stor hætte, som han havde trukket halvt ned over ansigtet, og hans blik veg ikke fra en bønnebog, skønt han havde valgt en temmelig skummel krog til at læse i. I hans bælte hang en rosenkrans, hvis perler var større end dueæg, samt en rigelig forsyning med helgenbilleder, der raslede hver gang, han rørte sig. Når han nu og da hævede hovedet for at kaste et blik henimod døren, kunne man se en fintformet mund, der prydedes af et elegant opaddrejet overskæg, som ville have gjort en høvedsmand ved rytteriet ære. Hans hænder var hvide som en adelsmands, og neglene lange og omhyggeligt plejede. Intet tydede på, at den unge munk, sådan som det ellers er skik blandt franciskanerbrødre, nogen sinde havde haft en rive eller spade i sin hånd.

Den tykke kromadam, der selv sørgede både for madlavningen i køkkenet og opvartningen i skænkestuen, vraltede hen imod ham og spurgte:

"Skal hr. pateren ikke snart tænke på middagsmad? Den er straks tolv."

"Varer det længe endnu, førend båden kommer?"

"Ja, det er ikke godt at vide. Når det er lavvande som i dag, er det aldrig til at beregne. Men den kunne da allenfals ikke være her endnu. Ved De hvad, hr. pater, i Deres sted ville jeg virkelig tage min middagsmad her i kroen."

"Ja, det vil jeg gerne; men har De ikke et andet sted, hvor jeg kan spise. Her er en underlig stram lugt, synes jeg."

"Det må være hr. paterens næse, der er finere end som andres. Jeg kan da ikke lugte noget."

"Er der ikke nogen, som steger grise her i nærheden?"

"Grise? Nej, nu må jeg le! Grise? Ja, det kan man jo nok kalde dem, for så vidt som der jo også er tobenede svin; men hvad det angår at spise dem, så tror jeg dog ikke, det ville bekomme Dem vel. Nej, hr. pater, det er såmænd, med tugt at melde, huguenotter, som bliver brændt nede ved vandet, et par minutters vej herfra, og det må være duften af dem, som De kan lugte."

"Huguenotter?"

"Ja, netop huguenotter. Hvorfor vil De tage Dem det nær? Derfor behøver De da ikke at miste appetitten, for med hensyn til det at overlade Dem en anden stue, så vil jeg lade Dem vide, at jeg har kuns denne ene, og der er ikke noget ved den sag at gøre. Huguenotter lugter jo for resten slet ikke så dårligt, og desuden, hvis man ikke brændte dem, så ville det være hundrede gange værre, ikke sandt? Der lå en hel dynge af dem henne på sandet i morges, lige så høj som … ja, lad mig se engang … ja, lige så høj som kaminen dér henne."

"Går De virkelig ned og ser på sådan noget?"

"Åh, det siger De nu bare, fordi de var nøgne. Men døde mandfolk, Deres Velærværdighed, dem regner man nu engang ikke med. Det gjorde såmænd ikke mere indtryk på mig at se på dem, end om det havde været en klump døde frøer. De må ligegodt ha' arbejdet kønt i Orléans i går, sådan en ladning kætterfisk, som floden har skyllet ned til os, og da det er

lavvande, finder man hver dag nogle, som ligger og er drevet op på sandet. Det er ikke længere siden end som i aftes, da møllersvenden skulle kigge efter, om der var sudere i hans garn, så finder han hverken mere eller mindre end et dødt fruentimmer filtret ind i garnet, med et væld igt hellebardstik tværs gennem brystet … Nu skal De se, det gik ind dér, og så gik det såmænd ud her oppe mellem skuldrene! Han havde jo naturligvis hellere set, det havde været en karpe . . . Det ser ud, som om De var ved at dåne. Er det ikke bedst, at jeg giver Dem et glas god vin, mens De venter på middagsmaden. De skal se, det vil nok kvikke Dem op."

"Nej tak."

"Som De behager! Men hvad må jeg ellers byde Dem til middag?"

"Det er mig lige meget … Det første, det bedste."

"Nævn blot, hvad De ønsker. Jeg har et vel forsynet spisekammer, må De vide."

"Godt, så giv mig da en kylling … og lad mig nu læse min bog i fred!"

"En kylling! En kylling, Deres Velærværdighed! Nej, ved De hvad, det havde jeg dog ikke ventet! På Deres tænder kommer der nok ingen spindelvæv i fastetiden, kan jeg mærke. Eller har De måske fået tilladelse af Hans Hellighed Paven til at spise kyllingesteg om fredagen?"

"Åh, hvor har jeg mine tanker henne! … Det er jo sandt, det er fredag i dag … *Om fredagen må du ikke æde kød.* Giv mig et par æg. Det var godt, De sagde det, ellers havde jeg gjort mig skyldig i en stor synd."

"Der kan man se!" mumlede konen. "Hvis man ikke varede de folk ad, ville de spise kyllinger på en fastedag, og at tænke sig, at når de bare finder en stump flæsk i en stakkels kones søbemad, holder de et hus, så at man er ved at gå ud af sit gode skind."

Med disse ord gav hun sig i lag med æggene, medens munken atter tog fat på sin bønnebog.

"*Ave Maria!*" lød en stemme i det samme.

Det var en ny munk, der trådte ind i stuen, netop som mor Dorthe stod foran stegepanden og var i færd med at vende en vældig æggekage.

Den indtrædende var en smuk, kraftig, gammel mand med et stort gråt skæg. Han var stærkt rød i ansigtet, men, hvad man især øjeblikkelig lagde mærke til, var et stort plaster, der skjulte hans ene øje og dækkede det halve af kinden. Han talte flydende fransk, men tonefaldet havde en fremmed klang.

Da den unge munk så ham komme ind, fik han straks travlt med at trække kutten ned over ansigtet, så at det helt skjultes, og, hvad der endnu mere forbavsede mor Dorthe, var, at den gamle munk, der havde slået sin hætte tilbage på grund af varmen, skyndte sig at trække den ned over panden igen, så snart han havde fået øje på sin ordensbroder.

"Goddag og velkommen, hr. pater!" udbrød Dorthe. "De møder i en heldig stund; maden er færdig lige på minutten, De vil komme til at nyde den i godt selskab … Ikke sandt," sagde hun til den unge munk, "De er henrykt over at spise sammen med Hans Velærværdighed? Det må være lugten af omeletten, som har lokket ham ind. Ja, jeg har såmænd heller ikke sparet på smørret, det skal man ikke beskylde mig for."

Den unge munk svarede frygtsomt og stammende:

"Jeg er blot bange for, at mit selskab vil være til byrde ..."

Den gamle munk sænkede hovedet og mumlede ydmygt:

"Jeg er kun en stakkels elsasser-munk ... jeg taler gebrokkent fransk ... og jeg frygter for, at min ordensbroder hellere vil være mig foruden."

"Nåda!" råbte mor Dorthe. "Skal l gøre al den stads af hinanden? Munke og oven i købet munke af samme orden må da kunne enes om bord og seng. Hold nu op med alle de dikkedarer!"

Hun tog en bænk og plantede den foran bordet lige over for den unge munk. Den gamle satte sig tøvende hen på kanten, idet han vendte siden til og syntes meget forlegen med sig selv. Han havde åbenbart mere lyst til maden end til at sidde ansigt til ansigt med sin kollega.

Omeletten blev båret frem.

"Værsgod! Men lad mig nu se. at ærværdighederne skynder sig med bordbønnen og tager lidt hurtig fat på varerne, for at jeg kan få at vide, om min æggekage smager dem."

Ved ordet "bordbøn" blev munkene øjensynlig endnu mere ilde tilpas. Den yngste skyndte sig at sige til den gamle:

"Vær så artig! Vil De ikke læse den? De er den ældste."

"Nej, på ingen måde! De var her først; det må virkelig være Dem, der ..."

"Nej, aldeles ikke ... Tværtimod!"

"Ja, De må nu alligevel; jeg gør det ikke."

"Jo, De gør. Jeg beder Dem derom."

"Har man kendt mage!" sagde mor Dorthe. "Det er synd og skam, er det! Nu lader de min dejlige æggekage stå og blive

iskold. Om jeg i mine livfødte dage har set franciskanere gøre så mange fiksfakserier! Herregud! … Lad den ældste læse før maden, så kan jo den yngste læse, når I er færdige."

"Jamen jeg kan kun bordbønnen i mit eget sprog," svarede den gamle.

Den unge studsede og sendte sin bordfælle et stjålent blik. Den gamle havde imidlertid andægtig foldet hænderne over maven og begyndte nu med nedslagne øjne at mumle nogle ord, som ingen forstod. Derpå skyndte han sig at gøre front imod fadet, og i løbet af få sekunder havde han slugt de tre fjerdedele af æggekagen og samtidig tømt en hel flaske vin. Hans kollega sad bøjet over fadet med nedslagne øjne og lukkede kun munden op for at spise. Da omeletten var sat til livs, foldede han hænderne og fremstammede i største hast en del latinske ord, af hvilke Dorthe kun opfangede slutningen, der lød således: "*Et beata viscera virginis Mariæ.*"

"Det var da en løjerlig bøn," sagde hun; "den ligner slet ikke den, vores præst her i sognet plejer at bede."

"Det er den bøn, vi benytter i mit kloster," svarede den unge franciskaner afvisende.

"Men kommer båden dog nu ikke snart?" spurgte den gamle.

"Nej, det varer vist noget endnu," svarede mor Dorthe. "De må vente, Deres Velærværdighed!"

Den unge munk gjorde et ærgerligt kast med nakken, men tav stille, tog sin bog frem og begyndte igen at læse, som om han ville stirre øjnene ud af hovedet. Den gamle, der havde vendt ryggen til sin kollega, fik ligeledes et stærkt anfald af fromhed og gav sig til at trille rosenkransens perler mellem sine

fingre, medens han ivrigt mimrede et eller andet, uden at mor Dorthe kunne opfange den mindste lyd fra hans læber.

"Det var da de løjerligste munke, jeg i mine dage har set! Det er såmænd synd at sige, de forsnakker sig," tænkte hun og tog plads ved sin rok og satte hjulet i gang.

I en halv snes minutter hørtes ikke anden lyd end rokkehjulets snurren, da stilheden pludselig afbrødes af fire fælt udseende, væbnede mænd, der trampede ind i kroen. Ved synet af de to munke førte de flygtigt hånden op til hatten, og en af dem, der uden videre kaldte gæstgiversken for "lille Dorthe", bestilte vin og middagsmad og bad hende rappe sig alt, hvad hun kunne, for "det var så længe siden, han havde rørt kæberne", sagde han, "at han kunne mærke, der begyndte at gro mos i halsen".

"Vin, vin!" snerrede mor Dorthe, "ja det kan De nemt nok sige, hr. Jérome! Men har De nu også noget at betale med? Hvis De vil have kredit, kan det ikke nytte, De kommer her. Glem ikke, at De for vin og fortæring skylder mig ikke så lidt over seks rigsdaler, lige så sandt jeg er en ærlig kone, som bekendt."

"Det turde, med tugt at melde, være løgn begge dele!" svarede Jérome og brast i latter. Jeg skylder dig to rigsdaler, forstår du det, lille Dorthe, og ikke en ræv mere! (Det udtryk, han brugte, var i øvrigt langt kraftigere.)

"Jøsses! Maria! Skal jeg virkelig høre ...?"

"Så, så, så! Skrig nu ikke sådan op, min puttehøne; du skal nok få, hvad du vil have. I dag er jeg ved muffen, må du vide; skønt det ellers er forbandet lidt, håndteringen kaster af sig i disse lurvede tider ... Jeg begriber ikke, hvor de huguenot-pjalte gør af deres penge."

"Måske de sluger dem ligesom tyskerne," sagde en af hans kammerater.

"Du siger noget!" svarede Jérome. "Vi må nok passe bedre på for eftertiden og undersøge flittigt, om der er dukater i kætternes tarme, inden vi kyler dem i Seinen."

"Kan du huske skrighalsen i morges, kætterpræstens datter?" spurgte den tredje.

"Ja, og faderen, den forædte tyksak, der var så fed, at han ikke kunne gå til bunds!" tilføjede den sidste.

"I har nok slidt godt i det siden i morges," sagde Dorthe, der i det samme kom op fra kælderen med favnen fuld af flasker.

"Åh ja, såmænd," sagde Jérome; "mænd, kvinder og børn iberegnet, har vi da nok gjort kål på henved en snes stykker. Men desværre var det alt sammen noget fattigt krapyl, så det blev en mager forretning. Der var kun én af dem, der havde en smule skillinger i lommen, men hvad forslog det! … Ja, Deres Velærværdighed," sagde han til den yngste af franciskanerne, "det har, sandt for dyden, været et drøjt stykke arbejde, som kirken har grund til at være os taknemlig for. Vi har tjent os en dygtig bunke afladsbreve."

Munken så et øjeblik op på ham og gav sig derpå straks igen til at læse; men man kunne tydeligt se bønnebogen ryste i hans venstre hånd, og han knyttede den højre hånd, som en mand, der søger at bekæmpe en voldsom sindsbevægelse og har al sin sjælsstyrke nødig for at holde sig rolig.

"Siden vi taler om afladsbreve," sagde Jérome til sine kammerater, "så ville jeg nok ønske, vi havde ét, der gav os lov til at æde kødmad. I mor Dorthes hønsegård derude ser jeg nogle kyllinger, der frister mig forbandet."

"Blæse være med det!" sagde en af banditterne. "Sådan en bagatel kan såmænd aldrig skade. Vi kan jo bare gå til skrifte i morgen, så er den ting i orden."

"Hør, kammerater," sagde en anden, "der falder mig noget ind. Skal vi ikke bede en af kuttemændene om at give os lov til at æde kødmad?"

"Jamen, det kan de da virkelig ikke give os lov til," indvendte hans kammerat.

"Død og pine!" udbrød Jérome. "Jeg får en idé, som er meget bedre … Nu skal jeg sige jer det i øret."

De fire slyngler stak hovederne sammen, og Jérome meddelte hviskende sin plan, der modtoges med skoggerlatter, men for den enes vedkommende dog med nogle skrupler.

"Det går aldrig i evighed an, Jérome," sagde han. "Der er for meget at risikere; jeg tør i alt fald ikke være med."

"Åh snak, må vi nu bare være her! At lade et menneske lugte til en dolk, den synd kan man da nok få aflad for."

"Jamen en kronraget! …!"

Samtalen blev nu ført ganske sagte, medens franciskanerne øjensynlig spidsede øren og af nogle enkelte opsnappede ord søgte at gætte, hvad planen gik ud på.

"Åh pyt! Det kan jo være lige meget, om han er kronraget eller ej," sagde Jérome. "Desuden bliver det jo ham og ikke mig, der kommer til at synde."

"Ja, ja! Jérome har ret!" udbrød de to andre.

Jérome rejste sig straks og gik ud. Et øjeblik efter hørtes kaglen ovre i hønsegården, og pludselig viste banditten sig på ny med en kvalt kylling i hver hånd.

"Åh, hvor det er skammeligt!" råbte mor Dorthe. "At myrde mine stakkels kyllinger, og oven i købet på en fredag! Hvad går der af dig, dit uhyre?"

"Stille, Dorthemor! Gør mig ikke gal i kalotten, ellers ved du nok, hvor slem jeg kan være. Gør du bare dine spid i stand og lad mig om resten."

Derpå gik han hen til den gamle franciskaner og sagde til ham:

"Deres Velærværdighed ser nok disse to småfyre? Må jeg bede Dem være så venlig at døbe Dem."

Munken var ved at tabe næse og mund. Hans kollega lukkede sin bog, og mor Dorthe slyngede skældsord mod spotteren.

"Hvad for noget? Vil De have, jeg skal døbe dem?" udbrød munken.

"Ja, Deres Velærværdighed. Jeg skal være fadder, og Dorthe gudmoder. Med hensyn til de navne, jeg agter at give mine guddøtre, så skal den ene hedde Aborre, og den anden Karpe. Det er kønne navne, ikke sandt?"

"Skal jeg døbe kyllinger?" udbrød munken og lo.

"Ja, vist så, Deres Velærværdighed, det er netop det, De skal! Men lad det nu endelig gå i en fart, for det haster, må De vide!"

"Skurk!" råbte Dorthe. "Tror du, jeg vil tåle den slags unoder i mit hus? Bilder du dig måske ind, du er på Bloksbjerg eller blandt jøder, siden du vil døbe umælende bæster."

"Skaf mig det gale fruentimmer fra halsen," sagde Jérome til sine kammerater, "og De, ærværdige fader, er nok så god så at sige mig navnet på den knivsmed, som har lavet denne klinge."

Med disse ord stak han sin dragne dolk op i næsen på den gamle.

Den unge munk rejste sig hastig som for at kaste sig imellem, men betvang sig i det samme, og satte sig roligt ned igen.

"Men hvordan skal jeg bære mig ad med at døbe fjerkræ?"

"Det er da nemt nok, skulle jeg mene. Selvfølgelig akkurat på samme måde, som når det gælder os andre! De tager bare og kaster lidt vand over hovedet på dem og siger: *'Jeg døber jer Karpe og Aborre'*; men naturligvis skal det være munkesprog, ellers dur det ikke. Hejda, Jean, tag mig det glas vand dér henne, og l andre, hatten af allesammen! Og så kan I vove på ikke at være andægtige!"

Til almindelig forbavselse tog den gamle franciskaner vandglasset, hældte en smule vand over hovedet på kyllingerne og fremmumlede hurtigt og utydeligt et eller andet, der lød som en bøn. Han endte med: "*Baptizo vos Carpam et Aborram*". Derpå satte han sig ned igen og tog atter fat på sin rosenkrans, som om intet var sket.

Mor Dorthe blev målløs af forbavselse. Jérome triumferede.

"Nå, Dorthe," sagde han og smed kyllingerne hen til hende. "Her har du en karpe og en aborre! Det er god fastemad; lad mig nu se, de kommer til at smage godt."

Men uagtet kyllingerne var døbte, ville Dorthe ikke betragte dem som kristen føde, og banditterne måtte til sidst true hende med ilde behandling, inden det lykkedes dem at få hende til at sætte "fiskene" på spid.

Jérome og hans kammerater fordrev ventetiden ved at tage rigelig til sig af drikkevarerne. De drak den ene skål efter den anden og holdt et syndigt spektakel.

"Hør!" råbte Jérome og slog med knytnæve i bordet for at få dem til at tie stille. "Jeg foreslår, at vi tømmer et krus for Hans Hellighed Paven med ønsket om, at huguenotterne i løbet af kort tid må krepere alle til hobe. Kuttemændene og mor Dorthe skal selvfølgelig være med!"

Forslaget modtoges enstemmig af hans kammerater.

Jérome rejste sig op, men var usikker på benene, da han allerede havde drukket adskilligt mere, end han kunne tåle.

Med rystende hånd fyldte han den unge munks glas lige til randen.

"Drik ud, Deres Velærværdighed," sagde han; "det er på Hans Sundheds hellighed … eller hvad jeg ville sige: På Hans Helligheds sundhed … og på død og fordømmelse over alle huguenotterne!"

"Nej, tak! Jeg drikker aldrig mellem måltiderne," svarede munken koldt.

"Hvad for noget! Og det tror De, vi vil tåle? Drik, siger jeg, eller kom med en grund! Ud med sproget!"

Han satte flasken fra sig, tog glasset og nærmede det til munkens læber; men franciskaneren blev ved at læse, tilsyneladende lige så rolig, som om det hele slet ikke angik ham. Nogle dråber vin faldt ned på bogen. Munken rejste sig i det samme, men i stedet for at tømme glasset, kastede han dets indhold i ansigtet på Jérome. Alle gav sig til at le. Munken stod med ryggen mod væggen, korslagte arme og blikket stift fæstet på banditten.

"Har man kendt mage til frækhed! Hvad bilder han sig ind. Havde han ikke den kutte på, skulle jeg min tro nok lære ham, med hvem han har at gøre!"

Med disse ord stak han fingrene op i ansigtet på munken og gramsede i hans skæg.

Franciskaneren blev ildrød i hovedet. Med den ene hånd tog han den uforskammede karl i kraven, og med den anden greb han om halsen på flasken og slyngede den med en sådan voldsomhed mod fornærmerens pandebrask, at flasken splintredes, og Jérome sank om på flisegulvet, badet i blod og vin.

"Bravo, tapre ven!" udbrød den gamle. "Det havde jeg såmænd ikke troet, at en munk kunne præstere."

"Jérome er død!" råbte de tre banditter, da de så, at deres kammerat blev liggende uden at røre sig. "Din slyngel! Nu kan du rigtignok tro, du skal få!"

De greb deres værger og trak blank; men den unge franciskanermunk smøgede hurtig sine lange kutteærmer op, bemægtigede sig Jéromes kårde og satte sig i dækstilling som en fægter af profession. Samtidig stak hans ordensbroder hånden ind under sin kjortel og fremtog en dolk, hvis skarptslebne klinge målte henved en snes tommer. Han knugede truende sit våben og syntes lige så parat som den unge franciskaner til at optage kampen.

"Tag jer nu i agt, usle karle!" råbte han. "Vi skal lære jer levemåde, kan I tro, og dyppe jer lige til halsen i jeres eget fedt!"

I en håndevending blev de tre slyngler afvæbnet eller sårede og måtte én efter én springe ud af vinduet.

"Jøsses kors! Sikke kraftkarle!" råbte mor Dorthe og slog hænderne sammen. "Det må jeg rigtignok sige, Deres Velærværdigheder gør såmænd munkestanden ære … Men

hvorom alting er, så ligger der en død mand dér på gulvet, og det er meget ubehageligt for kroens gode navn og rygte."

"Åh, snak! Han er jo slet ikke død," sagde den gamle munk. "Se selv: Han rører sig jo. Men nu skal jeg give ham den sidste olie."

Han bøjede sig over den sårede bandit, greb ham i hårtotten, satte sin skarpe dolk på hans strube og ville have skåret halsen over på ham, hvis ikke mor Dorthe og hans kollega skyndsomst havde lagt sig imellem.

"Men du gode Gud! Hvad er det, De gør?" råbte mor Dorthe. "Vil De myrde et menneske! Og oven i købet en brav katolik, som han jo må regnes for endnu, skønt jeg indrømmer, han kunne vise det lidt mere tydeligt."

"Hør," sagde den unge munk til sin kollega. "Jeg kan næsten tænke mig, at vi to skal samme vej. Jeg ser båden komme dernede. Lad os skynde os afsted!"

Franciskanerne betalte deres fortæring og gik sammen ned imod floden, efterladende Jérome hos mor Dorthe, som – efter først at have gjort sig bekendt med indholdet af den såredes lommer – fjernede de glasstumper, der strittede i hans ansigt, og derpå gav sig til at forbinde ham efter de regler, der står til en bondekones rådighed.

"Jeg skulle tage meget fejl, om jeg ikke har haft den fornøjelse at træffe Dem en gang før," sagde den yngste franciskaner til den ældste.

"Det er lige sådan med mig. Jeg tør næsten også vædde på, vi har set hinanden før; men ..."

"Den gang synes jeg ikke, De havde den dragt på ..."

"Nej, og De havde vist ikke heller ..."

"Sig mig, er De ikke kaptajn ..."

"Dietrich Hornstein? Jo netop. Vi to har nok engang spist til middag i 'Den gyldne Løve', hvis jeg husker ret."

"Ja; ganske rigtigt."

"Den gang hed De vist Bernard de Mergy."

"Ja, men det hedder jeg ikke mere. Nu er jeg broder Ambrosius."

"Og jeg er broder Antonius fra Alsace."

"Nå således! Og hvor agter De Dem hen?"

"Til La Rochelle, hvis det lader sig gøre."

"Jeg også."

"Det glæder mig at se Dem; men det var ellers en slem forlegenhed, De bragte mig i med den bordbøn. Jeg anede ikke, hvad jeg skulle sige, og det faldt mig ikke ind med en tanke, at De ikke var ægte."

"Ja, jeg kan sige det samme for Deres vedkommende."

"Hvor er De flygtet fra?"

"Fra Paris. Og De?"

"Fra Orléans. Jeg måtte holde mig skjult i over en uge. Mine stakkels folk er kastet i floden."

"Og Mila?"

"Hun er blevet katolik."

"Og min hest, hr. kaptajn?"

"Deres hest? Ja, det er sandt! Den slubbert af en trompeter, der havde rapset den, lod jeg løbe spidsrod ... Men da jeg ikke vidste, hvor De var henne, kunne jeg ikke levere dem dyret tilbage ... Så beholdt jeg den i håb om engang at mødes med ejermanden. Nu er den naturligvis faldet i kløerne på et eller andet bæst af en papist."

"Tys! Det må De skam ikke sige så højt! … Hør, kaptajn, skal vi to være enige om at stå last og brast sammen og altid hjælpe hinanden lige så godt som for et øjeblik siden?"

"Det er hørt! Og så længe Dietrich Hornstein har en dråbe blod i sine årer, kan De stole på, at hans arm ikke skal svigte, når det gælder."

De rakte hinanden hånden.

"Det var egentlig et stift stykke med de kyllinger, som de ville have, jeg skulle døbe om til Karpe og Aborre. Man må tilstå, det er nogle frække hunde, de papister!"

"Tys! Tag Dem dog i agt: Dér kommer båden."

Et øjeblik efter var de om bord og nåede snart den modsatte bred. Undervejs så de flere af deres trosfæller flyde ned ad floden. En af færgefolkene gjorde den bemærkning, at de fleste af dem lå på ryggen.

"De råber til Himlen om hævn!" hviskede Bernard til Dietrich.

Kaptajnen trykkede hans hånd uden at svare.

24. La Rochelles belejring

Havnestaden La Rochelle, hvis indbyggere næsten alle hyldede den reformerte lære, betragtedes som et slags hovedstad i Sydfrankrig og ansås for at være det protestantiske partis fasteste bolværk. En udstrakt handel med England og Spanien havde skaffet byen store indtægtskilder og samtidig næret den uafhængighedsfølelse, der opstår og styrkes ved velstand. Befolkningen, der ernærede sig ved søfart og fiskeri, men dog ikke sjældent drev ret og slet sørøveri, blev tidligt fortrolig med et eventyrligt livs farer og tilegnede sig en kækhed og modstandskraft, der vejede rigeligt op imod mandstugt og krigserfaring.

Da man i La Rochelle modtog budskabet om blodbadet den 24. august, blev indbyggerne derfor slet ikke forknytte – således som de fleste andre af deres trosfæller, der lagde hænderne i skødet og i stum selvopgivelse ventede på den skæbne, der ville ramme dem – men opildnedes tværtimod af det løvemod og de herkuleskræfter, som fortvivlelsen låner dem, der ikke synker sammen og lader sig trykke til jorden. Med én røst besluttede de hellere at sætte alt på spil end at åbne stadens porte for en fjende, på hvis falskhed og rå blodtørst man havde fået så håndgribelige beviser. Medens præsterne holdt stemningen i ånde og opildnede befolkningen ved flammende taler, var kvinder, børn og gamle folk i travl virksomhed nat og dag med at udbedre gamle fæstningsværker og bygge nye. Der indsamledes i største hast en mængde våben og levnedsmidler, talrige både og skibe blev udrustede, kort sagt, hvert øjeblik

udnyttedes til at ordne og holde i beredskab alle de forskellige forsvarsmidler, der kunne skaffes til veje. Adskillige huguenotter, der var undsluppet fra blodbadet i Paris, sluttede sig til deres trosfæller i La Rochelle, og selv de mest frygtsomme blandt borgerne optændtes af mod ved de skildringer, flygtningene gav af Bartolomæusnattens rædsler. For folk, der kort forinden havde stået ansigt til ansigt med døden, var krigen og dens farer det samme som en let kuling for matroser, der nylig har været omtumlede af en frygtelig storm. Blandt de undslupne var Bernard de Mergy og hans rejsefælle, kaptajn Hornstein, som lykkelig og vel nåede målet for deres flugt og ufortøvet sluttede sig til forsvarernes rækker.

Hoffet i Paris blev skræmt op ved rygtet om oprustningen i La Rochelle og angrede nu bittert, at det ikke havde skyndt sig at komme bevægelsen i forkøbet. Marskal Biron blev sporenstregs sendt til staden som overbringer af forligsforslag. At valget netop faldt på ham, skyldtes den omstændighed, at Biron ikke alene *ikke* havde deltaget i Bartolomæusnattens myrderier, men oven i købet var optrådt som protestantismens beskytter og endog havde befalet sine folk at rette arsenalets kanoner mod morderne, der bar kongelige faner. Marskallen begærede kun at blive indladt i staden og at blive anerkendt som Paris' kommandant, og han lovede i så fald at ville respektere borgernes privilegier og tilstede dem fri religionsøvelse. Men hvorledes turde man fæste lid til Karl den Niendes løfter, efter at han havde ladet henved tresindstyve tusind protestanter myrde? Desuden var myrderierne endnu langtfra standset, men fortsattes med fuld kraft i Bordeaux, og endnu mens underhandlingerne stod på, plyndrede Birons

soldater egnen om La Rochelle, og en kongelig eskadre opsnappede købmandsskibene og blokerede havnen.

Borgerne i La Rochelle nægtede at modtage Biron med den motivering, at de ikke ønskede at underhandle med kongen, så længe denne vedblev at gå i Guisernes ledebånd. Det er ikke nemt at afgøre, om man virkelig nærede den overbevisning, at Guiserne var ophavsmænd til de ulykker, der var overgået huguenotterne, eller om man kun tilsigtede at berolige samvittigheden hos dem, der måske mente, at man skyldte kongen større troskab end religionen.

Hermed afskares altså enhver mulighed for gensidig forståelse.

Kongen måtte nu udsøge sig en anden i Birons sted, og valget faldt på Lanoue. "Jernarmen" (som Lanoue kaldtes på grund af et kunstigt apparat, han bar til erstatning for sin ene arm, som han havde mistet i en træfning) var en meget nidkær calvinist, som i de sidste borgerkrige havde aflagt talrige beviser på sjældent mod og stor krigersk dygtighed. Hans fremragende egenskaber værdsattes i fuldeste mål af admiralen, der med rette anså ham for en af de bedste og tapreste mænd indenfor partiet. Under myrderierne i Paris var Lanoue på krigsstien i Nederlandene, hvor han anførte de flamske bondetropper i deres forsøg på at afryste spaniernes åg. Lykken var ham ikke gunstig, og han blev nødt til at overgive sig til hertugen af Alba, der behandlede ham nogenlunde godt. Senere, da blodsudgydelsen – hos nogle i hvert fald – var blevet efterfulgt af anger, kaldte Karl den Niende Lanoue tilbage og modtog ham, til almindelig forbavselse, særdeles nådigt. Denne mærkelige monark, der altid gik fra den ene yderlighed til den

anden, var lutter smil og elskværdighed overfor den hjemkaldte calvinist og syntes ganske at have glemt, at han for kort tid siden havde ladet hundrede tusinde protestanter myrde.

Skæbnen havde gentagne gange taget Lanoue under sin beskyttelse. Uagtet han var blevet tagen til fange både ved Jarnac og ved Montaucour, havde kongens broder [Note 11)] stadig givet ham fri uden løsepenge og ikke ladet sig påvirke af, at han fra alle sider bestormedes med opfordringer til endelig ikke at skåne en mand, der var for farlig til at blive frigivet og for ærlig til at lade sig bestikke.

Efter at have overøst Lanoue med elskværdighed, mente kongen, at han måtte kunne stole på ham, og betroede ham derfor det hverv at opfordre La Rochelles borgere til underkastelse.

Lanoue gik ind på forslaget, men kun på den betingelse, at kongen aldrig måtte forlange andet af ham end, hvad der var foreneligt med hans ære.

Han drog altså afsted, i følge med en italiensk præst, der skulle holde øje med ham.

Først måtte han lide den krænkelse tydeligt at kunne mærke, at man ikke stolede på ham.

Han blev ikke indladt i selve staden og måtte finde sig i, at man til mødested anviste ham den lille landsby Tadon, der lå en mils vej udenfor byen.

Her mødtes han med udsendinge fra La Rochelle.

Han kendte dem alle, som man kender gamle krigskammerater; men ikke en eneste rakte ham en venlig hånd, og alle talte til ham som til en fuldstændig fremmed.

Han nævnte sit navn og fremførte sit ærinde.

Kvintessensen af hans ord var følgende: "Stol på kongens løfter og glem ikke, at krigen er den værste af alle ulykker."

Borgmesteren i La Rochelle svarede med et bittert smil:

"Ganske vist ser vi en mand, der ligner Lanoue; men ham selv er det ikke. Lanoue ville aldrig have foreslået sine trosbrødre at give sig snigmordere i vold. Lanoue elskede admiralen så højt, at han langt snarere ville have tænkt på at hævne ham end på at træde i underhandling med hans mordere. Nej, Lanoue kan det umuligt være!"

Den stakkels gesandt, der blev grænseløst ulykkelig over disse bebrejdelser, mindede om de tjenester, han havde ydet calvinisternes sag, viste dem sin kunstige arm og forsikrede, at han nærede den mest inderlige hengivenhed for den religion, han havde viet sine kræfter.

Lidt efter lidt blev sindene roligere, og stemningen mere tillidsfuld.

Stadens porte åbnedes for Lanoue, og borgerne viste ham de hjælpekilder, de rådede over.

De opfordrede ham endog til at sætte sig i spidsen for stadens forsvar.

Tilbuddet var fristende for en gammel kriger.

Den troskabsed, han havde aflagt til kongen, var således formuleret, at Lanoue kunne fortolke den efter sin samvittighed og skyde sig ind under det gamle ord, at hensigten helliger midlet. Lanoue håbede, at han som anfører for borgerne lettere ville kunne påvirke dem i fredelig retning, og mente, at han samtidig kunne overholde den troskab, han skyldte kongen, og den, han skyldte sin religion. Han tog fejl.

Da de kongelige tropper angreb La Rochelle, ledede Lanoue med glimrende dygtighed alle udfaldene og dræbte en mængde katolikker, hvorpå han sejrende vendte tilbage til staden og opfordrede indbyggerne til at slutte fred.

Hvad var følgen heraf?

Katolikkerne råbte, at han havde brudt sit ord til kongen, og protestanterne, at han havde svigtet deres sag.

Under disse omstændigheder vidste Lanoue ikke det sted, hvortil han skulle hælde sit hoved, og krænkelserne bragte ham til sidst i den grad ud af fatning, at han kun higede efter at dø og i denne hensigt udsatte sit liv tyve gange om dagen.

25. Francois de Lanoue

En skare belejrede calvinister havde foretaget et heldigt udfald mod den katolske hærs fremskudte udgravninger og brystværn.

Det var lykkedes dem at fylde flere favne løbegrave og at kuldkaste talrige skansekurve.

Over hundrede af angriberne havde måttet bide i græsset, og et ret betydeligt antal var taget til fange.

Forrest blandt de hjemvendende sejrherrer marcherede kaptajn Dietrich Hornstein med et kompagni bøsseskytter. De var hede i hovederne alle sammen, trak vejret tungt og råbte, at de ville have noget at drikke; det var tydeligt at se, at de havde taget kraftigt fat og ikke sparet sig selv.

Dernæst kom en talrig mængde borgere, blandt hvilke man så adskillige kvinder, hvis ophidsede miner syntes at tyde på, at også de havde deltaget i kampen.

Den skare, der fulgte efter, var et halvt hundrede mere eller mindre sårede fanger, anbragt mellem to rækker soldater, der med stort besvær værnede dem mod den sammenstimlede folkehobs raseri.

Bagtroppen udgjordes af en snes ryttere.

Allersidst, med Bernard ved sin side som adjudant, kom Francois de Lanoue.

Hans kyras var forhugget, og hesten blodig. I sin venstre hånd knugede han en affyret pistol, og med en krog, der stak ud fra hans højre armskinne, holdt han fast på tøjlen og styrede sin ganger.

"Vær nu skikkelige, godtfolk, hører l!" råbte han ned til folkehoben. "Lad de stakkels fanger komme frem; de er sårede og kan ikke forsvare sig. Nu er de jo ikke mere vore fjender."

Men pøbelen lod sig ikke styre og besvarede hans formaningstale med vilde brøl:

"Til galgen med papisterne! Klyng dem op, det rakkerpak! Leve Lanoue!"

Bernard og bagtroppen gav anførerens højmodige opfordring fornødent eftertryk ved nogle velrettede slag med deres lanseskafter.

Langt om længe anbragtes fangerne bag lås og lukke i stadens fængsel og havde altså foreløbig ikke mere noget at frygte af pøbelens raseri.

Tropperne red bort i forskellige retninger, og Lanoue blev tilbage med et fåtalligt følge.

Han steg af hesten foran rådhuset, just som borgmesteren viste sig på stentrappen, efterfulgt af flere borgere og en gammel protestantisk præst, der hed Laplace.

"Bravo, tapre ven!" sagde borgmesteren og rakte Lanoue hånden. "Det havde de godt af, de slagterhunde; de bildte sig vist ind, der ikke var andre modige folk på vor side end admiralen."

"Ja, det gik unægtelig ganske heldigt," svarede Lanoue beskedent. "Vi slap med fem døde og fik vist ikke mere end en halv snes sårede."

"Med en anfører som Dem, tapre ven," sagde borgmesteren med et beundrende blik, "var det jo på forhånd givet, at udfaldet måtte blive glimrende."

Den gamle præst fik et fortrædeligt udtryk i sit ansigt.

"Nej," snerrede han, "det kunne man ikke vide. Hverken Lanoue eller nogen anden formår at udrette det mindste uden Himlens bistand; vi bør prise Herren, der hørte vore bønner og hjalp os mod fjendernes hær."

"Ja, ganske rigtigt," svarede Lanoue, "sejren og nederlaget ligger begge i Guds hånd, og det er kun ham, vi kan takke for, at vi har sejret."

Derpå vendte han sig mod borgmesteren og vedblev:

"Har Rådet behaget at tage Hans Majestæts nye forslag under overvejelse?"

"Ja," svarede borgmesteren, "vi sendte overbringeren af forslaget tilbage til Arveprinsen med den besked, at Hans Majestæt ikke mere skal ulejlige sig med at rette opfordringer til os, da vi for fremtiden kun agter at svare med vore våben."

"Det havde været bedre, om overbringeren var blevet klynget op i en galge," brummede præsten; "for står der ikke skrevet: *Nogle øgleunger ere udgangne af din midte for at udså den onde sæd; men du skal knuse dem under din hæl, og folket bør følge dit forbillede og gøre ligeså*."

Lanoue sukkede og så op mod himlen uden at svare.

"Nej, at overgive sig nu ville da være dårskab," vedblev borgmesteren. "Vore mure stå jo stadig urokkede og næsten urørte. Fjenden vover ikke at komme os ind på livet, medens vi derimod hver dag forhåner ham ved dristigt at trænge ind i hans løbegrave. Tro De mig, hr. de Lanoue: Selv om det skortede på soldater i La Rochelle, så ville kvinderne alene drive de parisiske blodhunde tilbage."

"Når man er den stærkeste, hr. borgmester, bør man tale skånsomt om sin fjende, og når man ikke er det, byder

fornuften ..."

"Hvem tør påstå, at vi er de svageste?" vrissede Laplace. "Når Gud er med os, hvem vover da at være imod os? Var ikke Gideons tre hundrede israelitter stærke nok til at modstå og besejre midianitternes mægtige hær?"

Den galdesure præsts bemærkning prellede fuldstændigt af på Lanoue, der vedblev:

"Ingen ved bedre end De, hr. borgmester, hvor skoen trykker. Vi mangler krudt, og jeg har måttet forbyde vore bøsseskytter at fyre på fjernt hold."

"Vi har grund til at håbe, at der vil komme snarlig hjælp fra England," sagde borgmesteren.

"Himlens ild vil regne ned over papisterne," tilføjede præsten.

"Brødet bliver dyrere for hver dag, der går, og det vil snart ikke være til at veje op med guld."

"En skønne morgen vil den engelske flåde sejle ind i havnen, og så vil der atter blive overflod på alt."

"Hvis det viser sig nødvendigt," udbrød Laplace hidsigt, "vil Gud drage omsorg for, at der drysser manna ned fra himlen."

"Englændernes gode vilje nærer jeg ingen tvivl om," sagde Lanoue tørt; "men et par dages søndenvind vil være tilstrækkeligt til at forhindre deres skibe i at løbe ind i havnen ... Og desuden er der jo intet til hinder for, at flåden kan blive taget, og i så fald ..."

"Vær kun rolig og gør dig ingen unødig bekymring, du lidet troende," svarede præsten; "der er ingen tvivl om, at vinden vil blæse fra nord! Det lader virkelig til, at dengang du mistede din højre arm, gik der samtidig noget af dit mod med i løbet."

Lanoue syntes fast bestemt på at lade, som om præsten ikke eksisterede. Han svarede ham slet ikke, men vedblev, henvendt til borgmesteren:

"Det har større betydning for os at miste én mand, end det har for fjenden at miste tyve. Hvis katolikkerne griber belejringen en smule kraftigt an, er jeg bange for, at vi bliver nødt til at underskrive hvassere vilkår end dem, som I nu forkaster så hånligt. Hvis kongen, hvad der i mine øjne er grund til at håbe, vil nøjes med, at La Rochelle anerkender og respekterer hans myndighed, og ikke forlanger, at staden skal bringe ofre, der ligger over dens evne, da finder jeg ubetinget, at vi bør åbne vore porte for ham. Når alt kommer til alt, kan det jo dog ikke nægtes, at han er vor retmæssige herre."

Lanoues urokkelige koldblodighed opfattedes af præsten som en beregnet hån og bragte hans raseri til at nærme sig kogepunktet.

"Kun Kristus er vor herre!" råbte han med rullende øjne. "Ham alene gælder det at vise lydighed; ingen anden magt på jorden har det mindste at sige over os; og mindst af alt bør vi tage hensyn til befalinger, der udgår fra den afskyeligste og mest blodtørstige af alle vampyrer, dette kronede uhyre, hvis skændselsdåd uden sidestykke må opfylde enhver, der kalder sig kristen, med væmmelse og gru!"

"Det kan ikke nægtes, at vi har grund til at være på vor post," sagde borgmesteren og rystede betænkeligt på hovedet. "Sidste gang, admiralen var her i byen, kan jeg tydeligt erindre, han sagde til os, at han havde kongens ord for, at alle undersåtter, hvad enten de var katolikker eller protestanter, ville blive behandlet på samme måde; men det forhindrede dog ikke, at

kongen, uden at bryde sig det mindste om sine skønne løfter, et halvt år efter lod admiralen myrde. Jeg for min part føler mig overbevist om, at hvis vi åbnede vore porte, ville vi blive vidne til en gentagelse af Bartolomæus-myrderierne i Paris."

"Nej, gudskelov, det er der ingen fare for," svarede Lanoue. "Kongen har ladet sig hilde i Guisernes garn, og har for sent fået øjnene op for, hvor skammeligt han er blevet ført bag lyset. Han indser nu sin vildfarelse og vil gøre alt, hvad der står i hans magt for at sone den synd, der er sket. Hvis La Rochelle bliver ved med at afvise ethvert forsøg på en overenskomst, vil katolikkerne til sidst tabe tålmodigheden og ikke helme, førend byen er jævnet med jorden, og da vil den reformerte religion uigenkaldeligt blive berøvet det eneste tilflugtssted, den endnu har tilbage. Fred, fred, hr. borgmester! Tro mig, det tjener alle parter bedst."

"Pjalt!" råbte præsten. "Du er bange for dit usle skind! Det er derfor, du har så travlt med at få os til at slutte fred!"

"Nå, nå, pastor! ..." sagde borgmesteren afværgende.

"Kort sagt," vedblev Lanoue uden i mindste måde at lade sig anfægte af de skældsord og beskyldninger, der udslyngedes imod ham, "kort sagt, det er mit sidste ord i denne sag, at hvis kongen fritager La Rochelle for indkvartering og desforuden giver borgerne tilsagn om ikke at blande sig i deres tro og dens forkyndelse, da bør vi ufortøvet overbringe ham stadens nøgler og love for fremtiden at være majestæten hørige og underdanige."

"Usling! Forræder!" hvæsede Laplace. "Du har fået penge af tyrannerne for at tale, som du gør."

"Men, du gode Gud, hvad er det dog, De siger!" udbrød borgmesteren forfærdet.

Lanoue smilede overlegent og trak foragteligt på skulderen.

"Ja, ikke sandt, hr. borgmester," sagde han, "det er en forunderlig tid, vi lever i: Krigsfolk tilråder fred, og præster prædiker krig! … Hør, min gode ven," vedblev han og henvendte sig nu først direkte til Laplace, der dirrede af arrigskab, "det er på tide at spise til middag, tror jeg, og jeg synes virkelig, De hellere skulle gå hjem til Deres kone, der vist venter på dem med suppen."

Bægeret, der længe havde været helt fuldt, bragtes ved denne sidste beske dråbe til at flyde over alle bredder.

Laplaces læber bevægede sig krampagtigt, men han kunne ikke finde det udtryk, han søgte, og eftersom en ørefigen fritager for et fornuftigt svar, valgte han resolut at anbringe en sådan på den gamle feltherres kind.

"Guds død! Er De fra sans og samling?" råbte borgmesteren. "Slår De hr. de Lanoue, den bedste borger og tapreste kriger i vor stad?"

Bernard, der var til stede, beredte sig til at give Laplace en tugtelse, som han nok skulle have husket en rum tid derefter, men Lanoue holdt ham tilbage.

I det øjeblik, den galdesyge præsts hånd berørte hans skæg, var Lanoue lige ved at tabe herredømmet over sig selv, og et vredesglimt flammede i hans øjne.

Men straks efter genvandt han sin sædvanlige stoiske ro, og man skulle have troet, at præsten havde ramt en romersk senators marmorbuste, eller også at Lanoue var blevet berørt af noget fuldstændig livløst, der skyldtes tilfældets værk.

"Det er bedst, den gamle mand bliver ført hjem til sin kone," sagde han til en af borgerne, der havde taget fat i præsten og ville trække ham bort. "Han har det slet ikke godt, og hun må endelig sørge for at være rigtig god ved ham, så han falder til ro."

Lanoue henvendte sig derpå til borgmesteren og vedblev:

"Vær så venlig at skaffe mig et par hundrede mand frivillige, da jeg har i sinde at gøre et udfald i morgen tidlig ved første daggry for at overrumple soldaterne, der har ligget i løbegravene, og som derfor endnu er helt stive af kulde, akkurat som bjørnen, der angribes bedst henad foråret, når den lige er vågnet op af dvalen. Jeg har lagt mærke til, at folk, der har sovet under tag, altid er langt mere karl for deres hat end de, der har måttet tilbringe natten under åben himmel."

Dernæst nikkede han til Bernard og sagde:

"Hvis De ikke længes alt for meget efter Deres middagsmad, hr. de Mergy, vil jeg bede Dem ledsage mig på en lille inspektionstur til Evangelie-bastionen. Jeg vil gerne se, hvor vidt fjendens arbejder er skredet frem."

Han hilste på borgmesteren, tog Bernard under armen og gik med ham i retning af bastionen.

Da de nåede derhen, havde en kanonkugle for et øjeblik siden givet to af folkene dødbringende sår.

Murstenene var oversprøjtet med blod, og den ene af staklerne tiggede ynkeligt sine kammerater om at gøre det af med ham.

Lanoue stod en tid lang, med albuen støttet mod brystværnet, og så tavs ud over fjendernes belejringsværker.

Derpå vendte han sig pludselig om imod Bernard og sagde til ham:

"Krigen er i og for sig en skrækkelig ting, men en borgerkrig! … Den kugle, der har lemlæstet disse to brave folk, er faret ud af en *fransk* kanon, som en *franskmand* har fyret af! … Så længe kampen foregår i så lang afstand, at man ikke kan se hinanden, kan jeg endda nogenlunde finde mig i det; men at skulle bore sin kårde gennem halsen på en mand, der på ens eget sprog beder en om livet … Og det har vi dog måttet gøre mere end én gang i denne morgenstund!"

"Ganske vist, hr. de Lanoue; men når man som jeg har været vidne til myrderierne den 24. august, når man har set Seineflodens bølger farves røde af blod og skylle flere lig med sig end isstykker i februar måned, da er det umuligt at have spor af medlidenhed med de folk, som vi bekæmper. I mine øjne er papisterne slet og ret skadedyr, der bør slås ned som gale hunde …"

"De er for hård i Deres dom, hr. de Mergy! Så galt, som De ser på forholdene, er det da heldigvis ikke, og i den hær, der belejrer La Rochelle, vil De sikkert kun finde meget få af de 'skadedyr', de omtaler. Glem ikke, at de menige er skikkelige franske bønder, der i deres enfoldighed tror at tjene en god sag, og hvad høvedsmændene angår, føler de sig bundet af den troskabsed, de har aflagt til kongen … Når alt kommer til alt, er det måske dem, der har ret, og os andre, der uden at ane det handler oprørsk og uretfærdigt."

"Oprørsk og uretfærdigt! Nej, den beskyldning kan da umulig ramme os, der kæmper med oprejst pande for vor trosfrihed og for vort liv."

"De gør Dem nok ikke mange skrupler, lader det til! Ja, så er De sandelig en lykkelig mand, hr. de Mergy!"

Den gamle kriger sukkede dybt, og samtalen forstummede.

"Gudsdød!" udbrød en soldat, der lige havde affyret sin bøsse. "Den pokkers fyr derhenne må nok være forhekset! Nu har jeg sigtet på ham tre dage i træk, og det har endnu ikke været mig muligt at få ram på ham."

"Hvem er det?" spurgte Bernard.

"Ham, der går dér ovre i den hvide vams med den røde hattefjer og det røde skærf. Han spadserer forbi lige for næsen af os hver eneste dag; man skulle næsten tro, det var på trods."

"Han er temmelig langt borte," sagde Bernard; "men lad mig prøve alligevel. Fly mig en bøsse."

En soldat rakte ham sit våben.

Bernard lagde enden af løbet an mod brystværnet og sigtede med stor omhu.

"Sæt, det var en af Deres venner!" sagde Lanoue. "Hvorfor vil De dog, uden at være nødt til det, befatte Dem med skytternes håndtering?"

Bernard skulle lige til at trykke på aftrækkeren, men holdt fingeren tilbage.

"Jeg har ingen venner blandt katolikkerne," sagde han; "undtagen én eneste … og for hans vedkommende er jeg sikker nok; han er ikke blandt belejrerne."

"Men hvis det nu var Deres broder, der var kommet i følge med arveprinsen …"

Bøssen gik af; men Bernard havde rystet på hånden, og man kunne se støvet, der var frembragt af kuglen, hæve sig et temmelig langt stykke fra manden med den røde hattefjer.

Bernard følte sig omtrent sikker på, at hans broder ikke kunne være i den katolske hær; men alligevel var han dog glad over, at skuddet ikke havde ramt.

Manden, han havde sigtet på, gik langsomt videre, indtil han til sidst forsvandt blandt de nyopkastede jorddynger, der omgav byen på alle sider.

26. Sejren

En fin, kold regn dryssede ustandselig ned hele natten og sagtnede først, da en gusten stribe i øst meldte dagens frembrud. Lysskæret kunne næppe skimtes gennem en tyk tåge, der hang så lavt, at den strejfede jorden. Nu og da kom et kraftigt vindstød farende ude fra søen og flængede store huller i skytæppet, men de grådige tjavser samledes snart igen, ligesom bølger, der kløves af en skude og atter hurtigt flyder tilbage og fylder furen, som kølen har pløjet. Den tætte dis, hvorover kun nogle enkelte træer ragede op, fremkaldte billedet af en vidtstrakt oversvømmelse.

Inde i staden, i den gade, der gik i retning af Evangeliebastionen, oplystes en talrig skare soldater og frivillige af dagens svage dæmring, blandet med faklernes flakkende skær. De gned sig i hænderne og stampede mod stenbroen, helt forkomne af kulde. Det manglede ikke på eder og forbandelser mod den, der havde kaldt dem under våben så tidligt på morgenstunden, men selv om de gav ondt af sig, kunne man dog mærke, at de inderst inde var i godt humør og besjæledes af tillid til deres fører.

"Gid pokker havde *Jernarmen!*" brummedes der halvt i vrede og halvt for spøg. "Den fordømte *General Stundesløs* under sig ikke en bid frokost, førend han har purret barnemorderne ud af fjerene! Han er en hård negl, det vidste vi nok i forvejen, men at han dog ikke kan lade os stakkels folk få en smule nattero! Dette her er ikke til at holde ud! Hvis jeg ikke snart hører bøsserne plaffe, så falder jeg sandt for dyden i søvn, kammerater, det vil

jeg sige jer … Bravo! der har vi brændevinen! Vi trængte også forbandet til lidt at varme os på i denne Satans iskolde tåge!"

Medens brændevinen deltes rundt til soldaterne, samledes officererne i en opmærksomt lyttende klynge om Lanoue, der stod under et skråtag udenfor en kræmmerbod og udviklede planen til et udfald mod belejrerne. Der hørtes en trommehvirvel. Alle skyndte sig igen på post. En præst trådte frem og velsignede soldaterne, idet han opfordrede dem til at gøre deres sager godt og lovede dem det evige liv, hvis det skulle hænde dem, at de for visse årsagers skyld ikke kunne komme tilbage til staden og modtage deres medborgeres hyldest og taksigelser.

Talen var kort, men Lanoue fandt, at den var lang.

Det var ikke mere den samme mand, som dagen forud havde talt med tårer i øjnene om hver dråbe fransk blod, der blev udøst. Han var nu soldat lige ud til fingerspidserne og længtes kun efter, at kampen kunne begynde.

Så snart præsten havde endt sin tale, og soldaterne havde svaret *Amen*, råbte han med skærende stemme:

"Kammerater! Det forholder sig ganske rigtigt, som velærværdigheden siger. Lad os befale os Gud i vold og stole på *Vor Frue af 'Klingen og Knytnæven'*! Den første, som vover at fyre i utide, skal få med mig at bestille, hvis jeg da ellers ikke selv ligger med næsen i vejret."

"Den tale ligner rigtignok ikke meget, hvad De sagde i går!" hviskede Bernard en smule spydigt.

"Sig mig, kan De latin?" spurgte Lanoue ham i en barsk tone.

"Åh jo."

"Nå, så kender De vel også romernes gamle mundheld: *Age quod agis* … Det, som skal gøres, bør gøres til gavns."

Han slog ud med hånden.

I samme nu affyredes en kanon, og hele skaren satte sig i hurtig bevægelse i retning af Evangelie-bastionen. Samtidig rykkede forskellige smådelinger ud gennem flere porte for at lede katolikkerne på vildspor og bibringe dem den tro, at angrebet kom fra mange forskellige sider, så at de ikke vovede at sende undsætning til det punkt, der truedes af protestanternes hovedstyrke.

Evangelie-bastionen, mod hvilken fjenden særlig rettede sine angreb, blev voldsomt beskudt af et batteri på fem kanoner, der var opstillet på en høj foran ruinerne af en mølle. En grav med et brystværn af jord dækkede batteriet ind imod byen, og foran graven stod en mandstærk skyttevagt. Men, som den protestantiske feltherre havde forudset, måtte vagtsoldaternes bøsser være næsten ubrugelige, og angriberne, der var vel rustede og rede til kamp, havde derved en stor fordel fremfor deres overrumplede modstandere, der var udmattede af nattevågen, gennemblødte af regn og forkomne af kulde.

De første skildvagter huggedes ned i en håndevending. Et par bøsseskud, der knaldede af for hurtig, vækkede batteriets besætning tidsnok til at se fjenden storme ind over brystværnet og klatre op ad møllebanken. Hist og her forsøgtes en smule modstand; men våbnene gled ud af de valne hænder, og næsten alle hagebøsserne klikkede, hvorimod ikke ét af angribernes skud gik til spilde. Sejren var ikke længere tvivlsom; protestanterne var herrer over batteriet, og rundt omkring hørtes høje råb: *Ingen pardon! Husk på den 24. august!*

Oppe i mølletårnet logerede et halvt hundrede folk med deres kaptajn.

Kaptajnen, der er i underbukser og nathue og har en hovedpude i den ene hånd og en kårde i den anden, viser sig i døren og spørger, hvorfra alt det syndige spektakel kommer. Han har ingen anelse om, at det er fjenden, der har gjort et udfald, men tror, at det er hans egne folk, der er kommet op at skændes.

Han blev hurtigt og på en grusom måde revet ud af vildfarelsen; et hellebardstød strakte ham øjeblikkelig til jorden.

Folkene oppe i møllen skyndte sig at barrikadere døren og forsvarede sig i nogen tid med held ved at fyre ud gennem lugerne.

Men tæt op til møllen lå en bunke halm og en dynge grene til at lave skansekurve af.

Protestanterne stak ild på de brændbare stoffer, og få sekunder efter slikkede flammerne rundt om møllen og nåede på et øjeblik lige op til hatten.

Omme bag bålet hørtes ynkelige skrig. Taget stod i lys lue og kunne hvert minut styrte ned i hovedet på staklerne derinde.

Døren brændte og styrtede ned, men barrikaderne, de selv havde stablet op, hindrede dem i at slippe ud.

Hvis de søgte frelse ved at springe ud af luerne, faldt de i flammehavet eller opfangedes på spydstager.

Man så nu et syn, der ikke kunne tænkes mere uhyggeligt.

En fuldt rustet fændrik fulgte adskillige af sine kammeraters eksempel og forsøgte at springe ud af en af lugerne. Hans brystpanser havde forneden form som et slags jernskørt, der

dækkede maven og lårene og udvidedes ligesom overdelen af en tragt, så at man kunne bære det uden at hindres i sine bevægelser. Lugen var ikke bred nok til, at denne del af rustningen kunne komme igennem, og fændrikken havde i sin forvirring taget så voldsomt tilløb, at det meste af overkroppen pressedes udenfor og blev siddende som i en skruestik uden at kunne komme hverken frem eller tilbage.

Imidlertid nåede ilden ham, ophedede hans rustning og fortærede ham langsomt ligesom i en smelteovn eller som i tyrannen Falaris berømte bronzetyr.

Det ulykkelige offer udstødte forfærdelige skrig og strakte forgæves armene frem som for at bønfalde om hjælp.

Der blev et øjeblik stille i angribernes skare; derpå istemte de alle som én, som efter fælles aftale, et rungende krigsråb for at bedøve sig selv og for at overdøve klageskrigene fra den ulykkelige, som brændte levende op.

Han forsvandt til sidst i en hvirvel af flammer og røg, og man så en rødglødende, rygende hjelm styrte ned imellem møllens brændende ruiner. Note 12)

I kampens hede gør det, som ellers ville vække medynk eller gru, kun flygtig virkning; selvopholdelsesdriften ytrer sig alt for stærkt til, at der hos de kæmpende kan rummes følelse for andres ulykker.

Medens nogle af sejrherrerne forfulgte de flygtende, bemægtigede andre sig kanonerne, fornaglede dem, knuste hjulene og styrtede batteriets skansekurve og de faldne fjender ned i graven.

Bernard, der havde været blandt de første til at sætte over brystværnet, trak vejret et sekund for med sin dolkespids at

ridse Dianas navn på en af batteriets kanoner. Derpå hjalp han de øvrige med at ødelægge belejrernes skanser og skyts.

Katolikkernes høvedsmand var blandt de faldne. En soldat greb ham ved hovedet, en anden tog fat i benene, og de beredte sig til i forening at slynge ham ud i graven, mens de svingede ham frem og tilbage i takt.

Pludselig slog han, som antoges for død, sine øjne op, genkendte Bernard og udbrød:

"Hr. de Mergy! Nåde! … Frels mig! … Ser De ikke, at jeg er Deres ven Béville?"

Blodet flød ham ned over ansigtet, og Bernard havde svært ved at gøre sig klart, at den ilde tilredte stakkel var den samme som den muntre og flotte unge hofmand, han få måneder forinden havde truffet i Paris.

Han anbragte forsigtigt Béville i græsset, lagde forbinding om hans sår, løftede ham op på sin hest og gav ordre til, at han med lempe skulle føres ind til staden.

Han hjalp med at føre hesten ned ad højen og trykkede Bévilles hånd til afsked, da han så en større rytterskare komme travende mellem byen og møllen. Det var åbenbart en afdeling fjender, der ville afskære protestanterne tilbagetoget. Bernard skyndte sig at underrette Lanoue om sin opdagelse.

"Giv mig blot et halvt hundrede skytter," sagde han, "så kaster jeg mig bag hækken langs hulvejen, som de må forbi, og jeg vil lade mig hænge, om de ikke skal få lov til at gøre omkring i en fart."

"Bravo, min flinke ven, det kan jeg lide at høre! Selvfølgelig giver jeg straks mit samtykke … Hejda, I derhenne, følg hr. de Mergy og gør, hvad han befaler!"

Bernard fik i en fart sine skytter anbragt i knælende stilling langs hegnet og befalede dem at holde sig parate til at fyre, men indskærpede dem samtidig, at ikke et skud måtte løsnes, førend kommandoen lød. De fjendtlige ryttere kom hurtigt nærmere, og allerede hørtes tydeligt hestehovenes trav i hulvejens pløre.

"Så vidt jeg kan se," sagde Bernard med dæmpet stemme, "er den forreste nok den samme som fyren med den røde hattefjer, vi ikke ramte i går. Lad os nu ikke skyde fejl af ham i dag."

Den skytte, der var nærmest ved Bernard, nikkede, som om han ville sige, at det havde ingen nød.

Katolikkerne var nu kun en snes skridt borte, og deres kaptajn vendte sig om mod sine folk, som for at give dem en ordre, da Bernard for op som en raket og kommanderede:

"Fyr!"

Rytteren med den røde fjer drejede hovedet i det samme, og Bernard genkendte sin broder.

Han udstrakte hånden for at skubbe den nærmestes gevær til side, men inden han nåede sin hensigt, var skuddet gået af.

Rytterskaren, der overraskedes ved den uventede salve, spredtes flygtende ud over marken.

Kaptajn George faldt, gennemboret af to kugler.

27. På sygehuset

Et gammelt munkekloster, som byrådet i La Rochelle havde skyndt sig at lægge beslag på, var under belejringen blevet omdannet til lazaret. Stengulvet i kapellet, hvorfra man havde fjernet bænkene, alteret og alle prydelser, var dækket med bundter af halm og hø. Dér bragtes de menige soldater hen. Klostrets spisesal var forbeholdt officererne. Det var et stort rum med egetræspaneler og brede spidsbue-vinduer, gennem hvilke der faldt rigeligt lys til de kirurgiske operationer, som hele tiden fandt sted.

Her lå kaptajn George på en madras, som han selv, og adskillige andre før ham, havde gennemvædet med blod. Et knippe halm var hans hovedpude. Kyrasset var lige blevet trukket af ham, og vamsen og skjorten flænget til side. Han var nøgen til bæltestedet, men den højre arm var endnu væbnet med stålhandske og armskinne.

En soldat aftørrede blodet, der stadig piblede fra hans sår, af hvilket det ene, i venstre arm, var temmelig ufarligt, men derimod det andet, i underlivet, meget alvorligt.

Bernard var i den grad ude af sig selv, at han slet ikke kunne være til hjælp og nytte. Snart kastede han sig hulkende ved broderens leje; snart vred han sig som en orm, begravede ansigtet i sine hænder og bebrejdede sig bitterligt at have dræbt den kærligste broder og sin eneste, sin bedste ven i verden.

Kaptajnen lå ganske stille og søgte med milde ord at tale sin ophidsede broder tilrette.

Tæt ved George lå Béville, ligeledes i en sørgelig forfatning; men hans træk havde ikke det fattede udtryk som kaptajnens. Nu og da sukkede han ynkeligt og så bønligt hen på sin sidemand som for at anråbe om en smule af hans mod og sjælsstyrke.

En mand i fyrrerne, mager og vindtør, skaldet og med panden fuld af rynker, viste sig i døren og kom hen imod kaptajn George. Han havde en stor, grøn pose i hånden, og når han gik, klirrede det så uhyggeligt i posen, at de stakkels patienter kom til at ryste af skræk.

Det var den ansete kirurg, dr. Brisart, mester Ambroise Parés ven og discipel.

Han kom lige fra en operation, kunne man se; hans ærmer var smøget op til albuen, og han bar et stort forklæde, der var oversprøjtet med blod.

"Hvad vil De mig? Hvem er De?" spurgte George.

"Jeg er kirurg, velbårne herre, og hedder dr. Brisart. Hvis De ikke har hørt mit navn før, må det være, fordi De nok i det hele taget ikke følger rigtig med. Nå, frisk mod, som bonden sagde til fedegrisen, da han stak den. Når det gælder geværskud, er jeg, Gud være lovet, karl for min hat. Jeg ville blot ønske, jeg ejede lige så mange dukater, som jeg har trukket kugler ud af livet på folk, der den dag i dag går omkring, som om de aldrig havde fejlet det mindste."

"Doktor! Sig mig nu sandheden! Der er jo ikke tale om, at jeg kan komme mig, vel?"

Mester Brisart kastede først et blik på den syge arm, og havde næppe set flygtig på den, før han brummede:

"Bagateller!"

Derpå gav han sig til at sondere underlivssåret med et af sine instrumenter. Det gjorde så ondt, at patienten skar frygtelige grimasser og til sidst i sin vånde greb kirurgen om håndleddet.

"Så hold dog op, for pokker, og pin mig ikke til ingen nytte! Jeg kan jo se på Dem, doktor, at det er håbløst. Har jeg ikke ret?"

"Ja, Deres Velbårenhed, jeg kan ikke nægte, at det ser værre ud, end jeg havde håbet. Det lader til, at kuglen er trængt igennem den store bugmuskel og derfra er smuttet opad og har sat sig fast i rygsøjlen. Det, som navnlig tjener til støtte for min påstand, er den omstændighed, at Deres ben ligger ganske stille og allerede er helt kolde. Dette kendetegn plejer ikke at bedrage, og i så tilfælde ..."

"En kugle, der rammer med fuld kraft forfra og ender med at sætte sig fast i selve rygraden ... Nej, ved De hvad, doktor, mere behøves der sandelig ikke for at praktisere en stakkels djævel ud af verden ... Så, pin mig nu ikke mere, og lad mig dø i fred."

"Nej, doktor, nej! Han skal leve, han skal leve!" stønnede Bernard, idet han stirrede bønfaldende på mester Brisart og greb ham hårdt i armen.

"Ja, en times tid endnu, måske to," svarede kirurgen koldt; "det er jo en kraftig mand!"

Bernard faldt atter på knæ ved broderens leje, knugede hans hånd og vædede stålhandsken med en strøm af tårer.

"To timer!" sagde George med ophøjet ro. "Så meget desto bedre! Jeg var bange for, at mine pinsler skulle vare ved længe endnu."

"Nej, det er umuligt!" udbrød Bernard hulkende. "Du må ikke dø, George! Det ville være grufuldt, om jeg skulle have et brodermord på min samvittighed."

"Nå, vær nu rolig og tag ikke så hårdt i mig. Hver gang, du rører ved mig, kunne jeg skrige højt. Nu har jeg det ellers meget bedre og næsten ingen smerter, når det bare må vare ved … som manden sagde, da han styrtede ned fra kirketårnet."

Bernard satte sig på kanten af madrassen med albuerne hvilende på knæene og ansigtet skjult i sine hænder. Han rørte sig ikke, og man kunne have troet, han sov, hvis han ikke nu og da var faret sammen, medens en pinlig stønnen banede sig vej fra hans bryst.

Kirurgen havde lagt et par strimler bind om for at standse blodet og stod nu med største sindsro og aftørrede sin sonde.

"Jeg vil råde Dem til, hr. kaptajn, at være beredt på alt," sagde han. "Ønsker De en protestantisk præst, behøver De blot at sige til; der er nok af den vare … men De kan også godt få en katolsk præst, hvis De hellere vil det. Jeg så lige for et øjeblik siden en munk, som vore soldater havde taget til fange … Så vidt jeg kan se, står han vist derovre og beretter en papistisk officer, der er ved at dø."

"Giv mig lidt at drikke," sagde kaptajnen.

"Nej, lad hellere være! Hvis De drikker noget, så dør De en time hurtigere."

"En times tilværelse vejer ikke op imod en slurk vin … Lad nu mig klare mig selv … Der ligger en her ved siden af mig, som venter på Dem med utålmodighed."

"Skal jeg så sende Dem en protestantisk præst, eller vil De hellere have munken?"

"Ingen af delene."

"Ingen?"

"Nej. Lad mig blot ligge i fred."

Mester Brisart trak på skulderen og gik hen til Béville.

"Nå!" udbrød han. "Det var såmænd et ordentligt hib! Det må jeg rigtignok sige, de pokkers frivillige lægger ikke fingrene imellem."

"Jeg kan jo nok komme mig, ikke sandt?" spurgte den sårede med mat stemme.

"Træk vejret engang," sagde mester Brisart.

Der hørtes en pibende lyd. Det var luften, der gik ud fra brystet på samme tid som ad munden, medens blodet boblede ud over såret som rødt skum.

Kirurgen fløjtede som for at efterligne den mærkelige lyd; derpå lagde han hurtig en forbinding på, samlede sine instrumenter sammen og beredte sig til at gå.

Bévilles øjne, der lyste som ild, fulgte ængsteligt enhver af hans bevægelser.

"Hvad tror De, doktor? Er der håb?" spurgte han med bævende stemme.

"Jeg tror, De kan pakke sammen," svarede kirurgen koldt og vendte ham ryggen.

"Åh, er det muligt? Skal jeg dø så ung?" udbrød den stakkels Béville og lod fortvivlet hovedet synke tilbage på halmknippet.

Kaptajn George bad om lidt at drikke, men ingen turde række ham et glas vand af frygt for at fremskynde hans sidste stund – som om livet var så værdifuldt, at det, selv under de største lidelser, var at foretrække for døden!

Lanoue, kaptajn Hornstein og flere andre officerer kom ind for at se til de sårede. De blev stående foran George, og Lanoue, der stod og støttede sig på sin kårdeknap, betragtede skiftevis

de to brødre med et sorgfuldt udtryk, der røbede, hvor dybt han var grebet.

En feltflaske, der hang ved den tyske kaptajns bælte, tiltrak sig Georges opmærksomhed.

"Hør, kaptajn," sagde han med brudt stemme; "De er jo en gammel soldat ..."

"Ja, en gammel soldat, det er jeg. I krudtrøgen og kugleregnen gråner skægget hurtigere end bag ploven. Årene tæller dobbelt, når man er i krigens tjeneste."

"Sig mig, kaptajn," vedblev George og rev forbindingen af; "hvad ville De gøre i mit sted?"

Tyskeren betragtede såret som en mand, der er vant til at se på den slags ting, og som ved, hvad de har at betyde.

"Hvad jeg ville gøre?" sagde han. "Jeg ville først og fremmest bringe min samvittighed i orden ... og dernæst ville jeg bede om en slurk rhinskvin, hvis der var en flaske i nærheden."

"Nå, og jeg beder Dem kun om det tynde pøjt, de har her i La Rochelle, og så vil de fæhoveder ikke give mig noget!"

Hornstein greb sin feltflaske, der var af drabelige dimensioner, og rakte den hen imod den sårede.

"Men kaptajn dog!" udbrød en af officererne. "Lægen har jo sagt, at hvis han drikker, så dør han straks efter."

"Ja hvad så? Så får han dog en lille fornøjelse, før han himler ... Værs'go, kammerat! Jeg ville kun ønske, jeg havde lidt bedre vin at byde Dem."

"Tak, kaptajn, De er en hædersmand!" sagde George, da han havde drukket.

Derpå nikkede han hen til sin sidemand og spurgte:

"Hør, Béville, skal du ikke også have lidt at styrke dig på?"

Men Béville rystede på hovedet uden at svare.

En protestantisk præst nærmede sig med en bibel under armen.

"Tak, skæbne!" udbrød George. "Der har vi en ny tortur … At man dog ikke kan få lov til at dø i fred!"

"Min søn," sagde præsten, "tillad mig …"

"Hold op! Hold op! Jeg ved, hvad De vil sige; men det er spildt ulejlighed. Jeg er katolik."

"Katolik!" udbrød Béville. "Jeg troede, du var gudsfornægter."

"Men forhen," sagde præsten, "opdroges De i den reformerte tro, og i denne højtidsfulde, afgørende stund, da De om kort tid skal stedes for Deres dommer …"

"Jeg er katolik! I Djævelens skind og ben, lad mig være i fred!"

"Men …"

"Kaptajn," sagde George til Hornstein, "vil De ikke nok forbarme Dem over mig? De har allerede gjort mig en stor tjeneste, og nu beder jeg Dem om én til. Skaf mig fri for disse plageånder, der piner sjælen ud af livet på mig med deres snak og jeremiader."

"Gå Deres vej!" sagde Hornstein til præsten. "De kan jo nok se, han ikke er oplagt til at høre på Dem."

Lanoue vinkede ad munken, der hidtil havde holdt sig tilbage, men nu skyndte sig at komme nærmere.

"Se her, min ven," sagde han til George, "her er en præst af Deres egen religion. Vi øver ingen tvang, og enhver må dø i den tro, han anser for den rette."

"Gid pokker havde munken lige så vel som præsten!" svarede George.

Præsten og munken stod på hver sin side af den døende, og det var tydeligt at se, at ingen af dem havde lyst til at vige pladsen.

"Hr. de Mergy er katolik," sagde munken.

"Han var katolik, men nu har han omvendt sig," sagde præsten.

"Nej, han har ikke; han vil dø i sine fædres tro."

"Bekend Deres synder, mit barn!"

"Lad mig høre Deres trosbekendelse, min søn!"

"Ikke sandt, De vil jo dø som god katolik?"

"Bortfjern denne modstander af den sande lære!" Udbrød præsten, der mærkede, at han havde flertallet af de tilstedeværende på sin side.

En soldat, der følte sig særlig kaldet til at efterkomme præstens opfordring, greb munken ved bæltet og trak ham bort.

"Væk!" råbte han. "Væk med dig, din kronragede grib! Det er længe siden, vi sang messer i La Rochelle."

"Stands!" udbrød Lanoue. "Her er det mig, der befaler. Hvis hr. de Mergy vil skrifte, skal han have lov til det."

"Tak! ... Tak!" stønnede den døende med svag røst.

"Hør!" råbte munken. "Hør alle sammen, hvad han siger. Han vil skrifte."

"Nej, min salighed, om jeg vil!"

"Aha!" udbrød præsten. "Han vender tilbage til sine fædres tro."

"Nej, for Satan! Gå bort fra mig begge to. Er jeg da allerede kreperet, siden ravnene begynder at strides om mit ådsel? Bliv mig fra livet både med messer og salmer!"

"Han spotter det hellige!" udbrød på én gang både munken og præsten.

"Noget synes jeg dog, man skal tro på," sagde kaptajn Hornstein med urokkelig flegma.

"Jeg tror … at De er en flink fyr, hvis De kan skaffe mig disse giftsnoge fra halsen … Gå jeres vej, forstår i! Jeg beder jo kun om at måtte dø som en hund."

"Ja, dø kun som en hund," mumlede præsten arrigt og vendte ham ryggen.

Munken gjorde korsets tegn og gik hen til Béville. Lanoue og Bernard holdt præsten tilbage.

"Gør endnu et forsøg, hr. pastor," sagde Bernard. "Vær barmhjertig mod min broder og mod mig."

"Hr. kaptajn," sagde Lanoue til den døende, "hør en gammel soldats råd, og lad ikke hånt om religionens trøst i de sidste øjeblikke, De har tilbage at leve i. Lån ikke øre til en syndig forfængeligheds indskydelse, og styrt ikke på trods Deres stakkels sjæl i fordærvelse."

"Hr. de Lanoue," svarede George, "jeg har tænkt på døden før i dag og trænger ikke til nogens formaninger for at tage afsked med livet. Jeg har aldrig hørt til de stortalende, og i dette øjeblik mindre end nogen sinde! Men hvorfor behøver jeg at plages med de kødhoveders vås?"

Præsten trak på skulderen, Lanoue sukkede, og begge fjernede sig med langsomme skridt og sænket hoved.

Kaptajn Hornstein blev stående hos George og rystede på hovedet.

"De må lide rent djævleblændt," sagde han, "for at tale sådan, som De gør."

"Ja, kaptajn, jeg lider djævleblændt."

"Så vil jeg håbe, at Vorherre ikke må vredes over Deres ord, hvor bespottelige de end kan være. Når man har fået en bøssekugle tværs igennem brystet, må man jo nok have lov til at bande en smule, hvis det kan trøste."

Han rakte ham feltflasken og lod ham drikke. George smilede og rakte ham sin hånd.

"Skål, kaptajn! De er den bedste sygeplejerske, en soldat kan ønske sig."

Hornstein gengældte håndtrykket og syntes bevæget.

"Zum Teufel!" brummede han i skægget. "Jeg sætter, min broder Henning var katolik, og jeg havde sendt ham et skud i livet! … Der har vi forklaringen på Milas spådom."

"Tal til mig, George," sagde Béville med ynkelig stemme. "Sig noget, der kan trøste mig … Er du stadig sikker på, at der ikke er noget, der hedder Helvede?"

"Ja, det er jeg. Jeg kan forsikre dig, at om få øjeblikke er vore lidelser forbi for stedse."

"Tror du virkelig? … Men munken taler til mig om svolvpøl og Helvede … Jeg er alligevel så angst."

"Dum snak!"

"Men hvis det nu alligevel var sandt?"

"Kaptajn Hornstein, jeg testamenterer Dem mit kyras og min kårde … Blot jeg kunne give Dem noget bedre til gengæld for den læskedrik, De rakte mig."

"George … kære ven!" lød det fra Béville. "Det ville dog være forfærdeligt, om det, munken siger, virkelig var sandt … En evighed i pine!"

"Kryster!"

"Kryster, siger du? … Ja, det må du gerne; men tænk engang, hvad det betyder at skulle gå en uendelighed af lidelser i møde."

"Nå ja, så skrift!"

"Men sig mig, jeg beder dig, er du vis på, at der ikke findes noget Helvede?"

"Visvas!"

"Nej, svar mig, hører du! Tør du sværge på, at Helvede ikke eksisterer?"

"Jeg er overhovedet ikke sikker på noget mellem himmel og jord. Jeg kan kun sige dig, at hvis Djævelen findes, vil vi snart få at se, hvor sort han er."

"Hvad for noget! Du er altså ikke sikker?"

"Jeg gentager: *Skrift, min ven!*"

"Men hvis jeg gør det, vil du jo le af mig."

George trak uvilkårligt på smilebåndet, men blev straks igen alvorlig.

"Hør, Béville," sagde han, "i dit sted ville jeg ikke betænke mig på at skrifte. Det er det sikreste. Når man har skriftet og fået olien, har man jo sit på det tørre, hvordan det så går."

"Jeg tror, jeg vil gøre ligesom du. Du må gerne skrifte først."

"Nej, hverken først eller sidst."

"Nå, du vil altså ikke? … Ja, nu kan du sige, hvad du vil, George … for mig gerne … men jeg vil dø som god katolik … Bare jeg nu kunne huske skriftebønnen … Hør," vedblev han til munken, "De må hjælpe mig, hvis jeg skulle gå i stykker, for jeg har vist glemt det meste."

Medens Béville skriftede, fik kaptajn George endnu nogle dråber vin.

Derpå lod han hovedet synke tilbage, lukkede øjnene og lå stille hen en tid lang.

Pludselig bed han tænderne sammen, dirrede over hele kroppen og udstødte en smertelig stønnen. Bernard, der troede, det var dødskampen, der begyndte, skreg højt af angst og greb fortvivlet om broderens nakke for at løfte ham over ende.

George slog øjnene op.

"Er det dig?" sagde han og stødte ham blidt tilbage. "Vær nu lidt rolig og behersket, hører du, Bernard!"

"George! George! Jeg har din død på min samvittighed!"

"Nå ja, sligt har man hørt før. Jeg er ikke den første franskmand, der er blevet dræbt af sin broder, og jeg bliver sikkert heller ikke den sidste … Desuden er jo det ene og alene mig selv, jeg kan takke for, hvad der er sket. Da arveprinsen havde skaffet mig ud af arresten og tog mig med sig, var det mit ærlige forsæt aldrig mere at drage kården af skeden … Men så kom det mig for øre, at Béville var omringet og i fare … og da jeg hørte bøsserne knalde, fik jeg lyst til at være med i legen."

Han lukkede øjnene, men åbnede dem atter og sagde med et blidt smil:

"Grevinde Turgis har bedt mig sige dig, Bernard, at hun elsker dig endnu bestandig."

Det var hans sidste ord. Et kvarters tid efter døde han, og få minutter senere udåndede Béville i armene på munken, der forsikrede, at han tydeligt havde hørt englene istemme lovsange over den angerfulde sjæl, der steg til himmels – og ligeså tydelig djævlenes hånende latter, da kaptajn Georges sjæl fo'r til Helvede.

I historiske skrifter, der omhandler religionskrigene i Frankrig, vil man kunne læse, hvorledes Lanoue forlod La Rochelle, træt af striden og pint af samvittighedsnag over at føre våben imod sin retmæssige konge, samt hvorledes den katolske hær måtte opgive belejringen, og om den fjerde fred, der snart efterfulgtes af Karl den Niendes død.

Slog Bernard sin kærlighed af tankerne? Fik Diana en anden kær? Besvarelsen af disse spørgsmål overlades til læseren, der således vil kunne slutte romanen efter eget ønske.

Om "Bartolomæusnatten"

Forfatter: Prosper Mérimée (1803-1870).
Org.udgave: *1572. Chronique du temps de Charles IX, par l'auteur du "Théâtre de Clara Gazul".* Alexandre Mesnier, Paris 1829.
Denne udgave baseret på: Prosper Mérimée: *Bartholomæusnatten*, A. Christiansens Forlag, København 1906.
Oversætter: Samuel Prahl (1863-1928).
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Edouard Toudoze (1848-1907).

ISBN 978-87-7979-789-5

2. ebogsudgave, erstatter 978-87-7979-018-6 med samme titel.

© 2022 eBibliotek 1800
www.ebib1800.dk

Note 1: Ved fredsslutningen efter den tredje borgerkrig vedtoges oprettelsen af domstole, der sammensattes ligelig af protestanter og katolikker, og som skulle træffe afgørelse i religionssager.

Note 2: Hendes død fremkaldtes – fortæller d'Aubigné i sin *Histoire Universelle* (1. bind, 2. kap.) – ved dræbende dunster fra et par handsker, forfærdigede af en giftblander fra Firenze ved navn mester Renatus, som på grund af denne udåd blev genstand for almindelig afsky, selv blandt den myrdede fyrstindes fjender.

Note 3: Det var en gældende regel blandt datidens adelsmænd, at man ikke måtte indlade sig på nye stridigheder, førend man havde fået de gamle fra hånden. Sekundanterne var ikke blot vidner, men sloges indbyrdes.

Note 4: **Callad:** Tand for tunge

Note 5: **Esta noche etc.:** En dame venter Dem i aften

Note 6: Gud beskytte Dem, min herre.
Velkommen.

Note 7: Taler De spansk?

Note 8: **Poco a poco:** Så smått!

Note 9: **Vala me Dios ...:** Gud forlade mig! De er jo ikke nogen ridder, De er en munk

Note 10: **Adios ...:** Farvel, elskede B.

Note 11: **Kongens broder:** Hertugen af Anjou, den senere Henrik III

Note 12: I Paris' tøjhus-museum kan man se den slags rustninger. En ypperlig skitse af Rubens, forestillende et dystløb, viser, hvorledes man kunne sidde til hest med sådanne jernskørter. På sadlen var anbragt en slags skammel, der gik ind under skørtet og løftede rytteren så højt til vejrs, at hans knæ næsten var på linje med hestens hoved. Angående manden, der brændte levende i sin rustning, henvises til d'Aubignés "*Histoire universelle*".